Tomo Vukšić

Nada je čvrsto sidro duše

Nakladnik:
Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Lektura:
Ilija Drmić

Recenzent:
Pavle Mijović

Grafička obrada i prijelom:
Antonela Benić
Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Tisak:
CPU Printing company d.o.o., Sarajevo

Tomo Vukšić

NADA JE ČVRSTO SIDRO DUŠE

Sarajevo, 2025.

UVOD

U jubilarnoj 2025. godini od rođenja Isusa Krista, koji je nada naša (usp. 1 Tim 1,1), i u godini u kojoj se obilježava 1100 godina od splitskih sabora, na čijim odlukama su se zasnivale ondašnje nade budućega života, djelovanja i organizacije Crkve u hrvatskom narodu, tiskana je ova zbirka od 65 propovijedi s naslovom „Nada je čvrsto sidro duše". One su napisane ili bile izgovorene pa pretočene u tekst u različitim prigodama tijekom proteklih dvanaest mjeseci, a ova zbirka se pojavljuje kao četvrta knjiga mojih propovijedi. One sve zajedno broje oko 1600 stranica, te sam vrlo zahvalan Gospodinu za poklonjeno vrijeme i dar pisanja, slušateljima za strpljenje i suradnicima za poticaje i pomoć.

Već naslovom, koji je preuzet iz Poslanice Hebrejima (usp. 6,18-19), a također dijelom i svojim sadržajem, ovaj uvezani rukovet razmatranja ponajprije želi biti skroman doprinos obilježavanju spomenutih crkvenih i hrvatskih narodnih jubileja. Jer zaista: Nada je čvrsto sidro duše. A ako komu ovi tekstovi budu na duhovnu korist ili posluže kao barem mala pomoć propovjednicima, bit će mi veliko zadovoljstvo.

Knjiga je podijeljena na devet cjelina. Na početku je propovijed održana na otvaranju jubilarne godine nade: Nada – sidro duše, po kojoj je ova zbirka i dobila zajedničko ime. One izgovorene za Gospodnje blagdane imaju zajednički naslov: Nek' uslikne nebesko mnoštvo anđela. Homilije posvećene Gospi tumače njezinu poruku, odnosno Marijinu preporuku: Činite što vam Isus kaže. One izgovorene na blagdane Božjih ugodnika

nose naslov: Sveci su poziv u bolju budućnost. Najbrojniji su nagovori prezbiterima: Svećenik služi kao uzor stada. Slijede potom stranice s naslovom: Mir je plod ljubavi i pravde. Zatim dvije obljetničke propovijedi posvećene: Katarini kraljici. Nakon toga one izgovorene u povodu dana sredstava društvenih komunikacija: Crkva je zajednica poslana da komunicira. I na kraju cjelina od šest homilija na razne teme: Kršćanin se ne rađa nego se kršćaninom postaje.

Najsrdačnije zahvaljujem izdavaču Medijskom centru Vrhbosanske nadbiskupije, njegovu ravnatelju i uredniku koji su se rado prihvatili posla, te grafičaru za prijelom i obradu, lektoru don Iliji Drmiću i recenzentu gosp. Pavlu Mijoviću.

Unaprijed velika hvala posebice svakom tko će posegnuti za ovom knjigom, čitati je i njome se, nadam se, okoristiti.

Pozdrav i blagoslov svima!

Sarajevo, na svetkovinu Tijelova, 19. lipnja 2025.

Don Tomo Vukšić

I. NADA – SIDRO DUŠE

NADA, ČVRSTO SIDRO DUŠE, JAČA POMIRENJE I POVJERENJE

Misa otvaranja jubilarne godine
Katedrala u Sarajevu, 29. prosinca 2024.

Posvema je u skladu s čovjekovom naravi iz koje proizlazi potreba zahvalnoga sjećanja, da se svečano obilježavaju važne obljetnice života pojedinih ljudi, obitelji, zajednica i naroda, te je to posvuda, pa i u Crkvi, već odavno postala vrlo lijepa tradicija. Na razini zajednica posebice su važne obljetnice nastanka ili rođenja i smrti njihovih utemeljitelja.

Crkva slavi sàmo primjere osoba koji su stekli zasluge svetosti i od početka se sjeća svetih osoba iz svoje prošlosti. Među njima, ponajprije sjeća se sa zahvalnošću svog utemeljitelja Isusa Krista, u kojega su se sveci ugledali, nasljedovali ga i bili odraz njegove svetosti. Sjeća se Crkva također i važnih trenutaka iz Isusova života, koji su dio povijesti spasenja. I upravo to pravilo je razlog što evanđelja nisu pisana kao Isusov iscrpan životopis, već sveti pisci u njima pamte, bilježe i prenose zajednici vjernika samo one riječi i događaje u kojima je na djelu bio Isus kao spasitelj.

Prvi ključni događaj povijesti spasenja je Isusovo rođenje, jer ono stoji na njezinu početku budući da je on sàmo „radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa. I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice: i postao čovjekom“ (*Nicejsko-carigradsko vjerovanje*).

Vjeru da je Isus kao druga osoba Presvetoga Trojstva sišao s nebesa, utjelovio se i postao čo-

vjek Crkva ispovijeda i već od svojih ranih dana svake godine obilježava svetkovinom Božića. A od 1300. godine ustalio se običaj, koji traje već sedam stoljeća, da se, kao sjećanje na taj važan događaj povijesti spasenja, proglašavaju i jubileji, što se već dugo čini svakih 25. godina.

Za razliku od dosadašnjih, jubilarna godina, koju upravo započinjemo, bit će posebice obilježena i činjenicom da će kršćane usmjeriti na putovanje prema 2033. godini, kada će se slaviti 2000 godina od Isusove smrti i uskrsnuća, pa su godine pred nama razdoblje u kojemu će Božja milost unaprijed pratiti narod Božji koji korača marljiv u vjeri, djelatan u ljubavi i postojan u nadi (usp. 1 Sol 1,3).

I.

Događaj Isusova rođenja s pravom se naziva također vrata spasenja. Naime, takav naziv je posvema u skladu s Isusovim naukom koji je, tumačeći prispodobu o dobrom pastiru, za sebe kazao: „Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se: i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti“ (Iv 10,9). A ovo „kroza me tko uđe“ naznačuje da su vrata spasenja otvorena doslovce svakom čovjeku za ulazak u vječni život kojemu se nada. Naime, Isus je došao da svi „život imaju, u izobilju da ga imaju“ (Iv 10,10). Stoga je apostol Pavao s pravom Krista nazvao „nada naša“ (usp. 1 Tim 1,1).

Govor o Isusu kao vratima spasenja je simbolički. Vrlo je znakovit i pun snažne poruke. Ta slika otvorenih vrata hrani optimizam i održava nadu svakoga čovjeka u njegov prolazak prema glasu nebeskoga Kralja, koji će mu kazati: „Dođi, blagoslovljeni Oca mojega“ (usp. Mt 25,34).

Sjećanje na Isusa istovremeno je, dakle, i spomen na vrata spasa. Tom simboličkom govoru iz

Isusove prispodobe na razini znaka odgovara stoljetna tradicija u Katoličkoj Crkvi da se u godinama redovitih jubileja, koji su uvijek podsjećanje na Isusovo rođenje, također fizički otvaraju vrata Bazilike svetoga Petra što je opet simbolička gesta. To je vidljivi znak, koji sām po sebi naznačuje i kao znak podsjeća na Isusa spasitelja, vrata spasa, kroz koja su svi pozvani proći. I jer je to posvećeni znak nade, dva krila koja se otvaraju zato su nazvana „sveta vrata".

Apostol Pavao, propovjednik i svjedok Isusa, nade naše, pisao je: „Opravdani, dakle, vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje [...]. Nada pak ne razočarava. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!" (Rim 5,1-2.5).

Nada, kojom je Pavao hrabrio kršćansku zajednicu u Rimu, odnosno njegove riječi da „nada naša", Isus Krist, nikada ne razočarava, središnja je poruka i misao vodilja cijeloga Jubileja 2025. godine, kojega danas proglašavamo za zajednicu Isusovih vjernika u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. A jer je Isusovo rođenje poznato i kao „vrata spasa", isti Jubilej je papa Franjo proglasio upravo tijekom večernjih sati upravo 24. prosinca, kad se na liturgijski način započinje svetkovati blagdan Božića. To jest, učinio je tako jer na dan Isusova rođenja započinje vrijeme otvorenih vrata spasa. Odnosno, u povijesnom smislu, "kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bî rođen" (Gal 4,4). To jest, budući da je Isus za sebe kazao. „Ja sam vrata", ta sveta vrata su prvi put viđena u betlehemskim jaslama.

II.

U dokumentu, kojim je najavio ovu redovitu jubilarnu godinu, papa Franjo, pozivajući se na svetoga Pavla, naglašava kako taj apostol zna da se život sastoji od radosti i od tuge, da je ljubav stavljena na kušnju kad navale teškoće i da se čini da se nada raspada pred patnjama. Pa ipak, Apostol, koji je često bio izložen teškim kušnjama, piše: „Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom" (Rim 5,3-4). Naime, za Isusove apostole su nevolja i patnja poznata stanja onih, koji vjerno navješćuju evanđelje u okolnostima nerazumijevanja i progona (usp. 2 Kor 6,3-10). Ali posebice u tim situacijama Isusovo svjetlo svijetli kroz tamu, te otkrivamo kako evangelizaciju podržava snaga koja proizlazi iz Kristova križa i uskrsnuća. To pak dovodi do razvoja kreposti strpljivosti, koja je usko povezana s nadom (usp. *Spes non confundit*, 4).

Oslonjeni na Krista, kršćani su strpljivi hodočasnici nade i zato pozvani biti u svijetu njezini vidljivi i prepoznatljivi znakovi (usp. *Spes non confundit*, 8-15). U tom nizu znakova, riječi i djelâ, koje kršćani trebaju pokazivati, mirotvorstvo je na prvom mjestu, te će se oni, koji tako čine, prema Isusovu nauku, čak sinovima Božjim zvati (usp. Mt 5,9). Ovo vrijedi uvijek, a osobito u vrijeme ratova i sukoba, razaranja i smrti.

Pozvani su kršćani također gledati u budućnost s nadom, imati viziju života ispunjenu poletom i to drugima prenositi. Sve to naspram gubitku volje za prenošenjem života i smanjenju broja rođenja što u ovo vrijeme zabrinjava u mnogim zemljama. U takvu stanju kršćanska zajednica mora pred-

njačiti u zagovaranju društvenoga saveza za nadu, koji će biti uključiv da bi budućnost bila obilježena osmijesima mnogih dječaka i djevojčica, koji će ispuniti mnogobrojne prazne kolijevke u mnogim dijelovima svijeta.

Kršćani su u jubilarnoj godini pozvani postati opipljivi znakovi nade također za mnogu braću i sestre koji žive u teškim uvjetima, kao što su na primjer zatvorenici i bolesnici.

Znakove nade trebaju posebice mladi, koji su sami znak nade cijele ljudske zajednice. Ne smije ih se razočarati, jer budućnost se temelji na njihovu poletu. Neka zato ovaj Jubilej dovede u Crkvi do novoga zanosa prema njima i brige za mladiće i djevojke, za studente, za zaručnike i za mlade naraštaje, jer su oni radost i nada Crkve i svijeta!

Ne smiju izostati znakovi nade za migrante, iseljenike, izbjeglice i prognanike koji su, zbog ratova, nasilja ili diskriminacije, napustili svoje zemlje u potrazi za boljim životom. Kršćanska zajednica uvijek treba biti spremna braniti prava najslabijih, jer kad se brani njihovo dostojanstvo i prava, prima se Isusa koji je rekao: „Stranac bijah i primiste me“, jer „što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 25,35.40).

Starije osobe često doživljavaju usamljenost i osjećaj napuštenosti. Naspram toj pojavi, zadaća je kršćana i civilne zajednice raditi zajedno na savezu među naraštajima i prepoznati vrijednost i bogatstvo koje te osobe predstavljaju, njihovo životno iskustvo, mudrost koju donose i doprinos koji mogu dati.

Kršćani trebaju bit znak nade naročito siromašnima, kojima često nedostaje osnovno za život. Ljudska zajednica ne smije okretati pogled

s takvih teških situacija kojih ima posvuda, a ne samo u pojedinim dijelovima svijeta. Naime, siromašne ili osiromašene ljude susrećemo svakodnevno, katkad možda čak među svojim susjedima, a oni su uvijek žrtve, a ne krivci.

III.

Zajedno sa svetim piscima Poslanice Rimljanima i Poslanice Hebrejima molim: „Bog nade napunio vas svakom radošću i mirom u vjeri, da budete bogati nadom po snazi Duha Svetoga“ (Rim 15,13). Jer nada je, kako čitamo na drugom mjestu u Svetom Pismu, „kao pouzdano i čvrsto sidro duše“ (Heb 6,19).

Slika sidra – tumači papa Franjo – doziva u pamet stabilnost i sigurnost, koju imamo usred nemirnih voda života, jer smo usidreni u nadi milosti. Ona nam tako omogućuje živjeti u Kristu koji ravna našim životom. Stoga, zajedno s Papom, zaključujemo: Svetu godinu, koju započinjemo, obilježava nada koja ne blijedi, nada u Boga. Stoga, neka ona također pomogne ljudima, u Crkvi i društvu, u svijetu i u Bosni i Hercegovini, ponovno otkriti potrebno povjerenje i osnažiti pomirenje u međuljudskim i međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka, prava svakoga naroda i vjerske zajednice, i u poštivanju svega stvorenoga svijeta. I neka svjedočanstvo naše vjere bude kvasac istinske nade u svijetu, navještaj novoga neba i nove zemlje (usp. 2 Pt 3,13), gdje možemo prebivati u pravdi i slozi među narodima.

II. NEK' USLIKNE NEBESKO MNOŠTVO ANĐELA

NEK' USLIKNE NEBESKO MNOŠTVO ANĐELA, NEKA SE RADUJE ZEMLJA

Uskrs
Sarajevska katedrala, 31. ožujka 2024.

„Nek' uslikne sad nebesko mnoštvo anđela, / nek' uskliknu službenici Božji / i zbog pobjede tolikoga Kralja / neka jekne trublja spasenja."

Ove stihove prastaroga crkvenog pjesnika slušali smo sinoć na početku obreda bdjenja kao uvodne riječi radosnoga Hvalospjeva uskrsnoj svijeći, koja je simbolički zasvijetlila u mraku prošle noći. Ta svijeća u liturgiji i duhovnom životu Crkve naznačuje uskrsloga Isusa Krista, živoga pobjednika nad smrću, svjetlo Božje koje razgoni tamu svijeta. I svijetlit će ova svijeća u crkvama na svim svečanim Misama, kao vidljivi simbol koji vjernike podsjeća na Isusa i njegovu pobjedu nad mrakom groba i nad prijetnjom da je smrt kraj svega. Ona, osim toga, naznačuje i Krista predvodnika svih ljudi koji su pozvani izići iz mraka grijeha, iz duhovne smrti, iz groba zla i s Božjim blagoslovom u dobroti ići za njim na putu prema vječnosti. A treptajima svoga plamička ova svijeća stalno podsjeća i poziva čovjeka da, tijekom svoga zemaljskog života koji je njegov jedini put spasenja, izbjegava svaku tamu zloga i slijedi primjer Isusa. Jer On je za sebe kazao: „Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života" (Iv 8,12).

Upravo zbog očitovane Božje želje da se svi ljudi spase i zbog Isusova djela spasenja, koje je opće i iz kojega nije isključen nitko, isti Hvalospjev je nasta-

vio: „Neka se raduje zemlja, tolikim obasjana bljeskom, / i rasvijetljena sjajem vječnoga Kralja / neka osjeti da je nestalo po čitavome svijetu mraka."

I.

Kršćani danas cijelomu svijetu navješćuju istinu Isusova uskrsnuća i svoju veliku radost zbog te važne istine. Ta naša radost je duhovne naravi i proizlazi iz sjećanja na Isusovo uskrsnuće koje je temelj na kojemu se zasniva. Iz njega kao izvora proizlazi vjera u vlastito uskrsnuće i vlastiti život vječni. Tako je Uskrs, osim što je blagdan sjećanja na najvažniji događaj iz Isusova života, također Božji odgovor na čovjekovu želju i prirodnu težnju da živi zauvijek, a čovjekova vjera u uskrsnuće je izričaj te njegove duboke želje i prirodne težnje.

Sveto Pismo kaže da je po svom uskrsnuću Isus „prvina usnulih" (usp. 1 Kor 15,20). To jest, za kršćanske vjernike smrt je samo privremeno usnuće iz kojega će se opet oživjeti. Nekako slično kao što čovjek usne kod odlaska na spavanje, da bi se nakon nekog vremena opet probudio i sàmo nastavio gdje je stao, pa se vrijeme provedeno u toj usnulosti pojavljuje kao neka vrsta stanke i počinka nakon jednog dijela života a prije njegova nastavka u novom danu. Iz toga smrtnog usnuća, iz tog počivanja u snu mira – kako kažemo za svoje drage pokojnike i pišemo na njihovim nadgrobnim spomenicima, Isus je prvi koji se „probudio", uskrsnuo na novi način života u vječnosti. Odnosno, kad kažemo da je Isus prvi, ispovijedamo vjeru i želju da će se buđenje iz stanja u kojemu se počiva snom mira, a koje nazivamo uskrsnuće, dogoditi svim ljudima koji svojom dobrotom na ovomu svijetu očituju da su prijatelji Boga, svakoga čovjeka i svih Božjih stvorenja.

Možda bi drugo ime za svetkovinu Uskrsa najprikladnije bilo život. Naime, svetkovina Uskrsa, s jedne strane, sjećanje je na događaj Isusova uskrsnuća, a s druge strane, Njegovo uskrsnuće hrani našu vjeru u naše uskrsnuće i u naš život vječni, zajedno s dragim Bogom. Na takav način, Uskrs se pretvara u značenje života. Zbog toga vjerujemo da svaki od naših, jednom započetih života na zemlji, neće imati svoj završetak, nego će se nastaviti na drukčiji način nakon uskrsnuća.

Valja zapaziti također da je Uskrs, osim što je blagdan kojim se sjećamo Isusova uskrsnuća, također, u ovom ljudskom smislu, odgovor na vjerojatno najdublju čovjekovu težnju da nikada ne umre, da zauvijek živi, da stalno postoji. Na takav način, memorija na veliki događaj iz povijesti spasenja, na Isusovo uskrsnuće, spaja se s osnovnom ljudskom težnjom, potrebom, prirodnom težnjom, da živimo, da ne umremo, da stalno postojimo.

Upravo zato što je Isusovo uskrsnuće prvo i zato što se dogodilo da bi nakon njega, kad to bude volja Božja, uslijedilo „buđenje iz sna“ mnoštva drugih, Isus je nada naša (usp. Tim 1,1). I osim što, kao Isusovi vjernici, živimo u nadi u svoj vječni život, poslani smo svim ljudima biti svjedoci te nade. Ustvari, Uskrs je blagdan nade, blagdan života, blagdan trajanja, blagdan radosti, blagdan zadovoljstva, upravo zbog uvjerenja da smrt nema posljednju riječ. I polazeći od te temeljne nade, pozvani smo graditi i hraniti nadu ljudi oko sebe, počevši od nade u nama samima. Zaista, jedva da postoji plemenitija nakana i plemenitije djelo od toga da budemo svjedoci nade. Tamo gdje to jesmo i u mjeri u kojoj to jesmo, izvršavamo osnovno kršćansko i ljudsko poslanje.

II.

Svaki kršćanski blagdan ima i suvremenu poruku za društvo i trenutak u kojemu se proslavlja, pa tako i Uskrs. I naravno da kao vjernici trebamo uočiti takve znakove, te čitati i primijeniti njihovu poruku. I učiti iz poruka koje nam Bog preko njih šalje.

Ponajprije, dobro je što ovih dana poste i mole sljedbenici različitih religija i tako se pripravljaju za blagdane svoje vjere. Tu istovremenost naših pobožnih vježba ne treba promatrati samo kao običnu činjenicu za ubilježbu u ljetopis, u kroniku, ili samo kao simpatičnu i dragu pojavu, nego je potrebno kao vjernici pitati se: Što nam dragi Bog u ovo vrijeme i na ovom području želi poručiti po tom znaku istovremenih i snažnih pobožnosti? Naime, po tim vježbama nedvojbeno je da su među sobom duhovno blizu oni koji ih vrše i ako ih na ispravan način obavljaju. Tu duhovnu blizinu, koja je očita, treba prepoznati kao vrednotu i, naravno, pretočiti je u svakodnevni život kako bismo i na društvenom planu u svakodnevnoj komunikaciji bili blizu, solidarni, humani i plemeniti, darežljivi, posebice s onima koji su u potrebi. To je volja Božja! Bez tog izlaska prema drugima, tà i same vjerničke pobožne vježbe ostaju svrhom samima sebi, te postaju zatvorene u obred i običaj.

Također, na Uskrs, koji je blagdan Božjega milosrđa i oprosta, važno je naglasiti da je u međusobnom životu ljudi potreba uzajamnog opraštanja velika. Samo na takav način moguće je živjeti u miru sa sobom i uzajamno graditi pravedan mir s drugima. I dok promatramo tragedije i slušamo prijetnje, ne smijemo zaključiti da smo posvema bespomoćni jer, iako ih, nažalost, ne možemo zaustaviti, ipak svaki čovjek može dati svoj dopri-

nos tako što će svojim dobrim primjerom pokazati kako bi trebalo biti. Može biti kao svjetionik u mraku na uzburkanom moru. Svjetionici, naime, ne smiruju divljinu valova, ali su vrlo korisni i potrebni jer svojim svjetlom pokazuju gdje su opasnosti, koje treba izbjeći, i koji je pravi put što lađe vodi u sigurnu luku.

Isto tako, Uskrs, osim što je svetkovina pobjede života nad smrću, s pravom se može nazvati i blagdanom novoga početka. Početkom mnogo boljega. I početkom novoga načina života. Može ga se nazvati i blagdanom koji naznačuje pobjedu dobra, što je uslijedila nakon razdoblja dominacije lošega, nakon ljudske zlobe, brojnih laži, manipulacija i nepravednih zakona, čija je žrtva bio Isus. Pa neka, u skladu s tom simbolikom, najavljena europeizacija naše zemlje bude početak boljega načina za sve ljude. I neka, nakon ove „zvijezde zornice", sunce pravde što prije zasja nad cijelim obzorjem i prestanu sve nepravde. Da se „razdani" svima i jednako.

III.

U Markovu evanđelju zabilježene su riječi, koje je Isus uputio svojim učenicima: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju" (Mk 16,15). Prema tomu, nema ni jednoga kraja u svijetu niti sustava, niti civilizacije i kulture, ni jednoga jezika i naroda, koji ne bi bili uključeni u obvezu Isusovih učenika da im propovijedaju evanđelje, čiji je osnovni sadržaj radosna vijest uskrsnuća. Stoga, zajedno s apostolom Pavlom (1 Sol 4,13-17), svim ljudima navješćujemo: „Nećemo da budete u neznanju, braćo [i sestre], o onima koji su usnuli, da ne tugujete kao drugi

koji nemaju nade. Doista, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, onda će Bog i one koji usnuše u Isusu, privesti zajedno s njime. Ovo vam uistinu velimo po riječi Gospodnjoj (...). I najprije će uskrsnuti mrtvi u Kristu, a zatim ćemo mi živi, preostali. (...). I tako ćemo uvijek biti s Gospodinom."

SIN BOŽJI POSTAJE SIN ČOVJEČJI. NAŠA ŽALOST JE ZAVRŠILA

32. obljetnica utemeljenja
Hrvatskoga vijeća obrane
Mostarska katedrala, 8. travnja 2024.

Prošle su pune 32 godine od srijede 8. travnja 1992. kad je osnovano Hrvatsko vijeće obrane. Otada pa do danas postojale su i mijenjale se različite okolnosti i uvjeti. Sve je počelo u vrlo grubo vrijeme, iz kojega pamtimo iskustvo ratnih patnja, stradanja i brojnih pogibija u obrani ljudskih života i materijalnih dobara, i nastavilo se do današnjih nastojanja demokratskim sredstvima i načinima da se izgradi pravedna država, osigura društvena sloga, zaštiti prava svakoga čovjeka i kolektivna prava i dostojanstvo hrvatskoga naroda, jednako pravima drugih naroda i manjinskih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Nakon Daytonskoga mirovnog sporazuma Hrvatsko vijeće obrane definirano je kao sastavnica Vojske Federacije BiH. A nakon reforme 2005. godine i formiranja Oružanih snaga, u njima postoje tri pukovnije. Tada je Hrvatsko vijeće obrane transformirano u 1. pješačku (gardijsku) pukovniju, koja je njegova nasljednica, a zadaća joj je u novom sustavu gajiti tradiciju i kulturno-povijesno nasljeđe hrvatskog naroda i brinuti se o održavanju posebnih svečanosti, a osobito važnih obljetnica. I zahvaljujući upravo tom utemeljenju u zakonu i strukturama, bilo je moguće da proteklih dana, kao i svake godine do sada, današnji

hrvatski vojnici organizirano obiđu brojna mjesta i spomen obilježja po cijeloj Bosni i Hercegovini, te da se na svečan način sjete i pomole za pokojne branitelje. U tom nizu danas smo u Mostaru sudionici središnje svečanosti kojom se obilježava ova obljetnica, a prije ovoga pripadnici 1. pješačke pukovnije učinili su to u još 43 grada ili naselja i pomolili se na jednako toliko spomen obilježja.

Hvala vam što pamtite. Hvala vam za dostojanstvo kojim to činite. I hvala vam što molite za pokojne. I neka dragi Bog svima, koji su živote izgubili na bilo kojoj od zaraćenih strana, oprosti njihove slabosti i grijehe, neka ožalošćenoj rodbini i prijateljima udijeli utjehu i milost vjere u uskrsnuće i život vječni. I neka sve ljude blagoslovi hrabrošću oprosta, koji jedini oslobađa od napasti mržnje i osvete, osigurava duševni mir i budućnost cijeloga društva, što će biti bolje od prošlosti.

I.

Blagdan Blagovijesti redovito se svake godine slavi na 25. ožujka, to jest točno devet mjeseci prije proslave Isusova rođendana, kojega Crkva obilježava svetkovinom Božića. A ove godine, zbog liturgijskih propisa o Velikom tjednu i prvim danima nakon Uskrsa do Bijele nedjelje, kada se ne može slaviti nijedan drugi blagdan, već se mora premjestiti u najbliži dan kad je to moguće, liturgijska proslava ovoga blagdana morala je biti premještena upravo na današnji dan.

Danas Crkva proslavlja blagdan Navještenja Gospodina našega Isusa Krista. Odnosno, ovo je dan u koji se cijela zajednica Isusovih vjernika sjeća događaja kad je Bog poslao anđela Gabrijela u grad Nazaret, u Galileji, k Djevici Mariji. I nakon što

ju je oslovio da je milosti puna, navijestio joj je anđeo da će začeti i roditi sina kojemu će biti ime Isus. Navijestio joj je također da će Isus biti velik i da će se zvati Sin Svevišnjega. Odnosno, anđeo je Mariji donio poruku da će po njoj svijetu doći Spasitelj, te da će ona time biti posrednica spasenja. Zato se ovaj blagdan u hrvatskom jeziku naziva također vrlo lijepim imenom Blagovijest. Ovo je, naime, dan u kojemu je cijelom svijetu iz Nazareta odjeknula blagoslovljena vijest o spasenju koje dolazi.

Devet mjeseci prije Božića Crkva nas danas poziva na radost i zahvalnu molitvu. Zove nas na slavlje zbog utjelovljenja Riječi Božje, druge osobe Presvetoga Trojstva. Čini to zbog toga što je milosrdni Bog odlučio u Isusu postati čovjek, što je Isus uzeo lik sluge i postao ljudima sličan, obličjem čovjeku nalik, te bio poslušan Bogu Ocu do smrti, smrt na križu (usp. Fil 2,7-8). Takvo Isusovo ponašanje i djelovanje, govor, posluh i vjernost, jesu razlog što je Bog njega, kako piše apostol Pavao, uzvisio iznad svega ostalog i darovao mu ime nad svakim imenom, a sve sa željom da se tijekom povijesti, po naviještanju i svjedočenju Isusovih učenika, na ime Isusovo, zbog njegove ljubavi i dobrote prema svakom čovjeku, iz generacije u generaciju, *prigne i pokloni svako koljeno na* nebesima i na zemlji i da *ljudi svakoga jezika i naroda priznaju da I*sus Krist jest Gospodin, kako bi sve bilo na slavu Boga Oca (usp. Fil 2,10-11) i dobro ljudi.

Također, danas Crkva zahvaljuje za primjer Marijine vjere kojom je ona pristala na anđelove riječi. To je vjera koja je ponajprije njoj omogućila postati Majka Božja, a potom omogućila i da svi ljudi u njezinu sinu Isusu dobiju svoga Krista Spasitelja. U skladu s tim, danas se cijela Crkva

sjeća Božje volje da Riječ Gospodnja po Marijinu pristanku i vjeri, dakle i njezinim posredovanjem, postane čovjek, te ponizno moli i izražava želju da i mi, koji u vjeri svog otkupitelja Isusa ispovijedamo Bogom i čovjekom, zavrijedimo u vječnosti postati slični njegovoj božanskoj naravi.

II.

Osim sjećanja na anđelove riječi i Marijinu vjeru, po kojima je Bog postao čovjek, Crkva zna da je utjelovljenje Božjega Sina, koje se proslavlja današnjim blagdanom, također njezin začetak, te stoga radosno slavi i tu istinu moleći da Gospodin u dušama vjernika učvrsti vjeru, kojom Isusa ispovijedamo pravim Bogom i pravim čovjekom, spasiteljem svijeta, te da snagom Isusova uskrsnuća svi ljudi zavrijede prispjeti u vječno veselje.

Marija je svoj pristanak na anđelovu poruku o volji Božjoj izgovorila riječima: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ (Lk 1,38). Pristala je biti blagovjesnica, to jest sredstvo dolaska Božjega među ljude i tako posrednica Isusova ulaska u ljudsku povijest. Time je postala suradnica Božja u njegovu djelu spasenja. Po Isusovu začeću i rođenju postala je darovateljica Boga ljudima i na svoj način navjestiteljica spasenja. A upravo zbog vjere koju je iskazala prema Riječi Božjoj, samo nekoliko dana nakon što je pristala rečena joj je i pohvala: „Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina!“ (Mt 1,45).

Po svojoj vjeri i pristanku na volju Božju, što je iskazala riječima: „Evo službenice Gospodnje!“, Marija je primjer i poziv svim Isusovim učenicima, jer ih je on poslao propovijedati i svjedočiti evanđelje po svemu svijetu (usp. Mk 16,15). To

jest, poslani smo da, povjerenjem u volju Božju i propovijedanjem evanđelja također mi na duhovan način svojim djelovanjem i riječima darujemo Boga ljudima. Da kršćani čine, te se Isus duhovno začne, rodi i da trajno bude prihvaćen, a njegovo pravilo ljubavi poštovano kao zakon i korektiv, u savjestima, ponašanju i životima ljudi. Da Isusovi učenici budu njegovi vjesnici, blagovjesnici, svjedoci Božjega milosrđa, ljubavi i Isusova spasiteljskoga djela. Najkraće rečeno, da poput Marije budu suradnici u Božjemu djelu spasenja, te svojim riječima i djelima svjedoci Isusovi.

III.

Zahvaljujemo što je Blaga vijest postala čovjek i što nas je Gospodin tako u ljubavi predodredio za svoje sinove i kćeri, za sebe, po Isusu Kristu, a sve dobrohotnošću svoje volje i na hvalu Slave svoje milosti kojom nas je zamilovao u ljubljenome Sinu (usp. Ef 1,5-6). I obećavamo biti blagovjesnici, to jest navjestitelji i svjedoci Isusove ljubavi i uskrsnuća, a u vjeri u vječni život, molimo za sve pokojne, posebice za pripadnike Hrvatskoga vijeća obrane, za druge vojnike i ostale ljude koji su, kao žrtve ratova, izgubili živote.

I na kraju, riječima stare kršćanske molitve, koja se izgovara na Blagovijest (Jutarnja, Blagovijest, Časoslov kršćanskog istoka), za sve žive ljude zazivamo Božji blagoslov, obraćenje, mudrost, razboritost i za sve narode mir, a za mrtve od Boga prosimo milosrđe, oprost i vječno smirenje: „Danas je objavljena tajna vjere koja je odvijeka: Sin Božji postaje Sin čovječji. Sudjelujući u onome što je niže, On nas je učinio dionicima viših stvari. Adam je na početku bio prevaren: pokušao je

postati Bog, ali nije uspio. A sada Bog postaje čovjek, da bi obožanstvenio Adama. Neka se raduje i klikće priroda: Arkanđeo u strahu stoji pred Djevicom i svojim pozdravom: 'Raduj se', donosi veselu vijest da je naša žalost završila. Stoga, o Bože, koji si, po svojoj milosrdnoj samilosti, postao čovjek, neka ti je slava!"

KRŠĆANSTVO JE VJERA PRISUTNOSTI BOGA MEĐU LJUDIMA I ČOVJEKOVA OSOBNOG ODNOSA S BOGOM

Sarajevska katedrala
Tijelovo, 30. svibnja 2024.

Danas slavimo svetkovinu Presvetog Tijela i Krvi Kristove, jednog od najsvečanijih i najznačajnijih blagdana naše vjere. Ovaj blagdan poziva nas na razmišljanje o velikom daru, koji nam je Isus ostavio u euharistiji, sakramentu njegova tijela i krvi. Evanđelje svetog Marka (Mk 14,12; 16,22-26), koje smo upravo čuli, vraća nas na događaj ustanove toga sakramenta na Posljednjoj večeri.

U današnjem odlomku iz Evanđelja čitamo o Isusu, koji šalje dvojicu svojih učenika da sve pripreme za Pashu. Taj se događaj zbiva tijekom blagdana Beskvasnoga kruha, vremena od velike važnosti za Židove, u kojem obilježavaju svoje oslobođenje od ropstva u Egiptu. Isus ovu prigodu, međutim, koristi kako bi započeo novo oslobođenje, ne samo od fizičkog ropstva, već i od ropstva grijehu i smrti.

Tijekom večere Isus je uzeo kruh, blagoslovio ga, izlomio i dao svojim učenicima, govoreći: "Uzmite, ovo je tijelo moje." Zatim je uzeo čašu, zahvalio, dao im je i kazao: „Ovo je moja krv, krv saveza, koja se prolijeva za mnoge." Tim se riječima otkriva srce euharistijskog otajstva. Isus, naime, ne nudi samo kruh i vino, već nam se u potpunosti nudi On sam, dajući nam svoje tijelo i krv kao znak novoga i vječnoga saveza.

U euharistiji je Isus doista prisutan među nama. Ona nikako nije samo neki simbol, naznaka ili puko sjećanje na Posljednju večeru, već stvarna i živa Kristova prisutnost. Svaki put kada slavimo Misu i primamo pričest, ulazimo u duboko zajedništvo s Gospodinom. Taj osobni susret s Kristom preobražava nas, jača i omogućuje nam da živimo u skladu s njegovim učenjem.

Euharistija je također sakrament jedinstva i zajedništva. Kada idemo na Misu, sjedinjeni smo s braćom i sestrama u Kristu i svi zajedno tvorimo Tijelo Kristovo, Crkvu. Euharistija nas poziva da nadvladamo sve moguće podjele, opraštamo jedni drugima i živimo u miru i skladu. To je poziv na izgradnju zajednice koja se temelji na ljubavi i služenju jedni drugima.

Konačno, euharistija je izvor i našega poslanja. Hranjeni Tijelom i Krvlju Kristovom, poslani smo u svijet biti svjedoci njegove ljubavi. Primiti euharistiju znači prihvatiti Isusov poziv da ga slijedimo, da donesemo njegovo svjetlo i nadu u svakodnevni život. Pozvani smo biti njegovo vidljivo tijelo u svijetu, služiti drugima ponizno i velikodušno.

Svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Gospodnje, koju danas slavimo, jedan je od najoriginalnijih i najkarakterističnijih blagdana kršćanstva. Blagdan Tijelova izražava mnogo dublju stvarnost od izražavanja vjere kroz prakse posta ili posebne trenutke molitve, jer više nisu ljudi ti koji čine ili nude nešto za Boga, već je sam Bog taj koji se nudi i svakodnevno je prisutan među nama po Tijelu i Krvi Gospodinovoj!

Isus je često razgovarao sa svojim učenicima i sa svojim suvremenicima. Poučavao ih je i poticao. O tomu imamo vrlo lijepo svjedočanstvo

u Evanđeljima. Ali nije bio zadovoljan samo riječima i djelima prema onima s kojima se izravno susretao. Zato je svima, koji ga nisu mogli vidjeti i koji ga nisu mogli dotaknuti, ostavio sakrament svoga tijela. I to je za nas vrlo važno, jer to znači da kršćanska vjera nije samo stvar teološkoga razmišljanja ili moralne prakse, već je ona prije svega stvar prisutnosti Boga među ljudima, te osobnoga odnosa i zajedništva s Bogom.

Vjerovati ne znači samo meditirati ili recitirati formule, čak ni živjeti život prema određenim moralnim načelima i pravilima, već znači živjeti odnos koji dotiče cijelo ljudsko biće i sva njegova osjetila. Ovaj odnos između Boga i naše stvarnosti duha i tijela je vrlo važan! Jer kršćanstvo nije samo religija duše, već je prije svega religija čovjeka u cijelosti: i njegova duha i njegova tijela. Zajedno i istovremeno. Pozvani smo to vjerovati cijelim svojim bićem: tijelom i dušom. Više nema nepomirljive razlike između svetog i zemaljskog, jer sve je za Boga, a Bog preuzima svu našu ljudskost.

Ovaj korjeniti zaokret načina razmišljanja o čovjeku, kojega kršćanstvo nudi, ima vrlo zahtjevne posljedice. Zapravo, ne samo da svako ljudsko tijelo prima vrlo visoko dostojanstvo, već i svako ljudsko biće, također u svom tijelu, tako postaje sakrament prisutnosti Boga. Sam Isus to kaže kad veli da, svaki put kad činimo dobro jednom od najmanjih, čije je tijelo golo, boso, gladno, utamničeno, mi to činimo Njemu! Euharistija je, dakle, sakrament Božje stvarne prisutnosti u ovom svijetu, ali je i sakrament jedinstva ljudske zajednice. Zato sebe, svoju braću i sestre trebamo smatrati znakom Isusove prisutnosti jer oni to jesu. Također zato što, kao što je pisao sveti Augustin, pri-

manjem euharistije na neki način postajemo Isus koga primamo! Jer, kad u pričesti, primimo Krista, on svakoga od nas preobražava u hram svoje prisutnosti, te zato svaki kršćanin treba biti na svijetu znak dobrote Boga koji je u njemu.

ŠEST DANA RADI I OBAVLJAJ SVOJ POSAO, A SEDMI DAN JE POSVEĆEN GOSPODINU

Lind ob Velden, 2. lipnja 2024.
9. nedjelja kroz godinu

Današnja biblijska čitanja, koja su predviđena da se naviještaju na svetim Misama u cijeloj Crkvi, posvećena su vrlo suvremenoj temi čovjekova odnosa prema obvezi rada i klanjanja Bogu stvoritelju, odnosno prema svrsi rada kroza šest dana i danu blagdanskog odmora.

I.

Sveti pisac knjige Ponovljenoga zakona zabilježio je Božju zapovijed: „Šest dana radi i obavljaj svoj posao. A sedmoga dana je subota, dan posvećen Gospodinu, Bogu tvome. Tada nikakva posla nemoj raditi“ (Pnz 5,13-14). Time je Gospodin Bog posvetio ljudski rad i ustanovio subotu kao dan odmora i odredio im značenje i svrhu. A pri čitanju i tumačenju ove Božje volje nikako se ne bi smjelo upasti u zamku i pojednostavljeno tumačiti da je Bog odredio šest dana za čovjeka a jedan dan za sebe. To jednostavno nije tako niti može biti tako, jer je svako vrijeme Božje vrijeme i svi su dani njegovi. Pri tomu, svako stvorenje jest i ostaje Božje stvorenje i poslano je živjeti, djelovati i slaviti svoga Stvoritelja u vremenu i u svim njegovim danima.

Najveći broj dana predviđen je, dakle, za rad, a sedmi dan predviđen je za odmor od rada što svoje

osmišljenje nalazi u čovjeku i njegovim potrebama. Naime, ljudsko tijelo i cijelo čovjekovo biće, nakon razdoblja teškoga rada u službi života, imaju potrebu za odmorom, koji je također u službi čovjekova života. Tako su rad, kojim se stječu materijalna dobra, i odmor samo prikladna sredstva u službi čovjekova života, zdravlja, duha i tijela. Oni trebaju biti podložni životu a ne život njima, jer je život vrjedniji od jela i tijelo od odijela (usp. Mt 6,25).

Čovjek ima obvezu prema sebi samome. To je volja Božja i čovjekova prirodna potreba koja je u njega usađena voljom Boga stvoritelja. A to znači da su rad i poštivanje dana odmora, osim što su dokaz odgovornosti prema samom sebi, također izraz poštovanja Božje volje da čovjek, na prirodnom planu, provodi život na zemlji u zdravlju i svakoj sigurnosti.

Svaki oblik rada, osim što je način za stjecanje sredstava za život, istovremeno je očitovanje ljubavi prema Bogu, jer se radom omogućuje dostojan život najdražega Božjeg stvorenja i nastavlja se Božje djelo stvaranja. I dan odmora također, osim što je u službi čovjekova zdrava života na zemlji, također je način održavanja čovjeka u službi svetomu. Naime, sedmi dan je posvećen Gospodinu.

II.

Božja zapovijed o sedmom danu kao danu odmora u Isusovo je vrijeme, posebice među članovima farizejske sljedbe, bila do te mjere uređena detaljnim propisima, te je izgledalo da je taj dan važniji od samoga čovjeka. Zato Isus želi da se njegovi učenici, poštujući osnovnu Božju zapovijed o radu i odmoru, ponašaju u skladu s naukom da je čovjek veća vrednota od toga dana. Zbog

toga je Isus više puta, svojim ponašanjem i tumačenjem, dolazio u izravan sukob s religijskom praksom svojih suvremenika. Jednu od takvih zgoda pripovijeda današnji odlomak iz Markova evanđelja u kojemu se čita: „Jedne je subote prolazio kroz usjeve. Njegovi učenici počeše putem trgati klasje. A farizeji mu rekoše: 'Gle! Zašto čine što subotom nije dopušteno?' Isus im odgovori: (...) 'Subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote. Tako, Sin Čovječji gospodar je subote!" (Mk 2,23-28).

Nakon Isusova uskrsnuća, koje se dogodilo „prvoga dana u tjednu", to jest u nedjelju (usp. Mk 28,1), i koje je središnja istina kršćanske vjere, u zajednici njegovih učenika, upravo zbog poštovanje prema uskrsnuću, nedjelja je nazvana „danom Gospodnjim". Postala je dan posebnoga poštovanja prema Bogu i najvažniji dan u tjednu. Tako Ivan evanđelist kaže da su se jedanaestorica apostola okupila u dvorani posljednje večere osam dana nakon Isusova uskrsnuća, to jest u nedjelju, a Djela apostolska bilježe da su se kršćani upravo na taj dan okupljali na euharistijsko slavlje (usp. Dj 20,7).

III.

U kršćanskoj zajednici nastavlja se praksa poštivanje nedjelje kao dana Gospodnjega koji je, po obvezi odmora i zabrani teških poslova, istovremeno dan za čovjeka, a po odredbi da bude posvećen Bogu, također dan zahvaljivanja i klanjanja Gospodinu. Kao dan uspomene i zahvalnoga sjećanja na Isusovo uskrsnuće, nedjelja je također dan usmjeren prema čovjekovoj budućnosti, prema vječnosti, to jest prema Isusovu ponovnom dolasku kojega čovjek očekuje kao dan svog uskrsnuća. Zato cije-

la Crkva, uvijek kad slavi Euharistiju, po kojoj Isus pod prilikama kruha i vina dolazi među ljude, svaki put ponavlja i Isusu upućuje riječi: „Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo, Tvoje uskrsnuće slavimo, Tvoj slavni dolazak iščekujemo."

Dan, u koji će se dogoditi Isusov budući slavni dolazak, prozvan je „osmi dan". On je dan u koji će se ostvariti nada u vječni život. To je dan u koji će se oni, koji su već usnuli u miru i oni koji čekaju da usnu istim snom, naći s Gospodinom i zauvijek ostati s njim. Taj dan nema zalaza. O njemu piše sveti Pavao: „Nećemo da budete u neznanju, braćo, o onima koji su usnuli, da ne tugujete kao drugi koji nemaju nade. Doista, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, onda će Bog i one koji usnuše u Isusu, privesti zajedno s njime. Ovo vam uistinu velimo po riječi Gospodnjoj: mi živi, preostali za Dolazak Gospodnji, nećemo preteći onih koji su usnuli. Jer sam će Gospodin - na zapovijed, na glas arkanđelov, na zov trublje Božje - sići s neba. I najprije će uskrsnuti mrtvi u Kristu, a zatim ćemo mi živi, preostali, zajedno s njima biti poneseni na oblacima u susret Gospodinu, u zrak. I tako ćemo uvijek biti s Gospodinom. Tješite se dakle uzajamno ovim riječima!" (1 Sol 4,13-18).

U skladu s Božjom objavom, nauk je Crkve: „Na temelju apostolske predaje, koja potječe od samoga dana Kristova uskrsnuća, Crkva slavi vazmeno otajstvo svakog osmog dana, pa se on s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. Toga se, naime, dana Kristovi vjernici moraju sastati da bi se – slušajući Boju riječ i sudjelujući u euharistiji – spomenuli muke, uskrsnuća i slave Gospodina Isusa, te da bi zahvaljivali Bogu koji ih je 'uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodio za živu

nadu' (1 Pt 1,3). Stoga je nedjelja najosnovniji blagdan, koji vjernicima valja stavljati pred oči i silno ga naglašavati, tako da također bude danom veselja i počinka od posla" (Drugi vatikanski sabor, *Sacrosanctum Concilium*, 106).

Naspram suvremenim pojavama, koje ugrožavaju svetost dana Gospodnjega, papa Franjo je u svoje vrijeme kazao: „U nekim se sekulariziranim društvima izgubio kršćanski osjećaj za nedjelju osvijetljenu euharistijom. To je šteta! U tim je sredinama nužno oživjeti tu svijest, kako bi se ponovno vratilo značenje toga blagdana, koji znači radost, župno zajedništvo, solidarnost, odmor koji krijepi duh i tijelo (usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 2777-2188). Svim tim vrijednostima iz nedjelje u nedjelju uči nas Euharistija. (...).

U prvim stoljećima nije postojao počinak od posla nedjeljom: to je poseban doprinos kršćanstva. Prema biblijskoj tradiciji Židovi počivaju subotom, dok u rimskom društvu nije bio predviđen tjedni dan počinka od ropskih poslova. Kršćanski osjećaj da živimo kao sinovi a ne robovi, nadahnut Euharistijom, doveo je do toga da je nedjelja – gotovo posvuda – postala danom počinka.

Bez Krista osuđeni smo na to da umor svakodnevnog života, sa svojim brigama i strahom od sutra, gospodari nad nama. Nedjeljni susret s Gospodinom daje nam snagu živjeti danas s povjerenjem i hrabrošću i kročiti naprijed s nadom. Zato mi kršćani idemo susresti Gospodina nedjeljom, na euharistijskom slavlju.

Euharistijsko zajedništvo s Isusom, Uskrslim i Živim u vječnosti, predokus je nedjelje bez kraja, kad više neće biti ni muke ni boli ni tuge ni suza, već samo radost življenja u punini i zauvijek s

Gospodinom. I o tom blagoslovljenom počinku govori nam nedjeljna Misa, učeći nas, svakoga dana u tjednu, predavati se u ruke Oca koji je na nebesima“ (Papa Franjo, *Opća audijencija*, 17. prosinca 2017.).

MILOST VAM, MILOSRĐE I MIR OD BOGA OCA I KRISTA ISUSA, NADE NAŠE

Sarajevska katedrala
Misa božićnoga bdjenja 2024.

Euharistijskim slavljem u ove kasne večernje sate, koje se u bogoslužnoj tradiciji Crkve naziva Misa bdjenja, završava vrijeme Došašća i na svečan način započinje svetkovina Božića. Završilo je vrijeme očekivanja i priprave i započinje radost i veselje, jer očekivanje je doživjelo svoj vrhunac i ispunjenje.

Ovo Euharistijsko slavlje je prva od čak četiri božićne Mise, kojima crkvena zajednica svake godine s velikom radošću i zahvalnošću proslavlja ovu važnu svetkovinu. Druga je poznata pod imenom Misa polnoćka jer se slavi usred noći. Treća se naziva Zornica budući da se slavi u ranim jutarnjim satima, a četvrta se obično naziva Danja Misa i slavi se na Božić tijekom prijepodneva.

Već ovaj podatak o velikom broju Euharistijskih slavlja, od kojih svaki ima svoje vlastite molitvene obrasce i svoja posebna biblijska čitanja, znakovito govori o važnosti koju Crkva kao zajednica vjernika oduvijek pridaje ovom blagdanu. Ustvari, prastari je katolički nauk da, nakon svetkovine Uskrsa koja podsjeća na Isusovo uskrsnuće i njegovu pobjedu nad smrću, te kojim Crkva ispovijeda kršćansku vjeru i nadu u život vječni, Crkva nema ništa što bi bilo veće i važnije u njezinoj vjeri, nauku i bogoslužnom sjećanju negoli je sadržaj svetkovine

kojom kao zajednica vjere proslavlja Rođenje Isusa Krista, Spasitelja svijeta i svih ljudi.

I.

Veliki je misterij naše vjere kojim ispovijedamo da je druga osoba Presvetoga trojstva postala čovjek. On svojim sadržajem i značenjem daleko nadilazi razigranost ukrasa na božićnom drvetu, romantiku stihova i ugođaj glazbe tihe noći. Ne izriču ga ni svi običaji, ni duga tradicija niti drugi oblici veselja kojim ljudi izražavaju svoju radost u povodu ovoga blagdana.

Svi ti oblici očitovanja božićne radosti su lijepi, dragi i prihvatljivi sve dok su u službi izvornoga sadržaja Božića i njegove poruke koja ima svoje različite naglaske. Na jedan način sadržaj i poruka Božića izražavaju se u slavlju bdjenja, na malo drukčiji način u pola noći, pa na treći u zoru i posebno opet sutra po danu, ali međusobno se svi ti načini skladno dopunjuju jer svi zajedno čine cjelinu.

Osnovno značenje božićnoga bdjenja, koje nas je okupilo, nalazimo u kratkoj ulaznoj pjesmi ove Mise koja glasi: „Danas ćete znati da doista dolazi Gospodin da vas spasi, a sutra ćete vidjeti njegovu slavu." On tek treba doći, dakle. A mi večeras bdijemo i čekamo kao neka vrsta straže noćne. Zato nam je, u skladu sa sadržajem te uvodne molitve, odlomak iz Evanđelja večeras naznačio kako se dogodilo Isusovo začeće i rođenje i tek sutra će nam Crkva u svetom bogoslužju navijestiti i očitovati Božju slavu i ljubav, koja se objavila po rođenju Isusa Krista, Božjega sina i spasitelja našega.

Najvažnija je poruka ovoga bdjenja, koje se tako naziva jer bdijemo sjećajući se Isusova dolaska, da Bog uvijek dolazi ususret svakom čovjeku

kao njegov spasitelj, da je Bog uvijek u pokretu, da je uvijek u inicijativi, da misli na svakoga. No, da bi se taj susret zaista dogodio, na čovjeku je da čezne za Isusom, da stvarno prihvaća Isusov nauk i živi u skladu s pravilima njegova morala, te da ga na takav način i drugima očituje. Samo na takav način čovjek dopušta da Isus, koji je nazvan Emanuel, u ljudskoj povijesti zaista može biti ono što mu ovo ime znači: Bog sa mnom, Bog s tobom, Bog sa svakim čovjekom, Bog s nama. Odnosno, ja mogu biti čovjek s Bogom, ti s Bogom, svi mi s Bogom, svi ljudi i cijeli svijet s Bogom.

II.

Stoljećima je Izabrani Božji narod očekivao otkupitelja i spasitelja. To se ispunilo one davne noći u Betlehemu kad se Isus rodio a mi se večeras, zajedno s cijelom Crkvom, svega toga sjećamo sa zahvalnošću i željom da u svom životu susretnemo Isusa.

„Po nalogu Boga, Spasitelja našega, i Krista Isusa, nade naše, (...) milost vam, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, Gospodina našega" (usp. 1 Tim 1,1-2). Tim riječima apostola Pavla pozdravljam vas, draga braćo i sestre, na dan kad je u Katoličkoj Crkvi započeo velik jubilej. Naime, danas je papa Franjo otvorio jubilarnu godinu za cijelu Crkvu, a mi ćemo to na biskupijskoj razini, slavljem svete Mise u Katedrali, učiniti u nedjelju 29. prosinca ove godine. I sve će se tijekom cijele kalendarske godine događati pod geslom nasljedovanja Isusa Krista, Nade naše, koja nikada ne postiđuje.

U okviru jubileja koji je danas započeo, ime Božić ove godine ponajprije naznačuje sjećanje da je Isus prije 2025. godina došao, to jest da se rodio,

da je Bog tada postao čovjek, da su se u Isusu susreli Bog i čovjek, da su u Isusovu ljudskom liku zajedno hodili i činili dobro, a svetkovina Božića podsjeća na sve to. S druge strane, po svojoj duhovnoj pripravi za svetkovinu Božića vjernici na duhovan način kroz Došašće svake godine idu ususret Bogu koji dolazi pa je tako to vrijeme dvostrukoga dolaženja. Božjega dolaska ususret čovjeku i čovjekova ususret Bogu. U skladu s tim, i svaka svetkovina Božića bi trebala biti dan novoga susreta, zagrljaja Boga i čovjeka, njihova prijateljstva i suradnje, čovjekova „obo ženja", iz čega se treba nadahnjivati sav čovjekov život i njegov odnos prema Bogu i drugim ljudima.

III.

Čovjek po svojoj naravi ima veliku potrebu za nadom. Zapravo, čovjek trajno živi u nadi. Po njoj su čak i njegove želje i planovi, iako još nisu ispunjeni i ostvareni, na neki način već prisutni u njegovu životu. Prisutni su na način nade. Već su tu kao nada. Zato je nada važan čovjekov pokretač, motiv i često naznačuje čak svrhu. Nada je jedno od najvećih i najvažnijih blaga koje čovjek može imati. A naspram tomu, oskudica nade je vrlo velika nedaća i na osobnoj razini i na razini svake zajednice. I vjerojatno je, od svih oblika bijede, koji mogu pogoditi čovjeka, najteže podnijeti oskudicu nade. Stoga je u svakom smislu vrlo važno da ljudi posjeduju blago nade, da im se ne krade nadu već da ju se jača i stvaraju okolnosti kako bi pojedinci i zajednice mogli imati utemeljenu nadu i u skladu s njom živjeti.

U Kristu, koji je nada naša i nada svijeta, i u njegovoj ljubavi prema svakom čovjeku, mi kršćani

nalazimo uporište svojih nadanja, nadahnuće za svoje nakane i uzor za svoje djelovanje, te smo pozvani biti njegovi autentični svjedoci. To, jednostavno rečeno, mora biti prepoznatljiva oznaka našega postojanja i djelovanja. Mi smo, naime, poslani biti svjedoci nade.

IV.

U nadi je spas! Tako mudro kaže narod. Ili: In spe vivo! (U nadi živim), govorili su stari Rimljani. To jest, živim na pravi način samo ako imam nadu. Uz to, naši životi i naš način djelovanja trebaju biti znakovi nade za čovjeka, kojega susrećemo. Želimo, naravno, da to budu i ostali ljudi. A u zbroju tih pozitivnih svjedoka nade nalazi se snaga društvene nade.

U skladu s osnovnom porukom jubilarne godine da je Isus Krist nada naša a kršćani hodočasnici te nade, neka nas, pomirene s Bogom, kroz buduće dane vode i na pravom putu, posebice kada dođu nevolje, održavaju riječi Svetoga Pisma: „Opravdani dakle vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!“ (Rim 5,1-5).

Neka vam bude sretan Božić i blagoslovljen svaki dan jubilarne 2025. godine!

SVIM NA ZEMLJI MIR, VESELJE. TO SAD NEBO NAVJEŠĆUJE

Sarajevska katedrala; Danja Misa, Božić 2024.

Tijekom cijele ljudske povijesti, i prije negoli se Isus rodio, Bog se obraćao ljudima i bio prisutan u čovjekovu životu na razne načine. Ponajprije svojim djelom stvaranja Bog je u trajnom odnosu s čovjekom kao njegov tvorac. Zatim Bog je to bio svojim izravnim povremenim glasom objave nekim osobama, a još češće čulo se Božju volju i poruku po riječima njegovih poslanika, anđela nebeskih ili proroka zemaljskih. I po svojim čudesnim djelima i izravnim zahvatima Bog je očitovao svoju ljubav prema čovjeku i svoju prisutnost u njegovu životu. Također, iako su svi ljudi Božja stvorenja i svaki narod njegov, ipak među svim narodima na poseban je način Bog, svojim riječima i djelima, vodio povijest Izabranoga naroda i u njoj bio prisutan. Odnosno, riječi i djela, po kojima je Bog govorio, uvijek su bila dva sastavna i osnovna elementa Božjega spasiteljskog djelovanja.

I.

Nakon mnogih Božjih spasiteljskih zahvata u ljudsku povijest, nakon mnogih znakova i riječi koje je Bog uputio, i nakon mnoštva poziva čovjeku da bude vjeran svom Stvoritelju i njegovu nauku, ljudi su, nažalost, iz generacije u generaciju, često bivali neposlušni volji Božjoj. Tako se i Izabranom narodu događalo da se nađe čak na rubu otpada. Odnosno, kako je pisao upravo zbog toga razočara-

ni prorok Izaija, i ljudi njegova vremena bili su „naraštaj buntovan, prkosan – naraštaj srcem nestalan i duhom Bogu nevjeran“ (Iz 78,8). No, bez obzira na pojavu čovjekova zaborava Boga, kod Stvoritelja takva zaborava nema jer ljubav je Božja ustrajna, trajna i opća. Ona ne isključuje nikoga već strpljivo čeka svakoga, pa zato i buntovnoga, i prkosnoga, i srcem nestalnoga i nevjernoga jer, kao što je još u davna vremena tumačio isti prorok Izaija, Bog nikada ne zaboravlja (usp. Iz 49,15). Naime, zaborav drugoga oznaka je grešnoga čovjeka.

Iako vrlo zabrinut zbog čovjekova bunta i prkosa prema Božjoj prisutnosti, zbog njegovih izljeva mržnje prema drugomu, i nezadovoljan čovjekovim neposluhom brojnim porukama i opomenama koje je slao preko svojih glasnika, Bog ostaje vjeran. Stoga je, u svojoj božanskoj ljubavi prema čovjeku, u jednom času ljudske povijesti Gospodin odlučio pokušati s čovjekom na posvema nov način. Učinio je to tako što je sveukupno svoje oglašavanje, sve svoje pouke i poruke, i sve riječi proročkih objava, sažete u jednu Riječ koja je druga osoba Presvetoga trojstva, Božji Sin, Otac nebeski u Isusovu liku poslao na svijet sa željom da čovjek konačno shvati.

U odlomku iz Poslanice Hebrejima, koji se na Božićnoj Misi naviješta u cijeloj Crkvi, čuli smo kako sveti pisac podsjeća upravo na činjenicu mnogostrukoga nekadašnjeg govora, te njegova sažimanja u Isusov primjer. Odnosno: „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima; konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu. Njega postavi baštinikom svega; Njega po kome sazda svjetove“ (Heb 1,1-2).

Obraćajući se pak akademskoj zajednici svoga vremena, koja je pojmom Riječ oslovljavala Po-

čelo po kojemu se sve događa, Ivanovo evanđelje isti je sadržaj božićnoga događaja protumačilo njezinim filozofskim rječnikom: „U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve postade po njoj i bez nje ne postade ništa. Svemu što postade u njoj bijaše život i život bijaše ljudima svjetlo; i svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze. (...). I Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine.“ (Iv 1,1; 5.14).

II.

Isus po svom dolasku nije bio samo pasivno prisutan među ljudima, već je imao aktivnu ulogu. On, koji je baštinik svega i po komu su sazdani svjetovi, bio je poslan prosvijetliti ljudski rod, očistiti ga od grijeha, potom sjesti zdesna Veličanstvu Božjemu u visinama (usp. Heb 1,3) i tamo pozvati čovjeka. On je, poslušan i vjeran volji Oca nebeskoga, tu svoju ulogu duhovnoga prosvjetljenja čovjeka i njegova otkupljenja od grijeha vršio dosljedno i do kraja ispunio. Zato je Isus nazvan također imenom Svjetlo pa, tumačeći veličanstveni događaj i posebice poruku i značenje Božića, za njega Ivanovo evanđelje kaže: „Svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakoga čovjeka dođe na svijet“ (Iv 1,9).

Svjetlo je prirodna suprotnost tami. Stoga sliku svjetlosti sveti pisci često koriste i u Bibliji je ona redovito drugo ime za pravednost i dobrotu, čak za Boga samoga, dok se pojmom tama redovito označava zlo i grijeh. Kao što je, naime, uloga fizičke svjetlosti da prosvjetljuje kako bi se moglo otkloniti tamu, hoditi sigurnim korakom i pravim putem, te vidjeti okolinu kakva jest, tako i duhova

svjetlost pomaže čovjeku uočiti Božju istinu, nasljedovati njegovu ljubav i sretno kročiti Božjim putovima. To jest, Isus je svjetlo koje prosvjetljava čovjeka, osvjetljava njegove putove u pravom smjeru i Božja je želja da vjernici budu „odsjaj slave i otisak bića njegova“ (Heb 1,3), da svijetle njegovom svjetlošću dobrote, te riječima i djelima postaju svaki dan sve sličniji Kristu.

Kao što je vrijeme Izaije proroka poznavalo ljude koji su bili na Božjoj strani, ali je istovremeno postojao i „naraštaj buntovan, prkosan – naraštaj srcem nestalan i duhom Bogu nevjeran“, tako je slično već za vrijeme svoga zemaljskog života doživio također Isus, Svjetlo Božje. Kaže Ivanovo Evanđelje da Svjetlo: „Bijaše na svijetu i svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna. K svojima dođe i njegovi ga ne primiše. A onima koji ga primiše podade moć da postanu djeca Božja“ (Iv 1,9-12). I nastavlja se tako do danas.

III.

Svetkovina Božića poznata je također i kao blagdan života i obitelji, kojima Crkva kao primjer sklada nudi svetu obitelj Isusa, Marije i Josipa u kojoj se rodio Spasitelj svijeta. Obitelj je bila važna tema u svim vremenima, jer je obiteljska zajednica muškarca i žene Božja volja. Uzajamna ljubav muža i žene je odsjaj i otisak bića Božjega jer Bog je ljubav, a njihova uzajamna ljubav također je blagoslovljen i izravan nastavak djela stvaranja, koje im je sam Bog povjerio. Stoga valja naglasiti da, iako svaki čovjek nastaje i rađa se kao slika i prilika Boga samoga, ipak Bogu nitko nije tako sličan kao otac i majka, jer je njihov jedinstveni privilegij biti su/stvaratelji i suradnici Božji u nastajanju novih slika i prilika Božjih.

Potreba govora o važnosti obitelji, njezinu dostojanstvu i zaštiti pojačana je posebice u naše vrijeme kad je obiteljsko zajedništvo sve češće ugroženo, kad je porod novih slika i prilika Božjih sve rjeđi a nasilje nad ženama sve češće, kad je odgoj potomaka sve složeniji i vršnjačko nasilje sve učestalije. Stoga, dok na Božić upućujemo svoje molitve za blagoslov obitelji i zaštitu života, neka se upravo danas, na blagdan života, također čuju naš glas i molitva protiv svakoga nasilja nad čovjekovim životom i vidi djelo podrške zdravom odgoju.

Obitelj je najvažnija zajednica u svakom ljudskom društvu. Dijete je pak najveće blago i razlog najdublje radosti svake obitelji. A prvi plač tek rođenoga djeteta je najdublja oda i najljepša himna životu koju se može čuti. Naspram tomu, prema ozbiljnim izvještajima (Worldometer), tijekom 2023. godine u svijetu je izvršeno oko 44.600.000 pobačaja tako je te godine on bio najčešći uzrok smrti u svijetu. Odnosno, prema istim izvještajima, broj pobačaja je bio veći od broja smrtnih slučajeva povezanih sa sljedećih sedam uzroka smrti zajedno: zarazne bolesti, rak, pušenje, konzumiranje alkohola, AIDS, prometne nesreće i samoubojstva.

Danas osobito mislimo na obitelji i djecu koja trpe i čiji životi su ugroženi zbog ratova, progona, bolesti, siromaštva, nemogućnosti školovanja. I molimo da dragi Bog potakne plemenite ljude i državne sustave kako bi se mir uspostavio, svaki oblik ubijanja nestao, progoni prestali, bolesti se mogle liječiti, siromaštvo bilo nadvladano, te odgoj i školovanje svakoga djeteta bili omogućeni.

S tim nakanama, kao svoju zajedničku molitvu, ponavljamo riječi božićne pjesme: „Svim na zemlji mir, veselje, / budi polag Božje volje! / To sad

nebo navješćuje, / i glas s neba potvrđuje. / Dobre volje svaka duša, / grijeha neka već ne kuša, / Nego hvali, diči Boga, / što je posl'o Sina svoga."

Sretan Božić svim katolicima, a svim ljudima u Bosni i Hercegovini blagoslovljen bio svaki dan kroz cijelu narednu 2025. godinu.

SVI LJUDI SU SUBAŠTINICI, SUTIJELO I SUDIONICI OBEĆANJA U KRISTU ISUSU PO EVANĐELJU

Sarajevska, katedrala,
6. siječnja 2025.

Danas je blagdan Bogojavljenja koji se u narodu naziva i Vodokršće ili Sveta tri kralja. No, najvažnije što nam Nebesa danas poručuju jest Božje objavljenje svim narodima, svakom čovjeku, s pozivom na spasenje svih naroda i svakoga čovjeka. Zahvalni Gospodinu Bogu za tu poruku, poškropit ćemo se blagoslovljenom vodom u znak sjećanja na vlastito krštenje. Ali još dublje – kao znak sjećanja na oproštenje, počevši od istočnoga grijeha pa do svih ostalih grijeha – to škropljenje blagoslovljenom vodom je i uvod u ovu svetu Misu. Ustvari, ovaj blagdan je i prozvan imenom Vodokršće oslanjajući se upravo na običaj da se danas blagoslivlja voda kojom se u znak krštenja i molitve za Božje oproštenje, škropi narod Božji.

I.

Navješćujemo danas: Objavila nam se u Isusu slava Gospodnja i uvijek će se objavljivati među nama dok Krist ponovno ne dođe. U tom tijeku i rasporedbi vremena spominjemo se i živimo otajstva spasenja. Središte čitave liturgijske godine vazmeno je trodnevlje našega Gospodina raspetoga, ukopanoga i uskrsloga, a vrhunac mu je Nedjelja uskrsnuća. Svake nedjelje, tog tjednog Uskrsa, sveta Crkva uprisutnjuje ovo veliko otajstvo, u

kojem je Krist pobijedio grijeh i smrt. Od Uskrsa proistječu svi sveti dani: početak korizme na Pepelnicu, 5. ožujka; Uzašašće Gospodinovo, 29. svibnja; nedjelja Pedesetnica: Duhovi, 8. lipnja; a početak nove liturgijske godine i došašća u nedjelju, 30. studenog. I na blagdane Presvete Bogorodice, apostola i svetih, te na spomen svih vjernih mrtvih, navješćuje Crkva na svom putu zemaljskom Gospodnje vazmeno otajstvo. Kristu, koji bijaše, koji jest i koji dolazi, Gospodaru vremena i povijesti, neprolazna slava u vijeke vjekova.

Blagdan Bogojavljenja je u sadržajnoj vezi sa svetkovinom Božića. Ponajprije, srž poruke današnjega blagdana nalazimo u odlomku iz poslanice Efežanima koji nam je maloprije naviješten. A poruka glasi da su i pogani subaštinici i sutijelo, kako piše Pavao, i sudionici obećanja u Kristu Isusu po evanđelju. Ova istina je novost koja se očitovala u događaju poklona mudraca s Istoka što su došli u Betlehem slijedeći zvijezdu i prolazeći kroz Jeruzalem, raspitujući se u tome Gradu gdje da nađu Novorođenoga.

Po ovoj sržnoj poruci, što smo je iščitali u rečenici apostola Pavla, svi narodi su pozvani biti dio naroda Božjega, novoga naroda Božjega koji se zove Crkva. Svi su ljudi sutijelo i subaštinici i sudionici svih otajstava, tako piše Pavao. Ovo nama vjernicima danas izgleda vrlo razumljivo ali, u vrijeme kad se Isus rodio, u židovskom narodu to nije bio slučaj.

Izabrani narod, ispovijedajući vjeru u jedinoga Boga, slijedio je također uvjerenje u svoga Boga koji bi bio – tako su često to razumijevali – samo njihov Bog i da bi poziv na spasenje zato bio upućen samo njima. Međutim, od ovoga časa rastaje se povijest spasenja s tim mentalitetom. Ako su se

– a jesu – do toga poklonstvenoga događaja u Isusovu životu pojavljivali samo Židovi ili uglavnom samo Židovi – Marija, Josip, Ivan Krstitelj, pastiri i još toliko drugih osoba – od ovoga časa, od poklona mudraca s Istoka, Isusu se klanjaju ne samo predstavnici drugih naroda, nego po njima također i drugi narodi jer je Isus spasitelj svih ljudi, svakoga naroda. Svi su pozvani u novi narod Božji, u Crkvu kojoj je Isus glava, a svi pojedini ljudi, pa i narodi, njezini su udovi, mjesta i znakovi Isusove prisutnosti na ovome svijetu.

Isus Krist je, dakle, spasitelj svih ljudi i svih naroda. Glava novoga slavnog Jeruzalema, naroda Božjega, Crkve njegove, čiji smo i mi s ponosom članovi. Za nas to ponajprije znači da trebamo biti zahvalni Gospodinu Bogu za ovu općenitost ponude spasenja i za ovaj opći poziv svim ljudima. Jer zahvaljujući njemu, tj. zahvaljujući istini da su i pogani subaštinici i sutijelo i sudionici, i mi, hrvatski katolici, jesmo mogli postati i postali smo po krštenju dio izabranoga novog naroda Božjega. Kao dio svoga naroda danas, zajedno sa svima ostalima koji na temelju ove istine jesu članovi izabranoga naroda, zahvaljujemo ponajprije za krsnu milost i za sve blagoslove i milosti nama osobno, našim precima, cijelom hrvatskom narodu, svim ljudima i svim narodima jer su svi jednako, kao i mi, pozvani na Isusovo spasenje i u njegovu Crkvu.

II.

Druga važna poruka ovoga blagdana za kršćane današnje generacije, vezana je uz činjenicu da su mudraci s Istoka Isusa tražili u Jeruzalemu, koji je mjesto Božje prisutnosti, mjesto hrama njegova, mjesto iščitavanja i tumačenja riječi i objave

Božje, i time mjesto Božje prisutnosti. Naime, mi danas u novom Jeruzalemu, novom slavnom Jeruzalemu, jer se i tim imenom naziva Crkva, tražimo Isusa. U njegovoj Crkvi gdje se iščitava i navješćuje riječ Božja; u njoj u kojoj se slave njegovi sakramenti u kojima je On po njima prisutan; u njoj u kojoj smo i mi članovi, Isusova braća i sestre, po kojima je On također prisutan na ovome svijetu; u njoj, u tom novom slavnom Jeruzalemu, u novom izabranom narodu, tražimo i raspitujemo se, poput mudraca s Istoka: Gdje je Isus?

Odgovor na to pitanje nalazi se ponajprije u riječi Božjoj koja odzvanja, u sakramentima koji se slave, u svakom bratu i sestri, osobito u onome koji trpi zbog bilo kojega razloga: bolesti, siromaštva, nemogućnosti školovanja, nedostatka posla, izostanka pravedne plaće, ratnih razaranja, nasilnih smrti, progona i tako redom gotovo do u beskraj jer na svim tim mjestima prisutan je Krist Gospodin.

U Jeruzalemu, u Crkvi ga tražimo. U njoj se raspitujemo danas poput mudraca, osluškujući riječ Božju koja odgovara na naše pitanje gdje je Isus danas, gdje se rodio i gdje se rađa na duhovni način. U skromnosti, u samozatajnosti, osobito zaboravljene braće i sestara. Pojedinačno smo susretati Isusa u mnoštvu prilika koje smo spomenuli i mnoštvu drugih koje nisu spomenute. Ako postavimo pitanje: Gdje je Isus danas, gdje se Isus danas rađa u duhovnom smislu?, onda u sve ono što je nabrojano može se dodati gotovo bezbroj situacija iz vlastitoga životnog iskustva. Bog je svaki dan iznova među ljudima. Mudrost se sastoji u tome da ga tražimo, da se raspitujemo gdje je, da pokušavamo naći način kako da ga susretemo i da se poistovjetimo s njegovim naukom.

III.

U svakodnevnoj potrazi za odgovorom na pitanje: Gdje je Isus?, osobito treba pripaziti na tumačenja različitih pokreta i ideologija današnjice koji nastoje Isusa zatvoriti samo u dobroga čovjeka i njegov humanizam eliminirajući, ponekada svjesno, a nekada i nesvjesno, njegovo božansko dostojanstvo.

Danas, na blagdan Bogojavljenja, moramo biti osobito oprezni i pred tim pokušajima novih nauka naših dana, koji Isusa vrlo često promatraju sa simpatijama, ali ga reduciraju i osiromašuju izostavljajući njegovo božansko dostojanstvo.

Zahvalni smo Gospodinu Bogu za milost što smo iz dijela ljudskoga roda, koji apostol Pavao naziva poganskim, na osnovu Kristova općega plana spasenja kao pojedinci i kao hrvatski narod postali dio Crkve. To je najveći blagoslov na ovome svijetu koji su Nebesa dala svim kršćanima. Neka dragi Bog blagoslovi sve nas da, nasljedujući Isusa Krista, Bogočovjeka – ne samo dobroga čovjeka, nego Bogočovjeka – i sve njegove svece, na ovome svijetu možemo biti glasnici i misionari istine: da su i pogani, to jest svi ljudi, subaštinici, sutijelo i sudionici obećanja u Kristu Isusu, Gospodinu našemu.

UVIJEK SPREMNI NA OBRAZLOŽENJE NADE KOJA JE U NAMA

Uskrs; Sarajevska katedrala, 20. travnja 2025.

Milost vam, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, Gospodina i Spasitelja našega, nade naše (usp. 1 Tim 1,1-2)!

Ovim mislima i svečanim izričajem pozdrava započeo je apostol Pavao pismo jednome od svojih suradnika, kojega je nazvao svojim sinom u vjeri, a slične riječi ponovio je više puta i na drugim mjestima u svojim spisima. To da je Isus nada naša i nada cijeloga ljudskoga roda, temelji se na istini da je uskrsnuo. To svjedoče Evanđelja, među kojima i današnji odlomak (usp. Iv 20,1-9,), te vjera i naviještanje apostola, koja se zasniva na Isusovim očitovanjima i njihovu izravnom iskustvu, o čemu čitamo u današnjem odlomku iz Djela apostolskih (usp. Dj 10,34-43).

I.

Ustrašeni i ožalošćeni osudom i nasilnom Isusovom smrću, te u strahu da bi i oni mogli biti progonjeni, Isusovi učenici su se najprije bili sklonili iza zaključanih vrata, ali su se, ohrabreni Isusovim očitovanjima nakon uskrsnuća i izravnim kontaktom s njim, vrlo brzo pretvorili u hrabre svjedoke istine i javne propovjednike onoga što su vidjeli i čuli. Tako u današnjem odlomku iz Djela apostolskih čitamo izvještaj kako je Petar vrlo brzo dospio čak u okolicu Cezareje, desecima kilometara udaljenu od Jeruzalema, i hrabro naviještao mnoštvu

koje se bilo sabralo: „Vi znate što se događalo po svoj Judeji, počevši od Galileje, nakon krštenja koje je propovijedao Ivan: kako Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom, njega koji je, jer Bog bijaše s njime, prošao zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao. Mi smo svjedoci svega što on učini u zemlji judejskoj i Jeruzalemu. I njega smakoše, objesivši ga na drvo! Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje – ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima – nama koji smo s njime zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih. On nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti“ (Dj 10,37-42).

Isus je svojim uskrsnućem svim ljudima otvorio vrata vječnoga života i postavio most između ovoga svijeta i vječnoga života, koji je otvoren za prolaz svim ljudima. U tom smislu apostol Pavao za sva vremena poručuje: „Krist uskrsnu od mrtvih, prvina usnulih! (...). Jer kao što u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi biti oživljeni. Ali svatko u svom redu: prvina Krist, a zatim koji su Kristovi“ (1 Kor 15,20.22-23).

Nada u novi život osnovna je poruka svetkovine Uskrsa. To je, jednostavno rečeno, sadržaj događaja Isusova uskrsnuća kojim je On pobijedio smrt i nastavio živjeti na nov način, u vječnosti. Vjerujemo, naime, da je Isus po svom uskrsnuću također prvi među usnulima a da poslije njega slično uskrsnuće slijedi i za one koji su Kristovi. Odnosno, vjerujemo u uskrsnuće tijela i život vječni. Ta nada je osnovni lijek za sve oblike nemira i za sve vrste kriza.

II.

Nada je, uz vjeru i ljubav, jedna od tri stožerne, to jest najvažnije, kreposti u kršćanstvu, a

konkretiziranje nade u svakodnevnom životu kršćana je nešto što bi se s pravom moglo nazvati primijenjeno kršćanstvo. U tom smislu jubilarna 2025. godina od Isusova rođenja, koja je cijela posvećena upravo kreposti kršćanske nade i njezinu konkretnom svjedočenju, samo je povod za aktualiziranje istine, da je kršćanstvo vjera nade i da su kršćanski vjernici poslani biti svjedocima nade. Odnosno, svjedočenje nade neizostavni je dio života svakoga kršćanina jer kršćanin vjeruje u Isusa Krista, uskrsloga, koji je upravo po tomu, kako piše apostol Pavao, nada naša.

Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni! To je jedna od osnovnih istina kršćanske vjere, koja u obliku nade izriče također svrhu i cilj čovjekova života na zemlji. Ta krepost nade temelji se na Isusovu uskrsnuću, u koje vjerujemo i kojega se današnjom svetkovinom sjećamo, i sastoji se upravo u tomu da očekujemo uskrsnuće svoga tijela i svoj život u vječnosti kao svoju konačnu sreću. Temelj te nade je u Bogu samomu, koji je konačno objašnjenje čovjekova dostojanstva i rješenje pitanja odnosa između života i smrti. Ali: „Ako se izgubi božanski temelj i nada u vječni život, čovjekovo dostojanstvo biva veoma teško povrijeđeno, kao što se to danas često može jasno vidjeti. Zagonetka života i smrti, krivnje i patnje ostaje tada bez rješenja, tako da ljudi nerijetko padaju u očaj“ (*Gaudium et spes*, 21).

„Mi, naprotiv, po nadi u kojoj smo spašeni, gledajući na vrijeme koje prolazi, imamo sigurnost da povijest čovječanstva i svakoga od nas ne ide prema slijepoj točki ili mračnom ponoru, nego su usmjereni prema susretu s Gospodinom slave. Živimo, dakle, u iščekivanju njegova ponovnoga dolaska i u nadi da ćemo zauvijek živjeti u njemu: upra-

vo u tom duhu i mi ponavljamo dirljiv zaziv prvih kršćana kojim završava Sveto Pismo: 'Dođi, Gospodine Isuse'!" (Papa Franjo, *Spes non confundit*, 19).

Oni koji žive u utemeljenoj nadi uvijek imaju razlog radosti. U tom smislu, jedna pobožna hrvatska liturgijska pjesma, koja se često čuje u uskrsno vrijeme, kaže: „Isus usta slavni, a mrak nesta tamni, teška žalost minu dan veselja sinu. Dan je sad veselja, dan je Spasitelja. Hvalu svi mu dajmo, radosno pjevajmo."

III.

U Ivanovu evanđelju čitamo kako se uskrsnuli Isus prvoga dana u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, ukazao i stao u sredinu među svoje učenike, ohrabrio ih i rekao: „Mir vama!", te dodao: „Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas" (Iv 20,21). To je stalna Isusova uskrsna poruka iz koje svaki njegov učenik treba naučiti: Prvo, Isus je uskrsnuo; Drugo, Isus naviješta mir onima koji su u strahu; I treće, svoje učenike Isus šalje da naviještaju istinu o njegovu uskrsnuću i da propovijedaju i svjedoče mir. Oni koji tako čine, zaista čestito čekaju i slave Uskrs. Oni su vidljivi znakovi nade.

Isusovi učenici pozvani su u svijetu biti svjedoci kršćanske nade koja je u njima: „...uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži obrazloženje nade koja je u vama" (1 Pt 3,15).

Zapažajući i tumačeći znakove vremena, što je časna obveza kršćana, papa Franjo poziva da Isusov učenik kao svjedok nade mora ponajprije „obratiti pozornost na mnoge dobre stvari u svijetu kako ne bismo upali u napast da se smatramo ophrvanima zlom i nasiljem. Ali znakovi vremena, koji u sebi sadrže čežnju ljudskog srca potrebita

spasonosne Božje prisutnosti, traže da se pretvore u znakove nade“ (usp. *Spes non confundit*, 7).

Ponajprije, svaki svjedok kršćanske nade je mirotvorac. On je svjedok uskrsloga Krista koji sve ljude, kao nekada svoje učenike, i danas pozdravlja riječima i željom: „Mir vama!“ Dapače, Isusov je nauk da će se mirotvorci sinovima Božjim zvati (usp. Mt 5,9). To je znak nade za kojim u naše vrijeme vape mnoga braća i sestre.

Svijet i svi ljudi u njemu trebaju znakove nade i u tom smislu kršćani su dužnici u odnosu prema svakom čovjeku. To vrijedi osobito prema onima, poručuje papa Franjo, koji su bolesni, isključeni, marginalizirani, supružnici koji nemaju volje za prenošenjem života, zatvorenici, migranti, iseljenici, izbjeglice, prognanici, osamljeni, siromašni, nezaposleni i napušteni. Pa ipak, posvuda u svijetu, pa i u našem društvu, ponajviše znakove nade trebaju oni koji su sami znak nade, a to su mladi, jer oni su budućnost, radost i nada Crkve i svijeta! (usp. *Spes non confundit*, 12).

Kao znak vremena u našim okolnostima u sadašnjem trenutku treba prepoznati također da su se ove godine muslimani, katolici i pravoslavni u isto vrijeme postom pripravljali za svoje velike blagdane, te je važno uočiti taj znak jer je post duhovna škola unutrašnje preobrazbe čovjeka. Vrijeme posta, molitve i dijeljenja je povlaštena prilika za približavanje Bogu i za obnovu odnosa prema ljudima u temeljnim vrijednostima vjere, suosjećanja i solidarnosti. Ta blizina u duhovnom kalendaru nudi priliku, i za to molimo, da hodamo jedni s drugima, u zajedničkom procesu čišćenja, molitve i milosrđa. Isto tako, tu simbo-

liku treba protumačiti da ne želimo živjeti jedni pored drugih, već želimo živjeti zajedno u iskrenom i međusobnom poštovanju i jedni drugima biti znakovi nade.

IV.

Uskrs je osnova i početak nade za svakoga čovjeka, vjernika kao i za onoga tko to nije, jer svaki normalan čovjek želi zauvijek živjeti. Naime, želja za životom je najjača čovjekova potreba i u njezinoj službi su sve druge čovjekove potrebe, težnje i djela. „Kršćanska se nada sastoji upravo u ovome: pred smrću, gdje se čini da sve završava, stječemo sigurnost da se, zahvaljujući Kristu, zahvaljujući njegovoj milosti koja nam je dana u krštenju, 'život mijenja, a ne oduzima', i to jednom zasvagda. U krštenju smo, naime, pokopani zajedno s Kristom i primamo u njemu, uskrslom, dar novog života, koji ruši zid smrti i čini je prijelazom u vječnost" (usp. *Spes non confundit*, 20). To je nada naša i naš dug svakom čovjeku. Njezini smo svjedoci i to želimo biti!

III. MARIJINA PREPORUKA: ČINITE ŠTO VAM ISUS KAŽE

DA SE BOG RODI I NASTANI U LJUDSKIM DUŠAMA I SAVJESTIMA

Olovo, 1. svibnja 2024.

Kao zajednica Isusovih vjernika u Vrhbosanskoj nadbiskupiji okupili smo se u Marijinu svetištu u Olovu na početku mjeseca svibnja, koji je njoj posvećen, s nakanom nastaviti već lijepu tradiciju i ovdje započeti niz marijanskih svibanjskih pobožnosti koje ćemo završiti, kao što je također lijep običaj, na kraju mjeseca u nadbiskupijskom Gospinu svetištu u Komušini.

Za današnje okupljanje hodočasnika kao molitvene obrasce i biblijska čitanja izabrali smo one koji su, u zbirkama Misa o Blaženoj Djevici Mariji, izravno posvećeni Gospi kao svetoj majci Gospodina našega Isusa Krista.

I.

Gospa je u životu, pobožnosti, nauku i vjeri Crkve nazvana Bogorodicom upravo zato što je majka Gospodinova. A to da je Gospa „majka Gospodinova" njezin je najstariji naslov poslije osobnog imena Marija. Naime, tako ju je nazvala Elizabeta, majka Isusova preteče Ivana Krstitelja kad je, nadahnuta Duhom Svetim, nakon Isusova začeća, pozdravljajući Gospu, kazala: „Tȁ, otkuda meni da mi dođe majka Gospodina mojega?" (Lk 1,42).

Istina da je Marija majka Gospodinova razlog je pohvalnog i zahvalnog klicanja cijele Crkve u današnjem uvodnom Misnom stihu, koji glasi: „Blagoslovljena si, djevo Marijo, od Boga sve-

višnjega više od svih žena na zemlji. On je tako uzveličao tvoje ime, da neće iščeznuti tvoja hvala iz srca ljudi."

Tijekom izricanja molitve današnjega predslovlja, ponizno ispovijedajući vjeru u Gospino bogomajčinstvo, kao članovi Crkve i sljedbenici njezina Sina, i obraćajući se svemogućemu vječnom Bogu, zajedno s cijelom zajednicom katoličkih vjernika, izreći ćemo joj ove pohvalne riječi: „Ti si roditeljici svoga Sina učinio velike stvari i ne prestaješ po njoj u nama tvoriti spasenje. Ona uistinu po tvome mudrom promislu vrši majčinsku službu u Crkvi, te je vjerna djeliteljica tvoje milosti: njezinim nas riječima potičeš, primjerima privlačiš da nasljedujemo Krista, a molitvama nam bivaš milostiv."

Kao današnja generacija Isusovih učenika koja, uza sve ostalo što jesmo i što se od nas očekuje zbog toga našeg dostojanstva i poslanja, nastavljajući neprekinuti niz naraštaja kršćana koji ispovijedaju vjeru u Marijino bogomaterinstvo, i mi smo također dokaz, da se kroza svu povijest, bez prekida, ostvaruje Gospino proroštvo da će nju, upravo zato što ju je Bog izabrao da bude majka Gospodinova, svi naraštaji zvati blaženom jer je Gospodin pogledao na neznatnost službenice svoje (usp. Lk 1,45). Mi smo i skromna poveznica s budućim naraštajima, koji će nastaviti ispovijedati istu vjeru tamo gdje mi stanemo.

II.

U današnjem prvom čitanju iz Svetoga Pisma (1 Ljet 15,3-4.15-16; 16,1-2) slušali smo kako je „David skupio sav Izrael u Jeruzalem da prenese Kovčeg Gospodnji gore na njegovo mjesto koje mu

bijaše pripravljeno“. Taj Kovčeg Gospodnji bio je svetinja nad svetinjama Izabranoga naroda, ljepota Izraela (usp. Tuž 2,1), mjesto iz kojega trajno govori Bog po svojim zapovijedima, te samim time na svoj način i mjesto Božjega prebivališta. Kovčeg je, naime, u svojoj unutrašnjosti skrivao i nosio Božje zapovijedi, Riječ, koju je Bog uputio ljudima sa željom da joj budu poslušni i da svoje živote usklađuju s njom.

Odlomak o Kovčegu Gospodnjem, ili o Škrinji Staroga Saveza, naviješta se okupljenoj zajednici vjernika na Misama koje su posvećene Mariji kao Bogorodici, upravo zato što je i Marija, kao kovčeg Novoga Zavjeta, u svom krilu nosila Riječ Božju, Isusa Gospodina, poruku Božju. Nosila je Riječ, koja je sažetak svih Božjih poruka i svih njegovih zapovijedi. Zato Mariju, među mnoštvom drugih naslova, koje joj je Crkva dala i koje joj pučka pobožnost i duhovnost izriče u litanijama, oslovljavamo i pozdravljamo također riječima: „Škrinjo zavjetna!“

III.

U odlomku iz Ivanova evanđelja ponovno smo čuli vrlo poznatu zgodu iz Kane Galilejske gdje se Isus, zajedno sa svojom Majkom, odazvao na poziv u svadbeno slavlje na kojemu je nestalo vina. I nije čudo što ga je ponestalo u toj vjerojatno siromašnoj obitelji jer su svadbe, kako kažu biblijski stručnjaci, u ona doba često trajale i po osam dana. No, bilo kako bilo, dogodila se velika nezgoda da je ponestalo vina što je mladence i domaćine moglo izvrgnuti sramoti pred ostalim gostima. U toj nelagodnoj situaciji intervenira Gospa i, puna vjere da će njezin Sin sve urediti kako je najbolje, moli Isusa

da pomogne. Stoga je poslužiteljima u Kani kazala: „Što god vam rekne, učinite!“ (Iv 2,5). Time Marija ustvari nije tražila čudo, nego je molila pomoć, a ta Isusova pomoć ne isključuje čudo koje se zaista i dogodilo. Stoga, kao poruku ovog odlomka treba prepoznati Marijin zagovor za pomoć, koji prethodi Isusovu čudesnom djelu kojim On tu pomoć pruža i rješava nelagodan položaj ljudi u potrebi.

I drugu vrlo važnu poruku i istinu, koja je sadržana u događaju iz Kane i koja je mnogo važniju od ove prve, čitamo u posljednjem retku današnjeg evanđelja koji glasi: „Tako, u Kani Galilejskoj, učini Isus prvo znamenje i objavi svoju slavu, te povjerovaše u njega njegovi učenici“ (Iv 2,11). Odnosno, budući da je ovo bilo prvo čudo, koje je Isus učinio svojom božanskom moći, Božja objava i kršćanska vjera tumače cijeli događaj kao trenutak objave i očitovanja Isusova božanstva, na što je najvažnija reakcija bilo to da su u njega povjerovali njegovi učenici.

IV.

Na kraju se pitamo: Polazeći i oslanjajući se na misli današnjih odlomaka iz Svetoga Pisma, što nam Providnost Božja danas u Olovu poručuje i na što nas posebice poziva?

Ponajprije, Providnost želi i očekuje da, u svom nasljedovanju Isusa Krista i nastojanju da svoje živote uskladimo s Božjom voljom, slijedimo primjer i način na koji je to Gospa činila. Kovčeg Gospodnji ili Škrinja zavjetna, kao mjesta u kojima Bog ima prebivalište na zemlji, slika su Gospe, koja poziva također svakoga kršćanskog vjernika da u duhovnom smislu njegov život bude mjesto u kojemu Bog uvijek nailazi na dobrodošlicu i ima prikladno i trajno prebivalište. Stoga je ovo

trenutak da svatko od nas u tišini svoje savjesti i odgovorno pred Bogom, koji to od nas očekuje, sebi odgovori na pitanje: Je li moj život stvarno „kovčeg za Gospodina“ u kojemu Bog zaista ima dolično mjesto i u kojemu se primjenjuju njegova pravila? Ako je tako, Bogu hvala i neka traje! A ako pak nije tako, Gospin način života je primjer za ispravljanje svih mogućih pogrešaka.

Majka Gospodina našega Isusa Krista nije bila sàmo „Škrinja zavjetna“, u kojoj je Bog imao dolično prebivalište, već je ona svijetu i ljudskom rodu donijela i darovala Spasitelja. A slijedeći njezin primjer, svi Isusovi učenici, pozvani su biti duhovni „kovčeg Gospodnji“, to jest mjesto u kojemu boravi Bog, odnosno sebe obraćati i posvećivati. Ali, pozvani su također donositi Boga svijetu u duhovnom smislu, kao misionari duhovno ga rađati. To jest propovijedati ga i svjedočiti. I tako stvarati pretpostavke da se u ljudskom društvu širi prostor u kojemu će Bog imati prikladno mjesto, te da se Bog „rodi“ i nastani u ljudskim dušama i savjestima.

Danas smo se u ovom svetištu okupili ponajprije kao hodočasnici, koji časte Gospu i žele joj izreći pohvalne molitve. Neki su došli zahvaliti za uslišanja. Uz to, mnogi od nas, a možda i brojni, došli su također zato što, u manjem ili većem obliku, imaju svoje svakodnevne potrebe i želje, za koje bi voljeli da se ostvare. Neki su pak vjerojatno danas došli zato što su u situaciji koja je za njih nelagoda, bol, zabrinutost ili opasnost i željeli bi se toga osloboditi. Stoga, neka dragi Bog u hodu Crkve kroz svibanjske pobožnosti, po zagovoru Majke Gospodinove, usliša naše nakane i želje koje su na slavu njegovu i potrebne za naše dobro i spasenje. Po Kristu Gospodinu našemu.

NEKA SE BOG RODI I NASTANI U DUŠAMA I SAVJESTIMA LJUDI

Klagenfurt, 31. svibnja 2024.

Kao zajednica Isusovih vjernika okupili smo se na kraju mjeseca svibnja s nakanom da zahvalimo Majci Božjoj za blagoslove, koje smo u svom životu već primili, i da u njezin zagovor preporučimo svoje buduće dane.

I.

Gospa je u životu, pobožnosti, nauku i vjeri Crkve nazvana Bogorodicom upravo zato što je majka Gospodinova. A to da je Gospa „majka Gospodinova" njezin je najstariji naslov, poslije osobnog imena Marija. Naime, tako ju je nazvala Elizabeta, majka Ivana Krstitelja kad je, nadahnuta Duhom Svetim, nakon Isusova začeća, pozdravljajući Gospu, kazala: „Tà, otkuda meni da mi dođe majka Gospodina mojega?" (Lk 1,42).

Istina da je Marija majka Gospodinova razlog je pohvalnog i zahvalnog klicanja cijele Crkve u stihu koji glasi: „Blagoslovljena si, djevo Marijo, od Boga svevišnjega više od svih žena na zemlji. On je tako uzveličao tvoje ime, da neće iščeznuti tvoja hvala iz srca ljudi."

Tijekom izricanja molitve današnjega predslovlja, ponizno ispovijedajući vjeru u Gospino bogomajčinstvo, kao članovi Crkve i sljedbenici njezina Sina, i obraćajući se svemogućemu vječnom Bogu, zajedno s cijelom zajednicom katoličkih vjernika, izreći ćemo joj ove pohvalne riječi:

„Ti si roditeljici svoga Sina učinio velike stvari i ne prestaješ po njoj u nama tvoriti spasenje. Ona uistinu po tvome mudrom promislu vrši majčinsku službu u Crkvi, te je vjerna djeliteljica tvoje milosti: njezinim nas riječima potičeš, primjerima privlačiš da nasljedujemo Krista, a molitvama nam bivaš milostiv."

Kao današnja generacija Isusovih učenika koja, uza sve ostalo što jesmo i što se od nas očekuje zbog toga našeg dostojanstva i poslanja, nastavljajući neprekinuti niz naraštaja kršćana koji ispovijedaju vjeru u Marijino bogomaterinstvo, i mi smo također dokaz, da se kroza svu povijest, bez prekida, ostvaruje Gospino proroštvo da će nju, upravo zato što ju je Bog izabrao da bude majka Gospodinova, svi naraštaji zvati blaženom jer je Gospodin pogledao na neznatnost službenice svoje (usp. Lk 1,45). Mi smo i skromna poveznica s budućim naraštajima, koji će nastaviti ispovijedati istu vjeru tamo gdje mi stanemo.

II.

U današnjem prvom čitanju iz Svetoga Pisma (1 Ljet 15,3-4.15-16; 16,1-2) slušali smo kako je „David skupio sav Izrael u Jeruzalem da prenese Kovčeg Gospodnji gore na njegovo mjesto koje mu bijaše pripravljeno". Taj Kovčeg Gospodnji bio je svetinja nad svetinjama Izabranoga naroda, ljepota Izraela (usp. Tuž 2,1), mjesto iz kojega trajno govori Bog po svojim zapovijedima, te samim time na svoj način i mjesto Božjega prebivališta. Kovčeg je, naime, u svojoj unutrašnjosti skrivao i nosio Božje zapovijedi, Riječ, koju je Bog uputio ljudima sa željom da joj budu poslušni i da svoje živote usklađuju s njom.

Odlomak o Kovčegu Gospodnjem, ili o Škrinji Staroga Saveza, naviješta se okupljenoj zajednici vjernika na Misama koje su posvećene Mariji kao Bogorodici, upravo zato što je i Marija, kao kovčeg Novoga Zavjeta, u svom krilu nosila Riječ Božju, Isusa Gospodina, poruku Božju. Nosila je Riječ, koja je sažetak svih Božjih poruka i svih njegovih zapovijedi. Zato Mariju, među mnoštvom drugih naslova, koje joj je Crkva dala i koje joj pučka pobožnost i duhovnost izriče u litanijama, oslovljavamo i pozdravljamo također riječima: „Škrinjo zavjetna!"

III.

U Kani Galilejskoj se Isus, zajedno sa svojom Majkom, odazvao na poziv u svadbu na kojoj je ponestalo vina. I nije čudo što se to dogodilo u vjerojatno siromašnoj obitelji jer su svadbe, kako kažu biblijski stručnjaci, u ona doba često trajale i po osam dana. No, bilo kako bilo, dogodila se velika nezgoda da je ponestalo vina što je mladence i domaćine moglo izvrgnuti sramoti pred ostalim gostima. U toj nelagodnoj situaciji intervenira Gospa i, puna vjere da će njezin Sin sve urediti kako je najbolje, moli Isusa da pomogne. Stoga je poslužiteljima u Kani kazala: „Što god vam rekne, učinite!" (Iv 2,5). Time Marija ustvari nije tražila čudo, nego je molila pomoć, a ta Isusova pomoć ne isključuje čudo koje se zaista i dogodilo. Stoga, kao poruku ovog odlomka treba prepoznati Marijin zagovor za pomoć, koji prethodi Isusovu čudesnom djelu kojim On tu pomoć pruža i rješava nelagodan položaj ljudi u potrebi.

I druga vrlo važna poruka i istina, koja je sadržana u događaju iz Kane i koja je mnogo važnija od ove prve, glasi: „Tako, u Kani Galilejskoj, učini Isus

prvo znamenje i objavi svoju slavu, te povjerovaše u njega njegovi učenici“ (Iv 2,11). Odnosno, budući da je ovo bilo prvo čudo, koje je Isus učinio svojom božanskom moći, Božja objava i kršćanska vjera tumače cijeli događaj kao trenutak objave i očitovanja Isusova božanstva, na što je najvažnija reakcija bilo to da su u njega povjerovali njegovi učenici.

IV.

Na kraju se pitamo: Polazeći i oslanjajući se na misli današnjih odlomaka iz Svetoga Pisma, što nam Providnost Božja danas poručuje i na što nas posebice poziva?

Ponajprije, Providnost želi i očekuje da, u svom nasljedovanju Isusa Krista i nastojanju da svoje živote uskladimo s Božjom voljom, slijedimo primjer i način na koji je to Gospa činila. Kovčeg Gospodnji ili Škrinja zavjetna, kao mjesta u kojima Bog ima prebivalište na zemlji, slika su Gospe, koja poziva također svakoga kršćanskog vjernika da u duhovnom smislu njegov život bude mjesto u kojemu Bog uvijek nailazi na dobrodošlicu i ima prikladno i trajno prebivalište. Stoga je ovo trenutak da svatko od nas u tišini svoje savjesti i odgovorno pred Bogom, koji to od nas očekuje, sebi odgovori na pitanje: Je li moj život stvarno „kovčeg za Gospodina“ u kojemu Bog zaista ima dolično mjesto i u kojemu se primjenjuju njegova pravila? Ako je tako, Bogu hvala i neka traje! A ako pak nije tako, Gospin način života je primjer za ispravljanje svih mogućih pogrešaka.

Majka Gospodina našega Isusa Krista nije bila sàmo „škrinja zavjetna“, u kojoj je Bog imao dolično prebivalište, već je ona svijetu i ljudskom rodu donijela i darovala Spasitelja. A sljedeći njezin primjer,

svi Isusovi učenici, pozvani su biti duhovni „kovčeg Gospodnji“, to jest mjesto u kojemu boravi Bog, odnosno sebe obraćati i posvećivati. Ali, pozvani su također donositi Boga svijetu u duhovnom smislu, kao misionari duhovno ga rađati. To jest propovijedati ga i svjedočiti. I tako stvarati pretpostavke da se u ljudskom društvu širi prostor u kojemu će Bog imati prikladno mjesto, te da se Bog „rodi“ i nastani u ljudskim dušama i savjestima.

Neka dragi Bog u hodu Crkve kroz svibanjske pobožnosti, po zagovoru Majke Gospodinove, usliša naše nakane i želje koje su na slavu njegovu i potrebne za naše dobro i spasenje. Po Kristu Gospodinu našemu.

RADOSNO SVETKUJEMO ROĐENJE BLAŽENE MARIJE DJEVICE I ŽUPE U BEŽLJI

Blagdan rođenja Blažene Djevice Marije,
8. rujna 2024.
150. obljetnica postojanja župe Bežlja

Današnje razmišljanje na blagdan Male Gospe, kad obilježavamo i 150. godišnjicu postojanja župe Rođenja Blažene Djevice Marije sa sjedištem u Bežlji, prikladno je započeti svečarskim pozdravom: Sretan rođendan! Odnosno, neka vam je sretno i blagoslovljeno današnje slavlje dvostrukoga rođendana. Naime, cijela Katolička Crkva danas se sa zahvalnošću sjeća rođenja Majke Spasitelja našega Isusa Krista, a ova župna zajednica, čija je upravo Gospa nebeska zaštitnica, sjeća se svoga „rođenja", odnosno osnutka, i zahvaljuje Gospodinu za stoljeće i pol svoga postojanja i vjernosti pod zaštitom Male Gospe. I raduje se ova župa, i mi svi zajedno s njom, posebice zato što njezine vjernike kroz to vrijeme, koje je bilo puno kušnja i stradanja, ništa nije moglo rastaviti od ljubavi Kristove. Nisu to uspjele učiniti ni nevolja, ni tjeskoba, ni progonstvo, ni glad, ni golotinja, ni pogibao, ni mač (usp. Rim 8,35), iako su se smjenjivale u naletima i često ponavljale. Te u nadi da će vjernost također u budućnosti krasiti katoličke vjernike, koji potječu iz ovoga kraja ili ovdje žive, zajedno s apostolom Pavlom ponavljamo riječi, kojima je on hrabrio teško iskušavanu zajednicu kršćana u gradu Rimu: „Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni

vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem“ (Rim 8,38-39).

I.

U Katoličkoj Crkvi se blagdani svetaca vežu redovito uz dan njihova preminuća, jer se u duhovnom smislu njihov odlazak s ovoga svijeta razumije kao dan njihova rođenja za nebo. I budući da se slavi samo njihova svetost, lako je razumljivo što je tako jer, rođeni s ljagom istočnoga grijeha, ni sveci tijekom života nisu bili bez grijeha. Pa ipak, ne odstupajući od pravila da se slavi jedino svetost, u katoličkom kalendaru postoje tri iznimke. Odnosno, tijekom godine postoje tri blagdana kojima se na liturgijski način slavi dan njihova tjelesnoga, fizičkoga rođenja.

Prvi je blagdan Božića, svetkovina Rođenja Isusa Krista, Sina Božjega i našega spasitelja, druge osobe Presvetoga Trojstva, Boga svemogućega, kojemu anđeli na nebesima u susretu s njim oduvijek radosno pjevaju: „Svet, svet, svet, Gospodin nad vojskama“ (Iz 6,3). Zato i cijela Crkva ponavlja iste riječi svaki put neposredno prije pretvorbe u Euharistiji, to jest u svom susretu s Gospodinom koji dolazi pod prilikama kruha i vina. I lako je shvatiti opravdanje blagdana Božića jer Isus je svetost sama. To je jedna od temeljnih istina naše vjere.

Drugi je blagdan Rođenja svetog Ivana Krstitelja. Naime, kršćanska duhovna tradicija smatra da je Ivan, u prigodi susreta u gorju između majke Isusove Marije i njegove majke Elizabete, bio očišćen od istočnoga grijeha, te kasnije i rođen bez njega. Ta se raširena tradicija, koja ipak nije istina kato-

ličke vjere, oslanja na biblijsku tvrdnju da je, na Marijin pozdrav, u Elizabeti od radosti zaigralo njezino čedo kojim je u tom času bila trudna (usp. Lk 1,41.44). Ta zaigrana radost Elizabetina čeda, koju neki razumiju kao Ivanovo očišćenje od istočnoga grijeha, odnosno kao njegovu svetost od toga trenutka, temelj je blagdana njegova rođenja.

Treći je blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije koji se, posebice u pučkoj tradiciji među vjernicima, obično naziva Mala Gospa. On postoji, jer je istina katoličke vjere učenje, da je „Blažena Djevica Marija, u prvom času svoga začeća, po posebnoj milosti i povlastici svemogućega Boga, predviđajući zasluge Isusa Krista Otkupitelja ljudskoga roda, bila očuvana neokaljana od svake ljage istočnoga grijeha, od Boga objavljeno, te zbog toga svi vjernici moraju čvrsto i postojano u njega vjerovati“ (*Ineffabilis Deus*, 1854.).

Svojim rođenjem Marija je najava i zora našega spasenja. Stoga nju kršćanska duhovna tradicija vrlo često upravo tako naziva. Ona je nazvana i zvijezda zornica jer je svojom pojavom, odnosno svojim rođenjem, najavila izlazak Svjetla svijeta, dolazak Krista Boga našega. Kad se u svemiru na obzorju pojavi zvijezda zornica, svima je znano da uskoro prestaje mrak i da dolazi jasnoća dana. Slično, na duhovnom području Marijino rođenje je događaj koji je najavio da dolazi kraj mraka zla i da počinje vrijeme svjetla Božjega. Uz to, kao što u prirodi ni jedna zvijezda, pa ni zornica, ne svijetli vlastitim svjetlom, kojemu bi ona bila izvor, nego je njezino svjetlo samo odbljesak jer je primljeno od sunca, tako je je i Marijina svetost odsjaj svetosti Sunca pravde, njezina Sina, Boga i čovjeka. Upravo zato ulazna pjesma za Euharistijsko slavlje današnjega blagdana glasi: „Rado-

sno svetkujemo rođenje Blažene Marije Djevice: od nje se rodilo Sunce pravde, Krist, Bog naš."

Moglo bi se kazati da je Gospa bila prvo svetohranište u povijesti jer je u sebi nosila i čuvala Isusa. Ona bi bila i prvi kršćanski hram Boga svemogućega jer je u njoj boravio Sin Božji. Također, i prvi oltar Božji jer je ljudskom rodu darovala Jaganjca Božjega koji oduzima grijehe svijeta. Ona je primjer osobe koja nesebično služi Božjoj volji da se svi ljudi obrate i spase.

Od Marije se rodilo Sunce pravde, Krist, Bog naš! Ona ga je svojim rođenjem najavila, kasnije ga je začela i rodila i time ljudima darovala njihova Spasitelja. To je njezin doprinos u povijesti spasenja, uzrok njezine veličine i razlog današnjega blagdana. Boga je donijela i ljudima darovala!

II.

Danas obilježavamo i 150. rođendan župe Rođenja Blažene Djevice Marije sa sjedištem u Bežlji. S velikom zahvalnošću sjećamo se svih Isusovih učenika koji su u ovoj župi, po zagovoru Majke Isusove, pred lice Božje donosili svoje zahvale i upućivali svoje molitve, krstili se, ispovijedali se, pričešćivali se, krizmali se, vjenčali se, primali lijek za dušu i tijelo i koji su uz molitvu zajednice sprovedeni prema nebesima na završetku svoga zemaljskog života. Častеći Majku Božju slavili su zoru svoga spasenja i u vjeri očekivali da im sine Sunce pravde.

Molimo za pokojnoga biskupa Paškala Vujičića, koji je bio apostolski vikar u vrijeme nastanka ove zajednice vjernika. On ju je 1874. godine osnovao, te imenovao i ovamo poslao prvu dvojicu svećenika. Zahvaljujemo Dobrom pastiru ljudskih duša također za sve ostale naše biskupe i svih 26

svećenika, od prvoga fra Dominika Markičića do današnjega don Ivana Karače, koji su kao župnici služili ovom dijelu naroda Božjega. Posebice pak molimo za one biskupe i 21-dnoga župnika, koji su preminuli i za koje vjerujemo da su ih na dolasku njihovu u raj poveli anđeli, da su ih primili sveci i mučenici u općinstvo svetih gdje Sunce pravde nikada ne zalazi.

Slično kao što ispovijedamo da je Gospa majka Isusova i majka cijele Crkve, to jest kao što je Marija također duhovna roditeljka sve Isusove braće i sestara, i za ovu župu bi se moglo kazati da je na duhovni način doprinosila da se rađaju, množe i rastu djeca Božja. Pomagala im je da se u vjeri odgajaju i napreduju u dobroti i svetosti. Bila im je kao kolijevka u kojoj su duhovno odnjihani i u kojoj su se osjećali zaštićeni. A župljani su uvijek, molitvom i dragovoljnim doprinosima, uzvraćali svojoj župi. Pohvalno je vidjeti da oni koji žive ovdje redovito sudjeluju na svetim Misama, te osobito na pobožnostima kroz korizmeno vrijeme i kroz marijanske mjesece svibanj i listopad. Raduje također snažna povezanost iseljenih i njihovih potomaka s rodnim krajem, sa župom i onima koji ovdje žive.

Imala je ova župna zajednica i brojna velika iskušenja. Često i tragična. Nisu je zaobišli ni progonstvo ni mač, ni nevolje ni tjeskobe, ni glad ni golotinja, ni pogibli ni smrti. No, iako su sjećanja na takve dane strahotâ teška, ne bismo bili istinoljubivi i vjerodostojni ako ih ne bismo spomenuli. Ponajprije zato što milosrdnom Gospodinu Bogu upućujemo molitvu da se nikada, nikomu i nigdje više takvo zlo ne bi ponovilo. Međutim, treba prepoznati i danas izreći i lijepu stranu priče o stradanjima članova ove župne zajednice. Naime, u svim tim teškim iskušenjima

kroz prošlost, ostali su vjerni zavjetu apostola Pavla i nisu dopustili da ih od ljubavi Kristove rastave „ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor“ (Rim 8,38-39). I samo zato što je tako, to jest zato što ste ostali i jeste vjerni ljubavi Kristovoj, moguće je bilo okupiti se danas na ovu Euharistiju, koju slavimo kao molitvu za budućnost ove župne zajednice, vas njezinih članova, njezinih duhovnih potomaka koji su se razišli po svijetu i za slogu i mir među svim ljudima.

III.

Po zagovoru Blažene Djevice Marije, neka vas sve njezin Sin Isus Krist, spasitelj svijeta, blagoslovi kako biste uvijek slijedili Njega, Sunce pravde. Na tom putu obraćenja i posvećenja neka vas predvodi znak i primjer Marije, koja je do svršetka svijeta svim ljudima nada i zora spasenja.

GOSPODINE, NAUČI NAS MOLITI

19. hodočašće vjernika Vrhbosanske nadbiskupije i Banjolučke biskupije
Marija Bistrica, 12. listopada 2024.

Kao zajednica Isusovih vjernika iz Vrhbosanske nadbiskupije i Banjolučke biskupije okupili smo se devetnaesti put na hodočašću Majci Božjoj Bistričkoj. Došli smo ponajprije zahvaliti za sve milosti i blagoslove kojima nas je dragi Bog, po zagovoru Marije Bogorodice, pratio na našim životnim putovima kako bismo očitovali svoje trajno opredjeljenje s molitvama da svemogući i milosrdni Bog uvijek bude naš najdraži i najvažniji životni suputnik u svakom danu naših života, te da bismo po izlijevanju njegova blagoslova mogli rasti u svom hodu obraćenja i vršenja dobrote. I neka, po njezinu zagovoru, milosrdni Gospodin čuje i usliši sve naše plemenite nakane. Neka nam pomogne naći prave odgovore za naše duhovne potrebe i razbistriti sve naše nejasnoće i dvojbe.

I.

Danas smo se okupili u ovom hrvatskom nacionalnom svetištu pod geslom „Nauči nas moliti!“ (Lk 11,1) koje obilježava i usmjerava ovo hodočašće. Ustvari, radi se o riječima koje je zabilježio evanđelist Luka, a koje je Isusu uputio jedan od njegovih učenika, čije nam ime nije zabilježeno. Izrekao ih je nakon što je Isus jednoga dana završio svoju molitvu za vrijeme koje ga je promatrao taj učenik.

Kao današnji Isusovi učenici ponavljamo i mi na ovomu svetom mjestu iste riječi: „Gospodine, nauči nas moliti!“ Pretvaramo ih u izraz svoje vjerničke želje jer po molitvi se, između ostaloga, poznaju Isusovi učenici. A mi želimo upravo to biti: Isusovi učenici koji će također po molitvi biti prepoznatljivi.

U Isusovo vrijeme bio je običaj da svaka vjerska grupa ima svoju zasebnu molitvu po kojoj je onda ista grupa bila prepoznatljiva i razlikovala se od drugih. Ta molitva, iako prvenstveno pobožna vježba i vjerski čin kojim je vjernik izricao svoj osobni odnos prema Bogu, bila je također neka vrsta vjerske legitimacije i društvenoga identiteta određene grupe ili zajednice. Tako je i grupa, koja se okupljala oko Ivana Krstitelja, imala neku svoju molitvu što potvrđuje i način na koji se spomenuti učenik obratio Isusu kad je zapravo rekao: „Gospodine, nauči nas moliti kao što je i Ivan naučio svoje učenike.“ To jest, „i Ivan“ je, kao što su to redovito činili i drugi proroci, okupljao svoje učenike posebnom molitvom za koju su, to je očito iz ovoga izričaja, znali i drugi iako nisu izravno pripadali tom krugu.

Odgovarajući na zamolbu svog učenika, Isus je kazao kako njegovi učenici trebaju govoriti kad mole (Lk 11,2). Odnosno: „Kad molite, govorite“, kaže Isus, te u opisu iste scene slijedi verzija molitve Očenaša koju donosi Lukino evanđelje (Lk 11,2-4; usp. Mt 6,9-15). Ta je molitva od početka bila i ostala ne samo stalan duhovni izričaj kršćana, kojega često ponavljaju, i trajan znak njihova društvenog prepoznavanja, nego i model za svaku drugu moguću molitvu.

II.

Svojim odgovorom na pitanje nepoznatog učenika Isus je svojim sljedbenicima dao poseban *molitveni obrazac* u kojemu treba prepoznati također odrednice i okvir svake druge moguće kršćanske molitve. Odnosno, svaka molitva njegovih učenika mora imati nekoliko elemenata.

Ponajprije, molitva kršćana je zahvalno iskazivanje slave Gospodinu Bogu. To jest, oni uvijek mole neka se svetost imena Gospodnjega priznaje na zemlji i neka tako zavlada Božje kraljevstvo među ljudima. I mole neka sve bude tako da ljudi u svojim životima uvijek vrše volju Božju. Odnosno, u želji da se širi slava Božja i po nakani da Božja stvorenja vrše volju njegovu, prepoznaje se kršćanska molitva. To je njezina osnovna oznaka koja uvijek treba biti vidljiva i bez koje jedva da može biti kršćanske molitve.

Zato, Oče nebeski: „Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje! (Lk 11,2).

Zatim, poznat je svima kršćanski nauk da je živi čovjek znak prisutnosti i očitovanja slave Božje na ovomu svijetu! Čovjek je, naime, stvoren da u svom životu bude slika i prilika Boga samoga, i po svom djelovanju biti oličenje i znak, privilegirano sredstvo stalne prisutnosti Božje slave, ljubavi i dobrote u svijetu. A da bi čovjek to mogao biti, potrebno je da on na zemlji ima uvjete koji mu omogućuju živjeti na dostojan način. Stoga se, prema Isusovu rasporedu, odmah na drugom mjestu kršćanin Gospodina Boga moli upravo za to, za potrebita sredstva koja su u službi života i njegova dostojanstva, odnosno za sve ono što je naznačeno pod izrazom „kruh svagdanji“. Naime, istina je da čovjek treba radi-

ti, ali Božje davanje, dar i blagoslov jesu i sama čovjekova sposobnost da radi i njegova mogućnost da stvara iz čega proizlazi to da ima plodove svoga rada. To jest, molimo Božji blagoslov kako bismo, gradeći ovaj svijet i nastavljajući Božje djelo stvaranja u njemu, uspijevali svakoga dana imati dovoljno za svoje potrebe.

Zato i mi danas ponavljamo: „Kruh naš svagdanji daji nam svaki dan!“ (Lk 11,3).

Dok je u stanju Božjega blagoslova, svaki čovjek je radostan dužnik prema Bogu i prema svim Božjim stvorenjima. U trajnom je dugu prema njima, a taj dug se sastoji u tomu da ih voli i da im čini dobro. Međutim, dok radi i stvara, čovjek također griješi, te stoga postaje dužnik i na drukčiji način. Naime, objektivne kušnje i njegove slabosti odvlače ga iz stanja milosti i tako uvode u stanje drukčijega duga prema Bogu i prema drugim stvorenjima. Uvode čovjeka u stanje grijeha koji, osim što je prekršaj, također je dug koji se sastoji u potrebi da je čovjek dužan vratiti se u stanje milosti. Zato molimo Gospodina da nam oprosti naše grešne dugove prema njemu, to jest da nas blagoslovi milošću obraćenja. I uvjetujemo taj Gospodnji oprost prema nama svojim opraštanjem svima koji su u dugu prema nama, to jest svakomu koji se ogriješio o nas.

Svjesni svoje časti poslanja da budemo nastavak djela Božje dobrote, ali također svojih slabosti koje nas od toga udaljavaju i uvlače u stanje duga, zato ponavljamo također: „Otpusti nam grijehe naše: ta i mi otpuštamo svakom dužniku svojem!“ (Lk 11,4).

III.

Svoje razmišljanje posvetili smo temi molitve zato što se kao cijela katolička zajednica nalazimo

u razdoblju koje je, u vidu jubilarne 2025. godine, 21. siječnja 2024., u nedjelju Riječi Božje, službeno proglašeno posebnim vremenom molitve. Odnosno toga je dana papa Franjo kazao: „Draga braćo i sestre! Naredni mjeseci dovest će nas do otvaranja svetih vrata, čime ćemo započeti Jubilej. Molim vas da intenzivirate svoju molitvu kako biste se dobro pripremili proslaviti taj milosni događaj i iskusili snagu Božje nade. Zato danas započinjemo *Godinu molitve*, odnosno godinu posvećenu ponovnom otkrivanju velike vrijednosti i nasušne potrebe molitve u osobnom životu, u životu Crkve i svijeta. U tome će nam pomoći i priručnici koje će Dikasterij za evangelizaciju učiniti dostupnima." (Papa Franjo, 21. siječnja 2024.).

U želji da ova posebna godina, kako u životu pojedinca tako i u Crkvi i u svijetu, urodi plodom otkrivanja velike vrijednosti i žarke potrebe molitve, svim biskupijskim zajednicama u svijetu predloženo je organiziranje „hodočašća molitve" koja treba razumjeti i kao jednu vrstu škola u kojima bi Božji narod učio moliti. Pri tomu, nakana *Godine molitve* je obnoviti svijest o osnovnom značenju kršćanske molitve, koja je izraz želje prebivati u Božjoj blizini, slušati ga i klanjati mu se.

Godina molitve nije zamišljena kao vrijeme posebnih inicijativa i događanja, nego kao povlašteno doba u kojemu ćemo učiti kako moliti, ponovno otkriti vrijednost molitve i potrebu svakodnevne molitve u našem kršćanskom življenju. I kako odgajati sebe i druge za molitvu danas, u doba digitalne kulture, tako da uvijek bude ponizna, učinkovita i plodonosna. Pri tomu, svjesni smo da se iskrena molitva događa uvijek i jedino „u jednostavnosti onih koji ju doživljavaju. Osim

toga, Gospodin nas je upozorio da, kada molimo, ne smijemo trošiti previše riječi, zavaravajući se da ćemo zato biti uslišani. Učio nas je da radije preferiramo šutnju i da se povjerimo Ocu koji zna što nam je potrebno i prije nego što ga zaištemo (usp. Mt 6,7-8)". (Papa Franjo, *Moliti danas. Izazov za pobjedu*).

„Isus je dao primjer neprekidne, ustrajno prakticirane molitve. Neprestani dijalog s Ocem, u tišini i sabranosti, uporište je cijelog njegova poslanja. Evanđelja nam donose i Njegove poticaje učenicima: da mole ustrajno, neumorno." (Papa Franjo, 11. studenoga 2020.). Naši uzori i učitelji molitve su također kršćanski sveci čije primjere nasljedujemo. Oni su bili vjerni i dosljedni učenici Gospodnji tako što su bili poslušni Riječi Božjoj, kao što je prije njih učenica Gospodnja bila Blažena Djevica Marija. To je razlog zašto smo za svoje današnje „hodočašće molitve" u ovo Gospino svetište izabrali upravo Misne obrasce i biblijska čitanja pod imenom „Sveta Marija, učenica Gospodnja".

Kao predstavnici naših biskupijskih zajednica sve svoje današnje nakane i molitve upućujemo pred lice Božje po zagovoru svete Marije, učenice Gospodnje, sa željom da se slava Božja i kraljevstvo njegovo pronose zemljom, da svi ljudi s blagoslovom i u miru imaju dovoljno kruha svagdanjega i da Bog nama oprosti naše grijehe kao što mi opraštamo svojim dužnicima.

UZNESENJE JE POTVRDA DA GOSPODIN ISPUNJAVA SVOJA OBEĆANJA

Stup, Velika Gospa, 15. kolovoza 2024.

„Blažena Ti što povjerova da će se ispuniti što Ti je rečeno od Gospodina." Neka ove riječi, koje je Elizabeta uputila Blaženoj Djevici Mariji, budu vodilja kroz naše razmišljanje danas na svetkovinu Uznesenja Gospina. Tu istinu kršćanske vjere, kao tajnu koju razumom ne možemo dokučiti, prihvaćamo vjerom. Stoga, kao u Gorju u one dane kad je Gospa došla njoj u posjet, Elizabeta večeras svakome od nas ponavlja iste riječi: „Blažena Ti što povjerova da će se ispuniti što ti je rekao Gospodin."

Isus je uskrsnuo, a njegovo je uskrsnuće i božansko obećanje ljudskom rodu, svakom čovjeku pojedinačno. Osnovna je istina o Isusu Kristu, Bogu i čovjeku, da je došao na ovaj svijet i uskrsnuo radi nas i radi našega uskrsnuća. On je već bio tamo odakle je došao pa se vratio.

Blažena ti što povjerova da će tako i tebi biti! I blažen svaki koji vjeruje da će i njemu tako biti. To je osnovni sadržaj i poruka današnjega blagdana, poruka koja se od dana Isusova uskrsnuća na različite načine ponavlja Isusovim vjernicima i oni je ispovijedaju na način vlastite vjere.

Već sveti Pavao tumačeći tu kršćansku istinu kao što smo čuli u odlomku iz evanđelja kaže da je prvi Krist, odnosno prvina Krist, nadvladao kraj ovog oblika života, kojega nazivamo smrt i probudio se na novi oblik života po uskrsnuću i uzaša-

šću u nebesa. Prvina Krist a onda koji su Kristovi, kaže Pavao. Među njima prva, kao što je i dolikovalo, Gospa.

Prvina usnulih kaže Pavao. Zanimljivo, kaže „prvina umrlih", dok Biblija smrt radije naziva usnuće. Isus je po svome uskrsnuću i uzašašću na nebesa prvi od usnulih. Odnosno sadržaj je naše vjere da zapravo smrti i nema kako to često ponavljamo u sprovodnim obredima, nego se čovjeku samo život mijenja a ne oduzima. Upravo zato mnogo puta na nadgrobnim spomenicima naše pokojne braće i sestara stoji napisano: Ovdje počiva snom mira. Usnuo je ili usnula je u Gospodinu. Svi, koji su otišli s ovoga, svijeta usnuli su.

Mi koji smo još s ove strane života usnut ćemo također. I kao što se u običnom životu usne s nakanom da se probudi i nastavi sutra novi oblik života, tako vjerujemo da pri kraju ovoga oblika života, ovoga našega prolaska kroz vrijeme, slijedi usnuće. Usnuće poslije kojega slijedi buđenje u novom obliku života. Život se samo mijenja, oblik života se mijenja, ali se život ne oduzima.

Dok usnuće traje, ne znači da života nema. Dok se zbog posljedice ljudske fizičke smrti sniva snom mira, ne znači da života nema. Duh čovjekov, duša čovjekova, živi vjerujemo stalno i čeka uskrsnuće tijela, kojega je privremeno ostavila, tijela koje je usnulo i čeka da bude probuđeno na novi oblik života. To je sadržaj naše vjere. Stoga, živeći tu vjeru, zahvaljujemo Gospodinu Bogu za Elizabetine riječi kojima je izrekla zahvalu i pohvalu Blaženoj Djevici Mariji, ali i zato što ih na neki način možemo primijeniti doslovce na svakoga Isusova vjernika.

Blažen ti što povjerova, blažena ti što povjerova, blaženi svi koji ste u toj vjeri večeras došli na

ovo euharistijsko slavlje da zahvalimo nebesima za dar Uznesenja Blažene Djevice Marije, druge od usnulih. Netko će biti treći, pa četvrti i peti, ali ako Bog da iz tog usnuća, tako vjerujemo, probudit ćemo se svi na novi oblik života. Mi to vjerujemo a kršćanska vjera je, čitamo u poslanici Hebrejima, već neko imanje onoga čemu se nadamo.

Svoje buduće buđenje nakon usnuća već imamo na način vjere. Nemamo ga na način činjenice, nismo još ni otišli s ovoga svijeta, ali već ga imamo na način vjere kao što mnoge stvari u svom životu, koje nam se još stvarno nisu dogodile, već imamo na način brige, na način nade, na način vjere, na način želje. Student, iako još nije završio svoje studije, svoju diplomu već ima na način nade. Zaručnik i zaručnica, iako još nisu sklopili svoj brak, na način nade već ga imaju. Onaj tko se u bolesti nada zdravlju, još ga nema, ali na način nade i uz pomoć onih koji znaju liječiti tu vrstu ljudskih problema već ga imaju. Tako i mi svoje uznesenje i svoje uskrsnuće, još uvijek stvarno nemamo, ali ga na način vjere imamo kao što nam Božja riječ poručuje.

Uznesenje Gospino je tako i naše promaknuće. Njezino uznesenje na nebo, koje se temelji na Isusovu uskrsnuću, početak je ispunjenja obećanja da će poslije prvine koji je Krist, slijediti i drugi. Vjerujemo da slična budućnost čeka i svakoga od nas. Stoga blaženi koji vjerujemo, blaženi koji se nadamo. Blaženi i mi koji, po zagovoru Blažene Djevice Marije na nebo uznesene, želimo da nam se život samo promijeni, da ga nakon budućega usnuća nastavimo živjeti zauvijek s Blaženom Djevicom Marijom, sa svim svecima.

Gospino uznesenje je razlog naše nade, zapravo drugotni razlog naše nade, jer je Isusovo uskrsnu-

će razlog i njezinoga uznesenja na nebesa, kao što je razlog i svih naših nada. Uznesenje je također potvrda da Gospodin ispunjava svoja obećanja i zahvaljujemo što je svoje obećanje ispunio na Blaženoj Djevici Mariji. Zahvaljujemo što ovim blagdanom na osobit način budi i našu nadu, što nam omogućava da po svojoj vjeri već na neki način živimo u vlastitoj vječnosti. Neka dragi Bog tijekom cijeloga našeg života na zemlji, hrani našu vjeru da će onaj drugi oblik našega života biti nastavak ovoga u sretnom druženju s Blaženom Djevicom Marijom i sa svim svecima koji nas tamo čekaju.

GOSPA: ČINITE ŠTO VAM ISUS KAŽE

Vidoši kod Livna; 15. kolovoza 2024.

Kad god bih prolazio ovom cestom ispod ili u pravcu Livna ili iz Livna na drugu stranu, vrlo često promatrajući ovu crkvu ovdje u Gorju, sjetio bih se današnjeg odlomka iz Lukina evanđelja koje započinje riječima da pohiti Marija u Gorje, u grad Judin pozdraviti tamo jednu drugu ženu koja se zvala Elizabeta.

Ovaj odlomak iz Lukina evanđelja slijedi neposredno nakon što je glas s nebesa, Blaženoj Djevici Mariji najavio da dragi Bog s njom ima iznimno veliki plan. I nakon što je ona pristala na anđelove riječi da bude majka Božja, majka Spasitelja svijeta, svoju radost zbog velike časti koju su joj iskazala nebesa, pohitjela je iskazati i podijeliti sa svojom najbližom rodbinom. Pohiti Marija u Gorje!

O tome da je Blažena Djevica Marija majka Božja, majka Spasitelja svijeta, mnogo je puta propovijedano i, koliko je god puta govoreno, nikada nije dovoljno iskazana ta tajna o spasenju Božjih stvorenja i među njima najdražega Božjeg stvorenja - čovjeka. No, rjeđe se u našim propovijedima razmišlja o onom pitanju koje ovdje u ovom susretu postavlja Elizabeta: „Tà, otkuda meni da majka Gospodina mojega dođe k meni?“

Volio bih ovo današnje naše zajedničko razmišljanje započeti upravo tim pitanjem, ponavljajući Elizabetine riječi: „Tà, otkuda meni?“ Neka se priupita svatko od nas ovdje prisutnih, i svi zajedno: Tà otkuda meni, tà otkuda nama, da majka Bož-

ja, majka Gospodinova, dođe k meni? Otkuda nama toliki blagoslov da se u ovom Gorju, nije Judinom ali jest livanjskom, radujemo današnjem dolasku Gospe među svoju duhovnu rodbinu!? Dolazi svaki put iznova, jednako kao što je u davna doba došla Elizabeti, da podijeli radost zbog velike časti što su joj iskazala nebesa, da podijeli radost sa svojom novom duhovnom rodbinom, sinovima i kćerima, braćom i sestrama njezinoga Sina.

Danas je u ovom Gorju ponovno s nama Majka Gospodinova. To je osnovni razlog našeg okupljanja i razlog svih naših radosti u povodu današnjega blagdana Gospina uznesenja. Majka Gospodinova došla je među nas, među svoju duhovnu rodbinu i jednako kao Elizabeta pitamo se: Tà otkuda, zašto? I kao u onom primjeru i slučaju u davna doba jednako i danas, dolazi Gospa samo zato da nam donese Gospodina Boga, da nam donese Spasitelja i da nam ga daruje, kao svemogućega Boga, i kao našeg Spasitelja. To da ona donosi Spasitelja jest izvorni smisao, i jedini zapravo pravi smisao, svih Gospinih blagdana, i iz toga onda proizlaze naše pobožnosti, zahvalne i pohvalne molitve Majci Božjoj. Činimo to prije svega zato jer je ljudima donijela Gospodina i Spasitelja i beskrajna joj je hvala na tome.

Na kraju života nagrađena je Gospa uznesenjem duše i tijela u nebesa. Svemogući Gospodin joj je zahvalio za pristanak, za suradnju s voljom Božjom, s Božjom nakanom, da se po utjelovljenju druge osobe Presvetoga Trojstva spasi svijet i u njemu na osobit način čovjeka. Beskrajna hvala nebesima i Presvetome Trojstvu i hvala Blaženoj Djevici Mariji što je pristala na Božju volju i na glas anđelov da joj bude po riječi Božjoj.

Danas osim ove izvorne istine o Blaženoj Djevici Mariji, u molitvi neposredno prije pretvorbe za Gospu kazat ćemo da je ona početak i slika savršenstva Crkve. Pri tome ta molitva misli na današnji blagdan, odnosno na događaj koji ovaj blagdan obilježava. Gospino uznesenje na nebesa jest početak i slika savršenstva cijele Crkve, početak i slika savršenstva koje je ponuđeno svakome od nas. Naime, svaki put kad slavimo svetu Misu ponavljamo kako vjerujemo u uskrsnuće tijela i život vječni. Gospa koja je i dušom i tijelom već u nebesima, i to obilježavamo ovim današnjim blagdanom, jest početak i slika toga savršenstva kojemu se nadamo svi kao Crkva i svatko pojedinačno u toj Crkvi. Stoga danas molimo zagovor Blažene Djevice Marije, koja je po svom uznesenju već i naš početak. Po svom savršenstvu već početak i najava našega savršenstva. Molimo da kod Presvetoga Trojstva i svemogućega Gospodina izmoli na ovom putu našega obraćenja svakome od nas milost posvećenja, kako bismo puni nade i vjere, zaista i mi pristigli u stanje koje će biti ostvarenje naših nada i naše vjere. U istoj toj molitvi domalo ćemo kazati također, da je Blažena Djevica Marija ponajprije svojim uznesenjem, ali i svojim cijelim životom, putokaz nade i utjehe putničkom narodu Božjem.

To da je Gospa putokaz ne dade se usporediti s putokazima pored naših putova, koji nas bez osjećaja samo upućuju u kojem pravcu bi se trebalo kretati. Ti putokazi pored naših običnih putova jesu samo nijemi svjedoci pravih pravaca. Primjer Blažene Djevice Marije, odnosno to da je ona putokaz, nosi sa sobom ogromnu zahtjevnost, zahtjev da se suobličimo onome tko je naš putokaz. Ona je putokaz nade i utjehe, žena svetica koja je, po

svom primjeru poslušnosti volji Božjoj i suradnje s voljom Božjom, putokaz i svim svecima i svim običnim Isusovim vjernicima u njihovoj nadi i u njihovoj utjesi obraćenja i posvećenja.

Mi se definiramo i ovdje smo kao vjernici i jedini razlog današnjega našeg okupljanja jest to što smo vjernici puni nade i utjehe, a pri tome Gospa je naš putokaz. I samo dvije misli još o tome na koji način je Gospa putokaz. Kad joj, svi se toga dobro sjećamo, glas s nebesa najavljuje da će začeti i roditi sina, na kraju toga razgovora, ona izgovara poznatu rečenicu: „Neka mi bude po riječi tvojoj!“ Okupljeni ovdje, na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije, kao vjernici, svjesni svih svojih mana i svih svojih posrtaja, svih svoji nesposobnosti i nedosljednosti, ponizno i puni nade s utjehom ponavljamo: „Neka mi, i neka nam, bude po riječi Božjoj!“ Te Gospine riječi su vrlo zahtjevan putokaz na putu našeg obraćenja i našeg posvećenja prema našem uznesenju. Neka nama bude, neka mi bude, još bolje tako kazati, cijelo to putovanje po riječi Božjoj.

Drugi znak duhovne naravi pored našega puta obraćenja jesu Gospine riječi izgovorene u Kani Galilejskoj: „Učinite što Vam On kaže.“ Te Gospine riječi neka budu takve da će, osim što ih iščitavamo u odlomku Svetoga Pisma, biti pravilo našega života. Činimo ono što nam Isus kaže, trudimo se uskladiti vlastite živote s njegovim pravilima, s njegovim zakonom, s njegovim moralom, s njegovim naukom, najkraće rečeno s njegovim evanđeljem. U tomu je Gospa putokaz. Ako slijedim Gospin primjer i njezine riječi, ona je putokaz vjerničkom narodu u nadi i utjesi da će, prolazeći kroz ovu suznu dolinu, kako ovaj svijet naziva jed-

na od molitava, zaista na kraju doći do vlastitog uznesenja. Stoga ovdje u Gorju, okupljeni oko hrama i primjera Majke Božje, hvala joj još jednom što nam daruje Sina, našega Spasitelja i Gospodina. Hvala joj što je putokaz nade i utjehe, hvala joj iznad svega što je početak i slika našega savršenstva. I neka dragi Bog blagoslovi svakog ovdje okupljenoga, sve Isusove učenike u svijetu, i svu braću i sestre, odnosno sve ljude koji su jednako Božja stvorenja kao i mi, da po vlastitom obraćenju i prije svega zahvaljujući milosrđu Božjem, budu nagrađeni vječnim životom i uznesenjem u stanje gdje će zajedno s anđelima i arkanđelima stalno pjevati hvale Gospodinu, po Kristu Gospodinu našemu.

MAJKO NADE, MOLI ZA NAS, DA NASLJEDUJEMO NADU NAŠU, KRISTA GOSPODINA, I DA BUDEMO SVJEDOCI NADE MEĐU LJUDIMA

Olovo, 1. svibnja 2025.

„Isusova Majka, kao što je, tijelom i dušom već proslavljena na nebu, slika i početak Crkve kakva ima biti u budućnosti, tako i na ovoj zemlji, dok ne dođe dan Gospodnji (usp. 2 Pt 3,10), svijetli putujućem Božjem Narodu kao znak pouzdane nade i utjehe" (Drugi vatikanski koncil, LG 68).

Ovim riječima crkvenog učiteljstva, koji Gospu vidi kao znak nade, započinjemo svoje razmišljanje u Gospinu svetištu u Olovu, gdje kao vrhbosanska biskupijska zajednica već po tradiciji započinjemo svibanjske marijanske pobožnosti. Naime, kako se nalazimo u jubilarnoj 2025. godini od Isusova rođenja, koju cijela Crkva sa zahvalnošću proslavlja kao vrijeme u kojemu se prepušta vodstvu misli upravo o kršćanskoj nadi, sasvim je prikladno na prvi dan Gospina mjeseca svibnja podsjetiti da Majka Božja, svojim primjerom, svijetli putujućem Božjem Narodu kao znak pouzdane nade i utjehe i da je, po tomu što je tijelom i dušom već proslavljena u nebu, Marija slika i početak Crkve kakva ima biti u budućnosti.

Za današnje Euharistijsko slavlje uzeli smo molitvene obrasce, koji se Blaženoj Djevici Mariji obraćaju kao majci svete nade. Ona se tako časti jer je tijekom zemaljskoga života uvijek gajila krepost nade i svu svoju nadu stavila u Boga i Sina

čovječjega, kojega su proroci naviještali a ona s nadom čekala i vjerom začela. Častimo je tako jer je po svom uznesenju u nebesa postala znak nade i utjehe cijelom vjerničkom narodu.

I.

Među mnoštvom zaziva, kojima se kršćanska pobožnost u Loretskim litanijama obraća Majci Božjoj, što su tamo uvrštavani usporedno s razvitkom razumijevanja Marijine uloge u povijesti spasenja, odlukom Crkve od 20. lipnja 2020. vjernici je zazivaju i s „Majko nade". Nastavak je to i plod istraživanja Crkve u dubokom rudniku duhovnoga blaga kreposti i sazrijevanja zajednice u razumijevanju kraljevstva nebeskoga u vjeri kojom, poput brižnoga čovjeka domaćina, iz svoje riznice iznosi novo i staro (usp. Mt 13,52).

Marija je majka Isusa Krista, koji je, kako nas uči apostol Pavao, nada naša (usp. 1 Tim 1,1). Samim time Gospa je majka Nade. I dok s ovoga svetog mjesta zahvaljujemo Gospodinu Bogu za dar Majke nade, pridružujući se brojnim povorkama hodočasnika koji su tijekom povijesti odavde put nebesa upućivali svoje pobožne molitve, riječima istog apostola, na sve ljude ponajprije zazivamo „milost, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, Gospodina našega" (1 Tim 1,2).

Bogorodica svoje materinstvo nastavlja vršiti sve do konačne proslave svih koji budu hodili putom Kristove ljubavi. Ona se materinskom ljubavlju brine također za braću i sestre svoga Sina koji još putuju i nalaze se u pogiblima i tjeskobama, dok ne budu dovedeni u sretnu domovinu. Ona je darom i ulogom božanskog materinstva, koje je sjedinjuje sa Sinom Otkupiteljem i svojim osobitim milostima

i ulogama, kao majka Kristova, tijesno i trajno spojena i s Crkvom koja je tijelo Kristovo i zajednica Isusove braće i sestara. Kao ona, koja je darovala svijetu njegova Spasitelja, Marija je tip Crkve A Crkva, dok promatra Marijinu svetost i nasljeduje njezinu ljubav, te dok vjerno izvršava Očevu volju i vjerno prima Božju riječ, i sama postaje majkom: jer propovijedanjem i krštenjem za nov i besmrtan život rađa duhovnu djecu, začetu po Duhu Svetomu i od Boga rođenu (usp. LG 62-64).

Marijino se ime oduvijek veže uz kršćansku nadu, ali je u naše vrijeme posebice važno isticati tu poveznicu također kao nadahnuće kršćanima da, slijedeći Isusa Krista i oplemenjeni Njime, nadom našom, po Marijinu zagovoru budemo izvor nade za druge ljude. To je jedna od najvažnijih uloga Crkve i kršćanskih vjernika u ovom trenutku. Sastoji se u tomu da svjedoče nadu, da budu njezini djelatni pronositelji i prepoznatljivi znakovi, da pozivaju na nadu. Da, poput Marije, drugim ljudima daruju nadu, to jest naviještaju Isusa Krista, i da na osnovu toga grade ljudsko društvo u kojemu će ljudi imati razloga za nadu u svakodnevnom životu.

Doba u kojemu živimo nazvano je vrijeme poli-krize. Ona je mnogostruka po broju područja na kojima se istovremeno očituje: ekonomsko, političko, ekološko, duhovno, kulturno, socijalno, identitetsko, etičko. Višestruka je ta ugroza također po snazi i različita u svojim načinima. Negdje je suptilna, a na drugim stranama djeluje kao neka vrsta koncentrirane paljbe protiv čovjeka na području života, mira, sigurnosti, dostojanstva, manipulacija, dominacije, bio-inženjeringa, ljudskih prava, siromaštva, prosvjete, migracija, društvene pravde i općega dobra.

Vraćati nadu među ljude i biti njezini svjedoci, i tako nasljedovati Marijin primjer, uvijek je u službi čovjekova života i njegova dostojanstva i radi traženja pravednih rješenja. Osobito je to važno poslanje u razdobljima povijesti kad je nada ugrožena a ljudski rod opterećen teškim brigama zbog različitih opravdanih razloga.

II.

Za Mariju kao majku nade u kršćanskoj pobožnosti vrlo često se koristi slika zvijezde mora. Kao što je poznato, ta zvijezda je, posebice u prošlosti kad nije bilo suvremenih tehničkih sredstava za navigaciju, mornarima služila za orijentaciju i izbor prave putanje u plovidbi prema luci. Odnosno, budući da se ljudski život može usporediti s dugim putovanjem, izloženim brojnim izazovima, potrebno je imati orijentir u toj plovidbi prema konačnoj luci, odnosno nebeskoj slavi u vječnom životu.

Marija je također zvijezda vodilja Isusovih učenika prema nebeskoj domovini u nadi da sigurno plove prema cilju po morima povijesti i vlastitih života, što je zahtjevno putovanje, puno izazova i nepredvidivih situacija. Zato su sigurni orijentiri i pouzdani voditelji vrlo važni.

Beznađe je ono stanje u kojemu čovjek ne zna ili nije siguran kojim pravcem treba krenuti u životu, ne imati snage da se poduzme putovanje prema luci slobode, ne moći se orijentirati u pustinji vlastitog izlaska iz teškoga stanja i opasnosti. A ako se ostane kod slike mora, onda je beznađe ne poznavati pravac plovidbe, ne prepoznati zvijezdu mora, ne imati sredstva za sigurnu plovidbu, ne uočavati ni jedan znak svjetionika. Zato je po-

trebna zvijezda kako bi se moglo izabrati ispravan pravac i ploviti što je moguće sigurnije.

Kršćanstvo je sigurno u vjeri da lađa Crkve ima vrlo svijetlu i prepoznatljivu Zvijezdu mora koja, kao zvijezda nade, svojim primjerom posluha i vršenja volje Božje obasjava putovanje također cijele ljudske obitelji. Svojim svetim životom ona je odbljesak Božje svetosti koja je na njoj prepoznatljiva i koja ljudima pokazuje pravi put tako što ga obasjava, te postaje svima vidljiv.

III.

Papa Benedikt je u svoje vrijeme pisao: „Život je kao putovanje morem povijesti, često kroz tamu i oluje, putovanje u kojemu brojimo zvijezde koje nam naznačuju pravac. Prave zvijezde su osobe koje su znale živjeti na ispravan način. One su svjetla nade“ (*Spe salvi*, 49).

Povijest Crkve je puna osoba koje su ispravo živjele i nazivamo ih blaženicima i svecima. I kao što zvijezde svijetle na način da primaju svjetlo od Sunca i stvaraju njegov odbljesak, tako su i sveci odbljesak Sunca pravde, Krista Gospodina, Božje svetosti kojom su bili obasjani i koju su nasljedovali. Kao takvi oni su primjeri za nasljedovanje i zato su naše zvijezde vodilje koje s duhovnih nebesa obasjavaju život u podnebesju i ljudima pokazuju put dobrote i svetosti.

U pozivu na svetost i pristajanje uz Isusa Krista kao izvor svjetla apostol Petar potiče: „Vjerom osigurajte krepost, krepošću spoznanje, spoznanjem suzdržljivost, suzdržljivošću postojanost, postojanošću pobožnost, pobožnošću bratoljublje, bratoljubljem ljubav. (...). A tko toga nema, slijep je, kratkovidan; zaboravio je da je očišćen

od svojih prijašnjih grijeha“ (2 Pt 1,5-9). Dapače, u Isusu, koji je od Oca primio čast i slavu, je „potvrđena proročka riječ, te dobro činite što uza nju prianjate kao uza svjetiljku što svijetli na mrklu mjestu – dok Dan ne osvane i Danica se ne pomoli u srcima vašim“ (2 Pt 1,19).

Jedini izvor svake svetosti i svake čovjekove nade u osvjetljavanju putovanja je trojedini Bog: nebeski Otac, te Svjetlo svijeta, Isus Gospodin, spasitelj naš, i Duh životvorac. No, među svim duhovnim svjetlilima, koje su odbljesak svetosti trojedinoga Boga, svakako je najjasnija i Bogu najbliža Isusova majka, za nas zvijezda mora i majka nade. Ona je u vremenu bila prije drugih kršćanskih svetaca i svima njima je osvjetljavala i pokazivala pravi put, te prva od svih svetaca osvjetljava plovidbu Crkve.

Majko nade, u tvoj zagovor preporučamo sve hodočasnike, njihove molitve i nakane, cijelu našu Nadbiskupiju i sve njezine članove, a među njima posebice članove kapitula Provincije Bosne srebrene na čelu s mnogopoštovanim ocem Provincijalom, koji su danas došli na hodočašće da ti preporuče svoje zasjedanje. Moli za nas i za svu ostalu braću i sestre tvoga Sina, da nasljedujemo nadu našu, Krista Gospodina, i da budemo svjedoci nade među ljudima!

IV. SVECI SU POZIV U BOLJU BUDUĆNOST

VJERUJEMO U APOSTOLSKU CRKVU

Pohod *ad limina* biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine

Bazilika svetoga Petra u Rimu,
na grobu Prvaka apostolâ
Blagdan svetoga Filipa i Jakova, 3. svibnja 2024.

Slavlje svete Mise u ovo rano jutro na oltaru na grobu svetoga Petra, prvaka apostolskog zbora, prvi je čin našega redovitog pohoda *ad limina apostolorum* (*pragovima apostola*). Stoga smo duboko zahvalni Božjoj Providnosti za ovaj blagoslovljeni početak kao i za sretnu okolnost da svoj pohod ovim Euharistijskim slavljem, po rasporedbi crkvenoga kalendara, započinjemo upravo na zajednički blagdan dvojice apostola, svetoga Filipa i svetoga Jakova Mlađega.

Popis dvanaestorice apostola, najbližih Isusovih učenika, nalazi se na čak četiri mjesta u Svetomu Pismu: u Matejevu (10,1-2), Markovu (3,13-19) i Lukinu evanđelju (6,12-16), te u Djelima apostolskim (1,12-14).

U Markovu evanđelju čitamo tako da je Isus jednoga dana opet uzašao na Goru, kamo se obično povlačio na molitvu i razmatranje prije negoli je donosio važne odluke. Iako je obično to činio u samoći, ovaj put Isus je izabrao neke od svojih učenika i poveo ih sa sobom. Odnosno: „Uziđe na goru i pozove koje sam htjede. I dođoše k njemu. I ustanovi dvanaestoricu da budu s njime i da ih šalje propovijedati. (...). Ustanovi, dakle, dvanaestoricu: Šimuna, kojemu nadjenu ime Petar, i Ja-

kova Zebedejeva i Ivana, brata Jakovljeva, kojima nadjenu ime Boanerges, to jest Sinovi groma, i Andriju i Filipa i Bartolomeja i Mateja i Tomu i Jakova Alfejeva i Tadeja i Šimuna Kananajca i Judu Iškariotskoga, koji ga izda“ (Mk 3,13-19).

I.

Filip je bio podrijetlom iz Betsaide, Petrova i Andrijina grada. On je bio jedan od prvih koje je Isus pozvao za svoje učenike, a ubrzo potom je našao još jednoga, Natanaela, i javio mu da su našli onoga o kome je pisao Mojsije u Zakonu i Proroci, to jest Isusa, sina Josipova, iz Nazareta, te da dođe i vidi (usp. Iv 1,43-46). A prema tradiciji, Filip je kasnije živio u Hijerapolisu, u maloj Aziji, gdje je umro.

Sveti Jakov Mlađi, sin Alfejev, bio je rođak Isusov. Upamćen je i kao jedan od učenika koji je, zajedno s Tomom, za vrijeme Posljednje večere Isusu, dok im je govorio o Ocu nebeskom, postavljao ozbiljna pitanja sa željom da im Isus pokaže Oca i da će im to biti dosta. Na taj svoj zahtjev Filip je dobio blag Isusov ukor jer: „Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaš?“ I istovremeno, potaknut tim Filipovim pitanjem, Isus je izrekao dragocjeno pojašnjenje: „Tko je vidio mene, vidio je i Oca. Kako ti onda kažeš: ‘Pokaži nam Oca’? (Iv 14,8-9. Kasnije se sveti Jakov spominje kao biskup Jeruzalema gdje je na toj službi naslijedio svetoga Jakova Starijega, a smatra ga se također piscem Jakovljeve poslanice.

II.

Ovo je blagoslovljena prigoda za sve nas, okupljene na Euharistijskom slavlju, da za oltarom

koji se nalazi na grobu svetoga Petra, prvaka apostolskoga, u svoje ime i u ime svih vjernika naših biskupijskih zajednica, ponovno ispovjedimo vjeru u *apostolsku* Crkvu, koja je istovremeno i neodvojivo također jedna-sveta-katolička. I da izrazimo pristanak uz nauk Crkve da je Isus, nakon što se pomolio Ocu nebeskomu, pozvao k sebi one koje je sam htio, te ih je postavio kao dvanaestoricu apostola da budu s njime, zatim da ih je poučavao i odgajao dok je bio na zemlji, i da ih je nakon svog uskrsnuća poslao propovijedati kraljevstvo Božje po cijelomu svijetu. Vjerujemo također da je Isus te apostole ustanovio kao kolegij ili postojani zbor, te dok stojimo na Petrovu grobu, ispovijedamo da je tom zboru na čelo postavio Petra, izabranoga između njih. Pristajemo uz izvještaje Svetoga Pisma da ih je poslao najprije sinovima Izraelovima a potom svim narodima zato da, kao dionici njegove moći i dostojanstva, učine sve narode Isusovim učenicima, te ih posvete i predvode na putu spasenja i tako raširе Crkvu po cijelomu svijetu služeći joj pod Gospodinovim vodstvom u sve dane do svršetka svijeta. Vjerujemo također da su apostoli za to poslanje u potpunosti bili Duhom potvrđeni na dan Pedesetnice i da su, propovijedajući evanđelje, koje su slušatelji primali po djelovanju Duh Svetoga, okupili sveopću Crkvu. I osobito je sretna i blagoslovljena okolnost što na ovomu mjestu možemo ohrabriti i osvježiti svoju vjeru da je Gospodin Crkvu, kojoj je Isus glavni zaglavni kamen, utemeljio na apostolima i sagradio na blaženome Petru, njihovu prvaku (usp. Dogmatska konstitucija o Crkvi *Lumen gentium*, 19).

III.

Ovo je prigoda za osvježenje svoje vjere da je Isus ustanovio Crkvu za stalnu zajednicu spasenja. I da je njezino poslanje, odnosno nastavak svoga poslanja po njoj, na početku povjerio vodstvu i služenju apostola. Te da ju je ustanovio da traje i poslije apostola sve do svršetka svijeta. I da uvijek bude jednako Kristova i jednako apostolska. Tako, zajedno s cijelom Crkvom, vjerujemo da su apostoli, poslušni Isusovoj volji i sa željom da se nastavi poslanje koje je njima bilo povjereno, „poslije svoje smrti kao oporuku svojim neposrednim suradnicima ostavili dužnost dovršiti i učvrstiti od njih započeto djelo, povjeravajući im da se skrbe za cijelo stado u kojem ih je Duh Sveti postavio upravljati Božjom Crkvom (usp. Dj 20,28). Oni su, dakle, postavili takve ljude, a potom su odredili da, kad ovi umru, njihovu službu preuzimaju drugi prokušani muževi. Među različitim oblicima služenja, koji se od prvih vremena vrše u Crkvi, prema svjedočanstvu predaje prvo mjesto zauzima služba onih koji su postavljeni u biskupstvo, te po nasljedstvu, koje teče od početka, imaju mladice apostolskoga sjemena“ (*Lumen gentium*, 20).

Apostoli su davno umrli ali apostolstvo apostola, kao karizma i kao služba, nastavlja se i traje u Crkvi. Ta istina je srž vjere u *apostolsku* Crkvu jer ona je to ne sàmo zato što su dvanaestorica na njezinu početku nego također zato što su karizma i služba apostolstva u njoj trajno prisutne i jednako djelatne, a ta apostolska tradicija čuva se u vremenu po neprekinutom povijesnom nizu. Također i jedinstvena petrovska karizma i služba trajna je i djelatna i na jednak

način se čuva i traje. Toga je još krajem 2. stoljeća bio svjestan i sveti Irenej koji je pisao: „Dakle, tradiciju apostola, koja se očituje u cijelom svijetu, u svakoj Crkvi mogu vidjeti oni koji žele vidjeti Istinu, a mi možemo sve do nas nabrojiti biskupe, ustanovljene od apostola u Crkvama i njihove nasljednike. (...). Ali, jer bi bilo previše dugo u ovom djelu nabrajati nasljedstva svih Crkava, uzet ćemo vrlo veliku i vrlo staru Crkvu i svima poznatu, Crkvu utemeljenu i ustaljenu u Rimu od dvojice najslavnijih apostola Petra i Pavla. Dokazujući tradiciju, primljenu od apostola, i vjeru, naviještanu ljudima, koja doseže do nas po nasljedstvu biskupa, zbunjujemo sve koji se na bilo koji način, naspram onoga što je pravo, okupljaju zbog zanesenosti ili oholosti, ili sljepoće ili pogrešnoga mišljenja. Ustvari, s ovom Crkvom, zbog njezina izvrsnijega početka [izvrsnijega, u usporedbi s drugim Crkvama] obvezatno se mora slagati svaka Crkva, to jest vjernici koji dolaze sa svih strana, s njom u kojoj je za sve ljude uvijek bila sačuvana tradicija koja dolazi od apostola“ (*Adversus haereses*, III, 3).

I nakon što je poimence nabrojio imena od pape Lina, prvoga nasljednika apostola Petra, do dvanaestoga pape Eleuterija, svoga suvremenika, a mi bismo mogli nastaviti nizati do Franje, sveti Irenej zaključuje: „Po ovom redu i po ovom nasljedstvu do nas je došla tradicija, koja je u Crkvi počevši od apostola, i propovijedanje istine. Ovo je najcjelovitiji dokaz da je jedna ista životvorna vjera apostolâ koja je sačuvana i prenesena u Istini.“

I na kraju, zahvalni za milost ovoga jutra i za dar vjere, molimo: Po zagovoru svetih apostola

Filipa i Jakova, neka nas i sve ostale članove naših zajednica dragi Bog blagoslovi i čuva u zajedništvu u jednoj-svetoj-katoličkoj-apostolskoj Crkvi. Po Kristu Gospodinu našemu.

VRŠENJE SVAKODNEVNIH DUŽNOSTI NAJKRAĆI JE, NAJLAKŠI I NAJPOUZDANIJI PUT U NEBO

150. obljetnica rođenja Petra Barbarića
Travnik, 19. svibnja 2024.

Točno na današnji dan prije 150 godina, 19. svibnja 1874., rođen je časni sluga Božji Petar Barbarić. Bilo je to u utorak uoči svetkovine Duhova u naselju Šiljevišta, u mladoj župi Klobuk, koja je bila osnovana samo godinu dana prije toga, a kršten je sutradan nakon te svetkovine, u ponedjeljak 25. svibnja iste godine.

I.

Svetkovina Duhova, koja je dan rođenja Isusove Crkve, smještena je, dakle, između Petrova rođenja i njegova krštenja. Uoči Duhova je kao čovjek ušao u svijet ljudske zajednice. Tada je prvi put udahnuo i vjerojatno zbog toga također prvi put zaplakao, kao što to čine uglavnom sva novorođena djeca, i sigurno je svojim rođenjem obradovao roditelje i cijelu obitelj. A nakon Duhova udahnuo je krsnu milost Krista Spasitelja. Tim je pak činom ušao u svijet kršćanske zajednice Isusovih učenika i u njoj nastavio primati Božju riječ i ostala sredstva i znakove posvećenja kojima se, kako svjedoče kroničari njegova života, rado i često služio. I ne samo da je Božju riječ rado slušao i znakove posvećenja često primao, već je to, što je mnogo važnije, vršio na vrlo plodonosan način, jer je njegov život bio gladno i žedno polje koje je

rado primalo Božje sjeme i rosu njegove milosti, pa je njegovo djelovanje, razmišljanje, suglasje i suradnja s Isusovim naukom donosilo brojne duhovne plodove.

Iako je već mnogo puta i u različitim prigodama bilo rečeno i napisano, čini se također potrebitim i prikladnim u ovoj svečanoj prigodi, a posebice u ovoj crkvi u kojoj se Petar često molio i u kojoj počivaju njegovi zemni ostaci gdje čekaju uskrsnuće, ponoviti i podsjetiti da je uzoran zemaljski život ovoga mladića, nakon iznenadne i tada neizlječive bolesti, završio u Travniku 15. travnja 1897. A kako kažu stari kalendari, ovih dana konzultirani kao i u primjeru krštenja, bilo je to na Veliki četvrtak, uoči Isusove muke, smrti u uskrsnuća, što je opet vrlo znakovito jer je to dan u koji je Krist ustanovio sakramente Euharistije i svetoga reda svećeništva u kojemu je Petar, nakon školovanja i priprave, namjeravao provesti svoj život.

II.

Petar je došao u Travnik radi školovanja i priprave za svećenika u jesen 1889., kad mu je bilo 15 godina, i ondje ostao još njih sàmo sedam i pol. A kad je umro, među onima koji su ga poznavali vladalo je rašireno uvjerenje, da je na bolji svijet otišao mladić, kojemu će vrata raja biti širom otvorena jer je svoj život provodio nasljedujući primjere svetaca. Takvo uvjerenje okoline, u kojoj je Petar živio, za posljedicu je imalo i vrlo brza javna usmena i pismena očitovanja o njegovoj svetosti, pa se, na temelju njegova glasa svetosti od 1938. do 1943. u Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevu vodio redovni informativni postupak. Nakon toga je, zbog prekida nakon Drugoga svjetskog rata, slijedio do-

datni biskupijski postupak od 2003. do 2007., a pravnu valjanost tih postupaka priznala je Kongregacija za kauze svetaca 2. veljače 2008.

Nakon završenoga biskupijskog postupka, i nakon što su, poslije toga, pripravljeni drugi redoviti i propisani spisi za potrebe nastavka postupka za beatifikaciju, koji se vodi u Rimu, u Kongregaciji za kauze svetaca raspravljalo se, prema uobičajenim normama koje vrijede i primjenjuju se za svakoga kandidata za oltar, o tomu je li Sluga Božji vršio kreposti u herojskom stupnju, te je 27. svibnja 2014. održan poseban skup teologa savjetnika. Plod toga je da su svi sudionici na redovnoj sjednici Kongregacije 3. ožujka 2015., kojoj je predsjedao kardinal Angelo Amato, potvrdili da je Sluga Božji u herojskom stupnju posjedovao teološke kreposti vjere, nade i ljubavi, te u jednakom stupnju također njima pridružene stožerne kreposti: razboritost, pravednost, jakost i umjerenost.

III.

Nakon što je postupak, koji je vođen u Rimu, završen na pozitivan način, tadašnji pročelnik Kongregacije za kauze svetaca o svemu je izvijestio papu Franju, te, pošto je ocjenu Kongregacije primio i prihvatio, Papa je 18. ožujka 2015. dao objaviti: „Potvrđuje se da je sluga Božji Petar Barbarić, novak-skolastik Družbe Isusove, posjedovao u herojskom stupnju teološke kreposti vjeru, nadu i ljubav prema Bogu i bližnjemu, kao i njima pridružene stožerne kreposti razboritost, pravednost, umjerenost i jakost.“ I odredio je Papa istovremeno da se ovaj dekret objavi. No, to nije bio kraj posla već je to bio tek treći, sretno završeni, nastavak postupka za proglašenje blaženim.

Naime, prema crkvenim propisima, da bi bilo koji kandidat za oltar, koji nije mučenik, mogao biti proglašen blaženim, osim dokazanoga herojskog stupnja vršenja kreposti, potrebno je nepobitno dokazati, vođenjem još jednoga posebnog postupka, da se, po zagovoru upravo toga kandidata za oltar, zaista dogodilo čudo. To jest da je Božje milosrđe svojom čudesnom intervencijom u tom slučaju izravno odgovorilo na zagovor konkretnoga kandidata za oltar tako što se, protivno svim pravilima prirode, zbio neki događaj ili se, protivno svim zakonima medicinske struke i njezinim pravilima liječenja, dogodilo neobjašnjivo ozdravljenje od neke bolesti na način koji se može objasniti samo izravnim zahvatom svemogućega Boga u tom konkretnom slučaju.

U ovom času, dakle, još se čeka upravo taj četvrti nastavak postupka za proglašenje blaženim Petra Barbarića i njegov sretan završetak. A dotle, na osnovu općeg uvjerenja koje postoji o njegovoj svetosti, zadaća je svih nas, žive Isusove Crkve, moliti da se čudo dogodi i dokaže nepobitnim dokazima u zahtjevnom postupku.

IV.

Kao odgovor na pitanje: Na čemu se zasniva uvjerenje da je Petar provodio svetački život i što je uvjerilo Kongregaciju za kauze svetaca i samoga papu Franju da proglase kako je Petar kršćanske kreposti posjedovao u herojskom stupnju?, neka posluži dio dekreta kojim je to proglašeno. U njemu se kaže: „Petar je bio odličan đak i uzoran u svemu. Provodio je redoviti običan sjemenišni život, ali s puno točnosti, marljivosti i savjesnosti. Vidjelo se na njemu svakodnevno da savjesno su-

rađuje s milošću Božjom. Bio je potpuno poslušan odgojiteljima i profesorima s puno poštovanja i poučljivosti, a prema sudrugovima uvijek društven i spreman pomoći. Bio je pravo svjetlo sjemeništa. Ozbiljno se pripremao za svećeništvo. Svoj duhovni profil Sluga Božji je najbolje izrazio u onoj svojoj čuvenoj rečenici: 'Od svih putova što vode u nebo meni se čini najkraći, najlakši i najpouzdaniji onaj kojim čovjek ide ispunjajući svoje obične dužnosti.'

Posebna karakteristika njegove duhovnosti bila je velika pobožnost prema Srcu Isusovu. Širio je tu pobožnost ne samo kod svojih drugova nego ponajviše u svome rodnom kraju i župi. Isto tako je štovao Blaženu Djevicu Mariju i molio joj krunicu svakodnevno od najranijega djetinjstva. Nabavljao je od kuće velike količine krunica, davao ih blagosloviti u Travniku i obogatiti oprostima, a onda ih slao u zavičaj potičući sve na marijansku pobožnost.

Pokazivao je veliku revnost u apostolatu i među školskim kolegama a još više dok je preko praznika boravio kod kuće. Poučavao je i djecu u katekizmu i odrasle u vjerskim istinama, poticao ih na molitvu ili je zajedno s njima molio. Zanimao se za misije i bio se pretplatio i na jedan misijski časopis.

Petrova ljubav prema Crkvi i Vrhovnom svećeniku posebno je došla do izražaja u rujnu 1895. godine. Sluga Božji pokrenuo je tada inicijativu, uza suglasnost poglavara, da se i Travničko sjemenište solidarizira s cijelim kršćanskim svijetom i dade zadovoljština Kristovu namjesniku zbog javnih uvreda koje su mu tadašnje državne vlasti nanosile. (...).

U proljeće 1896. teško se prehladio nakon jednoga zajedničkog izleta. Dobio je smrtonosnu bolest tuberkulozu pluća. U bolesti je pokazivao

savršeno predanje u volju Božju i divan primjer strpljivoga podnošenja bolesti."

Odnosno, snažna je i jednostavna poruka primjera Petra Barbarića, da je vršenje svakodnevnih dužnosti jedini ispravan način konkretnih odnosa s Bogom i ljudima, izgradnje boljega svijeta, te je zato najkraći, najlakši i najpouzdaniji put u nebo.

PRIMJERI SVETACA SU ZORA DUHOVNE SLOBODE

Misa u povodu
blagoslova spomenika „Zore slobode“;
Rodoč kod Mostara, 11. lipnja 2024.

Sjećanje je jedan od osnovnih zakona i jedno od osnovnih pravila ljudskoga života. To vrijedi jednako na čovjekovoj pojedinačnoj razini kao i na društvenoj razini različitih generacija. Upravo to pravilo i zacijelo taj zakon, koji je dio elementarne ljudske pristojnosti i dobroga odgoja, doveo nas je danas ovdje, da javno očitujemo svoje zahvalno sjećanje na one koje su prije par desetaka godina, na ovom prostoru i mnogo šire, prolazili ovim svijetom u hodu i borbi za slobodu. Njihov hod i trud, njihovo nastojanje i njihove želje bile su i ostale zora naše slobode. Danas obilježavamo te njihove zore, koje su nosili sa sobom. U tvrdom kamenu upisano je ono što su željeli, što su oni sanjali.

S druge strane, jednako je sasvim normalno i prirodno, pogotovo na društvenoj razini, da se zajednica sjeća zaslužnih osoba iz vlastite prošlosti. Sa zahvalnošću podižu im se spomenici i ispisuju biografije, postavljaju ploče da bi povijest pamtila njihove zasluge i njihov prolaz ovom zemljom.

Crkva Isusova sjeća se također svojih zaslužnih likova iz vlastite prošlosti. Njezino pravilo sjećanja i njezin zakon sjećanja uključuje onaj obični ljudski, to jest povijesni tijek, ali nadograđuje svoje sjećanje onim što se zove duhovna dimenzija zaslužnih likova, koja postaje nadahnuće svim dru-

gim zaslužnicima pa i onima koji to nisu. Dapače, nadahnuće je osobito onima koji to još uvijek nisu. Jednoga od takvih zaslužnika u kalendaru Crkve danas obilježavamo, danas ga se sjećamo. Naime, danas je blagdan sv. Barnabe, jednoga od likova čije je ime zabilježeno na stranicama Svetoga Pisma, koji je bio najbliži suradnik sv. Pavla. Početke svoga kršćanskog života proveo je između Antiohije i Jeruzalema. Tamo je prigrlio Isusovu vjeru i krenuo u naviještanje i svjedočenje Evanđelja. Za njega smo danas u Djelima apostolskim, odnosno u odlomku koji nam je naviješten kao prvo čitanje, čuli da je bio čestit čovjek pun duha i vjere.

Dok se danas sjećamo svoje pokojne braće i sestara, čija su imena i zasluge na simbolički način uklesane u ovaj spomenik zori slobode što stoji ispred nas, jedva je moguće zamisliti prikladniji svetački lik za današnji dan nègoli je lik i oblik duhovnosti i svetosti sv. Barnabe, muža, čestita čovjeka punoga duha, punoga vjere. S druge strane, u nekim drugim odlomcima Svetoga Pisma, saznajemo da je to bio i vrlo pobožan čovjek. Za njega se kaže da se sa zajednicom okupljao na molitvu i post. Saznajemo također da je bio vrlo darežljiv. Naime, imao je posjede, ali je onoga časa kad se odlučio za misionarsko djelovanje i krenuti za Isusom kao jedan od njegovih apostola, prodao njive i sve stavio u službu naviještanja Evanđelja. I na kraju 61. godine na otoku Cipru, u gradu Salamini, položio je svoj život na mučenički način, jer je bio osuđen na smrt kamenovanjem.

Iz ove ukratko ispripovijedane povijesti, izvlačimo još jednom osnovnu misao o čestitu čovjeku, čovjeku punom duha i punom vjere. I dok se sjećamo pokojne braće i sestara, sjećanje koje nas

je ovdje danas okupilo, vjerujemo da su to odreda bile čestite osobe, čestiti muškarci i žene, ljudi puni duha i puni vjere u slobodu, u pravdu, u želji da bude bolje u budućnosti nègoli je bilo u prošlosti. Vjerujemo i da su bili pobožni, vjerujemo da su na kršćanski način obavljali duhovne vježbe i molitve posta poput sv. Barnabe. I znademo da su bili vrlo darežljivi jer su i svoje živote položili. Dali su najviše što su mogli dati. To ih pretvara u vrlo darežljive darovatelje, odnosno u najveće moguće darovatelje u ljudskoj povijesti jer se više od toga, doslovce, ne može ni dati.

Molimo zagovor sv. Barnabe, muža čestita, puna duha i puna vjere, da svojim zagovorom kod dragoga Boga, izmoli milost otvorenih nebeskih vrata za svu našu pokojnu braću i sestre i neka izmoli svojim zagovorom blagoslov za sve nas ovdje danas okupljene, kako bismo se pretvorili u muževe i žene čestite, u osobe, u ljude pune duha i pune vjere, jer samo kroz čestitost koju ćemo živjeti, kroz duh koji će nas nositi, puni vjere, bit ćemo svjedoci Isusova radosnog Evanđelja. Bit ćemo njegova lica na ovome svijetu, bit ćemo svjedoci vrednota koje Isus naziva imenom kraljevstvo nebesko.

Za kraj, želim samo podsjetiti da kraljevstvo nebesko ili kraljevstvo Božje, jer ga Isus naziva i na jedan i na drugi način, drugi put na drugi način, nije takvo da bi se njegova snaga mjerila umijećem vlastite diplomacije ili političkoga utjecaja. Njegova veličina ne mjeri se brojem kvadratnih kilometara, niti se njegova probojnost mjeri opremljenošću jedinica. Kraljevstvo nebesko, Kraljevstvo Božje je stanje, nije teritorij, nije kulturološka pojava, nije snaga u fizičkom smislu, to je stanje duha. To je ono stanje u kojemu vladaju Božji, a ne

ljudski zakoni. Stoga je ono cijelo, i doslovce svaki put iznova cijelo ostvareno, kad se, pa taman u samu jednom čovjeku u povijesti, ostvaruje primjena Božjih pravila i Božjih zakona. To stanje u svom životu, kao muž čestit, kao pun duha i vjere, ostvario je sv. Barnaba. I dok vjerujemo da su naša pokojna braća i sestre, živeći pravila i zakone Božje, na svoj način u vlastitim životima ostvarivali kraljevstvo Božje, molimo zagovor sv. Barnabe da svakoga od nas, sve ljude ovoga grada, sve ljude u Bosni i Hercegovini i bilo gdje na svijetu pretvori u ljude Božjih pravila i Božjih zakona, u muževe čestite, u osobe pune duha i pune vjere, radosti zbog svog stanja kraljevanja Boga u njima.

IVAN KRSTITELJ SVJEDOK NOVOGA POČETKA I NADE U BOLJU BUDUĆNOST

Uoči blagdana sv. Ivana Krstitelja;
Podmilačje, 23. lipnja 2024.

Opisujući način na koji je Isus, Sin Božji i spasitelj svijeta, Riječ Božja i Svjetlo svijeta, došao na ovaj svijet, pisac četvrtog Evanđelja na pozornicu te drame Božje ljubavi prema čovjeku, na početku svoga prikaza uvodi lik samo jednoga čovjeka i njegovu posebnu ulogu, koju je imao kod dolaska Isusa Krista i neposredno prije početka njegova javnog djelovanja. Tako u tom odlomku čitamo: „Bî čovjek poslan od Boga, ime mu Ivan. On dođe kao svjedok da posvjedoči za Svjetlo da svi vjeruju po njemu“ (Iv, 1,6-7).

Glavna oznaka toga čovjeka Ivana koji će, zbog uloge koju mu je Bog povjerio i načina na koji je vršio svoje poslanje, kasnije biti nazvan Krstitelj, sastojala se u tomu da ga je Bog izabrao i poslao. On je jednostavno „poslan od Boga“! To je njegovo drugo ime. A to biti „poslan od Boga“ je oznaka u kojoj se prepoznaje Ivanovo dostojanstvo i njegov identitet.

Također, njegova služba i uloga opisane su već u sljedećem retku istog Evanđelja gdje se veli da „on dođe kao svjedok da posvjedoči za Svjetlo“.

I odmah potom, u riječima „da svi vjeruju po njemu“, naznačena je svrha Ivanova izabranja, poslanja, propovijedanja i svjedočenja.

II.

U ovom drevnom svetištu, u kojemu se okupljaju brojni štovatelji svetog Ivana Krstitelja, i gdje po njegovu zagovoru milosrdnom i svemogućemu Bogu upućuju svoje molitve i zavjete, svaki put iznova, a posebice kad smo okupljeni u povodu njegova blagdana, korisno je prisjetiti se Ivanova dostojanstva i identiteta, poslanja i službe, te svrhe njegova izabranja i svjedočenja. S jedne strane, činimo to radi svoje zahvalnosti Božjoj Providnosti za dar ovoga velikog svetačkog lika i, s druge, radi nadahnuća koje proizlazi iz Ivanova lika, te radi potrebe i želje da nasljedujemo primjer toga Božjeg svjedoka u svojoj službi Isusovih svjedoka.

Isus je bio svjedok Božje istine. On je, naime, sam za sebe rekao: „Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu“ (Iv 18,37). To poslanje svjedoka on je primio od Oca nebeskoga, a nakon uskrsnuća prenio ga je na svoje učenike kad im je kazao: „Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas“ (Iv 20,21). To pak znači da svjedočiti za Krista definira bit našega kršćanskog postojanja. I naznačuje aktivnu ulogu cijele Crkve kao zajednice i svakoga pojedinog kršćanina. Odnosno, biti Isusovi učenici, znači biti njegovi svjedoci. U svakom vremenu, u svim okolnostima i posvuda.

Ivan je bio svjedok koji je pripravljao ljude za Isusov dolazak. Tu je službu obnašao tako predano i uspješno da je Isus, nakon što je saznao za Ivanovu mučeničku smrt koja je bila posljedica njegova vjernog svjedočenja i naviještanja, upravo zbog toga za njega kazao da između svih rođenih od žene nije ustao veći od Ivana Krstitelja (usp. Mt 11,11; Lk 7,28).

III.

Ivan je, dakle, bio prvi svjedok među Isusovim svjedocima. I nadahnuće je svim ostalim njegovim svjedocima. On je svjedok „novoga početka" i navjestitelj Isusova djela spasenja. Uz to, Ivan je bio svjedok i propovjednik koji je svima pokazao Spasitelja i pritom ga oslovio kao Jaganjca Božjega koji oduzima grijehe svijeta (Iv 1,29.36).

Kad se sjećamo kako Evanđelje za Ivana kaže da je došao kao svjedok da svjedoči za Isusa, Svjetlo Božje, važno je također znati da je Ivan prvi koji je nazvan tim imenom. Naime, Isus će kasnije, na svršetku svoga zemaljskog života, istim imenom nazvati sve svoje učenike i povjeriti im službu svjedoka u svijetu. Stoga se poslanje Isusovih svjedoka nastavlja. Ono je neizostavan dio života Crkve i svakoga njezina člana i Isusova je želja da ta služba uvijek bude živa i na djelu. Naime, Isusove su riječi učenicima: „Kada dođe Branitelj koga ću vam poslati od Oca – Duh Istine koji od Oca izlazi – on će svjedočiti za mene. I vi ćete svjedočiti jer ste od početka sa mnom" (Iv 15,26-27).

„I vi ćete svjedočiti", Isusove su riječi koje on ponavlja i nama, svojim današnjim učenicima. Stoga je uvijek bilo potrebno zaustaviti se i razmatrati o značenju svjedočenja za Svjetlo Božje, o našem zajedničkom i pojedinačnom pristajanju uz Isusa i o vršenju uloge njegovih svjedoka. Važna je to tema i zadaća jer je služba svjedočenja za Isusa, koju je Ivan započeo, a kasnije nastavili apostoli, prenesena kao poslanje cijeloga novog naroda Božjega, Isusove Crkve, i znak je raspoznavanja svakoga pojedinog Isusova učenika.

U tom smislu: „Svjedočenje bezbrojnih glasnika proširilo je Kristovu poruku kroza stoljeća i u

sve dijelove svijeta. A još i danas postoji potreba za velikim naporima, da bi ona došla do svih ljudi. U isto pak vrijeme, također u zemljama koje su već kršćanske, danas kao nikada ranije, kršćani su pozvani učiniti sve kako se vjera i vjernost Kristu ne bi u njima ugasile već kako bi se razbudile u novi život" (sveti Ivan Pavao II., 1988.). Stoga, u onim dijelovima svijeta i njegovim društvima, u mjeri u kojoj su oni zaboravili Isusa ili se udaljili od njega i njegova nauka i moralnih zakona, kršćani su pozvani na još jače aktivno svjedočenje i na djelo ponovne evangelizacije ljudi i društva.

Nauk je Crkve (*Gaudium et spes*, 43) da se varaju oni koji misle kako se vjerski život sastoji samo u vršenju nekih čina bogoštovlja i nekih moralnih dužnosti, jer mogući nesklad između vjere, koju kršćani ispovijedaju, i njihova svakidašnjeg života treba ubrojiti među najteže zablude.

Svakodnevni život, prisutnost i djelovanje kršćana u društvu trebaju biti vođeni Isusovim pravilima ljubavi i odgovornosti za druge i za cijelu zajednicu, koje bismo jednim imenom mogli nazvati socijalnim moralom. On je sastavni dio kršćanskoga nauka i života, koji se nikako ne smije izostaviti. Stoga su Isusovi učenici pozvani svjedočiti ga.

Jednako je nauk Crkve da kršćani, kada djeluju kao građani svijeta, bilo pojedinačno bilo kao zajednica, po svojoj pravilno odgojenoj savjesti moraju nastojati da božanski zakon bude upisan u život zemaljske zajednice, da prožimlju svijet kršćanskim duhom i da tako u svemu i usred ljudskog društva budu Kristovi svjedoci.

„Neka se stoga ne suprotstavljaju krivo profesionalne i društvene djelatnosti, s jedne, i vjerski život, s druge strane. Kršćanin, koji zanemaruje

svoje vremenite dužnosti, zanemaruje i svoje dužnosti prema bližnjemu i prema samom Bogu, te dovodi u pogibelj svoje vječno spasenje. Neka se kršćani radije vesele što, po uzoru Krista koji je provodio život radnika, mogu sve svoje zemaljske djelatnosti obavljati tako da ljudska, obiteljska, profesionalna, znanstvena ili tehnička nastojanja ujedinjuju u životnu sintezu s religioznim vrednotama pod čijim se uzvišenim vodstvom sve upravlja na slavu Božju“ (*Gaudium et spes*, 43).

IV.

Ivan, kao onaj koji je bio poslan od Boga da svjedoči, bio je svetac nade i vjere u bolju budućnost, svjedok novoga početka, navjestitelj života s Isusom i na Isusov način. Bio je preteča koji je ljudima pokazao Spasitelja svijeta.

Poruka Ivanova primjera je također danas vrlo suvremena zato što Gospodin i u naše vrijeme treba preteče i svjedoke da bi se sagradio i učvrstio novi, ljudskiji i bratskiji svijet, Gospodin treba ljude koji će u vjeri biti u skladu s Bogom i po dobrim djelima okrenuti prema čovjeku. U tom smislu svatko je pozvan pitati se pred Gospodinom: U kojoj mjeri je moj život u skladu s Bogom? Na koji način i po kojim djelima sam ja svjedok istina vjere i pravila morala koje riječima ispovijedam? Koja je u tom smislu zadaća i koje je poslanje što ga je Isus meni povjerio? Jer svi smo pozvani, po zagovoru Ivana Krstitelja i nasljedujući njegov primjer poniznoga sluge i hrabroga svjedoka, pripraviti putove po kojima dolazi Gospodin, biti njegovi svjedoci u svijetu, te sami obraćeni od loših nakana i zloga puta, životom pristati uz Gospodina i tako ljudima poka-

zivati Krista Spasitelja, vječnu Ljubav i Jaganjca Božjega, koji oduzima grijehe svijeta. Tako ćemo i mi, poput Ivana Krstitelja, biti navjestitelji novoga početka, graditelji boljega svijeta i svjedoci utemeljene nade u bolju budućnost.

SVETA KLARA: SIN JE BOŽJI POSTAO ZA NAS PUT KOJI JE RIJEČJU I PRIMJEROM POKAZAO

Blagdan svete Klare;
Brestovsko, 11. kolovoza 2024.

Ovom svetom Misom, zajedno s dragim i poštovanim sestrama klarisama, danas u Brestovskom pridružujemo se proslavi blagdana svete Klare, redovnice i izravne suradnice svetoga Franje, koja je rođena u Asizu 1194. godine. U istom gradu je svetački živjela i umrla 1253., a proglašena je svetom već 1255. godine. Za vrijeme svoga bogatog i uzornog života utemeljila je kontemplativni Red sestara, koje se po njoj općenito nazivaju klarise. A njezin način nasljedovanja Isusa Krista potaknuo je i druge crkvene osobe pa su tijekom kasnijih stoljeća, na raznim stranama po svijetu, drugi utemeljitelji osnovali još devet ženskih družba, koje nose ime ove svetice, i nadahnjuju se njezinim primjerom i duhovnošću.

Božjoj providnosti zahvaljujemo za dar primjera svetosti na način svete Klare, a dragim sestrama klarisama čestitamo blagdan njihove svete Utemeljiteljice sa željom, da njezin primjer bude razlog optimizma i nade na putu obraćenja i posvećenja i vama, drage sestre, i svima nama, koji smo se rado pridružili vašemu slavlju, zahvalama, molitvama i radosti.

I dok su osnovni podaci o svetoj Klari mnogima poznati, nije toliko znano da je ova svetica 14. veljače 1958. u Katoličkoj Crkvi službeno proglašena zaštitnicom televizije. U tom crkvenom dokumen-

tu (papa Pio XII.) kaže se da od televizije „mogu proizaći vrlo velike koristi a, nažalost, i ne male štete“, pa se stoga učinilo prikladnim jedno tako važno otkriće, kao što je televizija, staviti pod posebnu nebesku zaštitu da bude promicana korist od nje. Zato je sretna okolnost da ovo Misno slavlje izravno prenosi Radiotelevizija Herceg-Bosne, jer se time pruža izvrsna prilika javno zahvaliti svim televizijskim djelatnicima, koji daju svoj doprinos u promicanju dobrote i svake druge koristi za ljude, te i njima čestitati blagdan njihove zaštitnice.

I.

Ostavština svete Klare je velika i mnogi bi sigurno željeli posjedovati barem neki dio toga blaga. No, za razliku od dobara i plodova rada, što ih brojni ljudi ostavljaju iza sebe nakon odlaska s ovoga svijeta, i čiji potomci, uglavnom bez velika truda i napora, po samom pravu nasljeđivanja lako postaju njihovi stvarni vlasnici, sva ostavština svete Klare je isključivo duhovna i za ulazak u njezin posjed, osim volje i želje, traži se također ne mali napor. To bogatstvo nalazi se ponajprije u njezinu načinu nasljedovanja Isusa Krista i primjeru, na koji je živjela svetost, te potom u malo spisa koje je ostavila iza sebe. I ostavila je to blago doslovce svima. Ponuđeno je svima i svatko ima pravo na njega No, iako su svi uključeni u pravo na to blago, nitko ne postaje njegov stvarni vlasnik po zakonu o nasljeđivanju, već u dugom i napornom procesu osobnoga duhovnog pročišćenja, koje se sastoji od oslobođenja od svega lošega, zatim stvarnoga pristajanja uz Krista i nasljedovanja njegova načina ljubavi prema svim Božjim stvorenjima. Dakle, svetački primjer svete Klare je njezina ostavština.

Osim bogatoga primjera života za nasljedovanje, koji nam je ostavila sveta Klara, nakon nje je ostalo i nešto spisa među kojima i njezina oporuka (*Spisi svetoga Franje i svete Klare*, Dionizije Lasić-Serafin Hrkać, prev., Fram-Ziral, Mostar 2005., str. 158-163). U svemu tome, iako nema mnogo redaka, mnogo je dubokoga sadržaja i važnih pouka za duhovni život, kako sestrama klarisama tako i svim Isusovim vjernicima. Stoga, iz „Oporuke svete Klare" predlažem nekoliko misli za nastavak našega razmišljanja.

II.

Ponajprije, piše Klara svojim sestrama, onima koje su tada bile u samostanu i onima koje će, bilo kada i bilo gdje, u budućnosti izabrati život u njezinoj zajednici, da su dužne zahvaljivati Gospodinu Bogu, nebeskom Ocu, za dobročinstva koja su primile i koja svaki dan primaju, među kojima jest dobročinstvo njihova poziva. I, koliko je dobročinstvo savršenije i veće, veli ona, toliko smo više dužni. To je pravilo koje jednako vrijedi za sve Isusove vjernike, jer njihovo je dostojanstvo vrlo veliko i iz njega proizlazi njihov jednako velik dug svjedočenja Božje dobrote prema svima. U tom smislu, sveta Klara svojim sestrama poručuje: Sin je Božji postao za nas put, što nam ga je riječju i primjerom pokazao, a naš nas je preblaženi otac, [to jest, sveti Franjo] pravi njegov ljubitelj i nasljedovatelj, poučio.

Po svecima Bog uvijek djeluje među ljudima. Po njima i njihovu svjedočenju ljubavi Bog je na osobit način prisutan u ljudskoj povijesti jer: Gdje je ljubav, tamo je Bog! Odnosno, kako se čita i Prvoj Ivanovoj poslanici: „Bog je ljubav i tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu" (1 Iv 4,16).

Zato sveta Klara u nastavku oporuke piše, da moramo razmisliti o svim dobročinstvima koje nam je Bog dao, a među ostalima, o tomu da se „udostojao po ljubljenom našem blaženom ocu Franji među nama djelovati". U tomu trebamo vidjeti veliku dobrotu Božju nad nama, koji se u svojem preobilnom milosrđu i ljubavi udostojao po svojem svecu govoriti i o našem pozivu.

Potom, nastojanjem svoga duha i tijela, poručuje sveta Klara, moramo obdržavati zapovijedi Boga i Oca našega da, pomoću Božjom, umnogostručimo talente koji su nam darovani. A u nastavku piše doslovce: „Nas je sām Gospodin postavio kao uzor za primjer i ogledalo ne samo drugim ljudima, nego i našim sestrama, koje će Gospodin pozvati u naš poziv, da i one budu ljudima u svijetu za ogledalo i primjer. Kad nas je, dakle, Gospodin pozvao na tako velike stvari, da se na nas mogu ugledati one koje će biti drugima ogledalo i primjer, dužne smo mnogo blagoslivljati i hvaliti Boga i još više se poticati, da u Gospodinu činimo dobro. Stoga, ako budemo živjele na spomenut način, ostavit ćemo plemenit primjer drugima, te ćemo veoma kratkim naporom postići nagradu vječnoga blaženstva."

Kao što je sveta Klara je bila izravno povezana sa svetim Franjom, i sestre klarise svih družba duhovno su povezane s nekim od franjevačkih redova, čiji su članovi redovito njihovi duhovnici. To duhovno srodstvo nije samo plod dobre volje duhovnih sinova svetoga Franje i kćeri svete Klare, već je jedna od ostavština ovo dvoje svetaca. O tomu sveta Klara u oporuci veli: „Kad je blaženi Franjo opazio da se mi, krhke i slabe po tijelu, ipak ne odričemo nikakve tjeskobe, siromaštva, napo-

ra, nevolja ili zapostavljanja i prezira od strane svijeta, nego da smo, štoviše, po primjeru svetaca i njegove braće, smatrale to velikom ugodnošću, ganut samilošću prema nama, zadužio je sebe i svoj Red, da će o nama kao i o svojoj braći voditi marljivu brigu i posebnu skrb." Stoga, kao vrhbosanski nadbiskup, srdačno zahvaljujem braći franjevcima što, vjerni volji svog Utemeljitelja, ovdje u Brestovskom već nekoliko desetljeća, otkako postoji ovaj samostan, nastavljaju tu lijepu tradiciju brige i skrbi. U skladu je to s voljom svete Klare koja je napisala i ove riječi: „Preporučujem i ostavljam na brizi svoje sestre, koje su sada i koje će doći, nasljedniku preblaženog oca našega Franje i čitavome Redu, da nam budu na pomoći u napredovanju u službi Bogu, a osobito u obdržavanju presvetog siromaštva." Bog vas blagoslovio! I nas zajedno s vama.

Sve zajednice kršćana su dio Crkve Kristove i samo kao njezine grane žive i donose plodove. One su, kao i svaki pojedini kršćanski vjernik, kako bi rekao apostol Pavao, doslovce udovi Kristova tijela koje se zove Crkva. U tim udovima Crkva živi i, kao što je svaki ud običnoga tijela živ dok je dio cjeline, tako je i s duhovnim udovima Crkve koja, voljom Božjom, ima svoj hijerarhijski ustroj. Također toga je bila svjesna sveta Klara što potvrđuju njezine riječi: „Priskrbila sam od gospodina pape Inocenta, u vrijeme kojega smo započele, i od ostalih njegovih nasljednika, da se njihovim povlasticama učvrsti naš zavjet presvetoga siromaštva, koje smo Gospodinu i blaženom našem ocu obećale, da ne bismo ikad od njega odstupile. Radi toga prigibam koljena, te duhom i tijelom prignuta preporučujem svetoj Rimskoj Crkvi, vrhovnom svećeniku,

(...), sve svoje sestre koje su sada i koje će doći, da bi, za ljubav prema onom Bogu, koji je siromah bio položen u jasle, siromah živio u svijetu i gol visio na križu, uvijek svome malenome stadu, što ga je Bog Otac porodio u svojoj Crkvi (...), učinio da obdržavaju sveto siromaštvo, (...), i da se udostoji uvijek podržavati ih i sačuvati."

III.

Svoju duhovnu ostavštinu zajednici sestara, sveta Klara je zaključila zahtjevnim riječima, koje s dubokom zahvalnošću ponavljamo, jer su potrebne svim ljudima, a posebice onima koji se ponose Kristovim imenom: „Opominjem i potičem u Gospodinu Isusu Kristu sve svoje sestre [i sve kršćanske vjernike], koje su sada i koje će doći, da uvijek nastoje slijediti put svete jednostavnosti, poniznosti, siromaštva i časnoga svetog ponašanja, kako smo poučene od Krista i od preblaženog oca našega Franje u početku našega zajedništva.

Po tim krepostima, ne po našim zaslugama nego po samom milosrđu i milosti darovatelja, sam je Otac milosrđa raširio miomiris dobra glasa među one, koji su daleko i koji su blizu. A iz ljubavi Kristove, ljubeći se među sobom, pokažite na vani onu ljubav, koju imate unutra da, tim primjerom izazvane, sestre [kršćani] uvijek rastu u ljubavi prema Bogu i u međusobnoj ljubavi."

PAPA PAVAO VI.: AUGUSTIN KAŽOTIĆ ZASLUŽUJE DA BUDE VIŠE POZNAT

Blagdan blaženog Augustina Kažotića;
Zagreb, 3. kolovoza 2012.

U povodu 650. godišnjice smrti blaženoga Augustina Kažotića, nekadašnjega zagrebačkoga biskupa, grupa svećenika i vjernika iz Zagrebačke nadbiskupije, pod vodstvom kardinala Franje Kuharića, hodočastila je u Luceru, gdje je ovaj blaženik nastavio svoje biskupsko služenje i gdje je pokopan. Na povratku sudjelovali su 22. kolovoza 1973. u Rimu na općoj audijenciji. Tada ih je izrijekom pozdravio papa Pavao VI. i za blaženog Augustina kazao da je „slava dominikanskoga reda" i „da sigurno zaslužuje da bude više poznat". I nakon što je javno pohvalio hodočasnike što se sjećaju „ovoga dalekog uzornog lika katoličkoga života", kazao je: „Ustvari, blaženi Augustin je do danas suvremen po oduševljenoj revnosti propovjednika i biskupa, po podnesenim patnjama u službi i obrani slobode Crkve, po svojoj jedinstvenoj ljubavi prema papi i Petrovoj stolici, po svojoj marijanskoj pobožnosti, zbog čega je htio da njegovo biskupsko sjedište u Luceri postane 'Marijin grad'."

I.

Hrvatska kultura blaženog Augustina općenito smatra začetnikom humanizma u sjevernim hrvatskim krajevima. Uz to, crkvena javnost ga pamti kao obnovitelja ondašnje velike Zagrebačke biskupije na

različitim razinama: na duhovnom, svećeničkom, odgojnom, liturgijskom i pastoralnom planu.

Augustin je bio životopisni propovjednik i biskup čiji je glas snažno odjekivao. Ne zbog mnoštva decibela njegova zvuka, nego zbog ideja koje je zastupao. Iako je bio vrlo ugledan znanstvenik svoga vremena, te ga laička i crkvena javnost skoro jednoglasno smatra najuglednijim Hrvatom njegova vremena, unatoč tome blaženi Augustin je također, općenito rečeno, prilično zaboravljen u hrvatskom narodu i njegovoj kulturi. Na jednak način nekako je zaboravljen i u Crkvi i skoro pa odsutan iz štovanja i pobožnosti vjernika.

Blaženi Augustin sigurno zaslužuje da bude više poznat, kao što je u svoje vrijeme kazao papa Pavao VI. I zbog toga što se radi i svecu koji je, kao što je rekao isti papa, suvremen također za naše vrijeme. On to zaista jest bez obzira na ljudski zaborav općenito i na njegovu nedovoljnu prisutnost u životu i pobožnosti Crkve same. To jest, iako je uglavnom tako, Augustin ostaje suvremen, pozitivna provokacija ljudskih savjesti i potreban primjer za nasljedovanje na različitim područjima vrednota, od kojih bih danas istaknuo samo četiri, važne za pojedince, za hrvatski narod i za Crkvu kao zajednicu.

II.

Ponajprije, kao i svi drugi blaženici i sveci, Augustin jest posvema ostvaren kršćanski vjernik i zato je blaženi. Samim time, zajedno sa svim ostalim Božjim ugodnicima, on se pojavljuje kao primjer za nasljedovanje, kojega nam Božja providnost po Crkvi nudi. Naime, bez obzira u kojem stoljeću neki Božji ugodnik živio, svaki od njih se u svako doba, pa i u ovom našem vremenu, pojav-

ljuje kao svetac. Tako je i blaženi Augustin svjedok kršćanskog uvjerenja, vjere, nade da je svetost u ljudskom životu i društvu zaista moguća. Odnosno, ovi uspjeli kršćani, ovi do kraja ostvareni kršćani, su dokaz da projekt svetosti u našim ljudskim životima zaista nije samo neka ideja ili utopijska kategorija, nego da je to stvarna, realna mogućnost, koju su mnogi zaista ostvarili. Dapače, ostvarena svetost u čovjekovu životu je jedina i konačna pretpostavka svakog ulaska kroz nebeska vrata u život koji nema kraja. I dok to propovijedamo, svi se nadamo, svi vjerujemo u vlastito spasenje. Nadamo se da će nas na kraju zemaljskoga života, usprkos mnoštvu slabosti kojima smo podložni, Božje milosrđe provesti kroz vrata neba. No, da bi se otvorila vrata raja, osim Božjega milosrđa po kojemu se svi ljudi spašavaju, potrebno je imati pravi ključ, a on se zove življena svetost, što je čovjekov doprinos na putu spasenja.

III.

Nadalje, blaženi Augustin je hrvatski svetac, jedan od jedva dvadesetak hrvatskih službeno proglašenih blaženika i svetaca. Nažalost, istina je da su vrlo rijetki proglašeni sveci i mučenici iz hrvatskoga naroda iako se veoma često govori o čak mučeničkoj povijesti istoga naroda i Crkve u njemu. Istina je također da bi bilo teško naći narod i dio Crkve koji živi u njemu, koji tako često govori o mnoštvu stvarnih svetaca i mučenika u vlastitoj prošlosti, što je vrlo vjerojatno čak i povijesna istina, kao što bi nasuprot tome istovremeno teško bilo pojmiti i podnositi da postoji dio Crkve Kristove u nekom narodu koji ima tako malo službeno proglašenih blaženika i svetaca. U tom

smislu, govor hrvatskih katolika o blaženicima i svecima iz vlastite sredine, često sliči na uopćenu priču, bez konkretizacije, bez individualizacije. No, svetost, kao ni grijeh, nije stvar grupe, nego čovjeka, konkretnoga čovjeka. Stoga, svaki govor o svetosti mora biti prepoznat u konkretnom liku, konkretnoj osobi, muškarcu ili ženi, bez obzira na zvanje koje su u životu imali. Zato je štovanje blaženog Augustina poziv Crkvi u hrvatskom narodu da se još više potrudi oko prepoznavanja duhovnih heroja iz vlastite sredine, kojih, to je sigurno, ima mnogo više od broja koji se nalazi u službenom kalendaru Crkve. Na to je, na primjer, još u davna vremena pozivao sveti Maksim, prvi biskup Torina (398.-423.?). koji je pisao: „Braćo, ako već treba da s velikom pobožnošću slavimo nebeski rođendan svih svetih mučenika, pogotovo nam valja sa svim štovanjem svetkovati blagdan onih, koji su među našim kućama svoju krv prolili. Jer premda su svi sveti posvuda i pomažu svima, ipak posebno za nas posreduju oni, koji su za nas i smrtne muke podnijeli. Jer mučenik, kad trpi, ne trpi samo za sebe nego i za sugrađane. Za sebe, naime, trpi radi nagrade, a za sugrađane radi primjera. [...]. Nama su, naime, dobrim životom ostavili primjer vladanja, a hrabrim podnošenjem muka primjer trpljenja."

IV.

U vremenu u kojem je živio blaženi Augustin cijelo europsko društvo, a u njemu i ondašnja država unutar koje se nalazila Zagrebačka biskupija i ovaj dio hrvatskoga naroda, bili su strahovito podijeljeni zbog različitih razloga. Duboka društvena raslojenost i različite podjele, koje su dovodile

do čestih ratnih sukoba, bile su redovita pojava u Europi Augustinova doba. Dinastička borba za vlast vrlo često je tragično završavala međusobnim sukobima pretendenata na vlast, država, naroda i krajeva. Jedan od takvih sukoba bio je uzrok i Augustinova progonstva u Avignon. No, pri tomu je Augustin, i dok je boravio u Zagrebu, i dok je bio u Avignonu, i poslije kad se našao u Luceri, cijelo vrijeme bio borac za dostojanstvo prava svojih vjernika, za društvenu pravdu, za prava Crkve i naroda kojemu je pripadao. Zato su ga birali da posreduje u sporovima, a i sam njegov odlazak u Avignon imao je za cilj posredovati u sporu između ondašnjih pretendenata na državnu vlast. Stoga se za Augustina može kazati da je svetac društvene sloge: među ljudima, narodima i državama. I sloge u samoj Crkvi. Važnost toga vida svetosti i njegove suvremenosti nije potrebno ni razlagati. Naime, danas ne postoje nasilne dinastičke borbe za vlast, ali postoje današnji nečasni načini borbe za vlast. U naše vrijeme ne postoje ondašnje društvene podjele na način koji je Augustin gledao svojim očima, ali tolika društva oko nas zaista su podijeljena. Blaženi Augustin se stoga pojavljuje kao suvremeni poziv na prevladavanje podjela, na dogovor, na obvezatnu društvenu slogu, koja donosi plodove i u društvu i u državi i u Crkvi, među ljudima, i omogućuje sklad u zajednicama i napredak svakoga pojedinca.

V.

Blaženi Augustin bio je rodom iz Trogira, a biskup u Zagrebu. Važno je podsjetiti na tu istinu jer danas među nama Hrvatima neke sile, ponekad gotovo nevidljive, proizvode nove podjele također

na osnovu pokrajinske pripadnosti i podrijetla. Naspram tim tužnim pojavama, ovaj svetac sretno spaja hrvatski jug i hrvatski sjever. Ovaj sveti Dalmatinac u Zagrebu poziv je da različite tradicije bilo kojega naroda, a u ovome slučaju hrvatskoga naroda, jesu komplementarne tradicije, jesu tradicije koje se nadopunjuju, jedna drugoj su blagoslov ako sretno i složno stoje jedna pokraj druge. Stoga je ovaj sveti Dalmatinac u Zagrebu snažna opomena protiv svih takvih podjela i snažan poziv na zaživljavanje prakse uzajamnog uvažavanja, dopunjavanja i obogaćivanja naših različitih krajeva i tradicija.

I na kraju, molimo Gospodina da svima nama dadne milost ustrajnosti na putu prema nebesima, da nam otvori oči i shvatimo kako je potrebno nasljedovati osobito svece iz vlastitoga naroda i izgrađivati svoju svetost te, poput blaženog Augustina, biti promicatelji društvene sloge i povezivati različite sastojnice naše Crkve i hrvatskoga naroda.

AUGUSTIN KAŽOTIĆ: SVAKI ČOVJEK JE VELIK ONOLIKO KOLIKO JE PONIZAN

Blagdan blaženog Augustina Kažotića;
Zagreb, 3. kolovoza 2024.

Predlažem da nas Isusova misao o Dobrom pastiru, koji život svoj polaže za ovce svoje, vodi kroz razmatranje tijekom euharistijskoga slavlja u čast blaženog Augustina Kažotića, pastira dijela naroda Božjega najprije u ovim krajevima a potom u jednoj talijanskoj biskupiji.

Kad čujemo Isusovu misao da Pastir dobri polaže svoj život za ovce koje su mu povjerene, obično pomislimo na mučeničko polaganje života, odnosno na žrtvovanje svoga života ili nasilno oduzimanje zemaljskoga života od strane Isusovih neprijatelja. No, pastirovo polaganje vlastitoga života za povjerene mu ovce, osim na način mogućega mučeništva, treba biti i na drugim razinama. Osobito je važno da pastirovo darivanje vlastitoga života za povjerene mu ovce, za narod Božji, ima oblik primjera za nasljedovanje. Jer najkorisniji način darivanja života, odnosno – kako bi Isus kazao – polaganja života za vlastito stado, jest primjer koji njegovo stado i svaki pojedini član naroda Božjega može nasljedovati. A da bi pastir bio zaista dobar i da bi ga povjereno stado moglo nasljedovati, on sam, kao i cijelo stado, moraju se nadahnjivati primjerima blaženika i svetaca, osobito prijašnjih pastira. Potrebno je da nasljeduju njihov način služenja narodu Božjemu

i njihov način polaganja vlastitih života. Tako će sam pastir i cijela zajednica naroda Božjega moći hoditi putem posvećenja prema vječnom uživanju zajedno s blaženicima i svecima.

I.

Prirodno je da se ljudska zajednica, u najobičnijem smislu riječi, sa zahvalnošću sjeća velikana iz svoje prošlosti ili sadašnjosti. Normalno je da zajednica po njima naziva trgove, ustanove, ulice, da im bude zahvalna za njihov doprinos na različitim područjima. Slično je i u zajednici Isusovih vjernika. Davno, od samog početka, vlada običaj da se zajednica naroda Božjega sa zahvalnošću sjeća velikana iz svoje prošlosti ili sadašnjosti. Ali, u usporedbi sa svim drugim velikanima obične ljudske zajednice, velikani, koji proizlaze iz zajednice naroda Božjega, u mnogočemu na različit način su predmet našega sjećanja i naše zahvalnosti. Na primjer, lijepo je ovih dana vidjeti one koji se natječu za prva mjesta na Olimpijskim igrama! Slično, ovi naši velikani natjecali su se kao duhovni maratonci u izgradnji vlastite svetosti i stigli su na cilj. I svaki je od njih, jer je došao do cilja koji se zove svetost, pobjednik vlastitog maratona. I nije im bilo lako. Nije lako trčati maraton svetosti. Nije se lako ni nama ugledati na svete uzore – večeras je riječ o blaženom Augustinu – i slijediti njihov put. Jer taj hod i taj put su zahtjevni. Dok slijedimo njihove primjere, uz najbolju volju da im svakodnevno budemo nasljednici, događaju se i posrtaji i padovi. Događalo se to, međutim, i njima, dok su nasljedovali blaženike i svece koji su prije njih pobjeđivali na svojim maratonima.

Stoga posrtaji i padovi nisu isprika da se uvijek iznova ne ustane i nastavi prema cilju koji se zove vječno spasenje.

Blaženi Augustin, kao i svi ostali sveci, povrh svega su veliki znak nade za sve nas koji još uvijek hodimo ovom zemljom. Znak su nade da je svetost u ljudskom životu zaista moguća, da je ljudskom stvorenju moguće ostvariti i živjeti svetost u vlastitom životu. Oni, obični ljudi, jedni od nas, to su uspjeli i to je dokaz da je svetost moguća. Vrlo je važno stalno imati u vidu, osobito u teškim životnim trenucima i u vrijeme duhovnih izazova, da je svetost moguće ostvariti. Osim toga, njihovi primjeri su nam dani kao putokazi. Kao na planinarskoj stazi, ti putokazi pokazuju više stvari. Prije svega pokazuju da je netko tim putem već prošao, odnosno da je prolazak moguć. Drugim riječima, pokazuju da je svetost moguća. I drugo, pokazuju pravi put. Naznačuju također koji je put eventualna stranputica, a koji je pravi put što vodi do vrha. Naravno, govorimo o duhovnosti, o duhovnom uspinjanju, odnosno o posvećenju. Stoga je njihovo postojanje – upamtimo ovo – velik razlog naše nade. I svaki od tih svetaca i blaženika je barem po nečemu, za sva vremena ili bolje rečeno za svaki trenutak ljudske povijesti, uvijek suvremen.

II.

Danas, kada svoje potrebe sa zahvalnošću preporučamo zagovoru blaženog Augustina, pokušajmo dokučiti po čemu je on ili na koji je način suvremen. Rekosmo: pastir dobri. Suvremen je u odnosu na nas pastire naroda Božjega koji moramo, prije svega svojim djelima, govorom i ponašanjem, u svakom trenutku biti svjesni da je na-

rod Božji, a ne naš. Da smo sluge naroda Božjega. U tom je smislu, kako bilježe njegovi životopisci, blaženi Augustin uvijek bio blizak narodu Božjemu, osobito njegovu najsiromašnijem dijelu. Velika je to pouka za nas, koje je Providnost pozvala da budemo predvodnici naroda Božjega na putu posvećenja. Narod je Božji, a ne naš! Mi smo samo sluge: prije svega Gospodina Boga, to jest, to bismo morali biti, a onda i sluge njegova naroda.

III.

Druga stvar po kojoj je blaženi Augustin suvremen jest to da je – kako primjećuju bolji poznavatelji njegova života – bio vrlo osjetljiv za društvenu pravdu. Početkom 14. stoljeća, kad je djelovao kao biskup, kao pastir naroda Božjega, vladali su drukčiji odnosi. Bili su to uglavnom feudalno-kmetovski odnosi, a ponegdje čak i robovlasnički. Društvena pravda jedva da je postojala. U tim okolnostima pastiri naroda Božjega morali su biti glasnici društvene pravde. A jedna od stvari po kojoj je blaženi Augustin ostao zapamćen je upravo pitanje društvene pravde. Kada njegovo djelovanje pokušamo sagledati iz svoje perspektive, posebice smo zahvalni Bogu što više nema feudalno-kmetovskoga sustava niti robovlasničkih odnosa. Ali ne možemo ne primijetiti da je i danas društvena pravda često ugrožena. Dužnički odnosi na svjetskoj razini siromašnijih dijelova svijeta u odnosu na one bogatije predstavljaju novu vrstu „robovlasničkih“ odnosa. A kod pojedinih naroda, u pojedinim državama, tako je često prisutno raslojavanje na novu vrstu „feudalaca“ i pojava nove vrste „kmetovskog“ sužanjstva i dužničkih odnosa. Pastir dobri to ne smije ne primijetiti. I ne smi-

je propustiti biti glasnik društvene pravde i socijalnoga nauka Crkve. Stoga velika hvala blaženom Augustinu i na toj poruci.

IV.

Blaženog Augustina čini vrlo suvremenim također to što je bio vrlo osjetljiv na pitanje slobode crkvenih pastira. Na njihovu duhovnu slobodu. Jednom davno čitao sam kako ga je neki subrat pitao može li od nekog bogataša primiti veliki dar namijenjen tom fratru ili samostanu. Odgovor blaženog Augustina prema istoj kronici glasio je otprilike: Dà, dar se može primiti, ali nikada tako da darivatelj učini darovanoga ovisnim o sebi. Dakle, dar se prima, ali sloboda se ne žrtvuje. Osnovna vrednota Evanđelja i svakoga glasnika Evanđelja je sloboda i naviještanje slobode. I u naše vrijeme, Bogu hvala, ima mnogo dobrih ljudi i mnogo dobrotvornih ustanova koje svojim darovima pomažu ljudima u potrebi. No, istina je i da barem ponekad ima onih, koji bi svojim darovima željeli kupiti šutnju pastira naroda Božjega. Postoje oni koji bi htjeli zarobiti slobodu govora u ime Evanđelja. Stoga je blaženi Augustin i na toj razini zaista vrlo suvremen, doslovno za svakog pastira na kugli zemaljskoj.

V.

Spomenimo još jednu poruku današnjega blagdana, koja je prvenstveno važna na razini cijele Crkve u hrvatskom narodu. Naime, davno je jedan od filozofa zapisao da bi narod koji ne bi uočavao i priznavao zasluge i veličinu zaslužnih ljudi iz vlastitoga naroda bio unaprijed osuđen da zauvijek ostane mali narod. Ovu misao možemo primijeniti i na svaku krajevnu Crkvu u bilo kojem narodu. To jest,

ona Crkva koja ne bi znala prepoznati duhovne velikane koji su u njoj živjeli i dovesti ih na čast oltara, bila bi unaprijed osuđena da zauvijek ostane mala Crkva. I obratno: onaj narod koji prepoznaje vlastite velikane i odaje im počast, u duhovnom je smislu velik narod, bez obzira na demografsku veličinu. A svaka Crkva koja prepoznaje svoje duhovne velikane i čini sve da ih dovede do časti oltara duhovno je velika Crkva, bez obzira na statističku snagu, jer živi s velikanima i velikane traži.

Prepoznajete da je ovo poruka upućena cijeloj našoj Crkvi u hrvatskom narodu. Potrebno je da, uz ovih dvadesetak postojećih blaženika i svetaca, prijeđemo iz ponekad „epskog" odnosa prema patnjama i mučeništvu, u stvarni vjernički odnos prema konkretnom svjedočanstvu ili mučeništvu i življenoj svetosti. Vjerujem da se možemo složiti da je, kako u prošlosti tako sadašnjosti našega naroda, svetost bila mnogo češća nego što to govori formalni popis hrvatskih blaženika i svetaca u kalendaru. Stoga, po zagovoru blaženoga Augustina Kažotića, neka nas dragi Bog blagoslovi prije svega poniznošću i voljom da tražimo i prepoznajemo velikane i svece iz svog naroda kako bismo zajedno s njima – i narod i pastiri, tj. cijela Crkva u našem narodu – mogli rasti u svetosti po Kristu Gospodinu našem. Jer poniznost je osnovna krepost svakoga blaženika i sveca, pretpostavka svih ostalih kreposti. Nema kršćanskoga blaženstva ni kršćanske svetosti bez življene kreposti poniznosti. A blaženi Augustin učitelj je svima, da se življenom poniznošću može na autentičan način istrčati vlastiti maraton posvećenja, i kao svetac on je jedan od dokaza da je svaki čovjek velik onoliko koliko je ponizan.

MAJKA TEREZIJA: NISMO SVI STVORENI DA RADIMO VELIKE STVARI. ALI ZATO MOŽEMO RADITI MALE STVARI S PUNO LJUBAVI

Blagdan svete Majke Terezije;
Skopje, 5. rujna 2024.

25 godina biskupske službe mons. Kire Stojanova

Srdačno pozdravljam sve sudionike ovog Euharistijskog slavlja koje je, danas na blagdan svete Majke Terezije, ovdje oko oltara Gospodinova u skopskoj katedrali Presvetoga Srca Isusova, okupilo brojne biskupe, svećenike, redovnike, redovnice i ostale Kristove vjernike. Među nama na osobit način pozdravljam biskupa Kiru Stojanova, koji ovom svetom Misom zahvaljuje milosrdnom Bogu za 25 godina služenja u biskupskom redu, koje vrši prema zajednicama katoličkih vjernika u Makedoniji. Zajedno s njim, i mi svi se rado pridružujemo molitvi zahvale za sve radosti i milosti koje su ga tijekom toga četvrt stoljeća hrabrile i za sva iskušenja koja su ga jačala. I u vjeri da uskrsli Krist uvijek prati svoje učenike i osluškuje njihove molitve, ponizno zazivamo Božji blagoslov na sve buduće dane ovoga dijela naroda Božjega i na sve njihove duhovne predvodnike. Neka njihov kršćanski život nastavi biti doprinos širenju slave Božje, a njihovo naviještanje i svjedočenje Isusova nauka neka djeluje kao kvasac i podrška u izgradnji sloge i

mira među ljudima. Neka uvijek budu misionari kršćanske ljubavi.

I.

Poruka Božje riječi, koja je sadržana u odlomku iz starozavjetne knjige proroka Izaije, što se zajednici vjernika naviješta na blagdan svete Majke Terezije, iako je napisana mnogo stoljeća prije Krista, zvuči vrlo suvremeno i u naše vrijeme. Naime, naspram različitim ondašnjim religioznim običajima, koji su se često vršili samo kao neka vrsta tradicije, Gospodin se osvrće na takvu pojavu izvanjskoga štovanja Boga i vršenja pobožnih vježba, među kojima je bio i post. Istovremeno, posebice bogatiji sloj ljudi, dok je postio, imao je malo razumijevanja za ljude koji su živjeli u oskudici, potlačeni i zaboravljeni, i jedva da su mogli postiti jer nisu imali ništa čega bi se mogli odreći. Takvu vjersku praksu imućni ljudi su, naime, umnažali i strogo obdržavali. Kao častili su Boga vršenjem obreda posta a istovremeno za potrebe ljudi jedva da su marili. Takve pojave su bile neposredan povod da je Gospodin po Izaiji proroku opominjao i pitao: „Zar je meni takav post po volji u dan kad se čovjek trapi? Spuštati kao rogoz glavu k zemlji, sterati poda se kostrijet i pepeo, hoćeš li to zvati postom i danom ugodnim Gospodinu?“ (Iz 58,5).

Da ne bi bilo dvojbe glede ispravnoga ponašanja prema Bogu i ljudima, na postavljeno pitanje odgovorio je sam Gospodin. Te kako u ona davna vremena tako i danas, i suprotiva svim mogućim vjerskim načinima i pokušajima štovanja Boga koji bi uključivali zaborav čovjeka u potrebi, Bog

poučava i poručuje: „Ovo je post koji mi je po volji, [...]: Kidati okove nepravedne, razvezivati spone jarmene, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove; podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onoga koga vidiš gola i ne kriti se od onoga tko je tvoje krvi“ (Iz 58,6-7).

Gospodin poručuje da smo pozvani njemu očitovati slavu i čast konkretnim djelima ljubavi i dobrote prema svakom čovjeku, a posebice prema onomu koji je u konkretnoj potrebi. Odnosno, slava Božja i širenje kraljevstva njegova na zemlji sastoji se u tome da se, po čovjekovu djelovanju, ostvari očitovanje Božje dobrote prema njegovim stvorenjima. Čovjek je pozvan slaviti Boga tako što je poslan biti produžena ruka Božje dobrote. Jer, kao što poučava naša narodna mudrost: „Boga slavi tko mu stvore vidi.“

Osim što je, općenito kazano, poruka Izaije proroka vrlo suvremena, jer ni nakon toliko stoljeća nije posvema nestala napast da se vjeru pretvori u tradiciju i običaj, ista poruka zvuči također kao opomena i poziv da se Boga slavi samo ako se ne zaboravi ljude u potrebi. To je sveta Majka Terezija ne samo znala već i svakodnevno primjenjivala. Stoga ona svojim primjerom djelovanja u dalekoj Indiji, škrta na riječima a bogata na djelu, zajedno s prorokom Izaijom, danas iz svoga rodnog grada također još jednom poručuje: „Ukloniš li iz svoje sredine jaram, ispružen prst i besjedu bezbožnu, dadeš li kruha gladnome, nasitiš li potlačenog, tvoja će svjetlost zasjati u tmini i tama će tvoja kao podne postati, Gospodin će te voditi bez prestanka“ (Iz 58,9-11).

II.

Odlomak iz Matejeva evanđelja koji nam je, prema propisima što ravnaju Misnim slavljem na blagdan svete Majke Terezije, također naviješten, poznat je kao Isusova prispodoba o posljednjem sudu. Međutim, kad je izricao ovu prispodobu, Isusova nakana nije bila unaprijed predočiti i opisati u detalje buduće događaje posljednjega dana. Nakana mu je bila, izricanjem jednostavne slike, poučiti svoje slušatelje kako se pripravljati da bi se moglo prevladati posljednju prepreku i ući u vječni život. I ne samo to! Isus koristi ovu svoju prispodobu da bi u središte toga budućeg događaja stavio svoju osobu jer će ljudi, u konačnici, biti prosuđivani prema tomu kako su postupali prema Sinu Čovječjemu, odnosno prema ljudima u potrebi jer su oni slike i prilike samoga Boga, svoga stvoritelja.

Oni, koji pomažu Isusu, odnosno ljudima u potrebi, s kojima se on u prispodobi poistovjećuje, bit će blagoslovljeni od Oca njegova i za njih je pripravljeno kraljevstvo nebesko. A šest načina očitovanja konkretne ljubavi prema ljudima u potrebi, koje Isus kao primjere nabraja u današnjoj prispodobi, na svoj način spomenuti su već u odlomku Izaije proroka o kojemu smo upravo govorili. To je svaki čovjek koji je gladan, žedan, stranac, gol, bolestan, utamničen. No, razlog plemenitih djela prema takvima nije više samo u tomu jer su oni ugroženi pa im se pomaže, kao što čine humanisti koji vole ljude, nego je odsada razlog djela konkretne ljubavi mnogo dublji. Takva ljubav nije više samo obično humano postupanje prema ljudima nego su ta djela i ljubav prema čovjeku od sada motivirani ljubavlju

prema Isusu. To je prava pobožnost prema Bogu jer, Isusov je nauk, da bez poštivanja čovjeka ne može biti štovanja Boga. I samo po ljubavi prema drugim ljudima, čovjek može doći u stanje vječnoga gledanja Boga.

Isus je jasan: „Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni“ (Mt 25,34-36).

Djela ljubavi su zaslužna ponajprije ako su učinjena u čast Isusu. I obratno, naučava Isus da zaboraviti bilo kojega čovjeka u potrebi znači ne vidjeti Isusa samoga. Tim njegovim naukom, kako čitamo u opisu događaja, bili su iznenađeni kako oni s desne tako i oni s lijeve strane.

Jasno proizlazi da se Isus svojom prispodobom obraća također onima koji su izvan vidljive zajednice njegovih učenika. Odnosno, gdje god se pomaže Božjoj slici i prilici, na neki način ostvaruje se kraljevstvo Božje. I jer su svi ljudi stvoreni na jednak način, moguće je ostvarenje toga kraljevstva također ljudima koji su izvan Crkve Božje. To zato što je u takvim okolnostima na djelu Božji zakon ljubavi i što se po tim djelima, osim pomaganja čovjeku, Boga časti i slavi. Dapače, čovjek, koji prema drugomu iskazuje ljubav konkretnim djelima zato što voli Isusa, sličan je Bogu samome koji je ljubav sama i koji se posvema iz ljubavi darovao u svome Sinu. Odnosno, kako u današnjem odlomku veli sveti pisac Ivanove poslanice: „Ako je Bog tako ljubio nas, i mi smo dužni ljubiti jedni druge“ (1 Iv 4,11). I

samo: „Tko ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog u njemu“ (1 Iv 4,16).

Tumačeći ovaj Isusov nauk o slavljenju Boga u njegovim stvorenjima još je sveti Irenej pisao: „Slava je Božja živi čovjek, a čovjekov je život gledanje Boga.“

III.

Sveta Majka Terezija je poruku današnjih biblijskih čitanja ostvarila u svom životu i načinu djelovanja tako što je iz ljubavi prema Isusu voljela ljude. Svojim bogatim primjerom trajno pokazuje kako treba liječiti svaki oblik bijede, a riječima poučava da su među svim mogućim oblicima oskudice: „Usamljenost i osjećaj da nisi voljen najveće [je] siromaštvo.“ Također, za rješavanje ljudskih potreba, poručuje: „Nismo svi stvoreni da radimo velike stvari. Ali zato možemo raditi male stvari s puno ljubavi.“ To je osobito važno znati jer, kako bi rekla ova sveta Albanka iz Skopja: „Više je gladi u svijetu za ljubavlju i poštovanjem nego za kruhom.“ A kršćani postoje samo zato da nastave vršiti djela ljubavi na Isusov način.

TEREZIJA AVILSKA: GOSPODIN NE GLEDA TOLIKO NA VELIČINU DJELA, KOLIKO NA LJUBAV KOJOM SE ČINI

Blagdan Terezije Avilske;
Požega, 15. listopada 2024.

Današnje razmišljanje na blagdan Terezije Avilske, časne sestre karmelićanke i svetice, zaštitnice katedralne crkve u Požegi, započet ćemo prisjećanjem na obraćenje Edith Stein, druge sestre karmelićanke, svetice i mučenice. Naime, ta mlada i vrlo učena profesorica filozofije nije bila katolkinja, ali je živjela i razmišljala u potrazi za istinom. U tom stanju je tijekom ljeta 1921. godine bila gost kod jednoga bračnog para, svojih prijatelja i također filozofa. Jedne večeri su njezini domaćini morali biti neko vrijeme odsutni pa su dragoj gošći ostavili na raspolaganje svoju biblioteku. I dok su njezini domaćini bili odsutni, Edith je među knjigama posvema neplanirano naišla na autobiografiju svete Terezije Avilske, koja je zajedno sa svetim Ivanom od Križa, nekoliko stoljeća prije toga, našla Isusa i potom bila velika obnoviteljica karmelskoga reda. Profesorica Edith je uzela neobičnu knjigu i pročitala je za jednu noć da bi nakon čitanja sama sebi, kako bilježe poznavatelji njezina života, kazala: „Ovo je Istina!“ Odnosno, Edithino traženje istine dovelo ju je do odgovora da istina nije apstraktna kategorija i plod intelektualnoga razmišljanja ljudskoga genija, nego da se istina nađe kad se susretne Isusa raspetog i uskrsnulog, koji je Istina. Taj primjer

vječne Istine, koja posvema beskrajnom ljubavlju ljubi svakoga, te je iz te ljubavi svoj život darovao na križu za svakoga čovjeka, jest i Put kojim bi se trebao kretati svaki čovjek kao i način da bi mogao po Isusovu primjeru iz ljubavi biti dar za drugoga, te tako na kraju zemaljskoga vijeka zauvijek zadobiti Isusa, koji je također Život, u koji se ulazi po Isusu, jer on je i Put i Istina i Život (usp. Iv 14,6).

I.

Sveta Terezija je 27. rujna 1970. proglašena crkvenom naučiteljicom. Tim naslovom se kroz cijelu povijest Crkve do sada okitilo samo 37 osoba, 33 sveca i 4 svetice. Prva od njih četiri, koju je Crkva počastila ovim naslovom, bila je upravo sveta Terezija. A kad se radi o proglašavanju crkvenih naučitelja, uvijek su to već nekada prije toga službeno proglašeni sveci ili mučenici. I u svakom pojedinom slučaju su to oni koji su se, osim osobnom svetošću koju je Crkva službeno prihvatila, istaknuli također naročitom i izvrsnom sposobnošću duhovnoga poniranja, razmatranja, svjedočenja, prenošenja i izricanja istina vjere. Iako se redovito radi o vrlo obrazovanim osobama, njihova snaga nije prvenstveno u intelektualnom znanju nego u duhovnom razmatranju, nije na prvom mjestu u visokim akademskim kvalifikacijama nego u dubokoj vjeri, nije naglašeno u njihovu snažnom teološkom znanstvenom radu nego u jakoj ljubavi koju su te osobe ponizno svjedočile i nije u društvenom prestižu nego u samozatajnom služenju.

II.

U propovijedi za vrijeme Mise na kojoj je sveta Terezija proglašena naučiteljicom, u želji da vjer-

nicima približi lik ove svetice, papa Pavao VI. je kazao: „Vidimo kako se ona pojavljuje pred nama, kao iznimna žena, kao redovnica, koja, sva zaogrnuta poniznošću, pokorom i jednostavnošću, oko sebe zrači plamenom svoje ljudske vitalnosti i svoje duhovne živosti, a zatim kao reformatorica i utemeljiteljica povijesnog i uglednog redovničkog reda, i najbriljantnija i najplodnija spisateljica, učiteljica duhovnoga života, neusporediva kontemplativka i neumorno aktivna."

Događaj proglašenja svetaca i naučitelja uvijek ima svrhu da prosvjetljuje. Taj čin kao snop svjetlosti baca zrake, te osvjetljava lik sveca i čini ga vidljivim na pozornici Crkve, a s druge strane istim činom taj snop svjetlosti usredotočuje se na Isusove vjernike pred koje se isti lik postavlja radi nasljedovanja njegova primjera.

Primjer svete Terezije sjaji svetošću. Blista njezin primjer karizmama istine, usklađenosti s katoličkom vjerom i koristi za prosvjetljenje duša. Također, valja uočiti karizmu mudrosti, koja je vjerojatno najprivlačniji i istodobno najtajanstveniji aspekt nauka svete Terezije. A na pitanje: Otkuda joj toliko nadahnuće?, Pavao VI. odgovara da je tako: „Nesumnjivo, zbog njezine inteligencije i njezine kulturne i duhovne formacije, iz njezina čitanja, iz njezinih razgovora s velikim učiteljima teologije i duhovnosti, iz njezine jedinstvene osjetljivosti, iz njezine uobičajene i intenzivne asketske discipline, iz njezine kontemplativne meditacije. Jednom riječju, iz njezine usklađenosti s milošću, primljene u izvanredno bogatu dušu pripremljenu za prakticiranje i iskustvo molitve."

Terezija je imala povlasticu spoznati tajne vjere također putem iskustva izvanrednih duhovnih

karizmi, živjeti u svetosti života posvećenoga kontemplaciji i istodobno biti uključena u djelovanje. Imala je umijeće razotkrivanja tajna vjere, toliko da se svrstala među vrhovne učitelje duhovnog života. Iz toga proizlazi i Terezijin nauk o tajni molitve. To je važno uočiti i nasljedovati također zato što se cijela Katolička Crkva upravo nalazi u Godini molitve, vremenu duhovne priprave za jubilarnu 2025. godinu.

Terezijina poruka o molitvi dolazi nam dok smo u napasti „da se, kušani velikom bukom i velikim zalaganjem vanjskog svijeta, prepustimo nevolji suvremenoga života i izgubimo istinsko blago svoje duše u osvajanju zavodljivoga blaga zemlje. Ona dolazi k nama, djeci našega vremena, dok gubimo ne samo običaj razgovora s Bogom, već i osjećaj potrebe i dužnosti da mu se klanjamo i da ga zazivamo. Dolazi nam molitvena poruka, pjesma i glazba duha, prožeta milošću i otvorena za razgovor vjere, nade i ljubavi, dok psihoanalitičko istraživanje razbija krhki i kompliciran instrument kakav jesmo (...). Dolazi uzvišena i jednostavna poruka molitve mudre Terezije, koja nas potiče da shvatimo 'veliko dobro koje Bog čini duši, kada je raspolaže da sa željom prakticira mentalnu molitvu; (...) jer misaona molitva, po mom mišljenju, nije ništa drugo [kaže Terezija] nego prijateljski način ophođenja, u kojem se često nađemo u situaciji da razgovaramo, sami sa Samim, s Onim za koga znamo da nas ljubi'." (Pavao VI.).

Sveta Terezija je bila također vrlo praktična, okretna i aktivna žena. Ispravno je smatrala da je i to sastavni dio kršćanske duhovnosti i bila je kritična prema onima koji to nisu uvažavali. U tom

smislu poznata je njezina misao: "Bože, oslobodi me ljudi koji su tako duhovni da žele sve pretvoriti u kontemplaciju." Zato je cijeloga života bila usredotočena na obje razine: kontemplativnu i aktivnu, na duhovne i vremenite oblike života, na molitvu i praktičan rad, na providnost i dobru organizaciju, na slobodu i red, na savjest i pravilo.

III.

Na ovom Euharistijskom slavlju, osim vjernika Požeške biskupije, okupljeni su predstavnici i djelatnici naših biskupijskih Caritasa i Caritasa biskupskih konferencija iz Republike Hrvatske, te Bosne i Hercegovine, koji bdiju nad ljudima u potrebi, pa im spretno i darežljivo pomažu koliko mogu. I dok bismo, zahvalni za milost što možemo pomagati ljudima, latinsku riječ „caritas" najispravnije mogli prevesti kao „djelotvorna ljubav", bit će vrlo prikladno i korisno prisjetiti se nekih Terezijinih misli i savjeta kako bismo ih primijenili u vršenju svojih djela ljubavi.

Zahvalna svima koji uspješno pomažu ugroženoj ili bolesnoj braći i sestrama, što je i sama činila, sveta Terezija ih podržava, ali im i poručuje: „Čuvajte se da spretnost ne postane lukavština, sposobnost organizacije da ne postane sebičnost, smisao za inicijativu da ne postane prevelika samostalnost, a pouzdanje u sebe da ne postane taština."

Glede kušnje da se Isusovi učenici previše navežu na vremenita dobra i glede duhovne ugroze koja može iz toga proizaći, pišući svojim sestrama, sveta Terezija upozorava: „Ne bojim se onoga što će nedostajati mojim kćerima, nego onoga što će im biti od viška." Jer, iako od viška glava ne boli, kako kaže ljudska mudrost, ipak lako se može do-

goditi da oboli duša zbog viška duha ovoga svijeta i njegovih dobara.

Kao produljena ruka Božje dobrote, Isusovi učenici i karitativne organizacije ne mogu i objektivno nisu u stanju riješiti sve muke ljudi i doskočiti svim njihovim oskudicama ali, bez obzira na ograničenja za koja nismo odgovorni, uvijek možemo onoliko koliko nam je moguće i tako stalno biti primjeri ljubavi što jest naša odgovornost. U tom smislu, iako je pisala svojim sestrama i pozivala ih na ustrajnost u djelatnoj ljubavi, sljedeća pouka svete Terezije je vrlo korisna uputa i savjet također svim kršćanskim dobrotvorima: „Sestre moje [i braćo], ne grādimo kulu bez temelja, jer Gospodin ne gleda toliko na veličinu djela, koliko na ljubav kojom se čini, a učinimo li ono što budemo mogle [mogli], njegovo veličanstvo će dati pa ćemo moći svakim danom sve više."

Zajedno sa svetom Edith Stein i mi danas kažemo: „Ovo je Istina!"

AKO SI TEOLOG, ZAISTA ĆEŠ MOLITI, I AKO MOLIŠ, ZAISTA SI TEOLOG

Blagdan svetoga Luke apostola;
Dan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta
Sarajevo, 18. listopada 2024.

Već je svima uvelike poznato da će naredna 2025. godina u cijeloj Katoličkoj Crkvi biti obilježena kao jubilarna. A radi potrebite duhovne priprave pojedinih vjernika i cijele zajednice za to zahvalno obilježavanje početka povijesti spasenja na Isusov način, papa Franjo je 21. siječnja 2024., upravo na Nedjelju Riječi Božje, pozvao cijelu Crkvu da pojača svoju molitvu kako bi se svi dobro pripravili za to milosno događanje. Naznačio je da od toga dana započinjemo *Godinu molitve*, odnosno godinu posvećenu ponovnom otkrivanju velike vrijednosti i potrebe molitve u životu osoba, Crkve i svijeta. Ta godina nije zamišljena kao razdoblje posebnih događanja, već se ima razumjeti kao neka vrsta školovanja za vrijeme kojega će Božji narod učiti moliti i obnoviti svijest o osnovnom značenju kršćanske molitve: slušati Boga, prebivati u njegovoj blizini i klanjati mu se. Također, svrha je iste godine odgajati sebe i druge za molitvu u naše vrijeme, sklono buci i višku riječi, da po primjeru Isusa, koji je često molio u osami i tišini, otkrijemo i značenje molitve u šutnji. (Papa Franjo, *Moliti danas, Izazov za pobjedu*).

U okviru *Godine molitve* čini se prikladnim danas, na blagdan svetoga Luke, prisjetiti se da je on Crkvi u nasljeđe ostavio jedno od četiri evanđelja i

Djela apostolska koja se može nazvati i prvom knjigom o povijesti Crkve. U obje te knjige Svetoga Pisma vrlo često se ponavlja element i opis molitve, počevši od Isusove molitve preko Marijine pa do molitve učenika, žena i rane kršćanske zajednice. Tumačeći tu pojavu i praksu molitve papa Benedikt XVI. je u jednoj od svojih kateheza kazao: „Hod prve Crkve određuje prije svega djelovanje Duha Svetoga, koji pretvara apostole u svjedoke Uskrsloga sve do prolijevanja krvi, kao i brzo širenje Božje riječi prema istoku i zapadu. (...). U Jeruzalemu su apostoli, kojih je zbog izdaje Jude Iškariotskog ostalo jedanaest, okupljeni u kući na molitvi i upravo u molitvi očekuju dar Krista Uskrslog – Duha Svetoga." (*Kateheza*, 14. ožujka 2012.).

I.

Dobri poznavatelji Svetoga Pisma kažu da je evanđelist Luka u središte svog evanđelja stavio molitvu više negoli drugi evanđelisti. Učinio je to posebice tako što se u središtu nalazi Isus koji moli i što pozornost posvećuje stavu koji kršćanski vjernik treba zauzeti dok moli. Također: „Za Luku je molitva mjesto u kojemu možemo susresti i razumjeti Isusa Krista. U njegovu načinu molitve, ustvari, očituju se posebice Isusova narav i njegovo stanovište prema Ocu. Učeći moliti od njega, priznajemo tko je za nas Isus Krist. I u isto vrijeme molitva je način zastalno postajati sve sličniji njemu uspostavljajući odnos s Bogom. Molitva je mjesto u kojemu nas dotiče duh Isusov i ozdravlja naše rane." (Anselm *Grün).*

U Lukinu evanđelju Isus se pripravlja za velike događaje tako što moli prije negoli donese važne odluke i često se povlači na osamljena mjesta da

bi se pomolio Ocu nebeskomu. A kad opisuje Isusa koji moli, Luka misli i na kršćanskoga vjernika, jer za njega je molitva uvijek također način i vježba da se na Isusov način nadvladaju protivštine, zamke i kušnje ovoga svijeta. K tomu, opis trenutaka u kojima Isus moli također je neka vrsta škole molitve u koju Isus prima svoje učenike i ponajprije svojim primjerom poučava kako moliti, te svima pokazuje da je molitva važna i da treba moliti. To vrijedi osobito u odlučnim trenucima života.

Vrhunac Isusove molitve, njegove škole molitve i pouke učenicima nalazi se u Lukinu opisu trenutaka neposredno prije Isusove osude i muke i osobito prije smrti dok je visio na križu. Veli Luka da se Isus po običaju zaputio na Maslinsku goru, a za njim i njegovi učenici. Pozvao ih je da mole kako ne bi pali u napast, a sam je na koljenima molio Oca nebeskoga, ako je to volja njegova, da otkloni od njega čašu bola (usp. Lk 22,39-42). A kad je bio pribijen na križ, Isus nije više molio sàmo za sebe i svoje učenike, nego i za svoje progonitelje (usp. Lk 23,34). Na kraju, i dušu je ispustio izgovarajući starozavjetne riječi: *„Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj“ (Lk 23,46; Ps 31,6)*, koje su poznate kao molitva u nevolji. Dakle, Isus je molio od početka svoga djelovanja pa sve do posljednjega trenutka zemaljskoga života.

U molitvenom odnosu s nebeskim Ocem Isus je nalazio oslonac, podršku, uporište i snagu da bi zahvaljivao, vršio volju Očevu i izlazio kao duhovni i moralni pobjednik u raznim kušnjama koje mu je život donosio. Također, Isusovi učenici su izloženi izazovima samoće, napuštenosti, razočaranja, poteškoća, nepravde, patnje i smrti. U takvim trenucima od velike im je važnosti Isusov primjer

i molitva kojom on, vjeran svom poslanju, očituje želju da se vrši volja Božja (Lk 22,41) i, siguran u providnost i dobrotu Božju, svoj život polaže u ruke Oca nebeskoga (Lk 23,46).

II.

Osim što u školi molitve, u koju Isus prima svoje učenike, prevladava njegov primjer kao metoda poučavanja, on je također po svojim prispodobama, drugim riječima i gestama upućivao svoje sljedbenike na molitvu (npr. Lk 11,1-13; 18,1-14). Poučavao ih je kako treba ispravno moliti i ne upasti u zamku krive molitve. Sjetimo se u tom smislu prispodobe o udovici i nepoštenom sucu ili one o farizeju i cariniku koji mole u hramu, jedan na dobar a drugi na loš način. Stoga, poput Isusova nepoznatog učenika, i mi danas zazivamo: „Gospodine, nauči nas moliti!“ (Lk 11,1).

Nakon prispodobe o farizeju cariniku, slijedi Lukin prikaz Isusova susreta s djecom. Pri tomu su se njegovi učenici ponašali tako da su pomalo sličili na farizeje, jer su branili ljudima da donose djecu. Na to je Isus kazao: „Pustite dječicu neka dolaze k meni i ne priječite im jer takvih je kraljevstvo Božje. Zaista, kažem vam, tko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne, u nj neće ući“ (Lk 18,16-17).

Osim što su ovo opisi događaja iz Isusova života, tim njegovim činom i riječima, još jasnija postaje poruka da je molitva ispravna, ako vjernik, kad moli, kao što je učinio carinik, prizna svoju ovisnost o Bogu. Naime, djeca su osobe, koje skoro posvema ovise o drugomu i svojim ponašanjem očituju da trebaju pomoć, te imaju veliko povjerenje, posebice prema onima za koje

znaju ili osjećaju da ih vole. Odnosno, Bogu trebamo prilaziti, njega susretati i njemu se moliti s povjerenjem kakvo imaju djeca. Jer takvih je kraljevstvo Božje. Prema Lukinu evanđelju, upravo to Isus naglašava kada kaže: „Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!“ (Lk 11,9). Moliti znači, dakle, obraćati se Bogu kao prijatelju.

III.

Nakon uskrsnuća Isus je poslao Duha Svetoga, da brani i poučava njegove učenike kako bi, osnaženi tim Duhom, mogli na svoj način vršiti ono što je Isus činio i tako nastaviti njegovo djelo. Tako đakon i mučenik Stjepan, nasljedujući Isusov primjer, pun Duha Svetoga, moli Oca nebeskoga da oprosti njegovim ubojicama. Petar i Ivan ozdravljaju hrome, a Pavao s povjerenjem podnosi nepravde i patnje koje mu se nanose.

U *Djelima apostolskim* rana Crkva je opisana kao zajednica koja moli. Neki su izbrojili (Anselm *Grün)* da Luka u tom spisu čak 25 puta govori o molitvi i pronalaze mnogostruke njezine oznake i oblike. Ponajprije, rana Crkva u molitvi pronalazi svoj temelj i u njoj izražava svoj najdublji identitet. U molitvi čeka dolazak Duha i njome hrani vjeru u uskrsnuće. Ta njezina molitva je iskustvo zajedništva i izraz duhovne brige za druge ljude i svijet. Molitva je također način susreta i zajedništva s onima koji slijede drukčije uvjerenje. Neizostavna je osobito u važnim trenucima i glavna je zadaća Isusovih učenika. I uvijek je molitva apostola i prve zajednice, kako pojedinačna tako kolektivna, bila iskazivanje slave i zahvala Bogu svemogućemu.

Gospodnja molitva, koju je zabilježio i Luka, je središnji obrazac Crkve. Ona je također način izražavanja identiteta i zadaće koju imaju kršćani. Ta molitva očituje: tko smo u odnosu na Oca nebeskoga, tko smo postali po Isusu Kristu, koja je Isusova poruka i koja je tajna spasenja što ju je Isus donio i nastavlja darivati.

IV.

Kierkegaard je zapisao, da su istine kršćanske vjere i morala u Crkvi otprilike kao uspavane ljepe princeze u nekom dvorcu, u očekivanju da ih poljubi njihov vitez kako bi se mogle razbuditi i zasjati u svoj ljepoti i kraljevskom dostojanstvu.

Polazeći od toga zapažanja, čini se da je vrijeme za osnaživanje ljepote osobnog iskustva Boga, pobjeda kušnje intelektualne suhoće i verbalne virtuoznosti, te istine vjere i morala vratiti u život i učiniti vidljivim. Znanje jest krepost i potreba i zaista je plod napornoga rada, no teolog nije sàmo znanstvenik koji poučava ili studenti koji uče, niti je kršćanin tek učenik koji zna napamet.

Prije svih ostalih teologa, to su na svoj način bili Isus i apostoli. Dapače, oni su objava Boga i izvor teologije. Bez njih jednostavno nema kršćanske teologije. Oni su je iz molitve hranili i u molitvi primjenjivali, jer su bili svjesni da je teologija mnogo više vjera negoli znanje. Zato su, u narednom razdoblju kad je nastajala kršćanska znanstvena teologija i kad joj je davano usmjerenje za sva vremena, ponajbolji njezini tvorci govorili: „Ako si teolog, zaista ćeš moliti, i ako moliš, zaista si teolog“ (na primjer: Grgur Nazijanski, Evagrije Pontik). Odnosno, njihova je poruka: ili će Crkva svoju najbolju teologiju opet stvarati i ži-

vjeti na koljenima, ili će se zatvoriti u učene i dosadne rasprave o dalekomu Bogu, koje su redovito beskorisne i opasne jer ljude udaljavaju od Boga. Pri tomu moramo učiti od Isusa i apostola, te od velikih i svetih učitelja teologije, naših duhovnih predaka i uzora. Moramo biti i zahvalni svetim teolozima iz prošlosti jer, iako je istina da su njihovi izazovi bili drukčiji negoli naši, istina je također da, ako smo u stanju vidjeti nešto dalje negoli je dosezao njihov pogled, to je zato što sjedimo na ramenima upravo tih divova.

SUVREMENA JE PORUKA SVETOGA JOSIPA, SVJEDOKA NADE

Svetkovina svetoga Josipa;
Mostar, 19. ožujka 2025.

Okupljeni smo na Euharistijsko slavlje u mostarskoj katedrali da bismo, kao zajednica Isusovih vjernika, zahvalili Bogu za njegovu providnost kojom je do sada vodio i za milosrđe kojim je pratio, blagoslivljao i utvrđivao u vjernosti na putu posvećenja zajednicu Isusovih vjernika u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji. Ovdje smo također i zato, da bismo istom Božjem milosrđu i njegovoj providnosti, po zagovoru svetoga Josipa, Zaručnika Blažene Djevice Marije, nebeskoga zaštitnika ove biskupije, preporučili sadašnjost i budućnost ove cijele zajednice i svakoga njezina člana ponaosob. I naravno, posebice zato da bismo izmolili Božji blagoslov i podršku u svojoj želji da nasljedujemo primjer Josipove svetosti.

I.

U biblijskim odlomcima u kojima se pojavljuje lik svetoga Josipa, ovaj svetac je prikazan kao snažan psihološki lik koji zna na pravi način donositi odluke i činiti životne izbore, te kao hrabar čovjek koji je radi viših ideala sposoban odreći se obične ljudske sigurnosti, koji ne podliježe strahu ili napadima beznađa u teškim iskušenjima i fizičkim opasnostima, niti pred prijetnjama moćnih predstavnika vlasti, nego je u takvim situacijama aktivan i za njih traži najprikladnija rješenja. Biva

sveti Josip hvaljen također kao pravedan. Prikazan je isto tako kao mudar, razborit i odgovoran obiteljski čovjek, a u svome mjestu i zajednici posebice je bio poznat kao dobar i vrijedan radnik.

U istim tekstovima Evanđelja, na razini osobne religioznosti i pobožnosti, prikazan je sveti Josip kao osoba dubokoga povjerenja u Božju providnost i kao čovjek poslušan Božjoj riječi koji je, od onoga časa kad je shvatio volju Božju, iako svjestan protivština i opasnosti, svoj život, sposobnosti i djelovanje ponizno i posvema stavio u službu Sina Božjega, Isusa Krista spasitelja, što dopušta zaključiti da je to mogao učiniti sàmo čovjek vrlo pobožan i pun vjere, koji je upravo okom vjere vidio vrednote što nadilaze obične zemaljske interese i potrebe, te njih slijedio.

Osim ovih spomenutih, ima i drugih kreposnih oznaka koje bi se moglo prepoznati na liku svetoga Josipa. I bilo bi vrlo korisno, naravno, ugledati se u sve njih i primjenjivati ih u svojim životima. Naravno, moglo bi se također o svakoj od njih zasebno govoriti. I svaka od njih bila bi vrlo poticajna. No, u ovoj prigodi i okolnostima crkvenih i društvenih događanja želio bih, zajedno s vama, razmatrati o svetom Josipu kao čovjeku nade.

II.

Kad kažemo da je sveti Josip bio čovjek nade, ponajprije moramo potražiti odgovor na pitanje: Koje nade? I što je nada o kojoj govorimo? U potrazi za odgovorom na postavljeno pitanje, ponajprije kao vjernici, a ovo je molitveni skup upravo kršćanskih vjernika, trebamo uvidjeti da nadati se znači povjeriti se Bogu, imati povjerenje u Boga Oca i u Duha njegova i u Isusa, Sina Božjega, koji

je nada naša (1 Tim 1,1). U takvu povjerenju u Boga je sveti Josip zaista prototip među svecima, patrijarh nade, doslovce uzor svima njima i skoro nenadmašan primjer za svakoga kršćanina. I bez potrebe da nabrajamo sve zgode u kojima se sveti Josip dokazao kao čovjek nade, prisjetit ćemo se sàmo dviju situacija, jedne isključivo na razini vjere i druge posvema životne.

Pokušajmo si zamisliti koliko je povjerenje u Božju riječ i koliku je nadu u Božju providnost morao imati sveti Josip, kad je prihvatio kao istinu riječ anđela, koja je došla iznenada: „Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju. Što je u njoj začeto, doista je od Duha Svetoga. Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuti ime Isus jer će on spasiti narod svoj od grijeha njegovih“ (Mt 1,20-21). Naime: „Suočen s tom objavom, Josip ne traži dodatne dokaze nego vjeruje. Josip vjeruje Bogu, prihvaća Božji san o svom životu i životu svoje zaručnice. Tako ulazi u okrilje milosti onih koji umiju živjeti Božje obećanje s vjerom, nadom i ljubavlju.“ (Papa Franjo, *Kateheza na općoj audijenciji*, 29. siječnja 2025.).

Ili, koliku je nadu imao sveti Josip da će izbjeći opasnu prijetnju, kad je kralj Herod izravno zaprijetio Isusovu životu tako što je naredio ubojstvo svih dječaka od dvije godine naniže, te je Josip usred noći probudio Mariju i pozvao je da, dok je još mrak i nitko ih ne vidi, uzme dijete i krenu bježati u daleki Egipat (usp. Mt 2,13-15). Sve u nadi da ih moćna državna vlast neće uhvatiti, iako tijekom bijega nisu imali nikakvu zaštitu i sigurnost, i da će, iako vrlo siromašni, u tuđoj zemlji, čiji ni jezik nisu znali, naći sredstva za život i dobre ljude koji će ih primiti.

U svim zgodama, u kojima se spominje u Bibliji, nije zabilježeno da sveti Josip izgovara ijednu riječ. On se u tim opisima, kao čovjek, koji ima povjerenje u Riječ Božju i kojega vodi nada u Božju providnost i dobrotu, umjesto riječima, izražava svojim konkretnim djelovanjem i rješavanjem izazova, što se, osobito u vrijeme kušnje i opasnosti, pretvara u dokaz da su Božja providnost i dobrota prisutne po konkretnom djelovanju mudrih i svetih ljudi. Josip je, naime, bio djelotvoran izvršitelj Riječi Božje a ne samo njezin pobožan slušatelj. On je ljubio Boga tako što se, vođen snažnom nadom, nije dao smesti pred kušnjama života, pred grubim prijetnjama predstavnika državne vlasti, pred unutrašnjim strahovima koje je morao poznavati, već je, rekli bismo tako, kao vječiti optimist, snalažljivo i okretno tražio rješenja i tako izravno doprinosio rješavanju kušnja i potreba ljudi oko sebe. Zato je sveti Josip blažen u svem djelovanju svome (usp. Jak 1,25). Odnosno, život svetoga Josipa je pokazatelj da bogoljubnost čista i neokaljana jest donositi nadu, zauzimati se za ljude u njihovoj nevolji i tako se čuvati neokaljanim od ovoga svijeta (usp. Jak 1,27).

III.

Razmišljanje o svetom Josipu kao svecu nade, koji je bio njezin stalni svjedok, koji je činio sve da ljudska obitelj može dostojanstveno živjeti u miru i trudio se izbjeći svaku prijetnju, zaštititi ljudski život i sigurnost općenito, koji je hrabro nastojao naći pravedno rješenje za opasne situacije, koji je sebe izlagao radi zaštite drugih, uvijek oduševljava i nadahnjuje. A nasljedovanje toga primjera radi svjedočenja nade uvijek je drago, aktualno i

ljudima potrebno, posebice u sadašnjem crkvenom i društvenom trenutku.

Suvremena je poruka svetoga Josipa kao svjedoka nade jer se nalazimo u jubilarnoj 2025. godini od rođenja Isusa Krista koju katolički vjernici, na poziv pape Franje, kao hodočasnici nade, proslavljaju vođeni riječima apostola da: „Nada ne razočarava“ (Rim 5,5). Stoga, svima vama, braći i sestrama u vjeri, po zagovoru svetoga Josipa, ponajprije milost, milosrđe i mir od Boga Oca, Gospodina našega, i Spasitelja našega, Krista Isusa, nade naše (usp. 1 Tim 1,1-2). U tu Nadu, koja je, dakle, drugo biblijsko ime za Isusa, s ponosom vjerujemo, njome hranimo sve ostale nade svojih dana i nju smo poslani časno svjedočiti.

Ove godine obilježava se također 1700 godina od prvoga općeg crkvenog sabora, održanoga u gradu Niceji. Taj događaj i izraz crkvenog učiteljstva može biti nazvan saborom nade jer je, u zaista vrlo složenim okolnostima, dao odgovor na brojne unutrašnje kušnje crkvene zajednice glede njezina nauka i ustroja. Upamćen je kao sabor koji je zaštitio jasnoću vjere i jedinstvo Kristove Crkve i time označio kraj doktrinarnih nejasnoća, te osnažio korake novih hodočasnika nade.

Također, suvremena je i korisna poruka svetoga Josipa, aktivnoga svjedoka nade, naspram svim izazovima, koje život donosi, i suprotiva tamnim oblacima strahova i prijetnja, koje u posljednje vrijeme uočavamo. Potrebno je njegovu poruku uočiti, primijeniti i tako dati svoj doprinos. Naime, osim što su pozvani biti hodočasnici nade u jubilarnoj godini, kršćani su trajni svjedoci Isusa Krista, nade naše. Ona je uvijek vrhunski izraz ljubavi Božje. Crkva ju stoga ljubomorno čuva i po-

nizno naviješta, a svaki kršćanin je pozvan osobno ju svjedočiti kao mir Božji. Sveti Franjo je to ovako sažeo: „Gospodine, učini me oruđem svoga mira: Gdje je mržnja, da donosim ljubav! Gdje je uvreda, da donosim praštanje! Gdje je nesloga, da donosim jedinstvo! Gdje je zabluda, da donosim istinu! Gdje je sumnja, da donosim vjeru! Gdje je očaj, da donosim nadu! Gdje je tama, da donosim svjetlo! Gdje je žalost, da donosim radost!“ Tako činiti znači svjedočiti kršćansku nadu. Toliko možemo i to hoćemo!

Kao kršćani znademo: „Duh Sveti je, naime, taj koji svojom trajnom prisutnošću u Crkvi putnici širi svjetlo nade u vjernicima: On ga održava poput goruće baklje koja se nikada ne gasi kako bi davao potporu i snagu našemu životu. Naime, kršćanska nada ne vara i ne razočarava, jer se temelji na sigurnosti da nas ništa i nitko nikada ne može rastaviti od Božje ljubavi: ‘Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove? Nevolja? Tjeskoba? Progonstvo? Glad? Golotinja? Pogibao? Mač? [...]. U svemu tome nadmoćno pobjeđujemo po onome koji nas uzljubi. Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina, ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem’ (Rim 8, 35.37-39). Zato se ta nada ne slama pred teškoćama: ona se temelji na vjeri i hrani ljubavlju, te nam tako omogućuje ići naprijed kroza život.“ (Papa Franjo, *Spes non confundit*, 3).

Po zagovoru svetoga Josipa, svjedoka nade, Bože Oče, Sine i Duše Sveti, svojim blagoslovom prati nas, hodočasnike nade. Očuvaj nas u jedinstvu Crkve i daj nam snagu čiste vjere u Krista Gospodina, nadu

našu, da budemo svjedoci njegove ljubavi. Svim ljudima daj volju i hrabrost učiniti što je potrebno da se zaštite ljudski životi i mir, sigurnost i opće dobro. Tako da svi mogu biti sretni u ovomu životu koji je dugo hodočašće u nadi da život nema kraja. Amen.

V. SVEĆENIK SLUŽI KAO UZOR STADA

SVJETLOST NA PROSVJETLJENJE NARODA

Dan Bogu posvećenoga života
Sarajevska katedrala, 1. veljače 2024.

Kad je sveti Ivan Pavao II. porukom od 6. siječnja 1997., najavio da će narednoga 2. veljače te godine, na blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu, prvi put biti održan Dan Bogu posvećenoga života, poručio je da time želi pomoći cijeloj Crkvi da sve više vrednuje svjedočenje osoba, koje su izabrale slijediti Isusa izbliza po vršenju evanđeoskih savjeta i tako Bogu posvetiti vlastiti život. Istovremeno, želio je da za sve Bogu posvećene osobe ovo bude dragocjena prilika za obnovu vlastitih nakana i oživljavanje osjećanja koja nadahnjuju njihovo darivanje Gospodinu.

Napisao je također da se poslanje Bogu posvećenoga života ne tiče samo onih koji su primili ovu osobitu karizmu nego također cijele kršćanske zajednice. Podsjetio je sve osobe koje su izabrale takav način života, to jest pripadnike monaških i redovničkih zajednica i družba apostolskoga života, da s povjerenjem gledaju u budućnost, da računaju na Božju vjernost i snagu njegove milosti i blagoslova, koja je sposobna uvijek stvarati nova čuda. Posebice je snažno odjeknula njegova poruka, koju je korisno ponoviti i u ovoj prigodi: „Vi nemate sàmo slavnu povijest koje se treba sjećati i koju treba pripovijedati, nego imate veliku povijest koju tek trebate stvoriti. Gledajte u budućnost u koju vas Duh upućuje da bi s vama učinio velike stvari“ (*Vita consacrata*, 110).

I.

Svrha Dana Bogu posvećenoga života je trostruka. Ponajprije, ovim obilježavanjem odgovara se na potrebu, da se na svečaniji način slavi Gospodina i da mu se zahvali za veliki dar Bogu posvećenoga života, koji obogaćuje i raduje zajednicu kršćana mnoštvom svojih karizma i plodovima posvećenosti kraljevstvu Božjemu. I ne smije se zaboraviti da je Bogu posvećeni život, prije negoli izbor i nastojanje čovjeka, dar koji dolazi odozgor, da je on inicijativa Oca vječnoga, koji k sebi posebnom ljubavlju privlači jedno svoje stvorenje radi njegova posebnog poslanja.

Na drugomu mjestu, svrha je ovoga Dana u cjelokupnom Božjemu narodu promicati bolje poznavanje i poštivanje Bogu posvećenoga života koji, svojim načinom provođenja i postojanjem u Crkvi, životno podsjeća i na svoj način uprisutnjuje Isusov oblik života. Zato je življenje toga dara važno za Crkvu koja je, kao zajednica i pojedinci u njoj, pozvana slijediti Krista. Također, taj oblik života, koji se u mnoštvu svojih izraza provodi u osobnoj sličnosti s Kristom, na uslugu je Crkvi, a posebice je u službi poticanja i izgradnje krsnoga posvećenja svih vjernika, Crkve koju Krist želi privesti sebi „slavnu, bez ljage i nabora ili čega takva, nego da bude sveta i bez mane“ (Ef 5,27). Stoga je važno da se ovaj Dan obilježava ne sàmo u zajednicama Bogu posvećenih osoba, nego i skupa sa svim ostalim članovima Crkve kako bi ovaj nauk i duhovnost bili razmatrani i približeni svim članovima naroda Božjega.

Treći razlog izravno se odnosi na Bogu posvećene osobe, koje su pozvane zajedno i svečano slaviti čudesa koja je Gospodin učinio u njima,

da bi s još bistrijim pogledom vjere otkrili zrake Božje ljepote, koje je Duh utisnuo u njihov način života i da bi postali još svjesniji svoga poslanja u Crkvi i u svijetu. Obilježavanje ovoga Dana, k tomu, pomoći će tim osobama vratiti se na izvore svoga poziva, izvršiti analizu vlastitoga života i potvrditi predanost u svojoj posvećenosti. Tako će biti u stanju svjedočiti ljudima našega vremena da je Bog ljubav, koja je moćna ispuniti srce i život ljudskoga bića. Autentično svjedočiti vrlo je važno za osobnu unutrašnju uravnoteženost i za vlastiti duhovni život. Svjedočanstvo života daje kredibilitet naviještanju. I vrlo je korisno jer „suvremeni čovjek mnogo radije sluša svjedoke negoli učitelje, a ako sluša učitelje, to čini jer su svjedoci" (Pavao VI., *Evangelii nuntiandi*, 41).

II.

Dan Bogu posvećenoga života obilježava se na blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu. To je dan kojim se Crkva sjeća događaja kad su Marija i Josip donijeli Isusa u hram s nakanom da ga posvete Gospodinu (usp. Lk 2,22). No, još važnije je uočiti da je to zgoda kad je starac Šimun Isusa prepoznao kao Spasenje, koje je Bog pripravio pred licem sviju naroda i kao svjetlost na prosvjetljenje naroda, na slavu puka svoga (usp. Lk 2,30-32).

Kod prikazanja drugih prvorođenaca u hramu, što je bio običaj kod vjernih sljedbenika židovske vjere, uvijek su ljudi predstavljali svoje sinove. Činili su to iz zahvalnosti kao dar Bogu i kao znak pripadanja Njemu. U Isusovu slučaju, međutim, početna Marijina i Josipova nakana da svoga sina predstave i posvete Gospodinu u hramu pretvorila se, ustvari, u to da je Bog Isusa, kao svoga Sina, predstavio nji-

ma dvoma i svim ostalim ljudima. Učinio je to riječima Šimuna, za kojega Sveto Pismo kaže da je, kao čovjek pravedan i bogobojazan, čekao Utjehu naroda Božjega i da je na njemu bio Duh Sveti. Njemu je Duh objavio da neće umrijeti sve dok svojim očima ne vidi Spasenje, Pomazanika Gospodnjega. Taj ga je Duh doveo u hram, te je doneseno dijete primio u naručje i potom blagoslovio Boga pa je, gledajući Isusa, kao što je naviješteno u odlomku iz evanđelja, koji se čita na današnjim Misama, spreman otići s ovoga svijeta, kazao: „Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodaru, po riječi svojoj, u miru! *Ta vidješe oči moje spasenje tvoje,* koje si pripravio *pred licem svih naroda: svjetlost* na prosvjetljenje *naroda, slavu* puka svoga izraelskoga“ (Lk 2,29-32).

Stoljećima prije ovoga događaja, starozavjetni prorok je ljudima, koji su tražili Gospodina, prenio Božje obećanje ovako: „Ovo govori Gospodin Bog: Evo šaljem glasnika da put preda mnom pripravi. I doći će iznenada u Hram svoj Gospodin koga vi tražite“ (Mal 3,1). Tako, naime, glase riječi staroga proroka Malahije koje smo, kao jeku, najavu i Božje obećanje iz dalekih stoljeća prije Isusova rođenja, čuli u današnjem prvom čitanju, a čije ispunjenje Crkva obilježava današnjim blagdanom.

Na temelju izvještaja o događaju u hramu vrlo brzo je u ranoj Crkvi nastao blagdan. I zanimljivo je da je njegov najstariji naziv bio „Susret“, što znači da je to bio dan, kojim se prvenstveno obilježavao susret Gospodina koji je došao u hram i ljudi koji su ga tražili. A iz istine, da je Isus u hramu prepoznat kao „svjetlost na prosvjetljenje naroda“, nešto kasnije nastao je običaj da se na današnji dan blagoslivljaju svijeće, koje simbolički naznačuju Isusovu prisutnost.

Susret s Isusom, koji je svjetlo svijeta, događa se svaki put iznova u novom hramu njegovu, koji se zove Crkva. U njoj ljudi susreću Isusa, uče kako ga prepoznati, slušaju ga kako im govori dok se naviješta Riječ Božja, primaju ga u Euharistiji. To je iskustvo, koje Crkva po vjeri doživljava posebice za vrijeme euharistijskih slavlja, svaki put je stvaran susret između nas i Isusa. Ali na blagdan Prikazanja Gospodinova to iskustvo susreta popraćeno je također sjećanjem Isusovih vjernika na onaj susret u hramu. Simbolički je naznačeno obredom svečanog ulaska s upaljenim svijećama prema Oltaru i hodom u susret s euharistijskim Isusom. A time se predoznačuje i hod Isusovih vjernika prema vječnom susretu s njim, koji će se očitovati u nebeskoj slavi.

III.

Osim što je ovaj blagdan svojom simbolikom poziv na naš susret s Isusom, on je također i blagdan svjetla a upaljena svijeća simbol je Isusa, svjetla svijeta. Stoga se valja upitati: Osim što upaljenom svijećom simbolički naznačujemo Isusa, koje je za nas značenje upaljenih svijeća u našim rukama? Odgovor na to pitanje dao je još sveti Pavao kad je vjernicima rane kršćanske zajednice napisao: „Radite oko svoga spasenja“ tako da i vi, nasljedujući Isusov primjer i nauk, uvijek „budete besprijekorni i čisti, *djeca* Božja *neporočna* posred *poroda izopačena i lukava* u kojem svijetlite kao svjetlila u svijetu“ (Fil 2,12-15).

Svijetliti kao svjetlila u svijetu! Biti vidljiva i prepoznatljiva svijeća! Biti „drugi Krist“ među ljudima. To je poslanje svakog Isusova učenika, a među svima njima posebice onih koji su svoj život

posvetili Bogu. Odnosno, svjetlo vjere nije nam dano zato da osvjetljava sàmo naš životni put bez zanimanja za druge. Nije zamišljeno ni da naša vjera svijetli jedino dok smo zatvoreni u nekom molitvenom prostoru, a prikrivena ili nevidljiva tamo gdje se odvija naš svakodnevni život.

Osnovna je poruka današnjega blagdana da je Isus svjetlo na prosvjetljenje naroda. A sami prosvijetljeni vjerom u Isusa, kršćani su tomu svjedoci. I glasnici smo njegove dobrote. Poslani smo svi, a posebice Bogu posvećene osobe, da svjetlom svoga života, dosljedno i vjerno, riječju i djelom, osvjetljavamo i tako pripravljamo put na kojemu će se dogoditi također susret Boga i drugih ljudi (usp. Mal 3,1).

KAO UZORI STADA A NE KAO GOSPODARI BAŠTINE

Susret svećenika Toliškog arhiđakonata
Blagdan Katedre sv. Petra;
Dubrave, 22. veljače 2024.

Zahvalni smo Gospodinu za milost da ovogodišnje susrete svećenika po arhiđakonatima započinjemo na blagdan Katedre sv. Petra, što je prigoda da još jednom ispovjedimo i potvrdimo svoje crkveno jedinstvo u vjeri i dušobrižničkom djelovanju i da zahvalimo Bogu za milost što nas je izabrao za svećenike i povjerio nam službu dušobrižnika njegovih vjernika.

I.

Današnje prvo Misno čitanje svetoga teksta, koje je preuzeto iz Prve Petrove poslanice, osobito je važno i poučno za nas svećenike. Radi se o odlomku koji je klasičan sažetak opisa lika dobroga svećenika koji je dušobrižnik i sluga Isusovih učenika.

Prije svega, na početku ove poslanice njezin pisac svojim čitateljima sebe predstavlja osobnim imenom i svojom službom. On je „Petar, apostol Isusa Krista...“ A na jednak način se i svaki svećenik treba predstavljati vjernicima kojima je poslan: tako je svaki svećenik prepoznatljiv u svom osobnom identitetu (npr. Marko, Ante, Andrija...), a u odnosu na druge ljude on je „apostol Isusa Krista“. – To je naša legitimacija i to je naša služba.

„Petar, apostol Isusa Krista“ odmah na početku veli, da svoje pismo upućuje „putnicima u Raseljeništvu...“ I zanimljivo je kako naziva svoje čitatelje: oni su za njega „putnici“, a svijet u kojemu žive Isusovi učenici za njih je „raseljeništvo“. – To je slikovit i znakovit sažetak kršćanske istine o čovjeku. Putnici smo prema vječnosti i iseljeni smo sve dok ne prispijemo u vječnost. To je temeljni način na koji se svaki svećenik treba predstavljati i posvetiti onom dijelu „putnika“ kojima je poslan.

Nadalje, koristeći rječnik Petrove poslanice, svećenici su prezbiteri – to jest, starješine među putnicima u raseljeništvu. A Petar je među njima συμ-πρεσβύτερος – to jest, su-prezbiter, odnosno su-starješina, kako se čita u prijevodu na hrvatski jezik. On je istovremeno starješina stada i također starješina svih starješina, prezbiter prezbitera. Odnosno, on je su-starješina, kako za sebe kaže vrlo obzirno i skromno.

Petar kao συμ-πρεσβύτερος jest trajna karizma i služba u Crkvi, postoji uvijek i trajno na jednak način. To jest, u svojim nasljednicima on je su-starješina i današnjoj generaciji prezbitera. Nama također! On i danas jednako svim prezbiterima kaže: „Starješine među vama opominjem, ja su-starješina i svjedok Kristovih patnja, a zato i zajedničar slave koja se ima očitovati.“

Iz uloge, koju mu je Isus povjerio, svim starješinama Isusova stada naređuje Petar: „Pasite povjereno vam stado Božje, nadgledajte ga – ne prisilno, nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno; i ne kao gospodari Baštine nego kao uzori stada“ (1 Pt 5,1-4).

II.

Današnji odlomak iz Matejeva evanđelja pripovijeda zgodu u kojoj je Isus provjeravao vjeru onih koje je izabrao za starješine svoga stada. Poznata nam je ta zgoda. Vrlo je važna, ponajprije zato što je Petar, na izravno Isusovo pitanje, u ime svih starješina ispovjedio vjeru u njega riječima: „Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga“ (Mt 16,16). Osim toga, vrlo je važna ta zgoda zato što je Isus Petru potom rekao: „Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima“ (Mt 16,18-20).

Iz vjere, koju je Petar ispovjedio u ime cijele grupe prvih starješina, proizašlo je i hranilo se sveukupno naviještanje, svjedočenje i služenje apostolâ stadu Božjemu koje im je bilo povjereno.

U vidu ispovijedanja vjere u njega kao Spasitelja svijeta, Isus jednako i danas sve nas suvremene starješine svoga stada pita: „A vi, što vi kažete, tko sam ja?“ (Mt 16,15). Zato je potrebno da se i mi sami pitamo: Je li naš život zaista svjedočenje da je Isus Sin Božji? Proizlazi li naše naviještanje iz te vjere? Ozbiljno je to pitanje! I, slušajući Isusovu Riječ i slaveći Euharistiju, koje su – Riječ i Euharistija – znak i mjesto Isusove prisutnosti i govora, pred njim molimo oprost za svaku slabost i ponizno ispovijedamo da pristajemo uz vjeru da je On Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga!

Iz ispovijedanja te vjere izrasta svećenikovo dostojanstvo apostola Isusa Krista te, vođeni tom vjerom, jednako kao one prve starješine, poslani smo služiti Božjemu stadu, koje nam je

sàmo povjereno i kojemu nismo vlasnici. Odnosno, nismo, kako kaže Petar, gospodari Baštine Božje nego naša je uloga biti uzori drugima. U tom smislu Petar, su-starješina i apostol Isusa Krista, opominje također nas, današnje starješine Božjega stada: „Nadgledajte ga – ne prisilno, nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno; i ne kao gospodari Baštine nego kao uzori stada."

Draga braćo, osim što to od nas očekuje Isus, jedini gospodar Baštine, i osim što nas na to poziva Petar, također naši vjernici s pravom očekuju i trebaju svećenike koji će im služiti dragovoljno i po Božju, oduševljeno i koji će im biti uzori.

Na tu nakanu ćemo moliti u ovoj svetoj Misi i neka Bog svakoga od vas blagoslovi u takvu služenju putnicima u raseljeništvu!

BLAGOSLOVLJEN ČOVJEK KOJI SE UZDAJE U GOSPODINA

Susret svećenika Plehanskog arhiđakonata
Tuzla, 29. veljače 2024.

Nakon što smo saslušali odlomak iz knjige proroka Jeremije (Jer 17,5-10), koji se danas navješta na svim Euharistijskim slavljima u Katoličkoj Crkvi, ponajprije zahvaljujemo za poruku koja proizlazi iz tih riječi Gospodnjih i nastavljamo započeti običaj da homilije na ovogodišnjim susretima svećenikâ po arhiđakonatima oslanjamo na biblijske odlomke koje nam Crkva nudi kao čitanja na svetim Misama toga dana.

I.

Knjiga proroka Jeremije vrlo je bogata i raznovrsna po temama koje sadrži. U njoj su česta proroštva ovoga velikog lika Staroga Zavjeta i sadrži opomene, prijekore i utješne riječi članovima izabranoga naroda. Nisu rijetki opisi prorokovih osobnih doživljaja, djelovanja i kriza u konkretnim povijesnim događanjima koji su također tema njegova zanimanja. Pri tomu on se služi također prispodobama, koje nije uvijek lako razumjeti, a koristi također mudre izreke pa mu se ti odlomci tematski dodiruju s mudrosnim knjigama, kojima su takve izreke svojstvene.

Osobito prepoznatljiva oznaka Jeremijina načina pisanja ogleda se u tomu da on svojim slušateljima i čitateljima ne prenosi prvenstveno vjerske istine kao takve, nego se na njegovim stranicama

čita ponajviše o vjeri koja se utjelovljuje u konkretan ljudski život, u Jeremijin život. Stoga je pri čitanju tih odlomaka lako uočljiva Prorokova snažna osobnost i lik jednostavnoga glasnika Božjega, što obično izaziva simpatije i što je razlog da čitatelj njegova teksta pred tom pojavom redovito ne ostaje ravnodušan. To je ujedno razlog što neki imaju običaj kazati: Dok je u Isusu Riječ Božja postala čovjek, u Jeremijinoj osobi i djelovanju se objavilo Božje srce pa su i evanđelisti, kako vele neki tumači, pri opisu Krista vodili računa o svećeničkom liku kako ga je vidio ovaj prorok.

U današnjem odlomku Crkva nam po liturgijskom rasporedu biblijskih čitanja za razmatranje nudi odlomak iz Jeremijine knjige koji sadrži dvije mudre izreke. One vrlo dobro korespondiraju sa sličnom porukom današnjega psalma (Ps 1), pa se osjeća uzajamni utjecaj ovih dvaju spisa.

II.

Prva mudrost, koju Jeremija nudi u današnjem odlomku, naznačena je u blagoslovu što je suprotnost prokletstvu koje je rečeno prije blagoslova. Blagoslov je za čovjeka, naime, uzdati se u Gospodina, a prokletstvo je za čovjeka uzdati se sàmo u sebe ili u drugoga čovjeka, te ljudsko tijelo i sve ono što ono znači smatrati svojom snagom i tako svoje srce odvraćati od Gospodina. Takav čovjek je, kako slikovito veli Jeremija, „kao drač u pustinji: ne osjeća kad je sreća na domaku, tavori dane u usahloj pustinji, u zemlji slanoj, nenastanjenoj“ (Jer 17,6). On je, reklo bi se, kao zakržljalo i rahitično raslinje, zgrčeno i iznemoglo od suše, koje ne napreduje niti raste na pravi način zbog nedostatka osnovnoga soka koji omogućuje život, rast,

napredak i donošenje ploda. Tako je Prorokovim očima viđena stvarnost čovjeka koji se prepustio sàmo svojim snagama.

Naspram tomu, blagoslovljen je čovjek, kaže Jeremija, koji se pouzdaje u Boga i komu je uzdanje u Gospodinu. I opet, slično kao u slučaju prokletstva, Jeremija svoju tvrdnju o blagoslovu objašnjava slikom koja je, kao i prethodna, bila lako razumljiva ljudima njegova kraja i vremena. Naime, kaže on da je čovjek, koji se pouzdaje u Gospodina, nalik „stablu zasađenu uz vodu što korijenje pušta k potoku: ne mora se ničeg bojati kada dođe žega, na njemu uvijek zelenilo ostaje. U sušnoj godini brigu ne brine ne prestaje donositi plod“ (Jer 17,8).

Mudrosni način, koji istinu i pravu životnu mudrost nerijetko tumači paralelizmom tako da istinu i mudrost postavlja u opoziciju sa svojom suprotnošću, poseban je propovjednički način tumačenja koji je Jeremija primijenio u ovom odlomku.

Rekosmo također da je Jeremijina poruka u suglasju s onim što kaže današnji psalam o čovjeku na kojemu je Božji blagoslov. Njegov blagoslov, kojeg uživa, sastoji se u tomu, kaže psalmista, što ne slijedi savjeta opakih niti je na putu grešnika već uživa u Zakonu Gospodnjem. Zato je takav čovjek „k'o stablo zasađeno / pokraj voda tekućica / što u svoje vrijeme plod donosi; / lišće mu nikad ne vene, / sve što radi dobrim urodi“ (Ps 1,1-3).

III.

Naspram napasti dualizma, koja nije posvema nepoznata ni u današnje vrijeme, nauk je Crkve da čovjeku nikako nije dopušteno prezirati tjelesni život. Baš suprotno, „čovjek, tijelom i dušom jedan“, također „svoje tijelo mora smatrati dobrim

i vrijednim časti kao od Boga stvoreno i određeno da uskrsne u posljednji dan. Ipak, čovjek, ranjen grijehom, osjeća pobune tijela. Stoga sāmo dostojanstvo čovjeka traži da Boga proslavlja u svome tijelu (usp. 1 Kor 6,13.20) i da ne dopusti da služi zlim sklonostima svoga srca. Čovjek se zbilja ne vara kad se priznaje višim od materijalnih elemenata i kad se ne smatra svodivim na golu čest prirode ili na anonimni element ljudskoga društva. Svojom unutrašnjošću on uistinu nadilazi sveukupnost stvari: u te dubine čovjek zalazi kad se vraća u srce, gdje ga čeka Bog, koji ispituje srce (usp. 1 Kr 16,7; Jer 17,10), i gdje on pred Božjim očima sam odlučuje o svojoj sudbini. Stoga priznajući u sebi duhovnu i besmrtnu dušu, nije žrtva lažnog utvaranja koje proistječe samo iz fizičkih i socijalnih uvjeta nego, naprotiv, dohvaća samu duboku istinu stvari“ (*Gaudium et spes*, 14).

Druga današnja Jeremijina mudra poruka o blagoslovu opet je slikovita i također je izrečena kao negacija svoje suprotnosti u obliku podmuklosti. Tiče se našega srca i bubrega, koji su u Bibliji simboli ljudskih unutrašnjih intimnih osjećanja i vanjskih sklonosti, i dobrih i loših, i blagoslova i zlobe!

Ponajprije upozorava Prorok: „Podmuklije od svega je srce. Jedva popravljivo, tko da ga pronikne?“ (Jer 17,9). Dakle, izvor svih čovjekovih nereda jesu njegovo srce i bubrezi, te zato ih treba ozdraviti i čovjeka vratiti u stanje blagoslova.

Naspram tomu je blagoslov. Istina je, kaže Prorok, jedva su popravljivi naše srce i bubrezi! No, iako jedva, ipak su popravljivi. Odnosno, Bogu je moguće proniknuti ih da budu bolji u vladanju i donošenju plodova. Jer: „Ovako govori Gospodin:

(...). Ja, Gospodin, istražujem srca i ispitujem bubrege, da bih dao svakom po njegovu vladanju, prema plodu ruku njegovih“ (Jer 17,1.10). I uzdamo se da će i taj blagoslov, kao i onaj prvi, po zagovoru proroka Jeremije, u ovo korizmeno vrijeme sići također na nas i ostati s nama.

BUDI SVJEDOK MILOSTI KOJA TI JE DANA!

Biskupsko ređenje Željka Majića
Banja Luka, 2. ožujka 2024.

U odlomku iz Matejeva evanđelja (5,13-16), koji nam je naviješten na ovoj Misi biskupskoga ređenja, nalazimo dvije Isusove izreke, izgovorene u obliku prispodobe, kojima je on definirao poslanje svojih učenika u svijetu. To su slike soli i svjetla. I pitamo se: Što je Isus time htio reći i što to znači za nas danas okupljene u Banjoj Luci?

I.

Sol se koristi da bi se začinilo jelo koje se pripravlja, jer bez njega ono nije dovoljno ukusno. Odnosno, kao što sol vrlo utječe na jelo, mijenja mu okus nabolje i čini ga prihvatljivijim, tako su Kristovi učenici poslani da, poput kvasca, utječu na ljude u svijetu pomažući im otkriti smisao života, napustiti „neukusan" način života i postajati boljima. Osim toga, posebice u starini, pa i u Isusovo vrijeme kad on koristi sliku soli, ona je korištena također kao sredstvo da bi se hranu zaštitilo od kvarenja. Odnosno, dio poslanja Isusovih učenika sastoji se i u tomu da, kao svjedoci Evanđelja, pomognu ljudima i svijetu sačuvati se od moralnoga kvarenja. Posebice da ne postanu žrtve niskih poriva i da u svom životu i djelovanju ne budu u kvaru. Da se Isusovi učenici, poput soli koja se topljenjem dokraja daruje, i oni daruju drugima. Naime, kao što sol koja se topi, samo

prividno nestaje jer nastavlja postojati kao okus, kršćansko odricanje i darivanje drugima nije osiromašenje Isusovih učenika nego postojanje na nov, mnogo bolji i korisniji način. Stoga bi, bez toga njihova poslanja, takve prisutnosti i aktivne uloge među ljudima, svijet u Božjim očima bio jedva prihvatljiv, u opasnosti kvara i moralnoga raspada. Uz to, u židovskom kulturnom krugu, u kojemu je Isus odrastao i u kojemu se izražavao, zbog svoje prirodne moći da oplemenjuje, sol je, kao slika, također bila drugo ime za mudrost. Odnosno, kršćani su sol zemlje jer imaju Evanđelje kojemu je bitna oznaka da, ako se koristi njegova mudrost, ima moć zaštite čovjeka od kvara i održavati ga u moralno zdravu stanju.

Slika svjetla bila je isto tako vrlo poznata u vjerskoj tradiciji naroda Božjega. Tako je, na primjer, već Izaija prorok najavio da će taj narod, u mjeri u kojoj bude sluga Gospodnji, biti postavljen za svjetlost svim narodima (Iz 49,6). Kršćani su, međutim, svjetlost svijeta u mjeri i po mjeri svoje pripadnosti Kristu koji je za sebe kazao: „Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života“ (Iv 8,12). Odnosno, svjetlo je tamo gdje je Riječ Božja, tamo gdje je Isus, koji je utjelovljena Riječ Božja, i tamo gdje su oni koji hode za njim u vjernosti njegovu nauku jer, upravo po toj vjernosti, očituju da imaju Riječ Božju koja je svjetlo (Mk 4,21).

Isusovi učenici trebaju biti vjerni Riječi Božjoj, te svojim životom, kao mjesto prisutnosti Isusa, Svjetla svijeta, i sami biti svjetiljka koja obasjava okolinu na trajan način. Kao što se ona stavlja na svijećnjak, kako kaže Isus, da svijetli svima u kući, i uvijek da svijetli, i ne užiže se da se potom sta-

vi pod posudu i tako ugasi, On svojim učenicima kaže: „Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima“ (Mt 5,16).

II.

U svojoj Poslanici kršćanima Rima, iz koje smo danas također čuli odlomak koji je, kao i današnje evanđelje, i ne slučajno, predložen da se naviješta na Misama ređenja, apostol Pavao slika Crkvu u svoj njezinoj veličini i univerzalnosti i pri tomu rado koristi sliku ljudskoga tijela. Ono je jedno iako ima mnogo udova, koji su uvijek u službi jedan drugomu. Potom tumači ovaj apostol: „Kao što u jednom tijelu imamo mnogo udova, a nemaju svi isto djelovanje, tako smo i mi, mnogi, jedno tijelo u Kristu, a pojedinci udovi jedan drugomu“ (Rim 12,4-5). To jest individualizam, koji u svom razmišljanju i djelovanju ne bi bio u službi drugih i cjeline, u Crkvi Kristovoj nikada ne može biti na kršćanski način karizmatičan. Odnosno, kao što je život oznaka cijeloga tijela, tako su življenje i naviještanje Evanđelja oznaka, poslanje i karizma Tijela Kristova kao zajednice, koja se u povijesti očituje u svojim udovima. Pri tomu, svaki ud Tijela Kristova, to jest svaki član Crkve, ima jednako osnovno dostojanstvo pripadnosti tomu Tijelu. No, svaki član, ponosan na to veliko dostojanstvo, istovremeno treba biti svjestan i granica svoga posebnog poslanja. To zato što je Tijelo Kristovo zajednica i što je njezino poslanje uloga cijeloga tijela. Jer što je bilo koji ud, ako je odvojen od drugih, i može li uopće biti živ bez pripadnosti tijelu?

Apostol Pavao je teolog cjeline i misionar stvarne uzajamnosti među njezinim dijelovima.

On naviješta poštivanja svakoga člana ali i potrebu skladnoga djelovanja Tijela Kristova na način da svatko u njemu vrši svoju ulogu i da svaki ud poštuje posebnost uloge drugoga. Tako će svi uzajamno biti jedni drugima u službi.

Zdravlje i učinkovitost cijeloga tijela ovisi o zdravlju, suradnji i doprinosu svakoga njegova uda. Tako je i u Crkvi. Pri tomu, ni jedan od udova ne predstavlja cjelinu već su svaki u službi zajednice i svakoga drugog člana i samo tako se održavaju na životu, rastu i napreduju. To jest: „Dare pak imamo različite po milosti koja nam je dana: je li to prorokovanje – neka je primjereno vjeri; je li služenje – neka je u služenju; je li poučavanje – u poučavanju; je li hrabrenje – u hrabrenju; tko dijeli, neka je darežljiv; tko je predstojnik – revan; tko iskazuje milosrđe – radostan!“ (Rim 12,6-8).

III.

„Biskupi kao nasljednici apostola primaju od Gospodina (...), poslanje da naučavaju sve narode i da propovijedaju evanđelje svakomu stvoru kako bi svi ljudi postigli spasenje po vjeri, krstu i vršenju zapovijedi (usp. Mt 28,18-20; Mk 16,15-16; Dj 26,17-18). Za ispunjavanje toga poslanja Krist Gospodin je apostolima obećao i na Pedesetnicu s neba poslao Duha Svetoga, da mu po njegovoj snazi budu svjedocima do kraja zemlje, pred plemenima, narodima i kraljevima (usp. Dj 1,8; 2,1ss; 9,15). A ta zadaća, koju je Gospodin povjerio pastirima svoga naroda, pravo je služenje“ (*Lumen gentium*, 24).

Poštovani i dragi biskupe Željko! „Krist Gospodin je za upravljanje Božjim narodom i za njegovo umnožavanje u svojoj Crkvi ustanovio različite

službe koje teže za dobrom čitavoga Tijela“ (*Lumen gentium*, 18). U toj rasporedbi providnosti Božje, tebi Crkva Kristova danas povjerava službu predstojnika svoga časnog dijela, zajednice svjedoka Božjih koja nosi ime po ovomu gradu. Neka te uvijek prati Božji blagoslov kako bi u služenju i molitvi mogao biti revan. A budući da biskupsko služenje uključuje također prorokovanje, molimo da ono uvijek bude primjereno vjeri. Ono je i poučavanje koje neka bude cjelovito i potvrđeno tvojim djelima. To služenje se sastoji i u hrabrenju zdvojnih koje nikada nemoj zaboraviti. Ono je i u dijeljenju potrebitima. U tome imaš mnogo iskustva. I nastavi biti darežljiv. Također, u svakom drugom obliku djelâ milosrđa budi radostan.

Po biskupskom ređenju Duh Gospodnji sići će na tebe, jer će te Gospodin danas pomazati. On te šalje da radosnu vijest donosiš ubogima i iscjeljuješ srca slomljena; da zarobljenima u vlastite slabosti navijestiš duhovnu slobodu i oslobođenje svim sužnjevima zla; da navješćuješ vrijeme milosti Gospodnje i milosrđa njegova (usp. Iz 61,1-2).

Budi svjedok milosti koja ti je dana! Budi ovoj zajednici vjernika sol, koja će joj davati Kristov „okus“ i štiti je od svakoga kvara. I moralna svjetiljka budi svim ljudima, jer postavljen si da budeš svjetlo koje svima pokazuje pravi put. Po Kristu Gospodinu našemu.

PUTOM BOŽJIH ZAPOVJEDI DA NAM DOBRO BUDE

Susret svećenika Fojničkog arhiđakonata
Rama-Šćit, 7. ožujka 2024.

Danas je četvrtak trećega tjedna Korizme i upravo se nalazimo na polovici toga liturgijskog vremena i duhovne i svake druge priprave cijele Crkve za svetkovinu Uskrsa. A glede svoje priprave, njezina načina i konkretnih plodova, mi svećenici pozvani smo propitivati se na dva načina i na dvije razine. Prvo, i mi kao pojedinci, zajedno sa svim drugim kršćanima, prvenstveno smo Isusovi vjernici pa je duhovna priprava u tom smislu i naša vjernička stvar, čast i nakana. A drugo, kao duhovni predvodnici zajednice Isusovih vjernika, koja nam je povjerena, poslani smo biti „uzori stada“ (1 Pt 5,4), te se ponizno darivati u svećeničkoj službi i skromno biti na raspolaganje za duhovnu pripravu ostalih kršćana.

I.

Odlomcima iz Svetoga Pisma, koji se navješćuju na svetim Misama kroz korizmeno vrijeme, i mislima koje ti odlomci sadrže, Crkva nastoji probuditi savjesti i popraviti djelovanje vjernikâ i cijele crkvene zajednice. Pri tomu Crkva rado poseže za tekstovima prorokâ koji su u Starom Zavjetu pozivali izabrani narod na obraćenje, na ustrajnost u vjeri u jedinoga Boga, na vjernost Božjim pravilima i povratak na pravi put. Ali nalazimo također tekstove proročkih kritika zbog

otpadâ od vjere u jedinoga Boga, moralnih zastranjenja i drugih oblika kršenja Božjih zakona.

Odlomku iz knjige proroka Jeremije (7,23-28), koji se danas naviješta na Euharistijskim slavljima, i koji je jedan od tekstova Prorokove kritike zbog neposluha Riječi Božjoj, prethodi njegova opomena nekim pripadnicima izabranoga naroda zato što su otpali i zastranili u mnogoboštvo i poziv da se vrate vjeri u pravoga Boga. Naime, Jeremiji je došao poziv od Gospodina da njegovu jasnu riječ prenese tim ljudima: „Popravite svoje putove i djela svoja, pa ću boraviti s vama na ovome mjestu. (...). Ako zaista popravite svoje putove i djela svoja i ako zaista budete činili što je pravo, svatko prema bližnjemu svome, ako ne budete tlačili stranca, sirote i udovice i ne budete prolijevali krvi nedužne na ovome mjestu, ako ne budete trčali za tuđim bogovima na svoju nesreću – boravit ću s vama (...). Zar da kradete, ubijate, činite preljub, krivo se zaklinjete, palite tamjan (...) i trčite za tuđim bogovima kojih ne poznajete, a onda da dolazite i stojite preda mnom u domu ovome koji nosi moje ime (...) na svoju sramotu“ (Jr 7,3.5-10.19).

Naspram pojavama koje su bile na sramotu, Gospodin je Jeremijinoj generaciji, kao i svima prije toga, jednako poručivao: „Slušajte glas moj, pa ću ja biti vaš Bog, a vi ćete biti moj narod. Idite putom kojim vam zapovjedih, da vam dobro bude“ (Jr 7,23).

II.

Gospodin je, usprkos neposluhu naroda, bio milosrdan i slao proroke, a oni su njegovu poruku prenosili i tumačili, no često nije koristilo.

U tom odbijanju Božjih opomena posebice su se isticali Jeremijini suvremenici pa ih Gospodin kori: „Od dana kad oci vaši iziđoše iz zemlje egipatske pa do dana današnjeg slao sam vam tolike sluge svoje, proroke, iz dana u dan, neumorno. Ali me oni nisu slušali, uho svoje nisu prignuli, nego otvrdnuše, gori od otaca svojih“ (Jr 7,25-26).

Prorok Jeremija je, kao pojedinac i kao član izabranoga naroda, osobno ostao na pravom putu vjere i bio je ponizno zadovoljan zbog toga Božjeg blagoslova. No, kao glasnik Božje riječi, Jeremija je u svojoj službi doživio neuspjeh i razočaranje zbog zastranjenja i otpada većega broja članova Božjega naroda.

Razočaranje nad ponašanjem ljudi, međutim, nije bilo samo Jeremijino. Naime, promatrajući pojave oko sebe, i sjećajući se zastranjenja naroda i njegovih padova prije toga, Prorok nastavlja svoj govor tako što narodu prenosi riječi Božjega dubokog razočaranja, jer Božji glas „oni ne poslušaše, uho svoje ne prignuše, već pođoše po savjetu i okorjelosti zloga srca svojega; okrenuše mi leđa, a ne lice“ (Jr 7,24).

Loša strana tih pojava, koju je Božja riječ kritizirala, ogledala se posebice u tomu što su ljudi, kako piše Prorok, trčali za lažnim božanstvima, a onda dolazili i stajali pred Gospodinom u domu koji nosi njegovo ime. Odnosno, Prorokova je poruka i poziv da liturgijski i drugi vanjski čini štovanja Boga trebaju biti izraz unutrašnjega čovjekova raspoloženja i pristajanja uz njega, izrazi žive vjere i vidljivi znakovi zajedništva s Bogom, a nikako vanjski formalizam.

III.

Jeremijin nauk i primjer višestruko su suvremeni, a nama svećenicima oni su također ohrabrenje.

U ovo vrijeme oslobađanja od svakog oblika duhovne sljepoće radi osobnog obraćenja posvema je na Jeremijinoj liniji kršćanski nauk da: „Boga gledaju jedino oni koji (...) imaju otvorene oči duha. (...). Zbog toga što slijepi ne vide, sunčana svjetlost ne da ne sja, već to slijepi trebaju pripisati samima sebi i svojim očima. (...).

Poput ogledala koje odsijava, dolikuje da tako bude čista ljudska duša. Kad je ogledalo prekrito rđom, u njemu ne možeš razabrati ljudsko lice. Isto tako kad se grijeh nastani u čovjeku, on ne može vidjeti Boga“ (*sv. Teofil Antiohijski).*

Drugo, Jeremija je jedini prorok koji je bio svjestan, da se zlo ne očituje sàmo u pojedinim konkretnim lošim činima, nego da ono postoji i kao široko uvjerenje i neka vrsta kolektivne apostazije, opće stanje, iz kojega proizlaze pojedini čovjekovi konkretni grešni čini. I znao je zauzeti ispravan stav naspram tomu. – Važno je da svećenici prepoznaju i uoče tu Jeremijinu sposobnost, osobito u naše vrijeme koje je obilježeno sličnom pojavom.

I ne najmanje važno: Jeremija je žalio zbog otpada naroda, bio je razočaran zbog svoga neuspjeha i znao je da ga ljudi ni ovaj put neće poslušati, no Jeremiju to nije spriječilo da ustrajno nastavi govoriti, navješćivati i djelovati kao glasnik Boga, koji je strpljiv i milosrdan. – To je vrlo poučno i poticajno za sve nas, koje je Bog izabrao za navjestitelje svoje poruke, naročito u časovima mogućeg umora, neuspjeha i razočaranja.

SJETI ME SE, GOSPODINE, PO DOBROTI PREMA SVOME PUKU

Susret svećenika Gučogorskog arhiđakonata
Žepče, 14. ožujka 2024.

Mi svećenici, što djelujemo u pastoralu na području Gučogorskog arhiđakonata, ovim Euharistijskim slavljem ponajprije zahvaljujemo Gospodinu za povjerenje koje nam je On iskazao u svojoj Crkvi. To jest, za blagoslov da kao prezbiteri možemo služiti narodu Božjemu navješćivanjem njegove Riječi i posredovanjem njegovih sredstava milosti. Stoga smo i danas došli s hvalama na vrata njegova hrama i ušli u dvore njegove s pjesmom. I dok Ga hvalimo i ime mu slavimo zbog milosti koja nam je iskazana, svjesni smo da smo i mi, zajedno s vjernicima koji su nam povjereni u župama Bugojanskog, Travničkog i Žepačkog dekanata, sàmo dio njegova naroda i ovce paše njegove (usp. Ps 100,3-5).

Velikim blagoslovima nas je Bog obdario. Mnogo nam je dano! Stoga, ponizno i sa strahopoštovanjem svećenik treba živjeti svoje služenje zajednici Isusovih vjernika. U njegovim danima, nakanama, riječima, ponašanju i djelovanju, kao poticaj i opomena, stalno odzvanja jeka Isusovih riječi: „Kome je god mnogo dano, od njega će se mnogo iskati. Kome je mnogo povjereno, više će se od njega iskati“ (Lk 12,48).

I.

U današnjem prvom Misnom čitanju (Izl 32,7-14) Crkva nama svećenicima, okupljenima na

Euharistijskom slavlju, za razmatranje nudi lik Mojsija kojega je Bog u teškom trenutku povijesti izabrao za glasnika svoje volje među izabranim narodom. Tako mu je povjerio službu predvodnika vjere u zajednici koja je uvijek bila izabrani Božji narod, izbor Boga samoga, ali koja se tijekom svoje povijesti nije uvijek odlikovala vjernošću Gospodinu. Poznavala je, naime, ta zajednica također razdoblja otpada. Proživjela je i stradanja, progone i izbjeglištva. Pokapala je i svoje mrtve koji su bili nedužne žrtve nasilja okolnih naroda i državnih vlasti. Vidjela je ta zajednica i opustjele krajeve svojih zavičaja i uništene plodove rada svojih ruku. Iskusili su njezini članovi i kušnje unutrašnjih vjerničkih osjećanja da ih je Gospodin napustio i muke drugih oblika duhovnih pustinja. No, Gospodin im je uvijek slao svoje glasnike, poznate pod zajedničkim imenom proroka, koji su im prenosili utjehu Božju, pomagali im u njihovim prolascima kroz iskušenja duhovnih pustinja i vraćali ih na putove Gospodnje.

Današnji odlomak iz Knjige izlaska opisuje jedan od najgorih padova koji uopće može pogoditi bilo koju zajednicu vjernika. Radi se o otpadu izabranoga naroda od vjere u jedinoga Boga, koji se dogodio nakon što je Gospodin taj isti narod, pod Mojsijevim vodstvom, blagoslovio izbavljenjem iz ropstva u zemlji egipatskoj. I da nedaća bude još veća, zbilo se to dok je Mojsije bio u dugom razgovoru s Gospodinom na Sinajskom brdu, gdje mu Gospod „dade dvije ploče svjedočanstva, ploče kamene, ispisane prstom Božjim“ (Izl 31,18).

Dok se Mojsije spremao poći s brda i upoznati narod s Božjim zapovijedima, koje je primio, rekao mu je Gospodin: „Narod tvoj, koji si izveo iz

zemlje egipatske, pošao je naopako. Brzo su zašli s puta koji sam im odredio“ (Izl 32,7-8). Upali su, naime, bili u grijeh idolopoklonstva i, kao pred božanstvo, padali ničice pred lik teleta koji su, dok je Mojsije bio odsutan, napravili od rastopljene kovine i klicali mu kao svom bogu koji ih je izveo iz ropstva, što je izazvalo gnjev jedinoga Boga i zavrijedilo kaznu s neba.

Nakon što je Mojsije doslovce zapomagao pred Bogom da smiri svoj gnjev i da odustane od kazne zbog otpada naroda jer mu je obećao da će uvijek biti njegova baština, Gospodin zaista „odustane da na svoj narod svali nesreću kojom mu bijaše zaprijetio“ (Izl 32,14).

II.

A sad se pitamo: Koja bi bila poruka ovog odlomka nama svećenicima?

Osnovna nakana Crkve, kad nama predvodnicima novoga Božjeg naroda predlaže ovaj odlomak za razmatranje, ne sastoji se u tomu da se opet pripovijeda o velikom grijehu otpada, nezahvalnosti i izdaje, koji je počinio izabrani narod prema jedinomu Bogu. Želja joj je još jednom podsjetiti na veliki lik Mojsija predvodnika Božjega naroda, na uzorno Mojsijevo zauzimanje za narod, na njegovu uslišanu molitvu i iznad svega nakana je Crkve iznovice govoriti o velikom milosrđu Boga oprosnika koji čuje i uslišava iskrenu i poniznu molitvu predvodnika naroda Božjega.

Mojsije se u času, kad je narod počinio velik i javan grijeh, pred licem Božjim ne pojavljuje kao tužitelj svoga naroda, iako je i za to bilo mnogo ozbiljnih razloga, već u toj situaciji nastupa kao zagovornik i Boga poziva da se smiluje i oprosti.

Mojsije je uvijek volio svoj narod. I kad je činio loše stvari. Bio je to njegov narod. Drugoga jednostavno nije imao. No, istovremeno je bio svjestan da je njegov narod još više i prije svega Božji narod. Bio je poslan njemu, Božjemu narodu, i zato se s njegovim duhovnim napretkom poistovjetio i bio u službi toga. Iz te ljubavi je molio za Božji narod, koji je bio i njegov.

Mojsije nije nikako bio tolerantan prema duhovnom padu naroda. No, naspram napasti da zagrmi teškim riječima i kletvama, da prijeti, kazni i osuđuje, što bi mnogi duhovni predvodnici u takvu stanju vjerojatno učinili, Mojsije ne diže ispruženi prst prijetnje, ne koristi Božju porukom kao verbalni mač, ne napada u ime Božje poruke čiji je glasnik. Suprotiva takvoj napasti, on se kao izabranik Božji (usp. Ps 106,23) zauzeo za svoj narod i u ime Božje poruke narod pozivao na obraćenje a Boga zazivao da se smiluje i oprosti.

Kao članovi Crkve, kojima je povjerena služba predvodnika i izvođenja naroda Božjega u slobodu od svakog oblika zarobljenosti, zahvaljujemo za današnju poruku Božje dobrote i za primjer Mojsijeva služenja narodu. Stoga ponizno i svećenički ponavljamo riječi psalma koje glase: „Sjeti me se, Gospodine, po dobroti prema svome puku“ (Ps 106,4). To jest: Sjeti se mene, Gospodine, po svojoj dobroti prema svome puku čiji sam dio i kojemu služim. Ali također: Sjeti me se, Gospodine, i prema mojoj dobroti prema tvome puku.

SVEĆENIČKI JE UČINITI SE SLUGAMA NARODA BOŽJEGA

Misa posvete ulja
Sarajevska katedrala, 27. ožujka 2024.

Za vrijeme ovog Euharistijskog slavlja, koje se u našoj Nadbiskupiji već tradicionalno slavi na Veliku srijedu, blagoslovit ćemo bolesničko ulje kojim će, po dijeljenju sakramenta Pomazanja, što ga obavljaju svećenici, Gospodin ublažavati tjelesne i duhovne boli Kristovih vjernika i opraštati im grijehe. Posvetit ćemo i ulje Krizme, kojim se vjernicima dijeli Potvrda, odnosno treći sakrament kršćanske inicijacije ili uvođenja Kristovih vjernikâ u zajednicu, koju je on nazvao Crkva.

Ovo je također Misa koja je poznata kao molitveno okupljanje svećenikâ kojim oni, dok slave Euharistiju zajedno sa svojim biskupom, očituju zajedništvo i jedinstvo prezbiterija cijele biskupije. Uz to, za vrijeme ovoga liturgijskog slavlja pred cijelom Crkvom i na javan način obnavljamo svoja svećenička obećanja, da ćemo i dalje za vjernike biti ponizni djelitelji otajstava Božje milosti, milosrđa, posvećenja i svakoga drugog blagoslova, te da ćemo vjerno vršiti svetu službu naučavanja slijedeći Krista, koji je pastir i nas svećenika i svih ostalih vjernika, i da će nas pri tomu voditi jedino revnost za duše.

Danas se u našoj Nadbiskupiji obilježava također Dan Djela apostola Petra, kada svećenici u cijeloj Katoličkoj Crkvi daruju svoje osobne priloge i tako pomažu odgoj novih svećeničkih i redovnič-

kih zvanja pa ćemo se i mi, zahvalni svima koji su nama pomagali dok smo se pripremali za svećeništvo, pridružiti tom plemenitom djelu.

I.

Okupljeni u vjeri u Krista spasitelja i u zajedničkom služenju njegovim vjernicima, predlažem da se, kao ponizni sluge Božjega milosrđa, prisjetimo nekih misli koje je prošle godine papa Franjo uputio svećenicima (*Pismo svećenicima Rimske biskupije*, 7. kolovoza 2023.).

Ponajprije, draga braćo: "Hvala vam na vašem svjedočenju i na vašoj službi. Hvala vam za skriveno dobro koje činite, i za oproštenje i utjehu koju dijelite u Božje ime... Hvala vam za vašu službu, koja se često obavlja uz veliki napor, s malo priznanja, te koja nije uvijek shvaćena."

Za razliku od mnogih drugih zvanja, veličina svećeničke službe ne mjeri se prvenstveno ostvarenim pastoralnim uspjesima kojih je i Krist, kako je vrijeme prolazilo, imao sve manje i manje. U središtu svećenikova zanimanja i života nije vanjska aktivnost i s tim povezani uspjeh, nego nastojanje da se ostane u Gospodinu kako bismo donijeli pravi plod. Jer svećenik ne donosi plod sàmo svojim radom i suradnjom s drugim ljudima nego, poput lozinih grana na trsu, svoje plodove crpi iz snage sraslosti svoje grane na božansko stablo Isusa Krista. Točno onako kako je on rekao: „Ja sam trs, vi loze. Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa" (Iv 15,5). Zato je uvijek, a osobito kad smo izmoreni i opterećeni, Isus naš izvor, uzor, snaga i okrepa (usp. Mt 11,28-29), koja omogućuje „da idemo naprijed u svome

apostolskom radu, da podnosimo promašaje i padove, da se radujemo jednostavnošću srca, da budemo krotki i strpljivi, da uvijek počinjemo iznova i krećemo iznova, kako bismo mogli doprijeti do drugih". I tek s Isusom bit će plodni također naši nužni trenuci kad se fizički i duhovno odmaramo i osobito kad se otvorimo svom međusobnom bratskom susretanju jer bratstvo tješi, nudi prostore za unutarnju slobodu i sprječava nas da se pred izazovima službe osjećamo usamljeni.

II.

U nastavku svoga pisma papa se pita: Što Gospodin traži od kršćanskih vjernika i cijele Crkve u ovom našem vremenu, kamo nas vodi Duh koji nas je pomazao i poslao kao apostole Evanđelja? A u svom odgovoru na postavljeno pitanje veli: „Bog traži od nas da idemo do kraja u borbi protiv duhovne svjetovnosti" koju je jedan veliki teolog davno definirao kao „najveću opasnost za Crkvu – za nas, koji smo Crkva – najperfidniju kušnju" i dodao: „Ako bi ta duhovna svjetovnost napala Crkvu, te radila na tome da je iskvari, potkopavajući sami njezin temelj, bilo bi to beskrajno pogubnije od bilo koje obične moralne svjetovnosti" (Henri de Lubac, *Razmišljanje o Crkvi*).

A što bi bila kušnja duhovne svjetovnosti i zašto je tako pogubna ako se ostvari? Ona je opasna za Crkvu i kršćanske vjernike „jer je to način života koji duhovnost svodi na privid: Zavodi nas da budemo 'trgovci duhom', ljudi odjeveni u svete forme, a koji u stvarnosti nastavljaju razmišljati i djelovati prema duhu i modi svijeta. To se događa kada dopustimo da nas opčine zavodljivost prolaznog, prosječnost i navika, iskušenja moći i

društvenog utjecaja. Te iznovice, taštinom i narcisoidnošću, doktrinarnom nepopustljivošću i liturgijskim esteticizmom, oblicima i načinima u kojima se svjetovnost 'skriva iza privida pobožnosti pa i ljubavi prema Crkvi', a zapravo se 'sastoji u tome da se ne traži Gospodin nego ljudska slava i osobna dobrobit'." (*Evangelii gaudium*, 93).

III.

Duhovna svjetovnost se skriva iza privida dobra izgleda i dojma bez pokrića u Svetomu, a motivaciju lukavo pronalazi također unutar „religioznih" pobuda. Pa i kad ju se jednom prepozna i odagna, sposobna je ta napast prerušiti se i opet se vratiti na drukčiji način. Slično kao što nečisti duh iz Isusova govora, jednom istjeran, za sebe kaže: „Vratit ću se u kuću odakle izišao" (Lk 11,24).

Duhovna svjetovnost može ući također u srce pastira Božjega stada. A kad se to dogodi, u takvu stanju, „možda i nesvjesno, dajemo povoda ljudima da vide kako smo superiorni, privilegirani, postavljeni iznad, pa stoga odvojeni od ostaloga svetog Božjega puka". (...). To pak „uzrokuje da izgubimo sjećanje na krštenje koje smo primili, ostavljajući u pozadini, negdje otraga, svoju pripadnost istom svetom narodu te nas (za)vodi da živimo i prakticiramo autoritet u različitim oblicima moći". To bi bilo ono stanje za koje, ako se pastiru dogodi, prorok Ezekijel kaže: „Mlijekom se hranite, vunom odijevate, ovnove tovne koljete, a stada ne pasete" (34,3).

S druge strane, istina je da pastir živi za svoje stado i, slikovito rečeno, zahvaljujući također potpori koju nudi mlijeko njegova stada. Odnosno, kako je za pastire pisao sveti Augustin, odličan

duhovni predvodnik Božjega stada: „Neka uzimaju od mlijeka svojih ovaca, neka primaju ono što je potrebno za vlastite potrebe, ali neka ne zanemaruju slabost i nemoć ovaca. Neka ne traže nikakvu korist za sebe, da se ne bi činilo da propovijedaju Evanđelje radi vlastite potrebe i neimaštine; radije neka daju svjetlo istinite riječi za ljudsko prosvjetljenje" (*Propovijed o pastirima*).

IV.

I pastiri i svi drugi Kristovi vjernici, da bi opstali na pravom putu, trebaju se ugledati na Isusa, na njegovu darežljivost kojom je ponudio na križu svoj život za nas. To je trajan lijek protiv spomenutih kušnja. „Na taj način, gledajući Isusove rane, gledajući Njega ponižena, učimo kako smo pozvani ponuditi sami sebe, postati kruh koji se lomi za gladne, dijeliti put zajedno s umornima i potlačenima." Svećenički je duh učiniti se slugama naroda Božjega.

Unatoč slabostima i nedostacima svojih pojedinih udova, Crkva je uvijek „unatoč svim našim nejasnoćama [...], poput Djevice, sakrament Isusa Krista. Nikakva naša nevjera ne može je spriječiti da bude 'Božja Crkva', 'sluškinja Gospodnja'." (*Razmišljanje o Crkvi*). U toj vjeri, koja hrani našu nadu, neka nas Gospodin blagoslovi kako bismo mogli stalno napredovati na putu svećeničkoga služenja radi obraćenja i posvećenja sebe i svih ostalih. I „molimo se Duhu jedni za druge, molimo ga da nam pomogne da ne upadnemo, ni u osobnom životu, ali ni u pastoralnom djelovanju, u tu religioznu pojavnost punu mnogočega, ali praznu od Boga, kako ne bismo bili samo službenici Svetoga, nego gorljivi navjestitelji Evanđelja".

BOG NIJE POSLAO SINA NA SVIJET DA SUDI SVIJETU, NEGO DA SE SVIJET SPASI PO NJEMU

30. sabor svećenika Vrhbosanske nadbiskupije
Sarajevo, 10. travnja 2024.

Ponovno smo okupljeni na godišnji redoviti sabor svećenika koji žive i djeluju u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. I velika hvala dragomu Bogu što se ovo vrlo korisno i drago događanje, njegovim moćnim blagoslovom i predanim nastojanjem braće, odavno pretvorilo u lijepu tradiciju koja traje već tri desetljeća. Te molimo Božji blagoslov da se ovo dobro djelo, koje je započelo i organizira se njemu na slavu i za duhovno dobro nas svećenika i sve ostale braće i sestara, sretno nastavi i traje za napredak Crkve Kristove i za dobro svih ljudi.

Sjećamo se također svih koji su, svojim znanjem, voljom, konkretnim i samozatajnim nastojanjem, doprinosili da se ovi sabori mogu događati. Zahvaljujemo im i za sve njih danas ponizno molimo Božji blagoslov, a posebice za pokojnu braću koji su kroz protekle godine sudjelovali na saborima i davali svoj doprinos, a Gospodin ih je u međuvremenu s ovoga svijeta pozvao k sebi.

Ovo je 30. po redu sabor svećenika Vrhbosanske nadbiskupije i svaki se sastojao od dva dijela: molitvenoga i radnoga. Tako će, naravno, biti i danas. Stoga, sa željom da ovaj susret obnovi našu ljubav prema Crkvi i Nadbiskupiji, potvrdi naše bratsko i svećeničko zajedništvo i ojača naše služenje narodu Božjemu u ovomu dijelu svije-

ta, te tako donese željene i potrebne duhovne i pastoralne plodove, za uspjeh ovoga i svih ostalih dušobrižničkih pothvata naše Crkve u kojima sudjelujemo, izgovaramo riječi poznate molitve: „Djela naša, molimo, Gospodine, milošću svojom preteci i pomoću prati, da svaka naša molitva i radnja vazda s tobom počinje i tako započeta da se s tobom dovršuje."

Svoja saborovanja redovito, kao i ove godine, započinjemo Euharistijskim slavljem. A za biblijska čitanja na svetim Misama Crkva danas predlaže najprije odlomak iz Djela apostolskih (5,17-26) i potom iz Ivanova evanđelja (3,16-21), koji neka nam posluže kao vodilja za ovo razmatranje.

I.

Sveti pisac u naviještenom odlomku iz Djela apostolskih pripovijeda kako su apostoli po drugi put bili izloženi optužbama i progonima zbog toga što su propovijedali istinu o Isusovu uskrsnuću. Prva njihova kušnja završila je prilično bezbolno jer su bili samo upozoreni tako što im je naređeno da šute u vezi s imenom Isusovim. No, kao što se već u tom času moglo predvidjeti da tu prijetnju apostoli neće poslušati, tako je i bilo. I upravo zato bili su ovaj put čak zatvoreni jer: „...podiže se veliki svećenik i sve njegove pristaše - sljedba saducejska. Puni zavisti, pohvataju apostole i strpaju ih u javnu tamnicu" (Dj 5,17-18).

Osim korisne i potrebne analize dragih bibličara o međusobnim odnosima saduceja i farizeja, od kojih prvi nisu vjerovali u uskrsnuće a drugi jesu, i o njihovim zasebnim odnosima prema kršćanskim propovjednicima koji su naviještali istinu o Isusovu uskrsnuću, te o tomu da su posebice

saduceji kršćane doživljavali također kao konkurenciju koja ih je sve više potiskivala u drugi plan, kršćanska zajednica je ovaj odlomak iz Djela apostolskih, osim kao povijesni izvještaj, doživljavala i propovjednički tumačila i kao nakanu svetoga pisca da upozori na zaštitu koju Bog pruža glasnicima evanđelja. I da ohrabri Isusove propovjednike i svjedoke svakoga vremena da Bog svojih ne zaboravlja, osobito u teškim situacijama. Jer kad Bog hoće da njegova stvar uspije, i kad propovjednik želi biti samo glasnik Božje poruke i sredstvo Božje volje i dobrote, kao što je u ovom primjeru bio slučaj s navjestiteljima Evanđelja, onda njegova svemoć učini nemoćnim svako ljudsko protivljenje. Bog se zauzeo u korist svojih apostola, te je anđeo Gospodnji noću otvorio vrata tamnice, izveo ih i kazao im da ponovno pođu u Hram i postojano navješćuju narodu sve riječi Života ovoga, to jest da kao svjedoci Božje dobrote ponovno uđu u rizik još većih muka, a oni su, poslušni riječi nebeskoga glasnika, u praskozorje opet ušli u Hram i naučavali (usp. Dj 5,19-21) i tako nastavili poslanje koje im je bilo povjereno.

„Pođite i postojano u Hramu navješćujte narodu sve riječi Života ovoga“ (Dj 5,20), riječi su koje je anđeo Gospodnji uputio apostolima. I one u sebi nose drugu važnu poruku ovog odlomka. To jest, trajno je pravilo da su hram Božji, njegov oltar i njegova propovjedaonica izvorna mjesta življenja identiteta Isusovih apostola i njihova pastoralnog djelovanja, svjedočenja i dokazivanja.

Treća poruka, koja definira sadržaj propovijedanja Isusovih apostola, prepoznaje se u riječima: „Navješćujte narodu sve riječi Života ovoga.“ Naredba je to glasa nebeskoga! I obvezujuća je za

sve kojima je povjerena časna služba tumača Riječi Božje. Navješćujmo, dakle, Isusa koji je za sebe kazao da mu je drugo ime Život (usp. Iv 14,6) i da je postao čovjek zato da svi ljudi imaju život u izobilju (usp. Iv 10,10). On je Riječ spasenja koja je upravljena svima koji se Boga boje.

II.

Današnji odlomak iz Ivanova evanđelja započinje riječima: „Bog je tako ljubio svijet, te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu." I osim što objavljuju bitan sadržaj Božje poruke, one su vrlo važne kao pouka za svećenikovo djelovanje, za njegov odnos prema svijetu i ponašanje prema ljudima.

Smisao ovih riječi je da druga osoba Presvetoga Trojstva nije u Isusu postala čovjek zato da osudi svijet i tako ga odbaci, nego da cijelomu svijetu po Isusu Kristu bude ponuđeno spasenje. Isus je ljubio svijet i zato došao kao njegov spasitelj. Spasiteljski je djelovao. I postao strpljivi otkupitelj cijeloga grešnog svijeta i njegov milosrdni spasitelj. To je osnovna istina o Isusu. A uz to, istina je također da je Isus došao i da sudi, odnosno da prosuđuje ljude radi njihova obraćenja, kao što je rekao: „Dođoh na ovaj svijet suditi: da progledaju koji ne vide!" (Iv 9,39).

Ljubav Božja prema svijetu, koja se očitovala u Isusu po njegovu djelu spasenja, je osnovna poruka cjelokupnoga naviještanja Crkve i temeljni sadržaj propovijedanja svakog Isusova apostola. I razborito prosuđivanje je također njihovo poslanje, ali uvijek zato ne bi li, kao što kaže Evanđelje, progledali oni koji još ne vide, to jest koji su

moralni slijepci i sužnjevi vlastitih slabosti. A u primjeni toga pravila, autentični svjedoci Božjega milosrđa znaju da je strpljivo čekanje oznaka Isusova dušobrižništva. Stoga se ono očekuje od svakoga komu je povjerena svećenička služba jer je svaki pozvan i u svom djelovanju ponašati se kao „drugi Krist" i biti nastavak i kontinuitet načina na koji se On odnosio prema svijetu i ljudima.

Za svećenikov odnos prema vjernicima koji su mu povjereni, važno je u današnjem odlomku iz Ivanova evanđelja uočiti također kriterij po kojemu će netko biti ne samo strpljivo čekan i prosuđivan nego možda i zavrijediti osudu. Naime, primjena pravila osude u odnosu prema drugima ne pripada apostolima, nego proizlazi iz same vjere ili nevjere u jedinoga Sina Božjega, spasitelja svijeta. U tom smislu današnje evanđelje poručuje: „Tko vjeruje u njega, ne osuđuje se; a tko ne vjeruje, već je osuđen što nije vjerovao u ime jedinorođenoga Sina Božjega" (Iv 3,18). To jest, onaj koji vjeruje tako što u svom životu i ponašanju primjenjuje pravila Božjega zakona, neće biti osuđen. A onaj tko se ponaša suprotno tomu, već je sam sebe osudio upravo po tomu što ne vjeruje u ime jedinorođenoga Sina Božjega, odnosno zato što krši Božji zakon. Njihova osuda proizlazi iz toga što su, suprotiva Isusu koji je Svjetlost što je došla na svijet, više voljeli tamu nego svjetlost i jer su im djela bila zla. Naime, tko god čini zlo, samim time mrzi svjetlost i ne dolazi k svjetlosti.

III.

Draga braćo, vršite službu po uzoru Isusovih apostola i navješćujte narodu sve riječi Života! Budite svjedoci Božjega milosrđa i strpljivi odgojitelji duša,

a svojim životom budite uzori stadu na zajedničkom putu obraćenja i posvećenja. Pri tomu imajte vjeru da Bog svojih nikada ne ostavlja. Jer sàmo tko čini istinu, dolazi k svjetlosti i biva bjelodano da su djela njegova u Bogu učinjena (usp. Iv 3,21).

ONO ŠTO SE TUMAČI RIJEČIMA, TREBA BITI POSVJEDOČENO ŽIVOTOM

Misno slavlje na kraju đakonske pastoralne godine
Pale, 29. svibnja 2024.

Polazeći od činjenice da je danas blagdan svetog pape Pavla VI., želio bih s vama podijeliti dvije misli. Jednu koja dolazi iz obraćanja toga svetog pape svećenicima, a drugu iz današnjeg odlomka iz evanđelja koja je jednako upućena Isusovim apostolima, odnosno svećenicima.

Pavao VI., jedan od svetaca našega vremena, vrlo često, kao što to uostalom čine i drugi pape, pisao je svećenicima i na druge načine obraćao se svećenicima. I možda jedna od njegovih najpoznatijih misli na tu temu, koja je upamćena i vrlo se rado koristi ne samo u govorima svećenicima, nego doslovce i u duhovnim vježbama, jest govor Pavla VI. s njegovim razmišljanjem o odnosu između propovijedanja i svjedočenja. Kazao je, otprilike, da je ovaj svijet pun propovjednika i različitih vrsta govornika, među njima i kršćanskih propovjednika, ali da ljudi od svih tih propovjednika najviše vjeruju onima koji su svjedoci. Drugim riječima, ono što se naviješta i ono što se govori, ono što se tumači riječima, potrebno je da bude posvjedočeno vlastitim primjerom i vlastitim životom. I dodao je, ako i vjeruju propovjednicima, mislio je na suvremene ljude, onda to čine zato što su ti propovjednici istovremeno svjedoci.

I ovdje se sada spajaju u svećeničko poslanje ova dva pojma, propovijedanje i svjedočenje, odnosno ova dva programa koji su dio našega poslanja i našeg osobnog identiteta. Propovijedanje i svjedočenje jesu naše djelovanje koje mora i treba, da bi bilo svećeničko na katolički i Isusov način, proizlaziti iz najdubljega uvjerenja. To duboko uvjerenje jest polazna točka autentičnosti pravih Isusovih svjedoka. Volio bih da svi mi, koji smo svećenici, istovremeno dok smo propovjednici, budemo i svjedoci ljudima koji nas okružuju i promatraju, ljudima kojima nas Crkva šalje radi toga kako bi kraljevstvo Božje na ovoj zemlji raslo i u tom kraljevstvu Božjemu mi iz dana u dan napredovali u svom obraćenju i posvećenju.

Želim vam, dakle, da vi, budući svećenici, zaista istovremeno budete i propovjednici Isusova evanđelja i još više njegovi svjedoci. Prije svega radi vas i radi vašeg spasenja, a onda i radi toga da bi ovaj svijet vama, propovjednicima koji ćete biti svjedoci i koji jeste svjedoci, zaista vjerovao, odnosno da bi autentičnost vaših riječi i sadržaja, što se naviješta na takav način, potvrdili vlastitim primjerom.

Druga misao, nadahnuta iz današnjega odlomka iz evanđelja, govori istovremeno o ljudskom elementu među Isusovim najbližim učenicima i potrebi da se taj ljudski element i napast ljudskog i karijernog dovede na pravu razinu. Isus u današnjem odlomku iz evanđelja je opisan u situaciji dok se primiče Jeruzalemu gdje će domalo biti osuđen, gdje će uskoro biti raspet, gdje će ubrzo na vrlo tragičan način i umrijeti. Istovremeno svoje učenike upozorava na to što će se dogoditi, a dvojica od njih traže pozicije, traže ovozemaljsku karijeru. Opterećeni su da bude jedan s lijeva,

drugi s desna u Isusovu kraljevstvu. A Isus koristi prigodu, kao što je često činio i u drugim prigodama, da pouči, te umjesto da izravno napadne one koji su u takvim napastima, On poučava umjesto da napada, pa im govori da onaj koji je najveći u njegovu kraljevstvu mora biti poslužitelj, a onaj koji je prvi da treba biti sluga jer da ni On nije došao biti služen nego služiti.

Poruka je to ne samo ovoj dvojici braće iz evanđelja koji su bili žrtve vlastitih napasti, vlastite ljudskosti, vlastite potrebe za pozicijom i karijerom kako su oni to razumjeli, nego je to pouka za sva vremena Isusovim apostolima, Isusovim učenicima, navjestiteljima i svjedocima njegova evanđelja. Naime, onaj tko je najvažniji, pozvan je, više negoli itko drugi, biti poslužitelj. Onaj tko je prvi, pozvan je biti sluga.

Vi ćete tijekom svoje svećeničke službe vjerojatno u ovom ili onom obliku u zajednicama, pastoralnim, župnim ili nekim drugim, biti u ulozi prvoga, predvodnika zajednice. Pri tomu neka vam poslanje uvijek bude služenje. To biti prvi u Crkvi nikako nije da se bude na vlasti kao u nekom zemaljskom kraljevstvu, nego da se iz službe, koja je povjerena, zaista služi narodu Božjemu. Jer ni On, to jest Isus, nije došao biti služen nego služiti.

Doći ćete i bit ćete poslani narodu Božjemu. To je uvijek, i važno je da to znamo, jedini narod ovoga vremena, jedini Božji narod kojeg imamo i jedini kojemu možemo biti poslani. I samim time je i najbolji. Boljega jednostavno nema. Naše poslanje prema tom narodu, i kad se uočavaju njegove slabosti sastoji se u tomu da se, po Isusovu primjeru, na afirmativan način predlaganjem pozitivnih rješenja izlazi iz napasti koje postoje. Onako kao

što Isus nije izravno napao dvojicu braće koji su željeli pozicije, jedan s desna a drugi s lijeva, nego je iskoristio priliku, te tu njihovu slabost iskoristio kao odskočnu dasku da promovira misao o služenju, o tome da najvažniji mora biti poslužitelj, da prvi mora biti sluga jer ni On, koji je očito i najvažniji, i uvijek prvi, nije došao da bude služen nego da služi.

Neka vaša buduća svećenička služba bude služenje. To biti prvi u Crkvi nikako nije istoznačno s onim što ovaj svijet zove vlast, uprava i dominacija, nego u Isusovu evanđelju to je uvijek i jedino služenje. Samo tako bit ćete svjedoci. Samo tako bit ćete autentični i samo tako odgovorit ćete na onu početnu misao svetoga Pavla VI. da se i dobrim propovjednicima vjeruje samo zato što su istovremeno i svjedoci.

Neka, dragi Bog, po zagovoru svetoga pape Pavla, blagoslovi svakoga od vas da budete odlični propovjednici i jednako odlični svjedoci, jer samo na takav način, tamo gdje budete prvi i tamo gdje budete najvažniji, bit ćete i poslužitelji i sluge, odnosno bit ćete autentični poslužitelji evanđelja Isusa Krista. Neka tako bude!

A VI, ŠTO KAŽETE TKO SAM JA? TI SI KRIST-POMAZANIK, SIN BOGA ŽIVOGA

Ređenje svećenika
Svetkovina sv. Petra i Pavla
Sarajevo, 29. lipnja 2024.

Pojava Isusa Krista, njegovo djelovanje i nauk, njegova osobnost, pronicljivost ljudskih nakana i osobna skromnost, njegov način raspravljanja i općenito odnos prema ljudima malo koga od njegovih suvremenika, koji su ga imali prigodu upoznati, ostavljali su ravnodušnim. On je, jednostavno rečeno, bio takav, tako govorio i djelovao da su ljudi ne samo imali svoje mišljenje o njemu, nego su i smatrali da trebaju zauzeti stanovište.

I.

Iz današnjeg odlomka Matejeva evanđelja (16,13-19), koji se naviješta na svetim Misama, jasno proizlazi da je Isus bio posvema svjestan širine zanimanja za njega i njegovo djelovanje kao i brojnosti različitih stavova. I, naravno, pri tomu je iz usta svojih najbližih suradnika želio čuti što oni misle o pojavi različitih mišljenja o njemu, da mu iznesu svoja zapažanja o govorkanjima među narodom, kao i da, nakon što su oni već bili proveli dugo vremena s njim, čuje također njihovo mišljenje o sebi.

Vjerojatno je Isus iznenadio učenike, kad ih je jednoga dana kod mjesta, koje se zvalo Cezareja Filipova, pitao što ljudi pričaju o njemu, odnosno

što misle ljudi tko je on. A bilo je to neposredno prije negoli će Isus svojim učenicima prvi put najaviti svoju smrti i uskrsnuće, to jest kako on „treba poći u Jeruzalem, mnogo pretrpjeti od starješina, glavara svećeničkih i pismoznanaca, biti ubijen i treći dan uskrsnuti“ (Mt 16,21).

Iz odgovora, koji su Isusu dali njegovi učenici, proizlazi ponajprije saznanje da su također oni bili vrlo znatiželjni, osluškivali govorkanja o Isusu a vjerojatno, barem ponekad, i sudjelovali u raspravama s pobožnim židovskim narodom, te od tih ljudi slušali i saznavali razna mišljenja o tomu tko je njihov učitelj. I upravo zahvaljujući takvom ponašanju apostola, moguće je iz njihovih odgovora, koje bilježi evanđelist Matej, razabrati da su u tom času među pobožnim ljudima postojala barem četiri različita mišljenja o Isusu.

Proizlazi, naime, da su, promatrajući i komentirajući Isusovo čudesno djelovanje, i iznenađeni onim što su vidjeli, jedni mislili – kako su kazivali apostoli – da je Isus ustvari neka pojava Ivana Krstitelja. Drugi su pobožni Židovi smatrali da se s onoga svijeta možda vratio prorok Ilija. Treći opet da je moguće da bi to bio Jeremija, a četvrti su pretpostavljali da se radilo o nekom drugom proroku. No, Isusa ustvari i nisu zanimala sva ta mišljenja različitih grupa u narodu, već mu je ovaj razgovor s učenicima poslužio kao uvod da bi njima postavio pitanje: „A vi, što kažete tko sam ja?“ Odnosno, pravi cilj cijelog Isusova razgovora bila je njegova želja čuti odgovor apostola na postavljeno pitanje. Stoga su riječi apostola Petra, koji je prihvatio izazov i u ime cijele tadašnje zajednice Isusovih učenika rekao: „Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga“, kruna dotadašnjeg Isusova od-

gajanja i poučavanja svojih učenika. Naime, oni su kao okupljena zajednica po riječima svoga Prvaka, naspram različitim mišljenjima među ljudima, ispovjedili vjeru da je Isus Sin Boga živoga, Krist, koji je došao na svijet kao njegov spasitelj.

II.

Od događaja kod Cezareje Filipove do danas, i tako će vjerojatno biti do svršetka svijeta, Isusova pojava malo koga ostavlja ravnodušnim. Tako i u naše vrijeme o Isusu postoje različita mišljenja. No, Isus svojim učenicima uvijek postavlja isto pitanje, a cijela zajednica vjernika, zajedno s Petrom i njegovim nasljednicima, koji su joj na čelu, ispovijeda jednako vjeru u Isusa Krista, spasitelja svijeta. U toj istoj zajednici, koju je Isus nazvao Crkva, Bog je po svom izabranju, kako piše apostol Pavao, od početka jedne postavio „za apostole, druge za proroke, treće za učitelje“ (1 Kor 12,28). I neke je postavio za svećenike, s pravom bismo mogli dodati u prigodi današnjega slavlja. I svima predvidio službe koje se međusobno dopunjuju. A sve te službe su u službi naviještanja Evanđelja i istine da je Isus Sin Božji a naš spasitelj.

Ostaje tajna zašto Bog poziva baš određene osobe i ne postoji iscrpan odgovor na pitanje zašto Isus poziva upravo njih a ne neke druge. Ne znamo zašto je izabrao obične ljude za apostole kad je bilo još boljih i sposobnijih. Tako je bilo na početku kad je okupio grupu apostola, a tako je i danas kad Isus sebi nalazi nove suradnike i poziva ih da kao svećenici služe njegovu narodu. O tomu je još sveti Augustin pisao i propovijedao, te je ustvrdio da Isus ne poziva najbolje, najsposobnije i najsvetije nego hoće da oni, koje poziva, to postanu i budu.

Vas je, draga braćo, Isus pozvao a vi ste mu slobodno odgovorili, izabrali ste Njega i dali pristanak na njegov poziv. No, kako je govorila sveta Terezija Avilska, uza svaki izbor nečega ili nekoga povezano je odreknuće od nečega ili nekoga. Tako je u životu, u obitelji, u braku. Tako je i kod izbora svećeničkoga poziva. I samo onaj svećenik, koji to shvati i primijeni, na putu je da ostvari cilj o kojemu je pisao sveti Augustin.

Uz vrijednost izabranoga raste i veličina odreknuća. Naime, što izabrano više vrijedi, traži se da se više dadne za njega. Odnosno, kao što je Isus za nas dao cijeloga sebe, on očekuje od svakoga svećenika da učini isto: da bude sličan Isusu, da se odlikuje dobrotom i pristajanjem uza sveto, da dadne sebe za narod Božji i tako bude Božji čovjek. Slično kao prorok Elizej, za kojega je, dok je prolazio između ljudi, bilo rečeno: „Znam i vidim da je svet onaj čovjek Božji što prolazi ovuda“ (2 Kr 4,9). I da, pod vodstvom Petrova nasljednika, zajedno s cijelom zajednicom bude svjedok istine da je Isus Sin Boga života.

III.

Sve to želimo i molimo za petoricu braće, koje ćemo danas zarediti za svećenike. Među njima su trojica Hrvata, dvojica za Bosnu Srebrenu i jedan za Sarajevsku nadbiskupiju, te jedan Španjolac i jedan iz Kolumbije za Vrhbosansku nadbiskupiju. Srdačno pozdravljam sve sudionike na ovom Euharistijskom slavlju, a posebice njihove roditelje i prijatelje. I naravno, osobito pozdravljam one koji su došli iz Španjolske i Kolumbije. Bog vas blagoslovio!

PONOSNI GORSKI VJERNICI I DRAGI ISUSOVI SVJEDOCI

Ilija Prorok; Jelaške, 20. srpnja 2024.

Današnjim svečanim Euharistijskim slavljem obilježavamo 100 godina postojanja sadašnje župe Uzvišenja svetoga Križa, poznate pod imenom Jelaške. Činimo to s dubokom i poniznom zahvalnošću milosrdnom Gospodinu Bogu za sve njegove blagoslove, kojima je pratio vjernike ove župne zajednice tijekom njezina postojanja kroz povijest.

I.

Slavimo ovu Euharistiju također s dužnim molitvenim sjećanjem na brojne ljude koji su, kao katolici, tijekom stoljeća ovdje Boga slavili i bili svjedoci Isusova evanđelja i, kao Hrvati, bili znak žive prisutnosti svoga naroda. I zahvaljujemo im za svaki oblik iskazane njihove ljudske dobrote, kršćanske vjernosti i narodne ustrajnosti. Naime, župa Jelaške spominje se u povijesnim dokumentima još tijekom 14. i 15. stoljeća, a nebeski zaštitnik te stare župe bio je Ilija prorok. Tijekom kasnijih stoljeća, za vrijeme otomanske okupacije i tadašnjih stradanja, nestala je stara župa Jelaške. No, preostali vjernici su, međutim, i u tim teškim okolnostima, uvijek čuvali uspomenu na svoju župu i u tom ustrajali. To sjećanje živjelo je posebice po tomu što su, u skladu s mogućnostima, zajedno s franjevcima, koji su za njih vodili duhovnu brigu, nastavili stalno iskazivati štovanje svom nebeskom zaštitniku, Iliji proroku, tako što su se,

posebice o blagdanu ovoga velikog starozavjetnog čovjeka Božjega, ovdje okupljali na molitvu. I zahvaljujući upravo toj svojoj pobožnoj tradiciji i sjećanju, vjernici ovoga kraja su prije stotinu godina molili nadležnu crkvenu vlast da ponovno bude uspostavljena župa Jelaške što je, odlukom tadašnjega sarajevskog nadbiskupa, u proljeće 1924. godine i učinjeno. U skladu s tom odlukom, prvi župnik vlč. Petar Živković došao je u župu 18. travnja te godine. A kako kazuje kalendar, toga dana bio je Veliki Petak jer je bilo odlučeno da u novoj župi nastupi za Uskrs. I kako se čita u starim zapisima, u mjestu je već postojala samo mala trošna crkvica sa „zvonikom na četiri direka".

II.

Ovo je prigoda u kojoj u ime Crkve i Vrhbosanske nadbiskupije izražavam duboku zahvalnost također svim duhovnim pastirima, koji su služili ovom dragom dijelu pobožnoga naroda Božjega, jednako onima u dalekoj prošlosti kao i ovima kroz proteklih 100 godina.

Svećenicima iz davnih vremena mnogo puta ne znamo ni imena a, tijekom posljednjega stoljeća postojanja obnovljene župe, to jest od prvoga župnika Petra do današnjega Marcela, izbrojilo ih se ravno trideset i trojica.

Samo dragi Bog zna koliko su, zajedno s Isusovim vjernicima, koji su im bili povjereni, ovdje visoko pod nebesima i daleko od velikih središta i naselja, u samozataji i ponizno, a često i u strahu, kao vjerni druzi svoga puka, svećenici s narodom trpjeli, ustrajavali, posrtali, ustajali, prosvjećivali, propovijedali, ispovijedali, posvećivali, pomagali, opominjali, hvalili, poticali, hrabrili, molili za

oprost slabosti i za obraćenje, svoje i drugih, i tako zaslužili mnogo Božjih blagoslova. I samo dragi Bog zna jesu li i koliko puta, poput Ilije proroka, u tim kušnjama zajedno s njim i njegovim riječima vapili: Već mi je svega dosta, Gospodine. Ne mogu više! Pa ipak, nasljedujući primjer Ilije proroka, i po njegovu zagovoru, s Božjim blagoslovom oni su bili i ostali „gorski svećenici neshvaćeni mučenici". Tako je u svoje vrijeme o toj vrsti župnika pisao jedan poznati hrvatski pjesnik (Jovan Hranilović, Kričke kod Drniša 1855. – Novi Sad 1924., *Žumberačke elegije*), koji je i sam kao svećenik služio u sličnim okolnostima u Žumberku.

U istim okolnostima i kušnjama bili su i ustrajavali također vjernici, članovi njihova duhovnoga stada. Jednako su i vrlo često bili kušani, ali su opstajali kao ustrajni i ponosni gorski vjernici i dragi Isusovi svjedoci.

III.

Neka se stoga, u čast i u zahvalu svima njima, to jest pastirima i vjernicima, te cijeloj župi Jelaške, nekadašnjoj koja je nestala u vihoru povijesti, i sadašnjoj koja se bori za svoju budućnost, tim gorskim svjedocima ljepote Isusova evanđelja, s ovoga mjesta i u ovoj svečanoj prigodi, čuju barem neke riječi pjesnika, koji je umro iste godine kad je obnovljena župa Jelaške. Proizašle su iz iskustva svećenika, koji je volio svoje zvanje, službu i svoj narod, i bez obzira na uvjete u kojima je živio, za njih se darovao. I osim što svima njima ovim riječima želimo odati počast i zahvalu, pjesma je također duhovni poticaj za sadašnje i buduće dane svima, koji se bilo gdje nalaze u iskušenju sličnoga životnog iskustva.

Oj vi gorski svećenici,

Oj vi gorski svećenici,
Neshvaćeni mučenici,
Nitko ne zna vašu tugu
Nit' vam jade ne poznaje, –
Vi možete drug tek drugu
Isplakati svoje vaje;
Sretnim vas ljudi misle,
A vas teške bijede stisle.

Snijeg praminja, bura vije,
Nigdje puta, staze nije;
Na vrletnoj gorskoj kosi
Što l' to jecnu, što l' to sinu?
– To svećenik starac nosi
Umirućem popudbinu;
Po smetovih teško kroči
Da u bijedu nadu toči.

Sve je pusto, nigdje ništa,
Nigdje krova nit' ognjišta,
Vjetar cvili, kiša lije, –
Podaleko iza gora
Grom se ori, munja sije;
Tko do župnog stupa dvora
U to kasno noćno doba:
Valjda mrtvac iz svog groba?

Bijedan putnik, – služba zove
Njega ove u visove;
A župnik ga rado prima, –
Ta i kud bi mog'o sade?
S njime dijeli sve što ima,
Tek mu svoje krije jade;

O puka mu zbori bijedi,
Da ga brani, da ga štedi.

Oj vi gorski svećenici,
Svog naroda prosvjetnici!
Vaše duše, srca trake,
Daleko siju, griju milo,
Praznovjerja goneć mrake,
Lomeć zloći krhko krilo,
Kroteć pučkoj strasti bijese
S njih da svijet se ne potrese.
Kad se digne teška ruka
Izmučenog, jadnog puka
Očajnički na gospodu,
Što mu sišu znoj sa čela,
Gaze pravdu i slobodu, –
Vaša rječca mudra, smjela
Rišuć Božjeg sina muke,
Sustavlja mu teške ruke.

Oj vi gorski svećenici,
Božje pravde namjesnici!
Utješnici cvilnoj suzi
Prezrenog, jadnog puka,
Jedini mu vjerni druzi
Posred sreće, posred muka,
Prezirom vam svijet to vraća,
Progon vam je svjetska plaća.

Kad vas s tuge srce svisne,
Kad vas ljuta boljet stisne,
Tko vas pita gdje vas boli?
Tko vam suzu da utomi?
Šuti, trpi; pjevaj, moli,
Makar da se srce lomi;

Tko još za vas da se brine,
Kukavica sred planine!

U pustoši, u samoći
Ostavljeni, bez pomoći,
Vašoj maloj u sobici –
Bog će zadnji dah vam čuti, –
K'o cvjetići samonici
Tako ćete uvenuti;
Skroman grob sred vašeg stada,
To vam konac i nagrada.

Oj vi gorski svećenici,
Božjoj slavi žrtvenici,
Vaše suze, vaše jade
Kano cvijeće anđel kupi
Da vam krasan vijenac dade
Kad vam smrtnom logu stupi;
Jer je vaše sve trpljenje
Bilo drugim na spasenje.

IV.

Zbog propovijedanja da je Gospodin jedini Bog i da se samo njemu treba klanjati i služiti mu, prorok Ilija se izložio ogromnoj opasnosti. Progonila ga je kraljica Izabela koja mu je prijetila oduzimanjem života. Ilija se ustrašio i vapio: Gospodine, ne mogu više. „Ostao sam sam" (1 Kr 19,10). Čak je kazao: „Već mi je svega dosta, Gospodine!" (1 Kr 19,4). U strahu se dao u bijeg i uputio prema svetoj Gori Horebu, čak oko 400 km udaljenoj. No, iz biblijskih izvještaja znademo također da Bog ga nije ostavio. Primio je utjehu Božju i pomoć dobrih ljudi pa se vratio vršenju svoga poslanja.

Slično kao u slučaju Ilije proroka, mnogo puta se i danas dosljednim vjernicima događa da budu progonjeni: negdje fizičkim ugrožavanjem i nasiljem, a negdje prezirom, izgonom iz javnoga prostora i odbacivanjem, te zbog toga dođu u napast da kažu: Bože, ne mogu više. Događa nam se da zavapimo: Bože, ostao sam sam.

Usprkos ljudskim krizama, u liku Ilije proroka nalazimo uzorak vjernika spremnoga ostati vjeran jedinom Bogu i žrtvovati se za čistoću vjere. Stoga je zaista poučno i poticajno uočiti i s ove Gore poručiti kako je Ilija, nakon svoje „krize pustinje", životne i duhovne pustinje osamljenosti više negoli zemljopisne, nakon krize ostavljenosti, krize samoće, postao čovjek poslušnosti Bogu, čovjek unutrašnje čistoće, čovjek molitve, odmaka od štovanja vrednota ovoga svijeta, čovjek žarke želje da vidi Boga, da bude s njim zajedno, čovjek zahvaćen ljubavlju koju je svjedočio i propovijedao drugim ljudima i udaljavao ih od zla.

Neka dragi Bog, po zagovoru Ilije proroka, blagoslovi sve, duhovne pastire i cijelo svoje stado, kako bi ljudi uvijek nadvladavali kušnje, uzajamno se poštivali, bili svjedoci Božje ljubavi u svijetu, revnovali za slavu Boga svemogućega i tako tražili njegovo lice.

GOSPODINE, UDALJI OD MENE SVAKU LICEMJERNU RIJEČ I NE DAJ MI NI SIROMAŠTVA NI BOGATSTVA

28. susret dijecezanskih svećenika
Sarajevo, 25. rujna 2024.

Srdačno pozdravljam sve sudionike na bratskom, molitvenom i radnom 28. susretu svećenika Vrhbosanske nadbiskupije. I osim što su ovakvi susreti već vrlo lijepa i draga tradicija, što nas raduje, oni su također i potrebni i korisni, što smo svi imali priliku iskusiti kroz protekla skoro tri desetljeća. Pa neka se i ubuduće ovo bratsko susretanje sretno nastavi i događa na slavu Božju, na porast i osnaženje Crkve Kristove, te jačanje našega međusobnog svećeničkog bratstva i pripadnosti ovoj mjesnoj Crkvi, razmjene iskustava i prijedloga kao i buduće suradnje u dušobrižničkom služenju ovom dijelu naroda Božjega.

Već sada srdačno zahvaljujem svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ovaj susret dogodi: ponajprije vama svećenicima koji ste došli na ovaj susret, braći iz Ordinarijata i Bogoslovije koji su se brinuli oko organizacije, predavaču iz Zagreba, te ostaloj braći koja će vas, prema predloženom programu, izvijestiti o temama koje su važne za naš život i djelovanje.

I.

Kao temu za zajedničko razmišljanje na Euharistijskim slavljima redovito se uzimaju misli koje nude biblijska čitanja što se, prema Božjoj provid-

nosti i službenom liturgijskom rasporedu, upravo toga dana naviještaju. Tako ćemo se danas poslužiti poticajima knjige Mudrih izreka iz koje smo čuli kratak odlomak i potražiti njihovu poruku.

O mudrom piscu toga svetog teksta zna se sàmo da se zvao Agur i da je bio sin Jakeov iz mjesta Mase. Naime, na početku ovog odlomka, izričući proročanstvo, on se tako predstavlja. No, bez obzira što se o samom piscu zna vrlo malo, snaga poruka njegovih izreka i danas odzvanja vrlo snažno.

Iako Agur samozatajno priznaje svoje nedovoljno znanje, njegov tekst je pun iskustva i mudrih pouka, te nudi osobna razmišljanja o životu, vjeri i ljudskom iskustvu. Današnji pak odlomak sastoji se samo od pet redaka od kojih prva dva su Agurovo razmišljanje o Riječi Božjoj i njegovu odnosu prema njoj, a ostala tri sadrže njegovu mudrosnu molitvu za sebe samoga.

Ponajprije sveti pisac, svjestan da je poslan biti Božji glasnik, ponizno ispovijeda svoju vjeru u čistoću objave Božje i kaže: „Svaka je Božja riječ prokušana, štit onima koji se u nj uzdaju. Ne dodaji ništa njegovim riječima, da te ne prekori i ne smatra lažljivim“ (Izr 30,5-6). Time uvelike podsjeća na sličnu misao svetoga psalmiste koji veli: „Riječi su Gospodinove riječi iskrene, srebro prokušano, od zemlje odvojeno, sedam puta očišćeno“ (Ps 12,7). A slika štita, koja naznačuje Božju zaštitu u korist njegova naroda, također je česta na biblijskim stranicama. Ona je uvijek izričaj vjere da Bog svojih ne zaboravlja, razlog je ljubavi prema Bogu i uporište za nastavak službe Božjega glasnika, posebice u danima iskušenja. Izričaj takva pouzdanja su i riječi, koje danas ponavljamo kao svoje: „Ljubim te, Gospode, kreposti moja!

Gospodine, hridino moja, utvrdo moja, spase moj; Bože moj, pećino moja kojoj se utječem, štite moj, snago spasenja moga, tvrđavo moja!“ (Ps 18,2-3).

Sveto pismo danas nam, dakle, poručuje da vjeran i dosljedan glasnik Boga svemogućega prihvaća njegovu riječ, na nju se oslanja i Božjim riječima ne dodaje ništa jer, ako bi to činio, ne bi to bila više Božja riječ jer bi svoju riječ iznosio kao Božju. Dapače, bilo bi to lažno pa Bog zato kori one koji tako čine, što je opomena koja vrijedi uvijek i za svakoga navjestitelja riječi Božje.

II.

U naredna tri retka mudri Agur, navjestitelj Božje riječi, ispisuje svoju dvostruku molitvu Gospodinu kojemu kaže: „Za dvoje te molim, ne uskrati mi, dok ne umrem: Udalji od mene licemjernu i lažnu riječ; ne daj mi siromaštva ni bogatstva: hrani me kruhom mojim dostatnim; inače bih, presitivši se, zatajio tebe i rekao: ‘Tko je Gospodin?’ Ili bih, osiromašivši, krao i oskvrnio ime Boga svojega“ (Izr 30,7-9).

Mudra Agurova molitva traži od Gospodina sàmo dvije stvari, jednostavne i bitne za život proroka: vjernost u govoru o poruci Božjoj i dovoljno kruha svagdanjega. O prvoj njegovoj molitvi smo već rekli nekoliko misli, pa bismo sada svoje razmišljanje trebali nastaviti o drugoj njegovoj molitvi. Ona je naznačena izrazom i prorokovom željom da ima „kruh dostatni“. No, naspram tomu zdravom rješenju, sveti pisac signalizira opasnost od dviju krajnosti: jedna je preobilje a druga oskudica. Zato mudro moli: „Ne daj mi siromaštva ni bogatstva“ (Izr 30,8). Tako traži jer preobilje se može izroditi u grijeh

oholosti što sa sobom nosi opasnost da se u „sitosti“, odnosno u materijalnom obilju, sebe smatra samodostatnim i tako zataji Boga samoga. A suprotno tomu, oskudica može odvesti u krađu i izravan prekršaj Božje zapovijedi. Stoga mudar Božji prorok želi izbjeći oboje, i obilje i oskudicu, te moli Boga da uvijek ima sàmo onoliko koliko mu je potrebno za dostojan život i za službu poniznoga sluge Božje riječi, što je još jedna vrlo suvremena poruka i opomena koja vrijedi uvijek i za svakoga navjestitelja riječi Božje.

Providnost je htjela da nam, po odlomku iz knjige Mudrih izreka, osim misli o riječi Božjoj i prorokovoj službi, bude predočena i poruka Svetoga pisma o materijalnim dobrima u životu istih slugu riječi Božje. Stoga, neka se u nastavku, kao konkretna primjena ove biblijske mudrosti, kratko čuju i riječi Drugoga vatikanskog sabora.

Pozivajući se na brojne navode iz Svetoga Pisma i crkvene dokumente, Sabor u svom „Dekretu ‘Presbiterorum ordinis’ o službi i životu prezbiterâ“ (br. 17) naučava da prezbiteri i biskupi trebaju stvorena dobra cijeniti kao Božje darove i služiti se njima s unutrašnjom slobodom u odnosu na ta dobra. To je važno jer, kaže se doslovce: „Iz ove slobode i poučljivosti rađa se duhovna sposobnost rasuđivanja pomoću koje nalazimo ispravan stav prema svijetu i prema zemaljskim dobrima. Zato je ovaj stav za prezbitere od velikoga značenja, jer se poslanje Crkve izvršuje usred svijeta i jer su stvorena dobra prijeko potrebna za čovjekov osobni napredak. Neka zato zahvaljuju za sve što im daje nebeski Otac za čestito provođenje života.“ I ponavlja stari poznati nauk Crkve i poziva: „Neka uvijek ova dobra upotrebljavaju u

one svrhe radi kojih je Crkvi dopušteno posjedovati vremenita dobra, naime: za uređenje bogoslužja, za osiguranje pristojnog uzdržavanja klera, za djela svetog apostolata ili ljubavi, napose u korist bijednika. (...). A ono što im preostane neka ustupe u korist Crkve ili za djela ljubavi."

III.

Dakle, vjernost u naviještanju riječi Božje i kruh dostatni! To dvoje nam danas poručuje objava Božja po odlomku iz knjige Mudrih izreka i po nauku Crkve koju vodi ista Mudrost. Stoga molimo blagoslov Boga svemogućega za blagoslov i pomoć kako bismo svoj život, govor i djelovanje u službi riječi Božje, te odnos prema dobrima ovoga svijeta provodili u skladu s mudrim naukom

MUŽEVI NA DOBRU GLASU, PUNI DUHA I MUDROSTI

Ređenje đakona
Katedrala, Sarajevo, 20. listopada 2024.

Ređenje novih službenika oltara i navjestitelja Riječi Božje, odnosno slavlje sakramenta svetoga reda, uvijek je velika radost za svaku biskupijsku i redovničku zajednicu i čin je Crkve Kristove. No, taj svečani događaj, svaki put kad se zbiva, posljedica je također odluke i izbora konkretne osobe koja je, surađujući s milošću Božjom i posvema slobodno odgovarajući na inicijativu i poziv od Boga, izabrala biti poniznim slugom i posrednikom Božjih sredstava spasenja, glasnikom njegove Riječi i nauka, djeliteljem svih ostalih darova i blagoslova koje Božja providnost, po zaslugama Isusa Krista spasitelja svijeta, nudi svima kao sredstva za čuvanje duhovnoga zdravlja na putu spasenja. Svečanost ređenja uvijek predstavlja i završetak određenoga životnog puta i zahtjevne priprave, odgoja i školovanja, koji su prethodno uspješno prošli oni koji primaju sveti red, te ih zajednica smatra prikladnim za obnašanje časti i službe, koju primaju da bi bili suradnici Božji u njegovu djelu spasenja.

Cijela Crkva se danas raduje s vama, koji ćete danas primiti prvi stupanj svetoga reda na svom putu prema svećeništvu jer od danas ćete biti njezini predstavnici. Raduju se Nadbiskupija i Provincija sa svim svojim članovima jer ćete, zajedno s njima, u dijelu Naroda Božjega, u kojemu one djeluju, vršiti najveći dio svoga poslanja. Raduju se i vaši rodi-

telji, rodbina, prijatelji jer vide ostvarenje vaših nakana i planova. I zahvaljujemo ponajprije dragomu Bogu što vas je pozvao. I vama što ste odgovorili na njegov poziv da mu budete sluge i glasnici. Hvala i vašim roditeljima, obiteljima u kojima ste rođeni i odrasli, svim učiteljima, nastavnicima, profesorima i odgojiteljima, koji su vam na razne načine pomagali i svojim doprinosom uvelike omogućili, da se ovo današnje slavlje može dogoditi.

I.

Đakonska služba kao već postojeća u Crkvi zabilježena je na stranicama Svetoga Pisma. Tako se, na primjer, na početku Poslanice Filipljanima, za koju bibličari kažu da je napisana 62. godine, čitaju riječi: „Pavao i Timotej, sluge Krista Isusa, svima svetima u Kristu Isusu koji su u Filipima, s nadglednicima (σὺν ἐπισκόποις) i poslužiteljima (καὶ διακόνοις). Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista!“ (Fil 1,1-2).

Iako na biblijskim stranicama izostaje detaljan opis sadržaja i načina službe đakona, u Prvoj poslanici Timoteju, koja je napisana sàmo koju godinu poslije, navedene su neke kvalitete koje đakoni trebaju imati. Tamo se kaže da oni trebaju biti ozbiljni ljudi, ne dvolični, ne odani porocima ni prljavu dobitku. Trebaju imati i nositi otajstvo vjere u čistoj savjesti. A prije negoli prime ovu službu, isti sveti pisac traži neka se kandidati najprije iskušavaju pa tek onda, dokažu li se prikladni i budu li besprigovorni, neka obavljaju službu (usp. 1 Tim 3,8-10).

Obično se u crkvenoj tradiciji kao prvo ređenje đakona smatra događaj koji je opisan u Djelima apostolskim, a zbio se u Jeruzalemu u prvim godi-

nama apostolskoga djelovanja. Naime, kako je rastao broj obraćenika na kršćansku vjeru, tako su se umnažale obveze i službe apostola koje oni nisu više stizali obavljati. A uz to, postojala je još jedna važna okolnost koja je požurila taj važan događaj. Naime, iako se kršćanska zajednica u tom ranom vremenu Crkve, koje je poznato i kao jeruzalemsko razdoblje, još uvijek sastojala uglavnom od obraćenika sa židovske vjere, ipak su među njima bile prepoznatljive dvije grupe. Ustvari, jedni su bili obraćenici sa židovstva a dolazili su iz grčke kulture i govorili grčkim jezikom, i vjerojatno su bili u manjini, a drugi su bili domaći ljudi, židovskoga jezika i kulture, te je među te dvije kulturološke i jezične skupine iste kršćanske zajednice dolazilo do nesporazuma zbog toga što je manjinska grupa smatrala da su u svagdanjoj brizi bile zanemarene osobe u potrebi iz njihova kruga.

Okolnosti, koje su nastale u jeruzalemskoj zajednici i koje su onemogućavale apostole da se posvema posvete službi koju im je Isus povjerio, zahtijevale su njihovu reakciju i rješenje. Zato: „Dvanaestorica nato sazvaše mnoštvo učenika i rekoše: 'Nije pravo da mi napustimo riječ Božju da bismo služili kod stolova. De pronađite, braćo, između sebe sedam muževa na dobru glasu, punih Duha i mudrosti. Njih ćemo postaviti nad ovom službom, a mi ćemo se posvetiti molitvi i posluživanju Riječi" (Dj 6,2-4).

II.

Danas je pred nama također sedam muževa: Marin, Dario, Driton, Anton, Tonči, Matej i Tomislav. Vjerujemo na dobru glasu i punih Duha i mudrosti koje ćemo postaviti u đakonsku službu.

U posvetnoj molitvi, koju ćemo u ime Crkve danas izgovoriti nad njima, po zagovoru prve sedmorice đakona, prisjetit ćemo se najprije, da Gospodin Crkvi svojoj daje mogućnost širenja i razvijanja kako bi se povećao novi narod Božji. Ona nije dobro uređena organizacija nego Tijelo Kristovo i zato bogata raznolikošću milosti. Ona je također skladna u različitosti svojih članova i po Duhu Svetom divnim ustrojstvom trajno sjedinjena u jednu svetu katoličku i apostolsku zajednicu.

Potom će biti spomenuto da su na početku Crkve Isusovi apostoli izabrali sedmoricu da im pomažu u svakidašnjoj službi. A nakon izbora, apostoli su im povjerili da poslužuju, te su obred ređenja izveli izgovaranjem molitve i polaganjem ruku.

Molit ćemo Gospodina da milostivo pogleda na vas, koji ćete biti posvećeni za služenje Božjim svetim oltarima, sa željom da na vas pošalje Duha Svetoga, kako bi vas dar njegove milosti ojačao za vjerno vršenje službe. I neka vas resi: iskrena ljubav, zauzimanje za bolesne i siromašne, skromnost u upravljanju, te potpuna neporočnost i obdržavanje duhovne stege.

III.

Želimo da u vašim životima uvijek sjaje Božje zapovijedi. Neka vaš primjer i ponašanje potiču ljude da vas nasljeduju. Budite uvijek jaki i ostanite nepokolebljivi u Kristu. Neka vas ispravna savjest uvijek ima razloga hvaliti. Nasljedujte Krista koji je došao svima služiti na putu spasenja. Tako će i za vas vrijediti biblijske riječi da „oni koji dobro obavljaju [đakonsku] službu, stječu častan položaj i veliku smjelost u vjeri, vjeri u Isusu Kristu“ (1 Tim 3,8-13).

SVJEDOK VJERE, UČITELJ NADE I MUČENIK ZA JEDINSTVO

Godišnji pastoralni skup hrvatskih svećenika,
đakona i pastoralnih djelatnika
iz hrvatske inozemne pastve
Krašić, 24. listopada 2024.

Nalazimo se u Krašiću, čije ime je, tijekom posljednjih 80-ak godina, postalo vrlo prisutno u sjećanju i osjećanjima hrvatskih katolika. A razlog toga kolektivnog sjećanja i snažnih osjećanja vjernika jest blaženi Alojzije Stepinac, zato što je on svoju društvenu izolaciju i tihu patnju, na koje ga je osudio bezbožni režim, kao vjernik svojim ponašanjem ovdje pretvorio u prigodu za svjedočenje za Krista i ovdje dovršio svoje izrastanje u autentičnoga svjedoka Kristove vjere.

Alojzije Stepinac je već za života, a još više nakon svoje smrti, bio vrlo zanimljiv brojnim osobama različitoga stručnog profila, ideološke orijentacije, vjerske pripadnosti, te crkvenih i društvenih odgovornosti. A u prilog toj informaciji neka posluži samo podatak, da je od 1947. godine do našeg vremena, kako kažu oni koji bolje poznaju ovu tematiku, na različitim jezicima objavljeno čak oko 40 životopisa ovoga blaženog mučenika.

O Stepincu je napisano i rečeno vrlo mnogo. I nije baš lako pronaći neku temu ili oznaku njegove duhovnosti, koja već ne bi bila dovoljno istaknuta. Pa ipak, nekako se čini, da bi on – *svjedok vjere* i osobito *učitelj nade* – općenito govoreći, trebao biti još više istican i spominjan kao poticaj.

I jer ga upravo oznaka nade čini iznimno suvremenim, pa čak i različitim od drugih Božjih ugodnika s ovoga područja, želio bih upravo o toj temi izreći nekoliko misli.

I.

Neka imena hrvatskih blaženika i svetaca su više poznata, a neka manje. Za svakoga od njih, međutim, postoji barem lokalna raširenost uvjerenja u njihovu svetost, te očitovano i trajno štovanje jer, u protivnom, ne bi mogli biti proglašeni. Pa ipak, nekima od njih vjernici se radije i u velikom broju utječu u zagovor. Za neke druge to je nešto rjeđe, dok su imena nekih jedva poznata našoj široj katoličkoj javnosti.

Promatrajući i analizirajući naše blaženike i svece pod vidom masovnosti štovanja, koje im iskazuju vjernici, lako je uočiti da je sudjelovanje u štovanju Stepinca skoro jednodušno, što je specifična razlika odnosa vjernika prema njemu u usporedbi sa svim ostalima. Naime, iako su svi oni zaista štovani, ni kod jednoga od njih ne postoji tako snažno izraženo opće pristajanje kao što je to u primjeru Stepinca.

Za hrvatske katolike Stepinčeva službena beatifikacija je bila prvenstveno potvrda sa strane službene Crkve onoga što su oni otprije osjećali i prakticirali, a ne razrješenje dvojba ili odgovor na nejasnoće, koje bi oni eventualno imali u vezi s tim pitanjem. I dok postoje blaženici i sveci, za koje bi se moglo opravdano kazati da, i nakon službene beatifikacije ili kanonizacije, na razini pučke pobožnosti vjernike treba skoro „nagovarati“ ne bi li njihovo štovanje prestalo biti samo ograničena pojava, u Stepinčevu primjeru je to posvema drukčije.

Stoga je opravdano postaviti pitanje: U čemu je bio Stepinčev poseban način svetosti, koji ga je učinio tako dragim Narodu Božjemu među Hrvatima?

Za razliku od napasti, da se opće pristajanje vjernika tumači političkim, ideološkim, narodnim, civilizacijskim ili kulturološkim razlozima, a takvi pokušaji nisu nepoznati, ovu temu se mora držati na području teologije i Crkve kao Naroda Božjega, jer je sàmo tamo njezino rodno mjesto i životno ostvarenje. Naime, samo teološki i eklezиološki govor o svetosti odgovara istini, jer svaki drukčiji pristup bio bi njihova opasna redukcija.

Davno je kazano da će svijet pokloniti svoje povjerenje onima, koji mu budu znali pobuditi nadu. U tom smislu, misleći na povjerenje, koje hrvatski katolici gaje prema blaženom Alojziju Stepincu, smije se kazati, da je to prvenstveno zato, što je on u crkvenoj zajednici, na čije je čelo bio postavljen kao biskup, kao i u cijelom narodu, kojemu je svom dušom pripadao, uporno budio i podržavao nadu u izlazak na slobodu iz svakoga moralnog, ideološkog i političkog mraka.

Stepinac je darivao nadu, koja je izlazila iz njegove vjere, unutrašnje slobode i očitovala se u snazi njegovih uvjerenja. Temeljio ju je na vjeri, da je svaka kršćanska nada u Gospodinu Bogu, da od njega dolazi i da se u njemu ostvaruje. On se tako pretvorio u učitelja nade jer je, pavši na hrvatsku zemlju, u skladu s mišlju svetoga Pavla, bio „apostol Krista Isusa po nalogu Boga, Spasitelja našega, i Krista Isusa, nade naše“ (1 Tim 1,1). U toj zemlji je svjedočio, umro i za sve donio obilat rod. Bila je to nada, od koje je ponajprije on sam živio. Zapravo, bila je to njegova vjera u Isusa Krista i vječni život. U toj vjeri je rastao i sazrijevao,

svakodnevno molio Božje milosrđe i oprost za slabosti i na zalasku svoga zemaljskoga života donio plod svetosti.

Stepinčevo pouzdanje u Gospodina zaista je bilo čudesno veliko. U dugoj moralnoj noći ljudskoga roda, koja se u ono vrijeme, u obliku različitih nastranih ideologija, totalitarnih režima, zločina, stradanja i progona, tako snažno bila sručila na njegov narod i Crkvu, na mnoge druge ljude i narode, i na skoro cijeli svijet, te vremenski nadživjela i Stepinca, mogla ga je održati sàmo njegova unutrašnja sloboda, iz koje je rasla nada, koju je prenosio i na druge.

Njegova nada, koju je gajio, protezala se usporedno i na narodno i na crkveno biće. Znao je, da Crkva Kristova živi samo u životima konkretnih ljudi, koji uvijek pripadaju konkretnom narodu. Znao je, da su konkretan čovjek i konkretan narod fizička pretpostavka postojanja Crkve. Znao je, da nema slobodna vjernika bez slobodna čovjeka, i da nema slobodne Crkve Kristove bez slobodna naroda. Znao je, da je Crkva onakva kakvi su ljudi i da je Crkvi onako kako je ljudima, jer ljudi su Crkva.

Primjeri svetaca su draga vrijednost i uspomena iz prošlih vremena, no nikako blistavi eksponati u historijskom muzeju svetosti Naroda Božjega, već su uvijek vrlo zahtjevna pojava jer, bez želje za nasljedovanjem njihova primjera, govor o svecima ima vrlo malo smisla. Takav eventualni govor prestaje biti teologija i postaje obična historija i ideologija. Stoga je važno pitanje: Koje su poruke blaženoga Alojzija našoj generaciji vjernika, svećenika i drugih pastoralnih djelatnika?

II.

Mirna savjest je najljepša zastava, a čisto srce najdraži grb, koje se može istaknuti kao legitimaciju katoličkoga vjernika u bilo kojemu vremenu. Odnosno, mirna savjest i čisto srce, koji su Stepincu omogućili, da svijetli u onomu mraku, poziv su za nasljedovanje.

Drugo, Stepinac je bio osuđen i zato što se hrabro suprotstavio pokušajima, da se u Crkvi među Hrvatima naruši crkveno jedinstvo. Naspram tomu, on ne samo nije prihvaćao takve pokušaje već je, nastojeći da sveta apostolska i katolička Crkva zaista bude također jedna, postao svijetao primjer jedinstva Crkve. Stoga Stepinac, kao strpljiv čuvar jedinstva Crkve oko njezinih zakonitih poglavara i Petrova nasljednika, jest primjer za svako doba, pa i za naše vrijeme, kad je ponovno izložen *mučeništvu za jedinstvo* koje on, iako sada na drukčiji način, opet strpljivo podnosi.

K tomu, Stepinac je živio u vrijeme, kad su mnogi nevini stradali. Među njima neki su umirali na način pravih kršćanskih mučenika, te stoga zaslužuju čast oltara. Na nama je da još više poradimo na prepoznavanju svetaca iz Crkve u hrvatskom narodu, da ih otkrijemo i ponizno službenu Crkvu uvjerimo u njihovu svetost.

Uz to, Stepinac bi se vjerojatno složio s tvrdnjom da je društvo, u kojemu živimo, po mnogočemu osiromašeno. Mnogi u njemu gladuju za pravdom, istinom, prijateljstvom, radnim mjestom, redovitom plaćom, domom, a neki i za kruhom. I mnogo drugoga nedostaje. No, u današnjem svijetu oskudica nade je najopasniji oblik siromaštva, koji se opasno širi i u Hrvatskoj i u BiH. Svega toga, pa i nade, još više je manjkalo u Stepinčevo vrije-

me. Stoga se čini, da Stepinac našu generaciju kršćana posebice poziva na osnovno kršćansko poslanje, koje se zove svjedočenje Nade (usp. 1 Tim 1,1), jer ona je duhovna hrana kršćana i osnovni sadržaj evangelizacije svijeta.

VI NEMATE SAMO SLAVNU POVIJEST DA BISTE SE NJE SJEĆALI I DA BISTE JE PRIPOVIJEDALI, VEĆ IMATE I VELIKU POVIJEST KOJU TREBATE STVORITI

Dan Bogu posvećenoga života u jubilarnoj godini
Sarajevska katedrala, 1. veljače 2025.

Nauk je Katoličke Crkve, da nastojanje oko savršene ljubavi po provođenju života u skladu s evanđeoskim savjetima, koje dragovoljno izabiru i vrše neki Kristovi vjernici, proistječe iz učenja i primjera božanskog Učitelja, Gospodina Isusa Krista, poslušnoga volji nebeskog Oca, čistog i siromašnog, po čemu se takav način života na ovoj zemlji pojavljuje kao znak Nebeskoga kraljevstva.

„Već je od početka Crkve bilo muževa i žena koji su, ostvarivanjem evanđeoskih savjeta, nastojali u većoj slobodi slijediti Krista i izrazitije ga nasljedovati. Svatko je od njih na svoj način provodio život Bogu posvećen. Mnogi su između njih po nadahnuću Duha Svetoga ili provodili samotan život ili su osnivali redovničke obitelji, koje je Crkva svojom vlašću rado prihvaćala i odobravala. Tako je po božanskom naumu izrasla divna raznolikost redovničkih zajednica, koja je mnogo doprinijela tome da Crkva bude ne samo spremna za svako dobro djelo (usp. 2 Tim 3,17) i pripravna za djelo služenja u izgradnji tijela Kri-

stova (usp. Ef 4,12), nego i da različitim darovima svojih sinova i kćeri bude urešena poput Zaručnice koja je nakićena za svog Zaručnika (usp. Otk 21,2), te se tako po njoj očituje mnogovrsna mudrost Božja (usp. Ef 3,10)." (Drugi vatikanski sabor, Dekret *Perfectae caritatis* o prilagođenoj obnovi redovničkog života, 1).

I.

Osim što je već od početka svojom vlašću rado prihvaćala i odobravala nastanak raznih oblika nasljedovanja Isusova primjera, Crkva je također stalno pratila njihovo širenje. Na razne je načine podržavala takva nastojanja i bdjela nad njima, jer su ona izričaj želje da se u životu čovjeka ostvari Isusova svetost, na koju je i Crkva kao zajednica jednako pozvana.

Jedan od novijih konkretnih znakova u kojima se prepoznaje podrška Crkve životu po evanđeoskim savjetima, bila je i Deveta redovita biskupska sinoda, koja je održana tijekom listopada 1994. godine na temu „Bogu posvećeni život i njegovo poslanje u Crkvi i u svijetu". A kad je, kao plod te sinode, papa Ivan Pavao II., 25. ožujka 1996., na svetkovinu Navještenja Gospodinova, objavio i posinodalnu pobudnicu (*Vita consecrata*), svi oblici i zajednice Bogu posvećenoga života, monaški i redovnički, dobili su vrlo suvremen doktrinarni svjetionik i praktičan kompas. I k tomu, da bi se iz godine u godinu redovito podsjećalo na važnost toga dijela crkvenoga života, isti papa je 6. siječnja 1997. posebnom porukom najavio da će 2. veljače te godine, na blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu, prvi put biti proslavljen Dan Bogu posvećenoga života.

Kroz posljednja tri desetljeća, zahvaljujući Bogu za dar i blagoslov u obliku monaškog i redovničkog života, te za brojne svece i svetice, misionare i dobrotvore, učene likove i ponizne velikane, koje su iz takva života proizašli, Crkva zajedno s vama, draga braćo i sestre, redovnici i redovnice, u molitvenom nizu ove godine obilježava 29. Dan Bogu posvećenoga života. To ovaj put ima i posebno značenje, jer se događa u godini koju cijela zajednica naroda Božjega proslavlja kao jubilarnu od Isusova rođenja.

II.

Okupljeni na ovom jubilarnom Danu Bogu posvećenoga života, s molitvom i željom da se u redovnicima i redovnicama koji živite, molite i djelujete u Bosni i Hercegovini, i u svima nama koji djelujemo zajedno s vama, u budućnosti još više očituje mnogovrsna mudrost Božja (usp. Ef 3,10) na slavu Božju, za naše posvećenje, za izgradnju ljudi, svih udova tijela Kristova (usp. Ef 4,12) i cijele ljudske zajednice, prisjetit ćemo se nekih misli Utemeljitelja ovoga Dana.

Evanđeoski savjeti u svojoj mnogostrukosti konkretnog izričaja ponuđeni su svakom Kristovu učeniku. A stalež Bogu posvećenoga života je jedan od načina upoznavanja posvećenja koje je, kao i svaki drugi oblik posvećenja, ukorijenjen u krstu i prvenstveno znači potpuno predanje Bogu. U životu, koji je posvećen Bogu, Kristovi vjernici, po nadahnuću Duha Svetoga, žele izbližega slijediti Krista. Predaju se Bogu kojega žele ljubiti iznad svega, te tako, slijedeći pravilo kršćanske ljubavi u službi ostvarenja kraljevstva nebeskoga, već sada u Crkvi žele označavati, naviještati i činiti prisut-

nom slavu budućega vijeka. (Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, 915-916).

Kad je Ivan Pavao II. osnivao Dan Bogu posvećenoga života, pisao je ovaj svetac, da se poslanje toga načina života nikako ne tiče samo onih koji su prihvatili ovu karizmu, nego i cijele kršćanske zajednice, jer izražava intimnu narav kršćanskoga poziva općenito i očitovanje je vjernikove želje za sjedinjenjem s Kristom. Obilježavamo ga povezano s blagdanom, kojim se Crkva sjeća događaja kad su Marija i Josip donijeli Isusa u hram da bi ga prikazali Gospodinu (usp. Lk 2,22). U toj zgodi objavljena je tajna Isusa tako što Šimun za njega kaže da je spasenje Božje (usp. Lk 2, 30) i naziva ga imenom „svjetlo na prosvjetljenje naroda" (Lk 2,32), Njega, koji je ušao u ovaj svijet da bi vršio volju Božju (usp. Heb 10,5-7). Ustvari, prikazanje Isusa i njegovo potpuno darivanje slika je i prototip predanja onih koji su pozvani, u Crkvi i u svijetu, po svom vršenju evanđeoskih savjeta, činiti da nastavljaju živjeti prepoznatljive oznake Isusa poslušnoga volji Božjoj, čistoga i siromašnoga. A Blažena Djevica Marija, koja donosi u hram Sina da bi bio darovan Ocu nebeskom, u toj zgodi na svoj način naznačuje Crkvu koja nastavlja darivati svoje sinove i kćeri Ocu nebeskom, pridružujući ih jedinom prikazanju Krista, koji je uzrok i primjer svakoga sebedarja Bogu.

Ovaj dan molitve i razmatranja postoji i zato da u svim biskupijama pomogne još više vrednovati dar Bogu posvećenoga života i produbljivati njegovu poruku, naći pravu i plodnu ravnotežu između akcije i kontemplacije, molitve i djelatne ljubavi, te između predanoga zauzimanja kršćana za napredak u povijesti i njihove usmjerenosti prema vječnom životu.

Tako je govorio ne samo papa, nego svetac naših dana!

Autoritet svetaca potrebno je vratiti na prvo mjesto kako u našim pojedinačnim životima, tako u teološkim razmišljanjima, propovijedanju i djelovanju Crkve, te njihove primjere i nauk pretvoriti u svoje glavne učitelje u ponašanju, razmišljanju i naviještanju. To je hitan zahtjev radi naše vjerodostojnosti. Svetost je naš program. Ona je također uvjet za uspjeh buduće evangelizacije i za budući napredak Crkve, jer ljudi oduvijek najviše vjeruju onima koji su u svojim životima autentični svjedoci sadržaja koji propovijedaju. Stoga, dok vam, zajedno s drugom braćom biskupima i u ime svih članova naših zajednica, zahvaljujem za služenje koje, kao proroci Božji poslani u ovo vrijeme, vršite za izgradnju Crkve Kristove u našim biskupijama i radujući se budućoj suradnji, podsjećam također da je Ivan Pavao II. u povodu prvoga Dana Bogu posvećenoga života pisao, a danas autoritetom sveca isto ponavlja ovim riječima: „Bogu posvećenim osobama, potom, želio bih ponoviti poziv da s povjerenjem gledate u budućnost, računajući na vjernost Boga i snagu njegove milosti, koja je uvijek sposobna vršiti nova čudesa: 'Vi nemate samo slavnu povijest da biste se nje sjećali i da biste je pripovijedali, već imate i veliku povijest koju trebate stvoriti! Gledajte u tu budućnost, u koju vas Duh projicira da bi s vama učinio još velikih stvari'."

III.

Polazeći od ove poruke velikoga Sveca naših dana, pitamo se: Koja je to naša budućnost i na koji način je trebamo graditi? Na to važno pitanje

odgovor ponajprije daje odlomak iz Knjige proroka Izaije a potom i onaj iz Lukina evanđelja, koji su nam naviješteni u ovom Euharistijskom slavlju.

Izaija, opisujući prorokov poziv, kaže: „Duh Gospodnji na meni je, jer me Gospodin pomaza, posla me da radosnu vijest donesem ubogima, da iscijelim srca slomljena; da zarobljenima navijestim slobodu i oslobođenje sužnjevima; da navijestim godinu milosti Gospodnje“ (Iz 61,1-2). To je, naime, stalan program svakoga proroka Božjega, njegov je to znak raspoznavanja i samo zato takvi jesu zvani „svećenici Gospodnji“ i „Službenici Boga našega“ (usp. Iz 61,6).

Prema izvještaju Lukina evanđelja (4,16-21), Isus je spomenute Izaijine riječi jasno primijenio na sebe. Naime, nakon što ih je pročitao okupljenoj zajednici u Nazaretu, kazao je: „Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima“ (Lk 4,21).

U spomenutim odlomcima iz Svetoga Pisma tvrdnjom da je Duh Gospodnji na proroku, jer je time pomazan za tu službu, opisano je dostojanstvo svakoga tko je pozvan biti svećenik Gospodnji i službenik ili službenica Boga našega. To znači da je time naznačeno i dostojanstvo onih koji su u naše vrijeme na svoj način pozvani u službu proroka Božjih. Također, u istim odlomcima naznačen je i program djelovanja za svakoga tko se, nasljedujući Isusov primjer, stavio u službu njegova suradnika. Odnosno, trajan je program svih Bogu posvećenih osoba: Blagovjesnici biti poniznima, proglašavati oslobođenje sužnjevima zloga, vid vraćati moralno slijepima zbog oholosti, liječiti srca slomljena, na duhovnu slobodu izvoditi koje tlače vlastite slabosti ili tuđa zloba,

te navješćivati da je s Isusom došlo vrijeme milosrđa Božjega (Lk 4,18-19) i poziv svima da se obrate i vjeruju Evanđelju (usp. Mt 1,17).

To je trajan Isusov program i sadržaj velike budućnost koju trebamo graditi. Taj sadržaj pronositi i svjedočiti znači biti kršćanski hodočasnici nade na putu mira što je program i jubilarne godine. Stoga, sa željom da svaka Bogu posvećena osoba bude svjedok te nade, molimo Gospodina da vas, po zagovoru vaših svetih utemeljitelja, podržava u težnji za Njim, vječnim i jedinim Blaženstvom. Proglašavajte čudesne stvari koje Gospodin izvodi u svijetu, kako bi svi narodi veličali njegovo ime. I neka vas svemogući Bog podupire u svakom djelu u korist siromašnih, gladnih, beznadnih, posljednjih i svih onih koji iskrenim srcem traže Boga. (Usp. *Vita consecrata*, 112).

BOGOŠTOVLJE MUDROSTI I PRIMJENA NJEZINIH PRAVILA DIO JE SVEĆENIČKE LITURGIJE I ŽIVOTA

Susret svećenika Fojničkog arhiđakonata
Sarajevo, 26. veljače 2025.

Današnji liturgijski obrasci biblijskih čitanja cijeloj Crkvi za razmatranje nude odlomak iz starozavjetne Knjige Sirahove (Sir 4,11-19), koja se po svom sadržaju smješta među knjige mudrosti, jer nudi razmišljanja, savjete i poruke. Ponekad i u pjesničkom obliku, ona sadrži izreke i mudroslovice posvećene različitim temama. Tako se u njoj čita o obiteljskom životu, odnosima u društvu, načinu ponašanja prema poglavarima, odgoju djece, upravljanju i služenju materijalnim dobrima, ponašanju prema gostima, znanju u poslovanju, vrijednosti liječnika i važnosti lijekova.

Čita se u Knjizi Sirahovoj također o otajstvu mudrosti i strahu Gospodnjem, o čovjekovoj strpljivosti i susprezanju, njegovoj mudrosti i pravednosti, povjerenju u Boga u kušnjama, dužnostima prema roditeljima, poniznosti i oholosti, milosrđu prema siromasima, o mudrosti kao najvažnijoj odgojiteljici, sramu i ljudskom obziru, bogatstvu i obijesti, postojanosti i pribranosti, ljudskom prijateljstvu i nauku mudrosti. I još mnogo drugoga duhovnog bogatstva nudi mudri Sirah.

I.

Odlomak iz Knjige Sirahove, koji je predviđen za naviještanje na Misama koje se slave danas u

cijeloj Katoličkoj Crkvi, uzet je iz njezina poglavlja koje je posvećeno mudrosti kao čovjekovoj odgojiteljici. Stoga ćemo se i mi, okupljeni na ovaj pastoralni susret kao svećenici koji djeluju u dijelu Crkve Kristove na području Fojničkog arhiđakonata, i zahvalni Providnosti za ovu pouku Objave Božje, u ovom Euharistijskom slavlju, razmatranju i kasnijem radnom dijelu prepustiti mudrosti Božjoj da nas vodi i odgaja.

Ponajprije, govoreći o otajstvu Mudrosti, Sirah poručuje kako je vrhunac čovjekove mudrosti u saznanju istine koja glasi: „Svaka je mudrost od Gospoda i s njime je dovijeka. (...). Samo je jedan mudar i uistinu strašan kad sjedi na prijestolju svojem – Gospod“ (Sir 1,1.8). Ta mudrost je prije svega ostalog misaoni razbor koji je vječan.

Postoji, međutim, i stvorena mudrost kojom je Božja svemoć obdarila svoja stvorenja koja Boga ljube. Naime, Gospodin „ju je stvorio, gledao i izbrojio, izlio je na sva svoja djela, na svako tijelo prema veličini njegovoj i obdario njome one koji ga ljube“ (Sir 4,9-10).

U odlomku, koji nam je naviješten, Sirah želi u svojim čitateljima probuditi ljubav i oduševljenje prema mudrosti jer: „Mudrost odgaja sinove svoje i brine se za one koji je traže“ (Sir 4,11). Iz tog odgoja proizlaze njezini dragocjeni plodovi: život, radost, slava, čast, blagoslov i ljubav Božja.

Veliko je dostojanstvo onih koji nauče i vrše tu mudrost. Oni su kao svećenici koji služe Bogu. Naime: „Služe Svetomu koji njoj služe i Gospod ljubi one koji ljube nju“ (Sir 4,14). Oni su kao pravedni suci u sudištu jer: „Tko nju posluša, sudi pravedno, i tko se nje drži, on je na pouzdanu“ (Sir 4,15). Takvi baštine Mudrost. Oni je imaju, a svojim dje-

lovanjem omogućuju da ona živi i očituje se među stvorenjima. Naime, čovjek: „Ako se u nju ufa, onda je i baštini, i ona ostaje u posjedu njegovih potomaka“ (Sir 4,16). Oni su tako službenici njezina kontinuiteta i prisutnosti u svijetu.

Za stjecanje mudrosti Božje, njezina posjedovanja, življenja s njom i trajanja u njoj potrebne su kreposti upornosti i stalnosti. Ona se ne dade lako osvojiti, posebice u mladosti koja joj se opire kroz razne dileme, nesigurnosti, traženja i kolebanja. Potrebno je ulagati napor cijeloga života da se ustraje pa vršenje njezinih zapovijedi prati stalna kušnja i napast da se odustane. Svjestan je svega toga i sveti pisac. Zato opominje da Mudrost čovjeka „u početku vodi putem krivudavim, nagoni ga na tjeskobu i drhtavicu, muči ga stegom svojom dok se ne mogne u nj pouzdati, iskušava ga zapovijedima svojim“ (Sir 4,17). A ako čovjek ustraje uz Božju mudrost i ostane vjeran njezinim pravilima, „na kraju će ga privesti pravom putu i otkriti mu svoje tajne“ (Sir 4,18).

II.

Pedagogija Božje mudrosti vrlo je praktična i čovjeka usmjerava u konkretnim odnosima prema Stvoritelju i njegovim stvorenjima. To vrijedi jednako i za svećenike ali, dodatno, postoji i jedna posebnost. Naime, dio je svećeničke liturgije i djelovanja također bogoštovlje Mudrosti i primjena njezinih odgojnih pravila. A što bi bilo bogoštovlje Mudrosti?

Kad kaže mudrost Božja i pristajanje uza nju, Sveto Pismo misli na zakon Božji i njegovo vršenje. U tom smislu za kraj posvema pristaju misli današnjega psalma, da velik mir uživaju i ni o što se ne spotiču koji zakon Božji ljube. I jednako je

prikladan poziv da usne naše i životi naši pohvalnu pjesmu pjevaju Bogu, jer nas je naučio pravilima svojim (usp. Ps 119,165.168). To jest, svećenikovo je poslanje poučavati i odgajati druge da trebaju pristajati uz pravila Božja. No, svećenikova je još veća zadaća osobnim primjerom pokazivati da on sam svojim životom uz njih pristaje. To je njegova najljepša pohvalna pjesma Bogu!

Pristajući osobno uz Mudrost svećenik u svom životu, kao i drugi, biva pripušten u Božju blizinu. No, tek kad postane njezin vidljiv odbljesak i aktivan prenositelj u dušobrižničkom djelovanju, svećenik vrši svoje bogoštovlje Mudrosti. Jer osobno biti u službi Mudrosti znači intimno služiti Bogu. A služiti se tom Mudrošću prema drugima, što je svećenikovo poslanje, znači da na Božji način treba pristupati ljudima. Odnosno, u dušobrižničkom služenju, odgajanju i posvećivanju braće i sestara Bog je onaj koji, po mudrom svećenikovu djelovanju, odgaja i posvećuje svojom Mudrošću. U tom smislu, može se kazati da je svećenik, razmatrajući i usvajajući mudrost Božju, pozvan biti mudri mudroslovac u propovijedanju, odgojeni odgojitelj u poučavanju i posvećeni posvetitelj u slavlju Božjih tajna.

NE UZDAJ SE U BLAGO KRIVO STEČENO JER ONO TI NIŠTA NEĆE KORISTITI

Susret svećenika Gučogorskog arhiđakonata
Bugojno, 27. veljače 2025.

Današnjim susretom nastavljamo jučer započeti niz sastanaka svećenika koji žive i djeluju na područjima naših arhiđakonata. Započeli smo jučer u Sarajevu zajedno s braćom s područja Fojničkog, a danas smo ovdje u Bugojnu s vama koji služite narodu Božjemu u zajednicama Gučogorskog arhiđakonata. Rado se pridružujem i sudjelujem na ovim susretima zato što želim čuti vaša mišljena i prijedloge za još bolje naše dušobrižničko djelovanje, ali i zato da vam zahvalim za svjedočenje, ponekad i u teškim okolnostima, za vašu ustrajnost i zajedništvo koje pokazujete i svojim dolaskom na ove susrete. Važan je i taj oblik našega svjedočanstva jer Bog želi da braća budu zajedno, a i naš vjernički narod uživa i raduje se vidjeti nas kad je tako. Odnosno, kao što bi, pjevajući o bratskoj slozi, rekao starozavjetni poeta u svojoj hodočasničkoj pjesmi: „Gle, kako je dobro i kako je lijepo kao braća zajedno živjeti. (...). Ondje Gospodin daje svoj blagoslov i život dovijeka“ (Ps 103,1.3).

I.

U svojim razmatranjima na ovim našim susretima, kao vodilju redovito uzimamo jedan od biblijskih tekstova koji je predviđen za Misno slavlje na dan susreta. Tako u tom nizu danas nam po cr-

kvenom rasporedu liturgijskih čitanja, koja se naviještaju na svim Euharistijskim slavljima, providnost Božja za razmatranje nudi odlomak iz Knjige Sirahove (Sir 5,1-8).

Nakon što je u jučerašnjem odlomku govorio o mudrosti Božjoj kao najvažnijoj odgojiteljici čovjeka, danas mudri Sirah poučava zajednicu Isusovih vjernika o uzročnoj i posljedičnoj povezanosti bogatstva i obijesti.

Osnovna poruka današnjeg odlomka staroga Siraha sastoji se u tom da mudar čovjek uporište života ne traži u bogatstvu i u svojim vlastitim snagama, jer ga tamo jednostavno nema pa ga tamo ni ne može naći. Naspram tomu, iako je u Starom Zavjetu bogatstvo općenito smatrano blagoslovom, Sirah zna da grešna umišljenost i osjećaj samodostatnosti počinju kad čovjek pokloni vjeru svom materijalnom obilju. Ono, naime, obično vodi u materijalizam i okrenutost prema samome sebi, a ne u zahvalnost prema Bogu i povjerenje u njega. S bogatstvom redovito raste žeđ za moći, jača oholost i druge strasti. Bogat čovjek je u napasti, da se osjeća posvema neovisan o bilo komu drugomu, nedodirljiv, siguran da mu nitko ništa ne može i sam sebi dosta, što je izravno protivno Bogu.

Takvima i drugima, koji su u opasnosti postati žrtve ove napasti, Sirah poručuje: „Ne oslanjaj se na svoje bogatstvo i ne reci: 'Ja imam dosta.' Ne idi za svojom željom i svojom snagom, slijedeći strasti svoga srca. Ne reci: 'Tko mi što može?' jer će te Gospodin kazniti“ (Sir 5,1-3).

II.

Ako i sačuva zrno vjere, zarobljenik obilja, u svojoj obijesti, na kriv način računa s Božjim be-

skrajnim milosrđem. On redovito podliježe napasti da na pogrešan način tumači strpljenje milosrdnoga Boga kao njegovo beskonačno čekanje i stoga milost oprosta kao sigurnu.

Naspram tomu, svima koji su podlegli obilju ili su u opasnosti da postanu njegove žrtve, Knjiga Sirahova poručuje: „Ne reci: 'Griješio sam, pa što!' jer Gospodin umije čekati. Ne uzdaj se toliko u oproštenje da gomilaš grijeh na grijeh. Ne reci: 'Veliko je milosrđe njegovo, oprostit će mi moje mnoge grijehe!' jer je s njime milosrđe i gnjev, te na grešnike pada srdžba njegova" (Sir 5,4-6).

III.

Bogatstvo, ako ga se stječe i koristi na ispravan način, zaista je blagoslovljeno sredstvo za dostojan život i zaštitu zdravlja, za osiguranje radnih mjesta i materijalnu sigurnost zaposlenika, za opći napredak pojedinca i zajednice. No, treba znati da postoji jedan čest grijeh koji se čini kod stjecanja dobara, a zove se nepravedan način njihova skupljanja, koji nikada nije dopušten. Zato ovdje valja ponoviti da vremenita dobra, koja je netko stekao na nepravedan način, nikako ne smiju biti primljena kao dar u crkvene svrhe. To se, zbog nemoralnosti njihova podrijetla, razumije samo po sebi, a to izričito zabranjuje i crkveni zakon koji određuje da „Crkva može stjecati vremenita dobra na sve pravedne načine, bilo naravnog bilo pozitivnoga prava, kako je to dopušteno i drugima" (kan. 1259).

Suprotiva različitim oblicima mogućih otpada od Božjih pravila i pravednosti kad su u pitanju bogatstvo i s njom povezana obijest, od kojih nitko nije unaprijed zaštićen, posebice one koji su na bilo koji način već postali žrtve tih napasti Knji-

ga Sirahova poziva nazad, na obraćenje, u stanje prijateljstva s Bogom. Kaže: „Ne oklijevaj vratiti se njemu, i ne odgađaj iz dana u dan; jer će iznenada njegov gnjev planuti, i u čas osvetni ti ćeš propasti. Ne uzdaj se u blago krivo stečeno, ono ti ništa neće koristiti u dan nesreće“ (Sir 5,7-8).

IV.

Nezdravo je bogat u vremenitom smislu onaj koji misli da osobno vrijedi onoliko koliko privatno posjeduje i da su materijalna dobra sigurna sredstva čovjekove sreće. To je savjet opakih i put grešnika koje biblijski pjesnik naziva „zbor podrugljivaca“. Bogatstvo jest i treba biti korisno sredstvo za napredak, za rješavanje siromaštva, nezaposlenosti i bijede, koji su uvijek ponižavajući, i također sredstvo da bi se osiguralo bolje preduvjete za dostojan život, ali njihovo stjecanje sa sobom nosi opasnost pijenja morske vode koja, ako se pije tu vodu, ne rješava pitanje žeđi. Dapače, što god se više pije, sve se više žeđa. A da bi se ostalo na strani Božjih pravila i na pravom putu, u današnjem psalmu nalazimo ovaj savjet: „Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih, ne staje na putu grešničkom i ne sjeda u zbor podrugljivaca, već uživa u Zakonu Gospodnjem, o Zakonu njegovu misli dan i noć. On je k’o stablo zasađeno pokraj voda tekućica što u svoje vrijeme plod donosi; lišće mu nikad ne vene, sve što radi dobrim urodi“ (Ps 1,1-3).

„DOBAR PASTIJER, JER ŠTO KAŽE INOM, I SAM SVOJIJEM POTVRĐUJE ČINOM.“

Susret svećenika Toliškog arhiđakonata
Odžak, 6. ožujka 2025.

Ovogodišnji susret svećenika, koji djeluju na području Toliškog arhiđakonata, događa se na početku korizmenoga vremena, kroz koje se cijela zajednica Isusovih vjernika pripravlja za svetkovinu Uskrsa. To je razdoblje, kao što nam je svima vrlo dobro poznato, u kojemu svi kršćani preispituju svoju dosljednost i moralnu vjernost Kristu Gospodinu i njegovim pravilima. Oni mole blagoslov kako bi mogli sretno nastaviti i napredovati u svemu što je bilo dobro u dosadašnjem životu. Kroz te dane ištu također oprost za vlastite slabosti, posrtaje, nedosljednosti i nevjerstva pravilima Isusova puta i mole za blagoslov obraćenja i duhovnoga povratka na staze života.

U smislu povratka na pravi put i ustrajnoga hoda putom posvećenja za Isusom cijela je Crkva započela ovo milosno vrijeme jednostavnim pozivom svakom Isusovu vjerniku: Obrati se i vjeruj Evanđelju!

I.

Sve što u korizmeno vrijeme vrijedi za cijelu Crkvu i svakoga Kristova vjernika, jednako vrijedi i za svećenike. Dapače, za svećenike vrijedi još više negoli za druge i prije negoli za druge.

Sav korizmeni sadržaj i način vrijedi za svećenika kao i za svakoga drugog vjernika zato što

je svećenik u zajednici Crkve ponajprije jedan od Isusovih vjernika, te je, zajedno sa svim ostalim vjernicima, jednako pozvan na obraćenje i posvećenje, osobito s onima kojima je poslan služiti.

Vrijedi korizmeni poziv za svećenika prije negoli za druge vjernike jer je svećenik, po Božjem izabranju i daru, slobodno prihvatio biti predvodnik svojih vjernika, te je, po naravi svoje službe, poslan u svakom smislu biti ispred, u stvarnom i vremenskom smislu.

Vrijedi zov korizme također više za svećenike negoli za druge vjernike, jer se radi o potrebnoj autentičnosti navjestitelja i učitelja, što su dijelovi svećeničke službe. Naime, po naravi stvari, pretpostavlja se da osobno i predano teži za obraćenjem onaj koji drugima naviješta potrebu njihova obraćenja. U protivnom nedostaje vjerodostojnost. To jest, autentičan je onaj svećenik koji je već obraćeni propovjednik obraćenjem drugih. I pretpostavlja se da je sām svećenik istovremeno, ponizno i ustrajno na putu svog osobnog posvećenja prije negoli druge poziva da to isto čine.

Potrebu, prisutnost i način djelovanja svećenika u zajednici vjernika, kao već osobno obraćenoga navjestitelja obraćenja drugima i posvećenoga posvetitelja ostalih, prepoznao je i opisao hrvatski pjesnik (I. Mažuranić), koji u svojoj viziji vidi i želi vrloga pastira „gdjeno krotak k svome stadu grede“. Ovakva svećenika ne resi ni srebro ni zlato, već krepost i haljina pastira. Sàmo takav svećenik je „vrijedan sluga vrednijega gospodara“. Dok ponizno i samozatajno drugima naviješta potrebu obraćenja, takvu svećeniku propovjednička riječ ponekad zapinje jer „i njega mlada ljeta uspome-

nom gorkom kore. Tere liječeć stadu rane, sam se svoje sjeti boli". Međutim, on se uvijek trudi svojim djelima i cijelim životom stalno potvrđivati ono što naviješta riječima. Zato je takav svećenik: „Dobar pastijer, jer što kaže inom, i sam svojijem potvrđuje činom."

II.

Današnji odlomak iz Mojsijeve knjige Ponovljenoga zakona (Pnz 30,15-20) uzet je iz poglavlja kojemu je tema savez s Bogom. Naravno, i narod i pojedinac su pozvani ući u takav savez, no na čovjekovoj strani preduvjet za njegov ulazak u savez s Bogom je napuštanje neposluha Gospodu, povratak Bogu i nastojanje da živi blizu Božje riječi.

Nakon sklapanja saveza, međutim, nisu čovjeku zauvijek otklonjeni izazovi i mogućnost otpada niti riješena sva pitanja. I nakon sklopljenog saveza, naime, ostala je mogućnost čovjekova dvostrukog puta. To je vrijedilo jednako za sve članove izabranoga naroda Božjega, kojemu se u davna doba obraćao Mojsije. No, to važi također za sve članove novog izabranog naroda, Crkve Božje, za svećenike kao i za ostale Kristove vjernike.

Vrlo je časna pripadnost narodu Božjemu, ali također izazovna i zahtjevna jer se od onoga, tko je ušao u savez, očekuje da savez čuva i primjenjuje, da mu bude vjeran. No, Bog nudi i sklapa savez s čovjekom iz ljubavi prema tom svom stvorenju, a čovjekov ulazak u savez s Bogom je dragovoljan i njegova pripadnost tom savezu je slobodna. Zato i nakon ulaska u savez čovjeku ostaju kao mogućnost dva puta.

Bog je sklopio savez s izabranim narodom u želji da čovjek poslušno vrši njegove zapovijedi.

Zato mu poručuje: „Preda te stavljam: život i sreću, smrt i nesreću. Ako poslušaš zapovijedi Gospoda, Boga svoga, koje ti danas dajem – ako ih poslušaš ljubeći Gospoda, Boga svoga, hodeći njegovim putovima, vršeći njegove zapovijedi, njegove zakone i njegove uredbe, živjet ćeš i razmnožit će te Jahve, Bog tvoj, i blagoslovit će te u zemlji u koju ulaziš da je zaposjedneš“ (Pnz 30,15-16).

Čovjek je, međutim, slobodan i ima mogućnost izabrati drugu vrstu puta. No, onima, koji se upute takvim stazama i na njima ustrajavaju, Gospodin poručuje: „Ako se srce tvoje odvrati i ne poslušaš, nego zastraniš i budeš se klanjao drugim bogovima i njima iskazivao štovanje, ja vam danas izjavljujem da ćete zaista propasti. Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo“ (Pnz 30,17-19).

III.

Svaki dan čovjekova života sličan je situaciji, slikovito rečeno, u kojoj se nalazi putnik na raskrsnici s koje vode dva puta u različitim pravcima. Pri tomu su jasno ispisani smjerokazi i čovjek zna koji od ta dva puta vodi do pravoga cilja, u život i sreću, a koji ne, te je na njemu sàmo da izabere i odluči se. Svjesni svega toga, zahvaljujemo Gospodinu što nam danas na početku korizme poručuje: „Život, dakle, biraj, ljubeći Gospoda, Boga svoga, slušajući njegov glas, prianjajući uz njega, da živiš (...). Tà, on je život tvoj, tvoj dugi vijek“ (Pnz 30,19-20).

Božji prijedlog je vrlo svečan, posvema jasan i od najveće važnosti. Radi se o donošenju odluka i zauzimanju stanovišta, koje imaju konačno značenje i vrijednost u čovjekovu životu. Na njemu je

odluka između dviju posvema različitih, čak suprotstavljenih, stvarnosti, kao što su život i smrt ili sreća i nesreća.

ZLATNO PRAVILO ISUSA KRISTA: SVE ŠTO ŽELITE DA LJUDI VAMA ČINE, ČINITE I VI NJIMA

Susret svećenika Plehanskog arhiđakonata
Jelah, 13. ožujka 2025.

Srdačno pozdravljam sve vas braću svećenike i svakoga ponaosob, koji djelujete u raznim crkvenim službama zajednica na području Plehanskog arhiđakonata. I u ime Nadbiskupije zahvaljujem vam za vaše vjerno služenje i za ustrajnost kojom to činite, često u nezahvalnim uvjetima i s ne malim poteškoćama. Hvala vam, posebice, što ste vidljivi znakovi nade i njezini svjedoci i što svoje snage stavljate u tu službu. To osobito treba naglasiti u jubilarnoj 2025. godini od rođenja Gospodina i Spasitelja Isusa Krista, nade naše (usp. 1 Tim 1,1), jer vi ste, po Isusovu blagoslovu i vašem pristanku na Božji poziv, njegovi suvremeni apostoli. Vi ste, zajedno sa svojim vjernicima, zaista hodočasnici nade i hvala vam za svaki trenutak kad održavate upaljenu svjetiljku nade i života Crkve u ovim krajevima.

Neka i sveukupno vaše buduće služenje, a posebice kroz jubilarnu godinu, bude vrijeme i prilika za vaš živ i osoban susret s našim Gospodinom Isusom Kristom, a vaš svaki susret s braćom i sestrama neka bude svjedočenje svećenikova poslanja da Crkva uvijek, posvuda i svima mora ponizno naviještati Spasitelja Isusa Krista kao nadu našu. Propovijedamo Njega, koji je sebe nazvao 'vratima' spasenja. Naime, tumačeći svoje posla-

nje kroza sliku Dobroga pastira, Isus je kazao: „Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se: i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti“ (usp. Iv 10,9).

I.

Kao vjernici, zajedno sa svima drugima i jednako kao oni, i mi prezbiteri smo na putu prema vratima spasa, a kao svećenici imamo časnu zadaću biti slika Dobroga pastira, te ljudima pokazivati, propovijedanjem i primjerom, gdje su i koja su to vrata spasa i predvoditi ih na zajedničkom putu u vječni život. Zato su svi kršćanski vjernici hodočasnici nade.

Nada je vrlo prepoznatljiva oznaka čovjekova života. Dio je njegove naravi. Živeći u nadi, posebice čovjek želi da život nema kraja. Nada je i važan pokretač njegova djelovanja i zdrava hrana njegovih osjećanja. Tako u svom dokumentu o proglašenju redovitoga jubileja 2025. godine papa Franjo piše: „Svi se nadaju. U srcu svakoga čovjeka prebiva nada kao želja i očekivanje dobra, iako ne zna što mu sutra nosi. Međutim, nepredvidljivost budućnosti ponekad izaziva proturječne osjećaje: od povjerenja do straha, od smirenosti do očaja, od sigurnosti do sumnje. Često susrećemo obeshrabrene ljude, koji u budućnost gledaju sa skepsom i pesimizmom, kao da im ništa ne može donijeti sreću. Zato neka ovaj Jubilej bude svima prilika za oživljavanje nade. Riječ Božja pomaže nam pronaći razloge za to.“ (*Spes non confundit*, 1).

Važnost nade u kršćanskom životu, posebice u kušnjama, tumačio je apostol Pavao riječima: „Opravdani, dakle, vjerom, u miru smo s Bogom po Gospodinu našem Isusu Kristu. Po njemu imamo u

vjeri i pristup u ovu milost u kojoj stojimo i dičimo se nadom slave Božje. I ne samo to! Mi se dičimo i u nevoljama jer znamo: nevolja rađa postojanošću, postojanost prokušanošću, prokušanost nadom. Nada pak ne postiđuje. Ta ljubav je Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!" (Rim 5,1-5). Stoga, zajedno s apostolom Pavlom i s vama, molimo neka nevolje, kojima ste izloženi vi i vjernici u vašim zajednicama rađaju vašom postojanošću, postojanost vašom prokušanošću, a prokušanost nadom čiji ste svjedoci. I neka nam svima u tome bude vodilja ono što je apostol Pavao pisao kršćanima u Rimu, koji su bili izloženi velikim progonima i opasnostima.

Privilegij i čast svakoga kršćanina a identitet svakoga svećenika je biti svjedok „djelotvorne vjere, zauzete ljubavi i postojane nade u Gospodinu našem Isusu Kristu" (1 Sol 1,3). Pozivajući se na apostola Pavla piše papa Franjo ono što nam je dobro poznato, da nada, zajedno s vjerom i ljubavlju, tvori triptih bogoslovnih kreposti koje izražavaju bît kršćanskog života (usp. 1 Kor 13,13; 1 Sol 1,3). I naglašava da je unutar te neraskidive dinamike nada krepost koja oblikuje usmjerenje koje ukazuje na pravac i cilj života vjere. Naravno, vrlo je zahtjevno, ali kršćani moraju biti „bogati nadom" (usp. Rim 15,13) kako bi mogli vjerodostojno i privlačno svjedočiti vjeru i ljubav koju nose u svojim srcima; kako bi vjera bila radosna, a ljubav oduševljena; kako bi svatko mogao dati makar samo osmijeh, gestu prijateljstva, bratski pogled, iskreno slušanje, nesebično služenje, znajući da to, u Isusovu Duhu, može postati sjeme nade za primatelje. (Usp. *Spes non confundit*, 18)

II.

Kršćane apostol Pavao potiče na krepostan život. Prvenstveno da služe Gospodinu tako što će im ljubav biti nehinjena, opredjeljenje prianjanja uz dobro a zaziranja od zla, ljubav s pravim bratoljubljem, pretjecanje jedni drugih poštovanjem, u revnosti pozvani su biti hitrima a u duhu gorljivima, te dodaje: „U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani!“ (Rim 12,12).

Pavlova preporuka o potrebi postojane molitve nalazi primjenu i konkretan primjer u današnjem korizmenom bogoslužju Riječi. Ponajprije, biblijski odlomak, koji nam je naviješten kao prvo čitanje, opisuje molitvu punu pouzdanja. Nju je izrekla kraljica Estera u vrlo teškim trenucima i kušnjama koje su prijetile cijelom narodu, a sažeta je u riječima: „Nema druge pomoći do tebe, Gospodine!“

Zahvalnu molitvu Gospodinu nastavio je i današnji psalam čiji je pripjev: „Kad sam te zazvao, uslišio si me, Gospodine.“ A njegov prvi stih glasi: „Zahvaljujem ti, Gospodine, iz svega srca, jer si čuo riječi mojih usta.“

Kao pravilo za uspješnost kršćanske molitve, koje je naznačeno u odlomku iz Matejeva evanđelja, Isus u svojoj Besjedi na Gori preporučuje: „Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se! Doista, tko god ište, prima; i tko traži, nalazi; i onomu koji kuca otvorit će se“ (Mt 7,7-8).

Nadahnuti primjerom kraljice Estere, u kušnjama sadašnjega trenutka u našoj zemlji, molimo za svakoga čovjeka, za svoj hrvatski narod i jednako za sve druge narode, i za mir među njima. I potaknuti primjerom svetoga pisca psalma unaprijed zahvaljujemo Gospodinu za sve uslišane molitve. A osim molitve koja se izriče riječima, prema Isu-

sovu nauku, u neraskidivoj vezi s njom treba biti njezin vidljiv oblik, konkretna primjena u svijetu, kojeg u današnjem odlomku Isus, kao zlatno pravilo za ponašanje svakoga čovjeka i naroda, iskazuje pozivom na ljubav, koji glasi: „Sve, dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima“ (Mt 7,12). To ustrajno propovijedati i dosljedno vršiti znači biti hodočasnici nade u ovim danima. To jesmo i to hoćemo biti. Znak i primjer nade u Bosni i Hercegovini!

VALJAŠ, SLUGO DOBRI I VJERNI! UĐI U RADOST GOSPODARA SVOGA!

Trideseta obljetnica smrti don Bože Markotića
Čajdraš, 9. travnja 2025.

Okupili smo se u župnoj crkvi Presvetoga Srca Isusova u Čajdrašu na molitvu u povodu obljetnice smrti don Bože Markotića, koji je kao župnik ove zajednice Isusovih vjernika umro prije 30 godina. Iznenadna bolest uzela ga je s ovoga svijeta kad je imao svega 43 godine života i 14 svećeništva. I dok molimo za njega i zahvaljujemo Bogu za dar njegova svećeništva, čini se prikladnim sjetiti se ukratko barem nekih trenutaka iz prethodnoga razdoblja njegova života.

I.

Bio je početak mjeseca rujna 1969. godine kad sam upoznao tada dječaka Božu Markotića, što znači da je otada prošlo više od 55 godina. Došli smo, naime, tih davnih dana s različitih strana u Zagreb i u isto vrijeme započeli prvi razred školovanja u Klasičnoj gimnaziji kao svećenički kandidati, on za Vrhbosansku a ja za Mostarsku biskupiju. Sve se događalo u Međubiskupijskom dječačkom sjemeništu, u kojemu je u tom času živjelo malo manje od 400 učenika. U prvi razred upisalo se te jeseni oko 125 dječaka i bili smo razdijeljeni u tri odjeljenja. Božo i ja smo se u toj rasporedbi našli u istom odjeljenju, pohađali nastavu i nastavili tako kroz naredne tri godine.

U slobodno vrijeme smo često igrali šah, koji smo jednako voljeli. Na dva velika igrališta, koje je Sjemenište posjedovalo, igrali smo i nogomet u kojemu je on rado sudjelovao i obično bio golman. Braneći svoj gol bio je hrabar i izravan u istrčavanju na loptu ali ne i na napadača, a dobro je branio. I kad bi pokupio loptu, redovito bi ponosno razvukao pobjednički osmijeh. Izgledao je malo ozbiljnije nego ostali đaci u razredu, jer je po datumu rođenja bio oko dvije godine stariji od nas ostalih dječaka. Iako se nije posebice isticao, bio je solidan učenik i nije imao problema sa školom koja je bila zahtjevna. A budući da smo, zbog skučenih prostora, svi učenici jednog odjeljenja satove učenja provodili u zajedničkim prostorijama, mogli smo vidjeti i pratiti koliko je tko radin pa pamtim da je Božo bio marljiv u učenju, ali je znao biti i zdravo nestašan, pa i zato kolegama drag.

Učenici istog odjeljenja obavljali su, također zajedno, jutarnje i večernje pobožnosti, molili krunicu i svakoga dana sa svim ostalim sjemeništarcima sudjelovali na svetoj Misi. U toplim razdobljima godine ta mala vojska đaka okupljala se u velikoj sjemenišnoj crkvi a u hladnim danima u kripti ispod nje. Pamtim da je Božo bio redovit na molitvama i na svetim Misama, a vjerujem i pobožan koliko redovit.

Nakon tri godine zajedničkoga školovanja životni putovi su nam se na nekoliko godina razdvojili i kontakti su bili samo povremeni jer je Božo, vjerujem ponajviše zbog stanja u obitelji iz koje je potjecao, prekinuo školovanje i otišao raditi, ako dobro pamtim negdje u Sloveniju, kako bi pomogao majci i baki, koje su živjele u okolici Modriče.

Kasnije sam saznao da Božo dolazi u Bogosloviju čemu sam se vrlo obradovao. Tako, kad je on započinjao prvu godinu studija, mi, koji smo s njim započeli u Zagrebu, već smo bili uznapredovali, ali smo u istoj kući proveli još nekoliko godina. Naravno, mnogo je drugih zgoda o kojima bi se dalo pripovijedati. Ali koliko je don Božo bio uporan, također u iznalaženju sredstava za život, možda će najbolje dočarati slika u kojoj ga vidim kako se popodne, nakon što je u jutarnjim satima bio na predavanjima, pridružio radnicima koji su obnavljali zgradu Bogoslovije, te u radnom odijelu sjedi na stubištu ispred ulaznih vrata i, da bi zaradio barem malo, čekićem udara, jer je dobio takvu zadaću, po izlizanom kamenu ne bi li prestao biti klizav za one koji ulaze i izlaze.

II.

Tijekom svoje župničke službe u ovoj zajednici don Božo je bio svjedok stradanja u opasnim ratnim danima koje je teško proživljavao. Svoje zabilježbe o tim danima počeo je riječima: „Početak nestajanja Čajdraša kakvog sam poznavao“, s posebnim naglaskom na vjernike ove zajednice s kojima je dijelio strahove, neimaštinu, hladnoću, nesigurnosti, opasnosti i nade. No, više negoli po svojoj preranoj smrti i po teškim danima rata u kojima je živio, djelovao i umro, pokojni Božo je u ovoj župi, kao i na širem području grada Zenice, upamćen kao svećenik koji je za svoje vjernike, ali također za sve druge koji su trpjeli, u tim danima bio živi znak nade, svjedok dobrote, svjetlo ljubavi i opirao se zlu. Darivao se braći i sestrama i zato su mu bili zahvalni. Činio je to i uz ne male rizike po vlastiti život, pa izravni svjedoci kažu da

je bio vrlo hrabar a u hrabrosti razborit. Oni koji su s njim živjeli, to su više puta potvrdili. Zabilježeno je također da je u tim danima Božo, koji je bio posvema svjestan opasnosti, ostajući među vjernicima u svojoj župi, bio spreman i život dati za kršćansku vjeru i svoj hrvatski narod. To je razlog što ga se danas sjećamo kao svjedoka vjere. Naime, kao i tolika druga braća svećenici, koji su u to ružno vrijeme po cijeloj našoj Nadbiskupiji bili izloženi stvarnim opasnostima po vlastiti život, ali su ustrajavali kao svjedoci Božje ljubavi, Božo je bio jedan od onih Isusovih učenika koji se istrošio služeći Božjem imenu. Pripada među one koji su, braneći Božji zakon, kršćansko ime i dostojanstvo čovjeka, svoj život izložili izravnoj opasnosti ali ipak nisu životom stradali. Takve je već staro kršćanstvo upravo zbog toga često nazivalo imenom *confessor fidei*, svjedoci vjere. Stoga je ovo prigoda u kojoj u ime cijele nadbiskupijske zajednice još jednom treba zahvaliti svima njima. Danas, naravno, osobito pokojnom Boži, s pouzdanjem da ga je Božje milosrđe nagradilo zbog njegove vjernosti. Nadamo se da mu je Bog oprostio sve slabosti od kojih nitko od Adamovih potomaka nije pošteđen. Ponizno vjerujemo također da je njegovoj duši, kad je došla pred vrata raja, milosrdni Gospodin ponovio Isusove riječi: „Valjaš, slugo dobri i vjerni! (...). Uđi u radost gospodara svoga!“ (Mt 25,21).

III.

Posvema je opravdano u ovoj prigodi, radi pouke nama živima, kako bismo se mogli ravnati u životu, potražiti odgovor na pitanje: Iz čega svjedoci Božji crpe snagu da bi kao Isusovi učenici ustrajali u vjernosti i u stanju osobne duhovne slobode?

Vrlo smo zahvalni Božjoj providnosti za današnji odlomak iz Ivanova evanđelja (Iv 8,31-42), koji se naviješta za vrijeme Misnih slavlja, jer u njemu nam odgovor na postavljeno pitanje nudi Isus sam. Naime, u svom tumačenju kako postići duhovnu slobodu i moralnu jasnoću, Isus grupi svojih slušatelja kaže: „Ako ostanete u mojoj riječi, uistinu, moji ste učenici; upoznat ćete istinu i istina će vas osloboditi“ (Iv 8,31-32).

Kao što je poznato, na jednom drugom mjestu Isus je za sebe kazao da je on Put, Istina i Život i da nitko ne dolazi Ocu nebeskom osim po Isusu (usp. Iv 14,6). Prema tomu, Istina o kojoj govori Isus, je njegovo drugo ime, On sam. Njegova pravila i zakon su Put kojim čovjek treba ići da bi stigao do Oca nebeskoga, a vječni Život je cilj i svrha čovjekova zemaljskog života. To pak znači da upoznati Istinu znači upoznati Isusa. Njegovi su učenici sàmo oni koji ostaju u Istini njegove riječi. Osim toga, Istina u moralnom smislu oslobađa čovjeka kad ju on upozna i prihvati. To jest, Isus, kad ga se upozna i prihvati kao Istinu, oslobađa čovjeka od zarobljenosti grijehom. Stoga Isus istoj grupi slušatelja, pozivajući ih u slobodu, svečanim govorničkim oblikom obraćanja poručuje: „Zaista, zaista, kažem vam: tko god čini grijeh, rob je grijeha. Rob ne ostaje u kući zauvijek, a sin ostaje zauvijek. Ako vas dakle Sin oslobodi, zbilja ćete biti slobodni“ (Iv 8,34-36).

Sloboda, o kojoj govori Isus i koju preporuča svojim učenicima, je sloboda „od“. Ona je stanje oslobođenosti od grijeha, od zlih nakana. Oslobađa ne samo od grijeha nego, po Isusovu uskrsnuću, također od smrti. Prema tomu, osnovna je poruka današnjeg odlomka iz Evanđelja da je

Isus, koji je Istina, došao zato da oslobodi čovjeka od laži grijeha i poziva ga da u toj slobodi živi, djeluje, sanja, misli i govori, te da čovjek, provodeći život u moralnoj slobodi kao svjedok Božji, na kraju dospije u stanje trajne slobode od smrti, gdje vjerujemo da je i duša pokojnoga don Bože. Pokoj vječni daruj mu, Gospodine!

DUH GOSPODNJI ME POMAZA I POSLA BLAGOVJESNIKOM BITI SIROMASIMA

Misa posvete ulja
Sarajevska katedrala, 16. travnja 2025.

Ovo Euharistijsko slavlje poznato je kao Misa posvete ulja jer je, u skladu s prastarom crkvenom tradicijom, sastavni dio njezina obreda blagoslov bolesničkoga ulja i posveta ulja svete krizme. Bolesničko ulje će se kroz narednu godinu dana koristiti za sakrament pomazanja bolesnika, a ulje svete krizme za podjeljivanje sakramenata krštenja, potvrde i svetoga reda i za posvete novih oltara.

Kao slavlje, koje biskup koncelebrira sa svojim prezbiterijem, ova sveta Misa očituje zajedništvo prezbitera i biskupa, njihovu zajedničku čast dioništva u sakramentu svetoga reda, izraz je ponizne želje prezbitera za obraćenjem i njihove volje da nastave osobno i zajedničko služenje u naviještanju Evanđelja, dijeljenju sredstava spasenja, posredovanju Božje milosti radi širenja kraljevstva Božjega među ljudima.

Misa posvete ulja obično se događa u jutarnjim satima na Veliki četvrtak. No, kad se, zbog udaljenosti župnih zajednica i dušobrižničkih obveza svećenika u njima, teško okupiti upravo na taj dan, predviđeno je da je se ova Misa može slaviti koji dan ranije. Tako se u našoj nadbiskupiji ustalio običaj da se ovo Euharistijsko slavlje organizira na Veliku srijedu.

Ulje kao znak koji ozdravlja od rana, koji osnažuje od slabosti, naznačuje ljepotu i dostojanstvo, jača duh i tijelo i podržava ga u sposobnosti za djelovanje središnja je tema ovoga slavlja i poruka nama svećenicima.

I.

Prema biblijskom nauku (*Rječnik biblijske teologije*), ulje je dar Božji i, zajedno sa žitom i vinom, pripada među glavne namirnice kojima Bog blagoslivlje i nasićuje svoj narod (Pnz 11,14). Ono je Božji dar i znak njegova blagoslova, a nedostatak ulja znak je Božje kazne zbog čovjekove nevjere. Ta je kazna ono čovjekovo stanje koje starozavjetni prorok opisuje ovim riječima: „Jest ćeš, a nećeš se nasititi, a gladan ćeš ostati; stavljat ćeš na stranu, a ništa nećeš sačuvati; ako što i sačuvaš, ja ću maču predati. Sijat ćeš, ali nećeš žeti; tijéštit ćeš maslinu, a ulja neće biti; gazit ćeš mošt, a vina nećeš piti“ (Mih 6,14-15).

Ulje je i pomast koja tijelu daje ugodan miris (usp. Est 2,12), jača njegove udove (usp. Ez 16,9), ublažava boli njegovih rana (usp. Iz 1,6). Ono je i tvar koja se stavlja u svjetiljke. Svijetli pred Gospodinom jer je sam Bog izdao Aronu i njegovim sinovima neopozivu naredbu za izraelske naraštaje da u njegovu Prebivalištu „za svjetlo donose čistoga ulja od istupanih maslina, tako da svjetlo neprestano gori (...). Neka ga postavljaju u Šator sastanka izvan zavjese što zaklanja Svjedočanstvo da gori pred Gospodinom od večeri do jutra“ (Iz 27,20-21).

Ulje u Svetom Pismu ima i veliko simboličko značenje. Ono je znak Božjega blagoslova a zelena maslina kao simbol naznačuje pravednika kojega

je Bog blagoslovio i koji se uzda u Božju dobrotu. Naime, kao što se čita u psalmu: „Ja, k'o zelena maslina u domu Božjem, uzdam se u Božju dobrotu dovijeka. Hvalit ću te svagda što si to učinio i slavit ću tvoje ime, jer je dobrostivo, pred licem tvojih pobožnika" (Ps 52,10-11). Ulje je također simbol radosti, te se njime čovjekovo lice osvježava (usp. Ps 104,15).

Ulje je i znamen buduće vječne sreće. To jest: „U onaj dan – riječ je Gospodinova – odazvat ću se nebesima, a ona će se zemlji odazvati; zemlja će se odazvati žitu, moštu i ulju, a oni će se odazvati Izraelu" (Hoš 2,23-24).

Uljem se pomazuju kraljevi što je vanjski znak Božjeg izabranja i prisutnosti Duha Božjega u njima. Tako na primjer: „Samuel uze uljanicu s uljem, te je izli na glavu Šaulu; zatim ga poljubi i reče: 'Ovim te Gospodin pomazao za kneza nad svojim narodom Izraelom. Ti ćeš vladati nad narodom Gospodinovim i izbavit ćeš ga iz ruke njegovih neprijatelja unaokolo. (...). Tada će na te sići duh Gospodinov, te ćeš pasti u proročki zanos s njima i promijenit ćeš se u drugog čovjeka'." (1 Sam 10, 1-6).

Starozavjetni svećenici, a osobito veliki svećenik, su bili pomazani. Proroci također. I Isus je pomazanik Božji. Dapače, na samom početku svoga javnog djelovanja Isus na sebe primjenjuje poznate riječi Izaije proroka o pomazanju kao svom proročkom dostojanstvu i poslanju koje iz toga proizlazi. Kao što smo čuli u današnjem prvom čitanju iz Svetoga Pisma, Izaija prorok je pisao a Isus, kao što smo čuli u odlomku iz Lukina evanđelja koji se također naviješta upravo danas na Misi posvete ulja, u svojoj nastupnoj propovijedi u Nazaretu na sebe primijenio Izaijine riječi:

„Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje“ (Lk 4,18-19).

II.

Biblijska poruka o ulju, koje ublažava boli čovjekovih rana, u osnovi je značenja i uporabe ulja kod slavlja sakramenta bolesničkoga pomazanja, a veza između pomazanja i prisutnosti Duha Božjega, te proročkoga dostojanstva i poslanja izvor je korištenja i značenja ulja u kršćanskim sakramentima krštenja, potvrde i svetoga reda.

U govoru i simbolici današnjega liturgijskog događaja ulje naznačuje posvećenje i poslanje. Posvećenje u smislu osobne predanosti određenoj službi. U konkretnom slučaju to je također naša posvećenost svećeničkoj službi na koju nas je Bog izabrao, a mi slobodno pristali na to njegovo izabranje. A poslanje, o kojemu je danas riječ, je stvarno vršenje službe na koju smo izabrani i na nju pristali.

Ulje obilježava onoga tko je pomazan ne samo po tomu što pokriva pomazanu površinu, već posebice time što prodire kroz pore u kožu pomazanika i doslovce miješa se s njim, ulazi unutra, utiskuje se u njega. U tom smislu ulje naznačuje da je pomazana osoba trajno obilježena Bogom i da se posvema darovala, predala, posvetila Bogu radi izvršenja svoga poslanja pomazanika Božjega. Ta trajna obilježenost Bogom vrijedi za svakoga kršćanina koji je primio sakrament krštenja i potvrde, a za svećenike i biskupe taj biljeg prisutan je još i po primljenom sakramentu svetoga reda.

Pomazanik Božji je, kao što tumače Izaija prorok i Isus u Lukinu evanđelju, poslan biti blagovjesnik siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje. To su duhovna ulja koja, osim korištenja svetih ulja kao tvari u obredima slavlja sakramenata, svećenici trebaju osobito u naše vrijeme davati ljudima.

III.

U propovijedi svećenicima za vrijeme Mise posvete ulja prošle godine papa Franjo je upozorio kako su također svećenici u suvremenim okolnostima u napasti biti vrlo aktivni i istovremeno se osjećati nemoćno, te zato gubiti oduševljenje i „odložiti vesla u lađu", zatvoriti se u jadikovanje nad situacijom i nad drugima, te tako dopustiti da prevlada veličina problema nad veličinom Božjom. Stoga je vrlo važna, osobito u trenucima poteškoća, uzajamna solidarnost svećenika.

Posvema svjesni te napasti i okolnosti koje hrane takva osjećanja, znademo da biti blagovjesnik ljudima koji su ponizni u duhu, siromašni ohološću i spremni prihvatiti Riječ Božju, te njima naviještati i svjedočiti, znači nuditi im, ponizno i ustrajno, „ulje" milosrđa Božjega i njime prožimati njihove živote i ponašanja. Jer Krist, pomazanik Božji, je svjedok i posrednik milosrđa Božjega. To je i osnovno poslanje Crkve. A i svećenici su pomazani samo zato da bi bili posrednici milosrđa Božjega.

Pozvani smo razlijevati ulje utjehe Božje svima koji su ožalošćeni ili osamljeni u suvremenom društvu, posebice tamo gdje nedostaje stvarne uzajamne solidarnosti i bratske blizine. Živimo,

naime, u vremenu u kojemu često prevladavaju nasilje, nesigurnost, gospodarsko siromaštvo, društvena nepravda, nesigurnost, nestalnost ljudskih izbora, privremenost bračne ljubavi, medijski začarani krug, instant sreća i nerealne želje. U tim okolnostima cijela Crkva i posebice svećenici pozvani su razlijevati „ulje" solidarnosti, bratskih odnosa, suosjećanja, milosrđa, prijateljstva, djelatne ljubavi, blagosti i dobrote, te njime prožimati ljude i društvo.

Poslani smo svima donositi duhovno ulje: Kristove nade i njegove radosti, ulje Kristovih svjedoka, ljudske i prijateljske blizine, ulje primjera tihog i predanog rada, ulje razumijevanja za druge, ulje čestitosti i blagosti, ulje oprosta koji liječi dušu, ulje predanosti svom poslanju, ulje pročišćenja osobnog i kolektivnog pamćenja od otrovnih klica zla, ulje molitve za druge, ulje prijateljskih pogleda i osmijeha, ulje strpljivosti i dijaloga, ulje odgovornosti za riječ koja se izgovara i gestu koja se čini, ulje otvorenosti koja nikoga ne isključuje, ulje zdravoga humora, radosti i zadovoljstva.

Oni koji tako rade, drugima daju ulje radosti umjesto ruha žalosti (usp. Iz 61,6), te ih zato Pismo naziva svećenici Gospodnji i službenici Boga našega.

PREPOROĐENI DUHOM SVETIM, NAVIJEŠTATI EVANĐELJE I BITI SVJEDOCI NADE

Kapitul Franjevačke provincije Bosne srebrene
Sarajevo, 28. travnja 2025.

Svečanost kapitula Franjevačke provincije Bosne srebrene započinje slavljem svete Mise za koju su, po promislu Božjemu, za razmatranje predviđeni odlomci iz Djela apostolskih (4,23-31) i Ivanova evanđelja (3,1-8). I naravno, sa zahvalnošću providnosti Božjoj za poruku koju nam šalje po prijedlogu spomenutih odlomaka Riječi Božje, prepuštamo se ponizno da nas kroz ovo razmišljanje vode poruke koje su u njima sadržane.

I.

U prvom čitanju čuli smo izvještaj o tomu kako su apostoli Petar i Ivan bili otpušteni iz zatvora, te odmah otišli svojima i izvijestili ih što su im, prije otpuštanja, rekli starješine i veliki svećenik. Naime, ova dva apostola su u predvečerje prethodna dana bili bačeni u tamnicu nakon što je hromome od rođenja, koji je prosio milostinju na vratima hrama u Jeruzalemu, Petar kazao: „Srebra i zlata nema u mene, ali što imam – to ti dajem: u ime Isusa Krista Nazarećanina hodaj!“ (Dj 3,6), te se hromi ustao na noge i krenuo za apostolima koji su bili došli u hram na molitvu.

Apostoli su bili zatvoreni također zato što je Petar, nakon što je hromi prohodao, iskoristio priliku, te zapanjenim ljudima, koji su se str-

čali, uputio propovijed i prijekor: „Izraelci, što se ovomu čudite? Ili što nas gledate kao da smo svojom snagom ili pobožnošću postigli da ovaj prohoda? Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev, Bog otaca naših, proslavi slugu svoga, Isusa kojega vi predadoste i kojega se odrekoste pred Pilatom kad već bijaše odlučio pustiti ga. Vi se odrekoste Sveca i Pravednika, a izmoliste da vam se daruje ubojica. Začetnika života ubiste. Ali Bog ga uskrisi od mrtvih, čemu smo mi svjedoci“ (Dj 3,12-15).

Dok su dvojica apostola još govorili narodu, došli su svećenici, hramski zapovjednik i saduceji. Bili su, naime, ozlovoljeni time što apostoli, usprkos izrečenim zabranama, navješćuju Isusovo uskrsnuće i uskrsnuće mrtvih, te su ih pograbili i zatvorili u tamnicu do sutra jer je već bila večer. Sutradan su ih ipak pustili jer su se bojali reakcije naroda, ali su im zapovjedili da podnipošto ne zbore niti naučavaju u ime Isusovo, na što su im Petar i Ivan hrabro odgovorili: „Sudite je li pred Bogom pravo slušati radije vas nego Boga. Mi doista ne možemo ne govoriti što vidjesmo i čusmo“ (Dj 4,19-20).

Nakon izlaska iz zatvora, kaže sveti pisac, Petar i Ivan su odmah otišli svojima, što je izraz kojim su nazvani članovi prve kršćanske zajednice, vjerojatno okupljeni u nekoj privatnoj kući u Jeruzalemu. No, osim opisa konkretnih događaja, još je važnije u današnjem odlomku uočiti način reagiranja kršćanske zajednice na ovu konkretnu vrlo opasnu situaciju, na prijetnje koje su se umnažale, na zabrane sa strane vlasti i izazove koji su iz toga proizlazili. Naime, kršćanska zajednica pred opasnošću ne reagira tako da smišlja način kako

izbjeći progone i prijetnje, nego se prvenstveno daje na molitvu.

U toj najduljoj molitvi, koja je zabilježena u Novom Zavjetu, kršćani uopće ne mole Boga da ih oslobodi progona nego da ih blagoslovi unutrašnjom slobodom kako bi mogli riječima i djelima hrabro navješćivati Evanđelje. Njihova se molitva sastoji od tri dijela. Ponajprije s povjerenjem ističu da je Gospodin stvoritelj neba i zemlje i mora i svega što je u njima. Potom, preuzimajući riječi starozavjetnoga psalmista (usp. Ps 2,1-2), uočavaju da se bune narodi, ludosti snuju i rote se protiv Gospodina i sluge njegova Isusa Krista ali, zagledani u Krista, ne mole Gospodina da promotri prijetnje, koje postoje, i dadne njima, slugama svojim, sa svom smjelošću navješćivati riječ Božju također u takvim okolnostima.

U istoj molitvi Isus je nazvan imenom Sluga Božji, a jednakim imenom nazvani su Isusovi učenici. To pak znači da zajednica kršćana zna da treba biti slična svom učitelju Isusu Kristu također u patničkom svjedočenju za Božju stvar. Odnosno, kršćani kao sluge Božje trebaju sličiti Sluzi Božjemu ne samo po imenu nego po svom ponašanju.

II.

Današnji odlomak iz Ivanova evanđelja pripovijeda zgodu o dobronamjernom čovjeku Nikodemu, uglednom farizeju, koji je, očito impresioniran Kristom, krišom noću došao Isusu, te od njega molio odgovore na pitanja, koja su mu se bila nametnula a za koja nije nalazio rješenja. Nikodemu su već bile jasne neke stvari, te je Isusu na osnovu toga kazao: „Znamo da si od Boga došao kao učitelj jer nitko ne može činiti znamenja kakva ti

činiš ako Bog nije s njime“ (Iv 3,2). Međutim, Isusu nije dovoljno što je za sebe čuo od Nikodema. On to zna i nije mu potrebna ničija potvrda za to. Ipak, Isus se raduje Nikodemovu dolasku jer nastavlja s njim razgovarati, ali koristi prigodu, te poučava Nikodema i nadograđuje u njemu ono što je već započelo. Poziva ga da se preporodi, na novo rođenje odozgor, jer samo takvi mogu vidjeti kraljevstvo Božje (usp. Iv 3,3).

Preporođenje, rođenje odozgor, rođenje od Boga, moguće je jer je Isus odozgor došao na zemlju. I da ne bi bilo dvojbe, Isus dodatno tumači: „Zaista, zaista, kažem ti: ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje“ (Iv 3,5). Dakle, nije dovoljno očekivati, nadati se ili imati želju za kraljevstvom, već je potrebno biti rođen od Duha, koji ulazi u čovjeka po Isusu kao djelatna snaga preporođenja, početak novoga života, jer on je životvorac, što čovjek prihvaća po vjeri. Plod te vjere je također prihvaćanje i primanje krštenja. Taj sakrament je u ovom odlomku Ivanova evanđelja nazvan rođenje iz vode i Duha (usp. Iv 3,5), a apostol Pavao ga je nazvao imenom kupelj novoga rođenja koja obnavlja po Duhu Svetom (usp. Tit 3,5). Zato su, na osnovu ovog Isusova nauka, neki crkveni pisci smatrali da se kršćanin, za razliku od svih drugih ljudi, sastoji od tijela, duše i Duha Svetoga.

III.

Evanđeoski savjeti, zasnovani na Isusovim riječima i primjerima, koje su preporučili Apostoli i crkveni Oci, te tumačili učitelji i štitili pastiri Crkve, Božji su dar koji je Crkva primila od svoga Gospodina i po Njegovoj ih milosti uvijek čuva.

Njih od najranijih vremena ostvaruju pojedinci u životu i sredstva su njihova posvećenja, no samo se u Crkvi žive ti savjeti i njezin su ukras.

Na osnovu povezanosti s Crkvom „dogodilo se da su se, kao na stablu koje je Bog posadio i koje se na divan i raznolik način razgranalo u Gospodinovu polju, razvili razni oblici samotničkog ili zajedničkog života i nastale različne obitelji, koje povećavaju sredstva koliko za korist svojih članova toliko i za dobro cijeloga Kristova Tijela“ (LG 43). Ovaj stalež „na poseban način pokazuje uzvišenost Božjega kraljevstva nad svim zemaljskim stvarima i njihovim najvećim potrebama; pokazuje također svim ljudima nadmoćnu veličinu snage Krista Kralja i neizmjernu moć Duha Svetoga, koja divno djeluje u Crkvi“ (LG 44). On trajno pripada njezinu životu i svetosti i kao takav stalan je i vidljiv znak nade, Isusa Krista.

U vidu obilježavanja jubileja Bogu posvećenoga života, Dikasterij koji je nadležan za ovo područje poručio je da je Jubilej „godina pomirenja, obraćenja i sakramentalne pokore i, samim time, solidarnosti, nade, pravde, predanog zalaganja u služenju Bogu u radosti i miru s braćom i sestrama. Nazvan je ‘Svetom godinom’ ne samo zato što započinje, odvija se i zaključuje svečanim svetim obredima, nego i zato što ima za cilj promicati svetost života. Ustanovljen je zato da ojača vjeru, potakne djela solidarnosti i bratskoga zajedništva u Crkvi i društvu, da pozove i potakne vjernike na iskrenije i dosljednije ispovijedanje vjere u Krista jedinoga Spasitelja.“

Kao hodočasnici nade, svi smo pozvani biti svjedoci Radosne vijesti i ovu godinu učiniti simfonijom vjere. Na to su osobit način pozvane Bogu

posvećene osobe tako što će, povezujući vrednote nade i mira, zalagati se za posljednje na ovome svijetu i slušati vapaje siromaha, brinuti se za očuvanje stvorenoga svijeta, promicati sveopće bratstvo i solidarnost među ljudima i, nasljedujući Isusa Krista, vršiti evanđeoske savjete, te osobnom posvetom obnavljati i jačati Crkvu Božju, Tijelo Kristovo.

IV.

Osnovna je poruka današnjeg odlomka iz Djela apostolskih da kršćani kao sluge Božje trebaju sličiti Sluzi Božjemu Isusu ne samo po imenu nego po svom ponašanju, a osnovna poruka odlomka iz Ivanova evanđelja je poziv čovjeku na preporođenje i obnovu po Duhu Svetom. U toj službi osobnoga posvećenja izravno su evanđeoski savjeti, njihovo prihvaćanje i vršenje jer se radi o primjeni Isusovih riječi i nasljedovanju njegova primjera. Oni su također u službi duhovne obnove Crkve i njezina povijesnoga jačanja i u njoj se žive. A u tom procesu osobnog i crkvenog napretka svako održavanje kapitula neke redovničke zajednice je vrijeme zahvaljivanja za prošlo i njegova preispitivanja, te razdoblje obnove povjerenja u providnost Božju i molitve da Gospodin blagoslovi svoje sluge kako bi, poput rane zajednice kršćana, sa svom smjelošću smogli snage i navješćivati riječ Božju u svim okolnostima, osobito kad se bune narodi, ludosti snuju i rote se protiv Gospodina i sluge njegova Isusa Krista.

Dok cijela Crkva očekuje novoga nasljednika apostola Petra, i mi se danas, po primjeru Isusovih učenika kod izbora apostola Matije, pridružujemo u molitvi da Gospodin, poznavatelj svih

srdaca, blagoslovi kardinale izbornike, te prepoznaju koga je Bog izabrao da primi mjesto petrovske službe pa nam ga pokažu u dan kad bude volja Božja (usp. Dj 1,24-25). Također, sa zahvalnošću za svaki dosadašnji doprinos članova Bosne Srebrene i radujući se budućoj suradnji, pridružujem se u molitvama sa željom da, u službi potreba Nadbiskupije i Provincije, preporođeni Duhom Božjim i vršeći evanđeoske savjete, vođeni krepošću razboritosti i po zagovoru blažene djevice Marije koju zazivamo kao prijestolje mudrosti, na ovom kapitulu donesete najprikladnije odluke radi dušobrižničkoga služenja u sadašnjem trenutku kako bismo mogli biti svjedoci nade, navješćivati Evanđelje, obnavljati Crkvu Božju, Tijelo Kristovo, i jačati njezino unutrašnje jedinstvo.

SVEĆENICI KAO HODOČASNICI NADE U GLAVNOJ OD DESET CRKAVA, POSUTIH PORED PUTOVA U VRHBOSANSKOJ NADBISKUPIJI

Sabor prezbiterija Vrhbosanske nadbiskupije
Sarajevo, 7. svibnja 2025.

Prezbiterij Vrhbosanske nadbiskupije ove godine okuplja se već 31 godinu zaredom. Sastajemo se kao svećenici ponajprije zato da zahvalimo Gospodinu za povjerenje koje nam je ukazao time što nas je pozvao da budemo suradnici njega, Boga svemogućega, u njegovu djelu posvećenja i spasenja čovjeka i cijele ljudske povijesti. Okupljamo se i zato da razmijenimo informacije o tomu što smo uradili i da razgovaramo o budućim nakanama i planovima. I dok ponizno ispovijedamo da smo činili samo ono što smo bili dužni činiti, svjesni da smo slabi suradnici svemogućega Gospodara vremena i svega stvorenoga (usp. Lk 17,10), priznajemo da je moglo i trebalo još bolje, te zato molimo njegov oprost za propuste i slabosti. I s povjerenjem u njegovu providnost i dobrotu molimo blagoslov za vjernike, koji su nam povjereni, i za nas posrednike Božje milosti i spasenja, kako bi naše buduće služenje u svijetu i svjedočenje Božje dobrote u narednim danima bilo još bolje.

I.

Prvotno je bilo predviđeno da ovaj naš susret bude 30. travnja, u srijedu nakon svetkovi-

ne Uskrsa, kako je to bivalo prethodnih godina. Ali, budući da su braća franjevci prošloga tjedna održavali svoje redovito kapitularno zasjedanje na kojemu je sudjelovao velik broj braće, te zbog te obveze oni ne bi mogli sudjelovati na susretu prezbiterija, dogovorili smo se i ovaj susret pomaknuli unaprijed za tjedan dana što svakako treba prepoznati kao lijep znak uzajamnoga bratskog uvažavanja.

Budući da se nalazimo u jubilarnoj 2025. godini od Isusova rođenja, u skladu s crkvenim prijedlozima iz Rima o obilježavanju ovoga važnog jubileja, u našoj Nadbiskupiji deset je crkava proglašeno za jubilarne. I kao što je naznačeno u programima opće Crkve, osim u bazilici svetoga Petra u Rimu, kamo će se mnogi hodočastiti, narod Božji različitih staleža, a među njima također svećenici okupljati na molitve, druge pobožnosti i zavjete u jubilarnim crkvama po svim biskupijama u svijetu.

Jedna od jubilarnih crkava u našoj Nadbiskupiji je ova katedrala. U njoj smo svečanim slavljem otvorili, a u njoj ćemo i zatvoriti ovu jubilarnu godinu. U njoj, koja je majka svih crkava u našoj biskupijskoj zajednici, okupio se danas na svoje jubilarno hodočašće prezbiterij Nadbiskupije i zato je naš susret ove godine isključivo duhovnoga karaktera. I vrlo je važno imati u svijesti da će ovaj jubilej usmjeriti putovanje cijele Crkve i svakoga kršćanskoga vjernika prema jednoj drugoj obljetnici koja je fundamentalna za sve kršćane: prema 2033. godini kada će se slaviti 2000 godina od slavnoga djela otkupljenja čovjeka po muci, smrti i uskrsnuću Gospodina Isusa Krista što znači da nam predstoji „putovanje obilježeno velikim etapama u kojima Božja

milost prethodi i prati narod koji korača marljiv u vjeri, djelatan u ljubavi i postojan u nadi (usp. 1 Sol 1,3)". (*Spes non confundit*, 6).

II.

Kršćanski život je častan put, ali vrlo zahtjevan. Stoga nikako nije slučajno da je hodočašće bitan element svakoga jubilejskog događaja. Naime, život je putovanje kroz vrijeme, hodočašće, i ustrajavanje u njemu u simboličkom smislu puno je značenja za one koji traže smisao života i veoma je prikladno za ponovno otkrivanje vrijednosti tišine, truda i usredotočenosti na ono bitno. U službi tih vrednota i hoda prema cilju „jubilejske crkve, posute duž hodočasničkih putova i u gradu Rimu, mogu postati oaze duhovnosti u kojima se može pronaći snagu na putu vjere i napajati se na izvorima nade, napose pristupanjem sakramentu pomirenja, tom nezaobilaznom polazištu za stvaran put obraćenja. U partikularnim će se Crkvama posebna pozornost posvetiti pripravi svećenikâ i vjernikâ za ispovijed i osiguravanju mogućnosti za pojedinačnu ispovijed". (*Spes non confundit*, 5).

Vjerni nakani Crkve, okupili smo se danas u glavnoj od deset crkava, posutih pored putova u našoj Nadbiskupiji na jubilejsko hodočašće prezbiterija: na zahvalu, na molitvu, na sakrament pomirenja i na razmatranje, kako bismo, vrativši se na mjesta svoga služenja, pomireni s Gospodinom i osnaženi u vjeri u Krista Gospodina, nadu našu, imali moralno pravo braći i sestrama naviještati milost, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, Gospodina našega (usp. 1 Tim 1,1-2).

III.

U svakom razdoblju i okolnostima Crkva je pozvana prepoznavati znakove koje joj Gospodin šalje. O njima i o potrebi da ih se prepoznaje govorio je također Isus (usp. Mt 16,3), a crkveno učiteljstvo o istoj temi dodaje: „Crkva je dužna u svako vrijeme ispitivati znakove vremena i tumačiti ih u svjetlu evanđelja tako da uzmogne odgovoriti na vječna ljudska pitanja o smislu sadašnjeg i budućeg života, te o njihovu međusobnom odnosu, i to na način kako odgovara svakom pojedinom naraštaju“ (Drugi vatikanski koncil, *Gaudium et spes*, 4). Glede toga pokojni papa Franjo dodaje da kao kršćanski vjernici i svjedoci nade ponajprije „moramo obratiti pozornost na mnoge dobre stvari u svijetu kako ne bismo upali u napast da se smatramo ophrvanima zlom i nasiljem. Ali znakovi vremena, koji u sebi sadrže čežnju ljudskog srca potrebita spasonosne Božje prisutnosti, traže da se pretvore u znakove nade“. (*Spes non confundit*, 7). To je časna zadaća kršćana.

Kršćanin je pozvan prepoznati istinu da je zemlja puna dobrote Gospodnje (usp. Ps 33,5) i biti svjedok, graditelj i promicatelj dobrih znakova vremena. No, istina je također da ti znakovi nisu uvijek dobri i da postoje razdoblja kad su loši znakovi vrlo prisutni, te ugrožavaju sklad koji Bog želi i unose razne oblike nemira među Božja stvorenja. A poslanje je kršćana i u takvim okolnostima naviještati Krista, nadu našu. O jednome od takvih opasnih vremena i hrabrom propovijedanju Krista u njemu govori današnje prvo čitanje iz Svetoga Pisma (Dj 8,1-8).

Znak za prezbiterij ove Nadbiskupije je i današnji odlomak iz Djela apostolskih u kojemu se sveti Luka sjeća teških progona, koji su pogodili kršća-

ne u Jeruzalemu nakon kamenovanja mučenika Stjepana (usp. Dj 8,1-8) i opisuje njihovu reakciju na opasnosti kojima su bili izloženi. Apostoli su tada, opasnostima usprkos, ostali na svojim mjestima u Jeruzalemu i prema okolnostima nastavili svoju službu. To je primjer Isusovih svetih svjedoka koji treba uočiti svaki Isusov svećenik kao apostol svoga vremena. Ostali pak Isusovi učenici, poučeni stradanjem mučenika Stjepana, raspršili su se po krajevima Judeje i Samarije. Sklonili su se zbog opasnosti po svoje živote, jer su progonitelji ulazili u njihove kuće, odvlačili muževe i žene i predali ih u tamnicu. Međutim, ta povijesna informacija nije najvažnija poruka ovoga biblijskog odlomka, već je mnogo korisnije uočiti da su također ovi, koji su se raspršili iz Jeruzalema u vrijeme velikoga progona u tom gradu, u krajevima u koje su došli obilazili i navješćivali Riječ Božju. Tako su bili hrabri svjedoci Kristovi, znakovi nade. Dobri znakovi svoga vremena. I primjer svim kasnijim generacijama Isusovih učenika. Posebice su uzor za ponašanje nama današnjim apostolima, pa se u njihov sveti zagovor preporučamo.

Znak je također činjenica da ovo svoje okupljanje održavamo upravo na dan kad počinje konklava za izbor novoga predstojnika Crkve i da ovu svetu Misu slavimo u isto vrijeme kad se u Rimu održava Euharistijsko slavlje *pro eligendo romano pontifice*, te se tako pridružujemo u molitvi na tu važnu nakanu. Sjećamo se pri tomu kako su se apostoli, neposredno prije negoli će u svoj zbor izabrati Matiju, okupili i molili riječima: Gospodine, poznavaoče svih srdaca, pokaži koga si izabrao da primi mjesto ove apostolske službe (usp. Dj 1,24-25) i tek onda birali. A u vjeri da Gospodin

vodi Crkvu i da on izabire, znademo da je Providnost Božja već izabrala novoga nasljednika apostola Petra i da sveznajući Bog zna tko je on, a kardinali izbornici danas, kao apostoli nekada, služe za to da po njihovu djelu Gospodin vidljivoj Crkvi pokaže koga je izabrao da, kao 267. nasljednik apostola Petra, u narednom razdoblju predvodi zajednicu u ispovijedanju vjere da je Krist pomazanik, Sin Boga živoga (usp. Mt 16,16), da utvrđuje braću sestre u vjeri (usp. Lk 22,32) i da bude vidljivi znak jedinstva Isusovih vjernika.

IV.

U dokumentu, kojim je najavio jubilarnu godinu, papa Franjo je kršćane nazvao hodočasnicima nade i pozvao ih da rastu posebice u toj kršćanskoj kreposti i da je uvijek svjedoče. Zaželio je da se „prvi znak nade ostvari kao mir za svijet, koji je ponovno utonuo u tragediju rata jer je, zaboravljajući tragedije iz prošlosti, čovječanstvo podvrgnuto novom i teškom ispitu u kojem su mnogi narodi potlačeni brutalnošću nasilja“. (*Spes non confundit*, 8). Zaželio je i dodao još mnogo drugih znakova nade!

Na sve želje za ostvarenje znakova nade, kao Isusovi učenici i njegovi svjedoci, obećavamo svoj doprinos i dodajemo poniznu molitvu da u Bosni Hercegovini prestane sijanje straha, da se ostvari društveni dijalog, zauzimanje za opće dobro, zaštita čovjekova dostojanstva i poštivanje ljudskih prava. U tom smislu postaje vrlo aktualna poznata molitva svetoga Franje, koju ovdje kao prezbiterij Vrhbosanske nadbiskupije, u službi svjedoka i hodočasnika kršćanske nade, ponavljamo kao svoju molitvu i program.

Gospodine, učini me oruđem svoga mira: Gdje je mržnja, da donosim ljubav! Gdje je uvreda, da donosim praštanje! Gdje je nesloga, da donosim jedinstvo! Gdje je zabluda, da donosim istinu! Gdje je sumnja, da donosim vjeru! Gdje je očaj, da donosim nadu! Gdje je tama, da donosim svjetlo! Gdje je žalost, da donosim radost!

Gospodine, učini da ne tražim: da me tješe, nego da ja tješim druge; da ne zahtijevam da me razumiju, nego da se trudim razumjeti druge; da ne tražim samo da me ljube, nego da i ja ljubim druge! Jer tko se daruje, prima; tko prašta, bit će mu oprošteno; i tko umire sebi, rađa se za vječni život!

Oni koji tako čine, zaista su hodočasnici nade! Samo zato smo svećenici! To je čast, identitet i poslanje Isusovih svećenika! To jesmo i to želimo biti!

VI. MIR JE PLOD LJUBAVI I PRAVDE

ŠTO GOD UČINISTE JEDNOMU OD NAJMANJE BRAĆE, MENI UČINISTE

Molitva za Sinodu i za mir u Ukrajini i Svetoj Zemlji
Sarajevska katedrala, 19. veljače 2024.

Kao zajednica Isusovih vjernika u Bosni i Hercegovini, slavljenjem svetih Misa na današnji dan izražavamo duhovnu potporu inicijativi Vijeća europskih biskupskih konferencija i pridružujemo se europskom lancu korizmenih Euharistijskih slavlja „za sadašnju Sinodu i za žrtve ratova koji bjesne u Ukrajini i Svetoj Zemlji". Ujedno, ovom inicijativom nastavlja se također uzajamna solidarnost i zauzimanje za rast zajedništva Crkve u europskim zemljama.

Lanac korizmenih svetih Misa u Europi započeo je prije nekoliko godina kao izraz duhovne blizine s ljudima, koji su u to vrijeme masovno bili izloženi opasnostima zarazne bolesti i različitim posljedicama koje su s time bile povezane. A nakon što je prošla spomenuta opasnost zaraze, neposredan razlog, zbog kojega je nastavljen ovaj lanac molitve, bio je rat koji je izbio u Ukrajini pa su katolici po cijeloj Europi molili za mir. I jer stradanja i nasilje ne prestaju, na području biskupskih konferencija u Europi nastavlja se spomenuti običaj Euharistijskih slavlja kroza sve dane korizmenoga vremena. Ovaj put svi će moliti za uspjeh biskupske Sinode, koja će završiti u listopadu, te za mir u Ukrajini i Svetoj Zemlji i za žrtve ratova, koji odnose brojne ljudske živote i uzrokuju velika razaranja materijalnih i kulturnih dobara.

Članice Vijeća europskih biskupskih konferencija, kojih ukupno ima 39, tijekom korizme, po jedna svakoga dana osim u nedjelje, slavit će svete Mise i moliti na spomenute nakane sa željom da svi ljudi budu braća, da prestanu ratovi i da zavlada trajan i pravedan mir.

I.

Zahvalni smo Providnosti što je, po liturgijskom rasporedu biblijskih čitanja, upravo za dan, kad je predviđeno da se naša Biskupska konferencija pridruži plemenitom lancu Euharistijskih slavlja, predvidjela vrlo prikladne odlomke. I naravno, oni će nam u ovom razmatranju poslužiti kao nadahnuće i usmjerenje.

Prvo čitanje je odlomak iz starozavjetne knjige Levitskoga zakona. U njemu je sadržana pouka o svetosti na koju Bog poziva svakoga čovjeka i zakon o načinu kako do nje doći u svakodnevnom životu. Dapače, „zapovijed svetosti" središnja je tema cijele ove knjige.

Čovjek treba organizirati svoj život i cijelo društvo polazeći od Božje svetosti. Naime, čovjek je pozvan na svetost jer je stvorenje Boga koji je Svetost sama. Bog ga je učinio sebi sličnim. U svetosti također. Stvoren je i postoji da bude slika i u svijetu prisutnost Svetoga. Zato: „Gospodin reče Mojsiju: 'Govori svoj zajednici Izraelaca i reci im: Sveti budite! Jer sam svet ja, Gospodin, Bog vaš'!" (Lev 19,1-2).

Zakon dobrote i svetosti upućen je narodu Božjemu u svijetu. To vrijedi za svakoga pojedinca i svaku generaciju ljudi. Osim toga, u njemu je jasno naznačen i put pristupa do toga cilja. Taj put do svetosti je svaki drugi čovjek, njegov život, nje-

gova prava i obveze koje treba poštivati. Pri tomu je moja obveza ponašati se tako da drugi čovjek može mirno živjeti, ostvariti svoja prava i uživati dostojanstvo, a poštivanje mojih prava, života i časti njegova je obveza.

Božja pravila na pristupnom putu do čovjekova posvećenja i do uređenja društvenoga sklada vrlo su jednostavna. Kaže Gospodin Bog: „Nemojte krasti; nemojte lagati i varati svoga bližnjega. Nemojte se krivo kleti mojim imenom i tako oskvrnjivati ime svoga Boga. (...). Ne iskorišćuj svoga bližnjega niti ga pljačkaj! Radnikova zarada neka ne ostane pri tebi do jutra. Nemoj psovati gluhoga niti pred slijepca stavljaj zapreku. Svoga se Boga boj! (...). Ne počinjajte nepravde u osudama! Ne budi pristran prema neznatnome niti popuštaj pred velikima; po pravdi sudi svome bližnjemu! Ne raznosi klevete među svojim narodom; ne izvrgavaj pogibli krv svoga bližnjega. (...). Ne mrzi svoga brata u svom srcu! Dužnost ti je koriti svoga sunarodnjaka. Tako nećeš pasti u grijeh zbog njega. Ne osvećuj se! Ne gaji srdžbe prema sinovima svoga naroda. Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe“ (Lev 19,11-18).

Kad bi čovjek poštivao ta pravila, mir i sklad bi uvijek postojali i mi bismo izricali molitve kojima bismo Bogu zahvaljivali za postojeći mir, umjesto što ga prosimo dok brojna braća i sestre stradavaju.

II.

Tijekom svoga zemaljskog života i naučavanja Isus je starozavjetnu zapovijed ljubavi, koja glasi: „Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe“ (Lev 19,18), uzdigao na mnogo višu razinu. Dopunio je staru zapovijed, oplemenio ju je i podigao na kršćansku visinu. Kazao je: „Zapovijed vam novu da-

jem: ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedni druge“ (Iv 13,34). Dakle, pravilo ljubavi prema drugim ljudima nakon Isusa nije više da se bližnjega ljubi sàmo „kao samoga sebe“, nego onako kako je Isus volio svakoga čovjeka.

Kao što sam ja ljubio vas! To je novo pravilo i zato je to nova zapovijed.

Jedna od zgoda, u kojoj je Isus na vrlo konkretan način protumačio novu zapovijed ljubavi, jest njegov govor o posljednjem sudu. Prema toj prispodobi svaki čovjek će pristupiti pred lice Božje i na tom sudu svatko će biti vrednovan prema njegovu načinu na koji se, za vrijeme zemaljskoga života, odnosio prema drugim ljudima, posebice onima u potrebi, s kojima se Isus poistovjetio.

Kao Isusov recept za prestanak sadašnjih patnjâ, razaranjâ i sijanja smrti braće i sestara bilo gdje u svijetu, neka zato još jednom odjekne taj njegov nauk o dobroti prema svakom čovjeku, čije su riječi, ako ih se primijeni, melem koji je sposoban izliječiti rane, spriječiti svaku mržnju, zaustaviti svako nasilje i osigurati mir.

Božji je nauk: „Dođite, blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaogrnuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dođoste k meni. (...). Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 25,34-36.40).

Konkretna djela ljubavi, prema kršćanskom nauku nisu, dakle, običan humanizam i sàmo ljudska plemenitost, već imaju posebnu zaslugu i dostojanstvo jer se Isus poistovjetio sa svakim

konkretnim čovjekom, koji je u potrebi, pa se tim djelima, ustvari, pomaže samom Isusu.

III.

Riječi Gospodinove blagoslivljaju dobrotu, liječe zle nakane, zaustavljaju nasilje, jačaju mir, izgrađuju duh i održavaju život. One su i duh i život (usp. Iv 6,63)! I zato su zaista potrebne svakom čovjeku jer, kao što smo čuli u današnjem odlomku iz psalma: „Savršen je Zakon Gospodnji, / dušu krijepi; / pouzdano je Svjedočanstvo Gospodnje, / neuka uči. / Prava je naredba Gospodnja, / srce sladi; / čista je zapovijed Gospodnja, / oči prosvjetljuje“ (Ps 19,8-9).

U PLEMENITA ČOVJEKA NAKANE I DJELA SU PLEMENITI

Vitez, 10. lipnja 2024.

Na poniznu molitvu okupila nas je žalosna obljetnica tragičnoga događaja od 10. lipnja 1993. kada je u vrijeme sklopljenoga primirja, u kojemu je svako oružje moralo šutjeti, na dječjem igralištu u ovomu gradu ubijeno osmero djece.

I.

Ovo je prigoda u kojoj će biti od velike duhovne koristi prizvati u sjećanje da je u kršćanskoj tradiciji u našim krajevima običaj nazivati imenom *rajni* one koji su umrli u dječjoj dobi. U toj vjeri i mi, okupljeni na ovo Euharistijsko slavlje, upućujemo svoje skromne molitve pred lice Božje i zazivamo Božje milosrđe sa željom da ih, kao nedužnu djecu i svoja draga stvorenja, kojima je nasilno prekinut zemaljski život, Gospodin Bog primi u svoje rajske dvore i blagoslovi ih životom koji nema zalaska i gdje smrti nema. Stoga, vjerni tom lijepom običaju svoje vjere, ovdje molimo za rajne: Sanju Garić, Milana Garića, Dragana Ramljaka, Draženka Čečuru, Borisa Antičevića, Sanju Križanović, Augustinu Grebenar i Velimira Grebenara. Činimo to s dubokom željom da se to naše uvjerenje o njihovu rajnom stanju zaista ostvari i da tako bude. Molimo i za njihove roditelje, braću i sestre, rođake i prijatelje, da im milosrdni Gospodin, u njihovoj žalosti, obriše svaku suzu. Neka im udijeli hrabru vjeru kojom duše svojih dragih vide kod Boga i neka im usadi duboku nadu da su rajski

dvori i njihov život u vječnosti stanje u kojemu će se ponovno susresti sa svojim dragima i trajno živjeti s njima u Božjoj blizini. Molimo dragoga Boga i za ovaj grad i za sve njegove stanovnike sa željom da nikada više nitko ne doživi sličnu tragediju i da život svakoga djeteta Božjega uvijek bude zaštićen i poštovan. Molilo također da svemogući Bog i pravedni ljudski zakoni zaustave svaku zlu nakanu i nasilnu ruku kako ni jedna majka i ni jedan otac ne bi morali oplakivati smrt svoje djece. Molimo isto tako i za one koji su u naše dane izloženi stradanjima na raznim stranama u svijetu. Neka mudrost Božja prosvijetli pameti i onima koji nanose nasilje i žalost da prestanu sijati smrt i suze.

Uzajamno oproštenje među ljudima i narodima, te pravda i ljubav jesu temelj pravoga i trajnoga mira, a pravedan ljudski zakon i njegova dosljedna primjena trebaju ga štiti.

Mir, kojega naviješta kršćanska vjera i kojega su pozvani živjeti svi Isusovi učenici, nije stvar samo njihova osobnog osjećanja već taj mir, ostvaren na osobnoj duhovnoj i psihološkoj razini, postaje podloga i sredstvo za davanje doprinosa u izgradnji društvenoga mira i sklada. U tom smislu sveti Pavao je pozivao: „Zaklinjem vas, dakle, ja, sužanj u Gospodinu: sa svom poniznošću i blagošću, sa strpljivošću živite dostojno poziva kojim ste pozvani! Podnosite jedni druge u ljubavi; trudite se sačuvati jedinstvo Duha svezom mira!“ (Ef 4,1-3). Za sve to i njih osmero s onoga svijeta moli, poziva nas na uzajaman oprost i trajan mir.

II.

„U plemenita [čovjeka] nakane su plemenite i plemenito on djeluje”, čitamo u Svetom Pismu.

A naspram tomu: „Pokvarenjak govori ludosti i srce mu bezakonje snuje, da počini zlodjela, da o Gospodinu oholo govori; da gladnoga ostavi prazna želuca, da žednome napitak uskrati. U varalice pakosno je oružje; on spletke samo kuje, da lažima upropasti uboge, pa i kad nevoljnik pravo dokazuje“ (Iz 32,6-9).

Budući da je ljudska volja nestalna i ranjena grijehom, ostvarenje i očuvanje mira traži od svakoga čovjeka trajno svladavanje osobnih strasti i loših sklonosti ali i budnost zakonite vlasti. No, također je nauk Katoličke Crkve da to ipak nije dovoljno. Naime, uza sve to, mir na zemlji može se postići sàmo ako se osigura dobro osoba i ako ljudi s povjerenjem i slobodno međusobno izmjenjuju bogatstva uma i srca. U tom smislu, od osobite je važnosti katolički nauk da su svi ljudi braća i sestre po tomu što imaju Boga stvoritelja kao zajedničkog oca, da to bratstvo svi trebaju zauzeto ispunjavati i da je za izgradnju mira, posebice u složenim društvima, kakvo je naše, bezuvjetno potrebna čvrsta volja poštivati druge ljude i narode, njihova prava i njihovo dostojanstvo.

Kao Isusovi vjernici znademo da je zemaljski mir, što se rađa iz ljubavi prema bližnjemu, odraz i učinak Kristova mira, koji izlazi iz Boga Oca. Sam, naime, Utjelovljeni Sin, knez mira, svojim je križem sve ljude pomirio s Bogom, ponovno uspostavivši jedinstvo svih u jednom Narodu i u jednom Tijelu. U svom tijelu Isus je ubio svaku mržnju i slavom svoga uskrsnuća izlio je Duha ljubavi u ljudska srca. Stoga se svi kršćani usrdno pozivaju da se, „provodeći u život istinu ljubavi“ (Ef 4,15), ujedine sa svim doista mirotvornim ljudima da bi izmolili i izgradili mir na putu ostvarenja vlastite

sreće na zemlji i u hodu osobnoga posvećenja radi vječnoga spasenja.

III.

Pravedan mir na zemlji može se postići samo ako se osigura dobro osoba, njihovo dostojanstvo i prava, i ako ljudi s povjerenjem i slobodno međusobno izmjenjuju bogatstva uma i srca. Za izgradnju takva mira bezuvjetno je potrebna čvrsta volja pojedinaca, udruga, država i cijelih naroda da se poštuju drugi ljudi i narodi i njihovo dostojanstvo, te zauzeto uzajamno življenje bratstva među svim ljudima. Tako je mir plod ljubavi, koja ide mnogo dalje i zahtijeva mnogo više od onoga što može izvesti obična pravda. Odnosno, samo ako se ljudi ujedine u ljubavi i nadvladaju grijeh u sebi, savladat će i nasilje prema drugima. I samo tada će se ispuniti biblijska riječ: „Prekovat će svoje mačeve u plugove, svoja koplja u srpove, neće više narod dizati mač proti narodu, neće se više učit ratu“ (Iz 2,4).

Prema nauku Katoličke Crkve o naravi društvenoga mira (usp. *Gaudium et spes*, 78), on nikako nije puka odsutnost rata. Ne svodi se jedino na uspostavu ravnoteže među sukobljenim silama niti nastaje iz nasilne vladavine. Društveni mir je „djelo pravde i plod pravednosti“ (Iz 32,17). Pravedan mir je plod reda što ga je u ljudsko društvo utisnuo njegov božanski Utemeljitelj a ostvaruju ga ljudi koji žeđaju za sve savršenijom pravdom.

Prema istom nauku Crkve, društveni mir se nikada ne stječe jednom zauvijek, nego ga stalno, odgovorno i uporno treba graditi. Osim toga, budući da je ljudska volja nestalna, ranjena grijehom i sklona neredu, ostvarenje mira traži od svakoga

čovjeka trajno svladavanje strasti na osobnoj razini a na društvenoj budnost zakonite vlasti. No, ni to nije dovoljno.

Sredstva i načini za izgradnju i održanje društvenoga mira jesu: poniznost kao osnovni stav, blagost prema drugima, strpljivost sa svima, ljubav kao pravilo u odnosu prema drugima, plemenite nakane i djelovanje, jedinstvo u nakanama koje trebaju biti oblikovane svezom mira.

III.

„Zemaljski mir što se rađa iz ljubavi prema bližnjemu odraz je i učinak Kristova mira, koji izlazi iz Boga Oca. Sam, naime, Utjelovljeni Sin, knez mira, svojim je križem sve ljude pomirio s Bogom, ponovno uspostavivši jedinstvo svih u jednom Narodu i u jednom Tijelu. U svom je tijelu ubio mržnju i slavom svoga uskrsnuća izlio je Duha ljubavi u ljudska srca. Stoga se svi kršćani usrdno pozivaju da se, 'provodeći u život istinu ljubavi' (Ef 4,15), ujedine sa svim doista mirotvornim ljudima da bi izmolili i izgradili mir." (*Gaudium et spes*, 78).

U današnjem odlomku iz Evanđelja čuli smo Isusove riječi: „*Blago mirotvorcima*, oni će se sinovima Božjim zvati!" (Mt 5,9). Mir u pravdi i ljubavi! Taj mir je zajednica Isusovih vjernika naslijedila od Isusa kao vrednotu, koju propovijeda svim ljudima, i kao moralni zadatak što ga svaki, koji se ponosi Kristovim imenom, ali i svaki drugi čovjek u skladu s potrebom svoje ljudske naravi, treba ostvarivati u osobnom i zajedničkom životu. I samo tako će se moći čak sinovima Božjim nazivati.

Kao kršćani vjerujemo da će ljudi biti u stanju isključiti nasilje ako, ujedinjeni u ljubavi, nadvla-

daju grijeh u sebi. I sàmo tada ispunit će se proročka vizija o miru i odgovornom radu za napredak, slogu i sreću ljudi, izrečena slikovitim rječnikom: „Prekovat će svoje mačeve u plugove, svoja koplja u srpove, neće više narod dizati mač protiv narodu, neće se više učit ratu“ (Iz 2,4). Taj nauk propovijedamo i ponavljamo ga u ovo nezgodno vrijeme (usp. 2 Tim 4,2). Za to radimo i molimo. Po Kristu Gospodinu našemu.

SVAKI DAN JE PRILIKA ZA NOVI POČETAK KOJI OMOGUĆUJE DA PROŠLOST NE ODREĐUJE BUDUĆNOST

30-a obljetnica oslobođenja Kupresa
Kupres, 3. studenoga 2024.

Prema liturgijskom kalendaru Katoličke Crkve ovih dana je obilježena svetkovina Svih svetih i Spomen svih vjernih mrtvih. Tako su u sjećanju i molitvi na vrlo znakovit način, kako u duhovnom tako u stvarnom smislu, bila okupljena sva tri stanja Crkve Kristove. Naime, sve do konca svijeta, odnosno, sve dok ponovno ne dođe Krist Gospodin u svome veličanstvu i svi anđeli s njim, te sve dok tim njegovim dolaskom ne bude konačno uništena smrt i On sebi sve ne podvrgne, neki Isusovi učenici žive svoj zemaljski život i putuju kao hodočasnici prema vječnosti. Drugi Isusovi učenici su, nakon svog odlaska s ovoga svijeta, već proslavljeni i promatraju jasno trojedinoga Boga kakav jest (*Katekizam Katoličke Crkve*, 954). A i treći su već završili tijek svoga zemaljskog života, ali se još uvijek čiste od vlastitih slabosti.

Sretna je okolnost da odmah nakon svetkovine Svih svetaca i Spomena svih vjernih mrtvih obilježavamo 30 godina od oslobođenja Kupresa. U povodu toga slavimo ovu Euharistiju kao zahvalnu molitvu za postignutu slobodu i, po zagovoru svih svetaca, molimo za sve koji su doprinijeli ostvarenju slobode, a posebice za pokojne branitelje. U

te svoje molitve, kao učenici Isusa Krista, koji je umro i uskrsnuo za sve ljude, uključujemo, naravno, i sve ostale žrtve prošloga rata i svih ratova koji se danas vode.

I.

Zajedništvo Kristovih vjernika sastoji se od nas putnika na zemlji, koji smo pozvani na svetost i tek je trebamo ostvariti; sastoji se također od pokojnika, koji dovršuju svoje čišćenje, i od blaženika u nebu. Svi oni zajedno s nama, naime, čine jednu Kristovu Crkvu i u tom zajedništvu bliska nam je milosrdna ljubav Boga i zagovor njegovih svetih koji stalno primaju naše molitve (usp. KKC 962).

Ona naša braća i sestre, koji su još za vrijeme zemaljskoga života ostvarili herojski stupanj kršćanskih kreposti i umrli u Božjoj milosti i prijateljstvu, kao i oni koji su već posve očišćeni, žive zauvijek s Kristom (usp. KKC 1023). Zauvijek su slični Bogu jer ga gledaju kao što jest (1 Iv 3,2) i uživaju u pogledu na njegovo blaženstvo promatrajući ga licem u lice (1 Kor 13,12).

Na svetkovinu Svih svetih, mi putujući dio Crkve Kristove, zahvaljivali smo Bogu za dar svetosti koju je ostvario upravo taj proslavljeni dio Crkve, za primjere nebrojenoga mnoštva svetaca i po njihovu zagovoru molili Božji blagoslov za svoje nakane, potrebe i želje.

Oni pak koji su umrli u milosti i prijateljstvu s Bogom, iako u času svoje smrti nisu bili potpuno čisti, ipak su sigurni za svoje vječno spasenje. Ali da bi svoje spasenje zaista i postigli, oni se moraju poslije smrti podvrgnuti čišćenju od posljedica vlastitih slabosti i grijeha kako bi postigli svetost,

koja je nužna za njihov ulazak u nebesku radost (usp. KKC 1030).

Na Spomen svih vjernih mrtvih mi, putujući dio Crkve, sjetili smo se upravo one svoje braće i sestara, koji još uvijek nisu dovršili čišćenje. Odnosno, to je bio dan naših molitava koje smo, po zagovoru svih svetaca i blaženika, toga proslavljenog dijela Crkve, uputili milosrdnom Gospodinu sa željom, da bude milostiv svim pokojnima koji su vjerovali u uskrsnuće i da im udijeli radost vječnoga blaženstva (*Zborna molitva*).

II.

Kao Isusovi vjernici mi se postojano trudimo u borbi i nastojanju za svetost koja je pred nama koja je naš cilj, te okruženi tolikim mnoštvom svjedokâ koji su tu svetost već ostvarili, odlažemo svaki teret i grijeh koji nas sapinje u tom nastojanju (usp. Heb 12,1). Pri tomu se nadamo da su u tom mnoštvu svjedoka svetosti, koji nas iz svoga već ostvarenoga blaženstva potiču da nastavimo prema cilju, također naše pokojne bake i djedovi, majke i očevi, sinovi i kćeri, prijatelji i poznanici, suradnici i suborci i mnoge druge drage osobe (usp. 2 Tim 1,5). Ili vjerujemo da će to biti nakon očišćenja, te se za to molimo.

U svojoj pobudnici o pozivu na svetost u suvremenom svijetu (*Gaudete et exsultate*, 19. ožujka 2018.), papa Franjo se poziva na poznati nauk Crkve (*Lumen gentium*, 9) i podsjeća da Duh Sveti razlijeva svetost u pojedine Isusove sljedbenike ali i posvuda u Božji narod, jer je „Bog htio posvetiti i spasiti ljude ne pojedinačno, bez ikakve veze između njih, nego je htio od njih učiniti narod koji bi Ga uistinu priznavao i vjerno mu služio“. Bog

je u povijesti stvorio i spasio čovjeka, ali je izbrao i spasio također narod. Time je naglašeno da ne postoji potpun identitet pojedinih vjernika bez pripadnosti vjerničkom narodu. To jest, nitko se ne spašava sam, kao izolirani pojedinac, već Bog čovjeka privlači i strpljivo čeka vodeći računa o složenom spletu odnosa među osobama, koji se ostvaruju i učvršćuju u ljudskoj zajednici. Zato je Bog htio ući u život jednoga naroda.

Poziv na svetost, kojega je Gospodin u Starom Zavjetu uputio ljudima u izabranom narodu (Lev 11,44), a apostol Petar isti poziv ponovio članovima novoga Božjeg naroda, koji se zove Crkva (1 Pt 1,16). On je opći i uključuje doslovce svakoga. Odnosno, nauk je Crkve (LG, 11): „Opskrbljeni tolikim i tako divnim sredstvima spasenja, svi vjernici bilo kojeg staleža i položaja pozvani su od Gospodina, svaki na svom putu, na onu savršenost svetosti kojom je savršen sam Otac."

Svi vjernici, „svaki na svom putu" i „bilo kojega staleža" pozvani su na istovremenu svetost svoje pripadnosti Kristu iz koje proizlazi svetost osobnoga svjedočenja za Krista, jer intimna pripadnost Njemu ne može biti autentična osim ako je djelima javno posvjedočena. Pri tomu, modeli i načini, mjesta i vrijeme ostvarenja svetosti su mnogobrojni. Zato se i kaže: Svatko na svom putu! Tako će, samo, primjera radi, svatko na svoj način svjedočiti i u svetosti rasti majka i otac, djed i baka, unuk i unuka. Na drugi način učenik i student. Na treći župnik i biskup. Na svoj način opet kontemplativni redovnik i redovnica. Pa nastavnik i profesor, parlamentarac i ministar, vojnik i časnik, radnik i liječnik i tako redom. To jest, svi smo pozvani biti Isusovi svjedoci, ali pri tomu po-

stoje mnogi i različiti životni i profesionalni oblici svjedočenja i osobnoga posvećenja. Ili, jednostavno rečeno, svi su pozvani na svetost tako što će živjeti i s ljubavlju svjedočiti u svojim zvanjima i redovitim poslovima. To jest, i kad nam nije moguće činiti velika djela, moguće je mala djela vršiti s velikom ljubavlju i poštenjem i tako ostvariti svetost. Naime, posvećenje ne ovisi o velikim djelima, nego o tomu jesmo li sva djela koja su nam moguća, pa taman ona zaista bila mala, u svakodnevnom životu obavili na najbolji mogući način. To je mudrost koju treba naučiti od svetaca i nasljedovati je. Ona poučava da je put posvećenja bliz: prihvaćati obične prigode svakodnevnoga života i redovite poslove obavljati na izvrstan način.

Kršćanin može ispravno razmišljati o svom vjerničkom postojanju i poslanju na zemlji samo ako ih razumije kao vlastiti hod za svetim Bogom radi svoga posvećenja. U protivnom, njegovo vjerničko postojanje i poslanje jedva da imaju smisla bez želje za svetošću. Nju kršćanin ostvaruje ponajprije tako što živi na način da ugodi Bogu, kojemu se, međutim, može ugoditi jedino ako se poštuje njegova izričita volja da se nikada ne prikraćuje i ni na koji način ne vara svoga brata i sestru (usp. 1 Sol 4,1-7).

III.

Svaki kršćanin, u mjeri u kojoj se osobno posvećuje, postaje bolji i odgovorniji graditelj svijeta, novih odnosa među ljudima, te plodonosniji i korisniji također za druge ljude, jer savjesno preuzima obveze i dan za danom odgovorno obavlja svoje dužnosti tamo gdje se nalazi. A ako u njegovu životu i djelovanju nešto nije u redu, za njega je

svaki dan, po Božjem oprostu i njegovu odmaku od prošloga, prilika za novi početak koji omogućuje da njegova loša prošlost ne određuje njegovu bolju budućnost. Jer: „Za slobodu nas Krist oslobodi!“ (Gal 5,1).

Život svakoga čovjeka, pa i kršćanskoga vjernika, nosi sa sobom mnoge radosti i brojne žalosti. Neke od njih su velike a druge manje. No, ni jedna sreća u ljudskom životu nije tako velika kao što je radost mirne savjesti, koja je drugo ime za svetost, i ni jedna žalost nije tako duboka koliko je bolno ako kršćanin ne želi imati mirnu savjest i ne trudi se oko svoga duhovnog rasta i posvećenja drugih.

Našoj pokojnoj braći i sestrama, koji dolaze „iz svakoga naroda i plemena, i puka i jezika“ (Otk 7,9), a među njima posebice svim žrtvama ratova, kojih se danas spominjemo, neka Gospodin oprosti sve slabosti i neka ih povede u raj gdje će ih na njihovu dolasku primiti sveci i mučenici. A svim ljudima na ovom svijetu neka dragi Bog udijeli radost i blagoslov mirne savjesti i želju da budu svjedoci Božje ljubavi prema svakom čovjeku.

BOŽIĆ JE SVETKOVINA RADOSTI ZBOG SUSRETA BOGA I ČOVJEKA

Duhovna priprava vojnika za Božić
Sarajevo, 11. prosinca 2024.

Vrlo mi je drago što danas mogu pozdraviti, okupljene na zajedničkom Euharistijskom slavlju u sarajevskoj katedrali, pripadnike Oružanih snaga, djelatnike Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine i prisutne pripadnike snaga EUFOR-a iz Mađarske, Italije i Austrije, koji u službi mira djeluju na području naše domovine. I naravno, na poseban način želim zahvaliti braći svećenicima, koji svoju službu vrše kao dušobrižnici ovih katoličkih vjernika, koji su im povjereni, u zajedničkom poslanju očuvanja i jačanja mira.

Zapovjednik EUFOR-a general László Sticz, već tijekom našega prvog razgovora o mogućoj suradnji, rado je prihvatio prijedlog da božićna priprava katoličkih vjernika, pripadnika Oružanih snaga, koje mi u Bosni i Hercegovini obavljamo svake godine, bude također događaj susreta pripadnika naših Oružanih snaga i EUFOR-a, te duhovne okrepe i za katoličke vjernike, koji su pod njegovima zapovijedanjem u službi mira u našoj zemlji.

Nalazimo se u vremenu Došašća tijekom kojega se kršćanski vjernici svake godine pripravljaju za svetkovinu Božića. Tim blagdanom se svaki put iznova radosno i sa zahvalnošću sjećamo Isusova rođenja, čiji sadržaj nije samo obično rođenje jednoga djeteta, nego na Božić proslavljamo dola-

zak među ljude druge osobe Presvetoga trojstva, Isusa Krista, Spasitelja svijeta. Sjećamo se susreta Boga i čovjeka. U skladu s tom istinom naše vjere, priprava Isusovih učenika uvijek mora biti duhovna jer Bog dolazi. Zato je i naša radost ponajprije duhovna i takva mora ostati naspram nekim oblicima običnoga ljudskog veselja i bučnih manifestacija po trgovima, koje se kroz ovo vrijeme organiziraju i događaju na raznim stranama po svijetu, osobito ako se to čini na način da se i ne spomene Isus kao Spasitelj svijeta.

Došašće je vrijeme priprave za vrijeme kojega se događa dvostruki dolazak. To je vrijeme dvostrukoga kretanja koje treba završiti u susretu dviju osoba. Naime, Bog je krenuo s neba na zemlju i dolazi. Dapače, u stalnom je hodu prema čovjeku. I s druge strane, čovjek je pozvan biti u pokretu, hoditi ususret Bogu koji dolazi, željeti susret s njim, susresti ga kao Isusov prijatelj, životom se poistovjetiti s njegovim pravilima, u svom djelovanju javno očitovati svoju pripadnost Isusu i tako ostati u njegovu društvu. Naime, Bog je došao na ovaj svijet samo radi toga da bi čovjeka i cijeli ljudski rod pozvao da ljube jedni druge, da bi ih izveo iz sužanjstva i potlačenosti slabostima i oslobodio od jarma koji se zove grijeh.

U smislu drugoga oblika kretanja ususret, treba razumjeti Isusove riječi iz Matejeva evanđelja koje se danas naviještaju za vrijeme Misnih slavlja. Naime, nakon što je Isus pred svojim učenicima zahvalio Ocu nebeskomu za objavu koju je primio i naznačio da istu treba prenijeti ljudima, čuli smo da je u današnjem odlomku kazao: „Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti“ (Mt 11,28).

Dođite k meni! Dođite, dakle, svi. Tako zove Isus i danas. Prihvatite Isusov zakon ljubavi! Odmorite se od zla i napustite ga zauvijek, posebice vi koji provodite nasilje i vodite ratove. Također neka u Isusu nađu odmor i oni koji su duhovno izmoreni i opterećeni različitim dvojbama, moralnim padovima, razočaranjima u prijatelje i poznanike, gubitkom dragih osoba, životnim neuspjesima ili porazima. Dođite – poziva Isus – zato što će vas on odmoriti. To jest, čovjekovo napuštanje zla i njegov duhovni izlazak iz umora svrha je Isusova dolaska. I tek u čovjekovoj duhovnoj slobodi, koju mu Bog nudi, izvorna je radost Isusovih vjernika.

Nakon tih riječi Isus spominje i način na koji se sve to može dogoditi i s njim biti u prijateljstvu. Njegove su riječi: „Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim“ (Mt 11,29). To jest, samo krotko i ponizno srce, koje voli svakoga brata i sestru, u toj ljubavi prema drugima nalazi mir svoje duše, sklapa mirovni savez s Bogom i na ispravan način slavi Božić. S tim mislima svima želim blagoslovljen Božić i sretnu cijelu novu 2025. godinu.

NEKA SVIJETLI VAŠA SVJETLOST PRED LJUDIMA DA VIDE VAŠA DOBRA DJELA

Obljetnica osnutka HVO-a i
Prve pješačke pukovnije
Mostar, 7. travnja 2025.

Sjećanje na važne obljetnice iz života pojedinca i različitih ljudskih zajednica vrlo je važan dio kulture općenito i u praksi je posvuda u svijetu. Takvo sjećanje pokazatelj je životne, duhovne i psihološke povezanosti s prošlim vremenima, ljudima i događajima. I osim što se živa generacija sjeća, u takvim prigodama ljudi iskazuju također izraze zahvalnosti braći i sestrama koji su ovom zemljom prolazili prije njih. A kad sve to čine kršćanski vjernici, dok se pridružuju dugoj povorci zahvalnih ljudi i njeguju kulturu sjećanja, oni također upućuju svoje osobne molitve pred lice svemogućega Boga. Isto tako, kršćani se i kao zajednica vjernika okupljaju na Misnim slavljima prvenstveno u molitvi za pokojnu braću i sestre, te ih s povjerenjem i ponizno preporučuju milosrdnom Gospodinu sa željom, da ih nagradi za svako njihovo dobro djelo koje su učinili i za svaku lijepu riječ koju su izgovorili. I s jednakom poniznošću i povjerenjem u takvim prigodama zazivaju isto Božje milosrđe, da im oprosti sve njihove slabosti i grijehe, da Bog svojom ljubavlju zaboravi bol koju su po grešnim činima nanijeli svom nebeskom Stvoritelju, da izliječi ljagu kojom su ugrozili svoje dostojanstvo slike Božje,

te da ozdravi svaku duhovnu ranu koju su prouzročili i obriše svaku suzu koju su izazvali na licima drugih ljudi.

I.

U skladu s već ustaljenom tradicijom, početkom mjeseca travnja obilježava se obljetnica osnutka Hrvatskoga vijeća obrane, a ove godine je njegova 33. godišnjica po redu. U isto vrijeme je također 20. obljetnica Prve pješačke pukovnije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Njegujući kulturu sjećanja na vrijeme nastanka Hrvatskoga vijeća obrane i na pokojnu braću i sestre, njihovi zahvalni nasljednici su tijekom proteklih dana na čak 44 mjesta po cijeloj Bosni i Hercegovini položili cvijeće na spomen obilježjima. Činili su to sa sviješću da je već u imenu svakoga spomenika ugrađena njegova narav da bude spomen, to jest da pamti. Stoga zaslužuju priznanje i zahvalnost svi koji su sudjelovali u tom pothvatu, organizirali ga i izveli, kao i oni koji su to činili kroza sve prošle godine.

Na svim spomenutim mjestima, osim njegovanja kulture sjećanja, izrečene su i kršćanske molitve u čemu su sudjelovali vojni kapelani i drugi svećenici, te stoga i njima velika hvala za svaku molitvu, dobrotu i duhovnu utjehu koju su iskazali članovima obitelji pokojnih branitelja, njihovoj rodbini i prijateljima.

U dugom nizu ovogodišnjih pohoda spomenicima i grobovima, te polaganja spomen vijenaca i ostavljanja upaljenih svijeća pred njima, za danas su organizatori predvidjeli posljednju postaju u Mostaru. Tako je, nakon što je izvršeno svečano postrojavanje u jutarnjim satima, kao znak ljudskoga

sjećanja i izricanja molitve za pokojne, slično kao i na svim ostalim mjestima, poslije podne je učinjeno pred spomenikom u središtu ovoga grada. I evo nas na kraju toga niza sjećanja i molitava na Euharistijskom slavlju s nakanom da, zajedno s ostalim Kristovim vjernicima, molimo da sukobi u Bosni i Hercegovini s kraja prošloga stoljeća budu škola u kojoj će svi naučiti kako se nešto slično nikada ne smije ponoviti. Neka budu zauvijek posljednji! Za to molimo! Molimo i za pokojnu braću i sestre, a to su sve žrtve prošloga rata. Molimo za uzajamni oprost i jačanje povjerenja među ljudima i narodima u Bosni i Hercegovini, za svačije duhovno pročišćenje pamćenja i posvemašnje oslobođenje od zlopamćenja, za mir i slogu.

II.

Za ispravno vjerničko razumijevanje kršćanskoga načina pamćenja osobito je važna poruka simbola svijeće i njezine svjetlosti. Ona svojim treperenjem naznačuje život koji traje, a svojom svjetlošću ukazuje na plemenitost kojom dobri ljudi svojim životom, osobito u razdobljima tmina i mraka, osvjetljavaju životno putovanje.

Zahvaljujemo Božjoj providnosti što nam je, po rasporedu biblijskih čitanja, za ovo Euharistijsko slavlje predvidjela odlomak iz Ivanova evanđelja u kojemu Isus sebe samoga predstavlja kao svjetlost svijeta (usp. Iv 8,12-20), čiji bismo mi trebali biti vidljiv i prepoznatljiv odbljesak u ovom svijetu. Pri tomu moramo biti svjesni da Isus, iako se izravno obraćao ljudima svoga vremena, ustvari govori svakom čovjeku, svakom vremenu, svakoj kulturi sjećanja, svakoj napasti zlopamćenja, svakoj komemoraciji. Svima i uvijek jednako!

Tema svjetlosti vrlo često je prisutna na biblijskim stranicama. U obraćanju Boga ljudima ona prožima cijelu objavu od početka svijeta, na način da Bog, nakon stvaranja neba i zemlje, svoj prvi čin ljubavi izražava riječima: „Neka bude svjetlost!“ (Post 1,3).

Prema Božjemu sudu, zapisanom već na prvoj stranici Svetoga Pisma, svjetlost je dobra, te ju Bog rastavlja od tame (usp. Post 1,4). Svjetlost je Božje stvorenje, ali je i znak koji na vidljiv način simbolički označava Boga samoga. Ona je odsjaj njegove slave. Na simboličkoj razini govora svjetlost naznačuje samu Božju bit i Božja mudrost biva nazvana njezinim odrazom. Odnosno, Božja mudrost je „odsjev vječne svjetlosti i zrcalo čisto djela Božjega, i slika dobrote njegove“ (Mudr 7,26).

Svjetlost i tmina u biblijskom govoru na razini poruke ljudima imaju različita značenja u moralnom smislu. Svjetlo naznačuje usklađenost s Božjim pravilima, život, radost i dobrotu, a tama njihovu suprotnost.

U mnoštvu načina, kojima je govorio po prorocima i hrabrio narod na putu posvećenja, Bog je najavio i obećao budući dolazak svoje svjetlosti u dan kad bude volja Božja. U taj će dan, kaže prorok Izaija, narod koji je u tmini hodio, vidjeti veliku svjetlost (usp. Iz 9,1). Po toj svjetlosti će Božji zakon svijetliti ljudima, a Božji sluga će biti svjetlo svim narodima.

III.

Ono što je bilo rečeno i obećano po proroku Izaiji, ispunilo se Isusovim rođenjem, odnosno njegovim početkom propovijedanja. Tu istinu, preuzimajući doslovce Prorokove riječi, evanđe-

list Matej tumači: „Narod što je sjedio u tmini svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu“ (Mt 4,16). I upravo zato se taj Izaijin odlomak naviješta u Božićnoj noći, a na osnovu toga biblijskog rječnika Isus je u tekstu Vjerovanja nazvan: Svjetlo od Svjetla i pravi Bog od pravoga Boga.

U simboličkom govoru objave Božje svjetlost naznačuje Božju mudrost i Božju prisutnost. U skladu s tim naukom, Isus u današnjem odlomku iz Evanđelja, koji opisuje jednu njegovu raspravu s farizejima, za sebe kaže: „Ja sam svjetlost svijeta; tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života“ (Iv 8,12). Tako objavljuje svoje dostojanstvo Svjetlosti i svoje poslanje prosvjetljivanja.

Isusovo je dostojanstvo u tomu da je Svjetlost, to jest Bog, a njegovo je poslanje pozivati sve ljude da njega slijede, da se ponašaju u skladu sa Svjetlošću i da tako kroz zemaljski život hode prema vječnomu. Naime, kaže Isus: „Tko ide za mnom, neće hoditi u tami, nego će imati svjetlost života“ (Iv 8,12). Odnosno, na drugomu mjestu za sebe je rekao: „Ja – Svjetlost – dođoh na svijet da nijedan koji u mene vjeruje u tami ne ostane“ (Iv 12,46).

IV.

Isusovi učenici su pozvani biti sinovi i kćeri svjetlosti. To jest, nakon što smo prosvijetljeni naukom objave Božje i očišćeni krsnom milošću, naše će poslanje biti odbljesak Božje svjetlosti u svijetu, znak njegove prisutnosti, sredstvo njegova djelovanja i glas njegove poruke. Trebamo u moralnom smislu hoditi u svjetlosti da bismo bili prijatelji Boga koji je Svjetlost.

Ponašanje kršćana je najbolji pokazatelj kvalitete njihove vjere. U tom smislu, i u skladu s biblijskim simboličkim govorom, postaje jasna Isusova poruka kad je, tumačeći poslanje svojih učenika, govorio: „Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užiže svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima“ (Mt 5,14-16).

VII. KATARINI KRALJICI

„SVIJETLOJ KRUNI RODA SVOGA, KATARINI KRALICI BOSANSKOI KOL ŽIVI GODINI 54“

U povodu 600-te obljetnice rođenja kraljice Katarine
Crkva Ara coeli u Rimu, 4. svibnja 2024.

Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine nalazi se na svom redovitom pohodu *ad limina apostolorum*, pragovima apostola. Tako se tradicionalno nazivaju službeni dolasci u Rim biskupâ iz cijeloga svijeta radi toga da pohode živućega nasljednika apostola Petra, poglavara Katoličke Crkve, iskažu mu poštovanje i poslušnost, te izvijeste njega i njegove suradnike o sadašnjem stanju u njihovim biskupijskim zajednicama i upoznaju ih o planovima za budućnost, te da od njih, kao svojih poglavara, biskupi čuju mišljenja i prijedloge.

I.

Providnost Božja je htjela da na pohod *ad limina* bude pozvana naša Konferencija upravo ove godine, kad se obilježava 600 godina od rođenja Katarine Vukšić-Kosača, supruge bosanskoga kralja Tomaša, koja je pokopana upravo u ovoj crkvi u kojoj slavimo svetu Misu u povodu te važne obljetnice.

Pokojnoj Katarini zahvaljujemo za svijetli primjer žene, supruge, majke, kraljice, kršćanske vjernice i vjernoga člana Katoličke Crkve, a ovom Euharistijskom slavlju pridružujemo i svoje skromne molitve kojima preporučujemo njezinu dušu Božjemu milosrđu u nadi, da su je u raj poveli anđeli i na njezinu

dolasku dočekali i primili sveci i mučenici. Molimo također za sve njezine suvremenike. I za njezine prijatelje i neprijatelje, progonitelje i dobročinitelje. Dobre neka dragi Bog nagradi za njihova djela a lošima neka se smiluje. Posebice pak molimo za pokojne pape, koji su Katarinu u Rimu primili i godinama joj izravno pomagali da može živjeti. Molimo i za njezine vjerne pratilje koje su joj pomagale. I za ondašnje članove i ustanove naše hrvatske zajednice svetoga Jeronima u Rimu, s kojima se družila. Njihov nasljednik je Papinski hrvatski zavod svetog Jeronima, kojemu zahvaljujemo za uzorno gostoprimstvo. Također, molimo za pokojne franjevce s kojima je bila vrlo povezana. Neki članovi ovoga Reda bili su njezini duhovnici, a drugi su u ovu crkvu primili i pokopali zemne ostatke njezina mrtvoga tijela, koje otada u njoj čeka svoje uskrsnuće. Hvala i ovoj crkvi koja, slovima uklesanim u tvrdoj stijeni, do danas čuva uspomenu i pamti Katarinu. I hvala sadašnjoj braći fratrima, koji se brinu za ovu crkvu i za sve njezine uspomene i koji su nas ljubazno primili i omogućili nam slaviti ovu svetu Misu.

II.

Osim što u Rimu stoluje i iz toga grada cijelom Katoličkom Crkvom ravna Petrov nasljednik s kojim smo kao vjernici duboko povezani, i kojemu ponovno izražavamo svoj zavjet dubokoga poštovanja i crkvene poslušnosti, duboko u povijest sežu i druge naše veze s ovim gradom: kulturne, narodne i povijesne, kojih se također s ljubavlju sjećamo. Jedna od mnogih je također 600. obljetnica rođenja kraljice Katarine. Pa da se kratko prisjetimo!

Katarina je u umrla u Rimu 25. listopada 1478., nakon što je u izbjeglištvu ovom gradu provela 15 godina. A budući da je bila rođena 1424. godine, u

času smrti imala ih je 54. Rekao bi narod: Mlada ode s ovoga svijeta! O tomu je svjedočio i natpis, napisan na njezinu materinjem jeziku, koji je bio u ovoj crkvi uklesan na kamenu ploču nad njezinim grobom, koje, zbog davnoga preuređenja crkve, više nema. Bio je napisan na bosančici a znademo za njega zahvaljujući prijepisu, koji je 1545. godine načinio rimski kaligraf Giovanbattista Palatino i, zajedno s prijepisom na ondašnjoj latinici, te svojim prijevodom na latinski, objavio ga u Rimu dvije godine kasnije u svome djelu o raznim starim i modernim pismima. Ta nadgrobna ploča s natpisom ostala je na svome mjestu sve do 1590. godine, kad je oltarište preuređivano, te je ili stradala tijekom spomenutih radova ili je bila sklonjena i poslije nestala. Uglavnom, otada se nova nadgrobna ploča sa sàmo latinskim natpisom i s uklesanim Katarininim likom nalaze na obližnjem stupu.

Dok zahvaljujemo pokojnom kaligrafu iz davnih vremena, jer su njegovo zanimanje za pisma raznih naroda i smisao za znanost učinili da se ovo spasi od zaborava, i dok molimo za pokoj također njegove duše, čini se prikladnim da u ovoj prigodi, kad obilježavamo 600 godina od rođenja kraljice Katarine, ovom posvećenom dvoranom na našem arhaičnom jeziku zazvuči taj natpis koji je glasio:

KATARINI KRALICI BOSANSKOI
STIPANA, HERCEGA SVETOGA SABE,
SPORODA JELINE I KUĆE CARA STIPANA
ROENI, TOMAŠA KRALA BOSANSKOGA ŽENI
KOL, ŽIVI GODINI 54
I PRIMINU U RIMI NALITA GNA 1478
LITO NA 25 DNI OKTOBRA SPOMINAK
NE PIZMOM POSTAVLEN.

Katarina je sa svojim pokojnim mužem imala

sina Sigismunda koji je, u trenutku pada Bosne, mogao imati između 12 i 14 godina, i kćer Katarinu, djevojčicu od 10 godina. U tim previranjima njezina su djeca odvedena u ropstvo i nikada ih više nije vidjela a ona sama, u bijegu od opasnosti, još je u listopadu 1463. bila u Dubrovniku. Kasnije je otplovila do Ancone, te se uputila u Rim gdje je ostala do kraja života, uzaludno nastojeći spasiti barem svoju djecu.

Papa Pavao II. (1464.-1471.) brinuo se o kraljici Katarini i davao joj za vrijeme njezina boravka u Rimu redovitu mjesečnu potporu a kasnije i godišnji dodatak. Također sljedeći papa Siksto IV. (1471.-1484.) pomagao ju je jednako redovito sve do smrti i odredio da, poslije toga, ta pomoć pripada njezinim dvorkinjama koje su je pratile za čitava njezina izbjeglištva i pomagale joj.

Prije smrti Katarina je priredila oporuku i izrazila svoje posljednje želje. Razdijelila je stvari koje je imala sa sobom, a među njima i kraljevski mač svoga muža. Za baštinike Bosanskoga kraljevstva imenovala je papu Siksta IV. i njegove zakonite nasljednike i molila ih je da kraljevstvo predaju njezinu sinu Sigismundu, ako se vrati na kršćanstvo. A ako se to ne bi dogodilo, molila je pape da ga predaju njezinoj kćeri Katarini, bude li se ona vratila u kršćanstvo. A ako se ni to ne dogodi, Katarina je željela da Sveta stolica bude vlasnica Bosanskoga kraljevstva, te da, u tom svojstvu, može odlučivati prema svojoj uviđavnosti.

III.

U govoru na Posljednjoj večeri Isus je svoje učenike poučio o međusobnoj ljubavi, koja izrasta iz nasljedovanja njegova primjera i trajne pove-

zanosti s njim. I nakon što im je naredio da ljube jedni druge onako kao što je On njih ljubio (usp. Iv 13,34), Isus je smatrao potrebitim još jednom ponoviti istu zapovijed ljubavi (usp. Iv 15,12). A naspram svakom obliku mržnje i nasilja, i suprotiva svakom obliku ugrožavanja i oduzimanja tuđega života, još je dodao da nitko ne može pokazati veću ljubav od one kao kad netko svoj život položi za svoje prijatelje (usp. Iv 15,13). A u manje zahtjevnim trenucima, kao kad netko, svakodnevno i rado, drugima daruje svoje dane i svoje služenje. Zato za one koji to uspiju u svome životu, to jest: koji ne mrze nego vole, kažemo da su ostvarili vrlo visok stupanj vršenja kršćanske kreposti.

U nastavku toga svog govora, u odlomku iz Ivanova evanđelja (15,18-21), što se naviješta na svetim Misama koje se upravo danas slave po cijelomu svijetu, čuli smo kako Isus svojim učenicima poručuje da oni nisu njegovi zato da budu „od svijeta", to jest da budu kao svijet koji mrzi i koji je nasilan, nego da ih je on izabrao iz svijeta (usp. 18,19) da bi bili drukčiji. Da vole ljude i ostala Božja stvorenja. Ta njegova misao, kao dio govora što ga je Isus izrekao za vrijeme Posljednje večere, kao njegova oporuka odjekuje večeras ovom dvoranom te, kao pouka i poziv, odzvanja u našim ušima. I s groba Katarine, koja je bila žrtva nasilja i mržnje, poziv je svim ljudima. Posebice je to snažan poziv sadašnjim potomcima nekadašnjega njezina Kraljevstva, razgranatima u različite narode i religije, u vrijednosna usmjerenja i politike, da napuste teške riječi i svađe, da ugase svaku mržnju i sijanje straha, da ostave prijetnje i vrate se dijalogu, da se uzajamno poštuju i natječu u poštivanju dostojanstva i prava drugih. Za to večeras molimo!

U mjeri u kojoj slijede pravilo ljubavi, koja je njihov znak raspoznavanja, Isusovi učenici, nisu „od svijeta“. No, oni ipak žive u svijetu. Dapače, Isus ih je poslao u svijet da, naspram razdoru i mržnji, svjedoče i navješćuju ljubav i slogu. To je i naše kršćansko poslanje! Trudit ćemo se oko toga jer vjerujemo: Ljubav prema sebi ne mjeri se snagom ugrožavanja tuđega života i dostojanstva, nego količinom darivanja svoga života drugomu i sposobnošću da se štiti dostojanstvo i prava drugih.

AKO TRPI JEDAN, TRPE ZAJEDNO SVI UDOVI. AKO LI SE SLAVI JEDAN, RADUJU SE ZAJEDNO SVI UDOVI.

U godini obilježavanja 600-te obljetnice
rođenja kraljice Katarine
Bobovac, 26. listopada 2024.

S radošću vidimo da je molitveni pohod za Domovinu i sve ljude koji žive u njoj također ove godine okupio velik broj katoličkih vjernika. Ovdje su vjernici Vrhbosanske nadbiskupije, koji su se popeli na ove visine 23. put zaredom. Tu su i pripadnici Vojnog ordinarijata, kojima je ovo molitveno uspinjanje 21. put po redu. Ovdje su također brojni drugi dragi ljudi, koji su nam se pridružili u plemenitoj nakani, molitvi i želji. Stoga molimo da svemogući Bog blagoslovi, te svi u Bosni i Hercegovini, svatko u svom životu i službi koju obnaša, osnaženi Božjim blagoslovom i svojim poštivanjem Božjih pravila, izgrađuju i čuvaju međusobnu slogu i trajan mir, društvenu pravdu, dostojanstvo svakoga čovjeka koji u njoj živi i svih njezinih naroda. Neka doprinose općem dobru i gospodarskom razvitku.

Molitveni pohod na Bobovac, koji se redovito događa vezano za dan smrti kraljice Katarine koja je umrla 25. listopada, za razliku od svih dosadašnjih, ovaj put je poseban po tomu što se zbiva u godini u kojoj se obilježava 600-ta obljetnica njezina rođenja. Stoga je naša molitva dvostruka: s jedne strane, zahvalna molitva Gospodinu Bogu za njezino rođenje i za njezin lijep primjer služe-

nja ljudima i Domovini i, s druge, naša je molitva prošnja da Gospodin po svom milosrđu kraj njezina zemaljskoga života pretvori u početak njezina života u vječnosti.

I.

Kad je promatrao i tumačio Crkvu kao vidljivu zajednicu, koja je sastavljena od mnogo različitih pojedinaca, apostol Pavao je vrlo često u svom propovijedanju i spisima koristio sliku ljudskoga tijela (usp. 1 Kor 12,12-31). Čuli smo to i u današnjem odlomku iz njegova pisma kršćanima u Efezu (Ef 4, 7-16). Naime, kao što je tijelo uvijek jedno iako ima mnogo udova, tako je i s Crkvom. Ona nije samo vidljivi povijesni organizam nego je jedno tijelo Kristovo, kojemu smo mi udovi. Svi članovi Crkve zajedno jesu tijelo Kristovo, a pojedinačno su oni udovi toga tijela i odgovorni su jedni za druge. Piše Pavao: „Ne može oko reći ruci: 'Ne trebam te', ili pak glava nogama: 'Ne trebam vas.' Naprotiv, mnogo su potrebniji udovi tijela koji izgledaju slabiji. (...). Nego, Bog je tako sastavio tijelo, da je posljednjem udu dao izobilniju čast, da ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi."

Pojedini udovi nisu, dakle, samo dijelovi tijela nego imaju također svoje uloge u službi cjeline. Tako je i s udovima u Crkvi u kojoj je, kako piše apostol Pavao u tekstu koji nam je naviješten za vrijeme ove Mise (usp. Ef 4,7-16), svakomu od nas dana milost po mjeri dara Kristova. Odnosno, nastavljajući tumačiti svoju sliku, isti apostol na razini primjera veli, da je Krist u Crkvi dao jedne za

apostole, jedne za evanđeliste, druge opet za pastire i učitelje i tako redom. Učinio je to zato, da sve opremi za djelo služenja i za izgrađivanje toga Tijela, što je služba koja ima trajati do kraja ovoga svijeta. To jest, uzajamno služenje i izgrađivanje tijela ima trajati sve dok svi ne prispijemo do jedinstva vjere i spoznaje Sina Božjega, do čovjeka savršena, do mjere uzrasta punine Kristove. Pri tomu, kao način postojanja i metodu djelovanja udova svoga tijela, Naroda Božjega koji se naziva Crkva, Isus traži naviještanje istine i svjedočenje ljubavi na način da sve može uzrasti do sličnosti s Kristom tako da svi udovi i cijelo Tijelo, kako mudro veli Pavao svojim prepoznatljivim rječnikom, usklađeno i povezano svakovrsnim zglobom zbrinjavanja po djelotvornosti primjerenoj svakomu pojedinom dijelu, promiče svoj rast na saziđivanje u ljubavi tako da „ne bude razdora u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedni za druge. I ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi; ako li se slavi jedan ud, raduju se zajedno svi udovi (1 Kor 12,25-26).

II.

Kao što se kroza sliku ljudskoga tijela tumači složenost Crkve i obveza na međusobnu i uzajamnu odgovornost svih članova u njoj, tako se i svako obično ljudsko društvo može promatrati kroz istu sliku tijela. Naime, svako ljudsko društvo je jedno ali je i složeno. To jest, iako je kao društvo svaka ljudska zajednica jedno tijelo, u tom tijelu je mnogo različitih udova: ljudi, narodâ, ustanova, jezika, kultura, vjerskih zajednica i još mnogo drugoga. Odnosno, kršćanski je pogled na svijet, da je svako društveno tijelo sastavljeno od mnogih svojih udova, koji se jedni prema drugima moraju od-

nositi odgovorno i s poštovanjem. Naime, kao što stupanj zdravlja čovjekova tijela ovisi o zdravlju svih pojedinih njegovih udova, tako je i sa svakim ljudskim društvom, jer je njegov zdrav napredak jednak zbroju pojedinačnih doprinosa njezinih stanovnika, državnih tijela i drugih institucija.

Izgradnja pravednoga društva i njegov napredak je zadaća i odgovornost svih ljudi. Mi katolici toga smo duboko svjesni i želimo, u skladu s crkvenim naukom i pravednim zakonima, odgovorno sudjelovati u izgradnji Domovine, davati svoj doprinos njezinu razvitku, poštivati svakoga njezina čovjeka i sve narode, njihovo dostojanstvo, ljudska i vjerska prava, pojedinačna i kolektivna. I jednako znademo, da bismo se udaljili od katoličke vjere u mjeri u kojoj bismo, ne daj Božje, i što nikako nećemo, zanemarili svoje poslanje da svjedočimo ljubav prema svim stvorenjima, svakom čovjeku i narodu. Također, jednako znademo, da bismo se udaljili od katoličkoga nauka, ako ista prava ne bismo tražili za sebe. Zato, naravno, moramo poštivati svakoga i očekujemo da sve to bude u praksi prema nama, katoličkim vjernicima i hrvatskom narodu.

Ovim molitvenim pohodom, koji je već postao vrlo lijepa tradicija u pastoralnom kalendaru i koji ćemo rado njegovati i ubuduće, mi katolici s ponosom nastavljamo davati svoj doprinos da se poštuju prava i dostojanstvo svakoga čovjeka i naroda. To je naša moralna obveza, koja proizlazi iz samoga katoličkog identiteta, a ne sàmo iz običnih ljudskih zakona. Zato, u ime osnovnoga Kristova nauka i kršćanskoga morala treba ponoviti također da nikomu nikada, ni na koji način, pa ni koristeći rupe i previde nepravednih ljudskih zakona, nije dopu-

šteno ponižavati bilo kojega pojedinog čovjeka ili kolektivno dostojanstvo i prava bilo kojega naroda. I kao učenici Isusa Krista, koji žele biti produžena ruka njegove ljubavi u svijetu, te bez obzira na moguće nepravde, danas ovdje na vrhu Domovine, zajedno s apostolom Pavlom, još jednom ispovijedamo, da nas ništa neće rastaviti od ljubavi Kristove i propovijedanja njegova nauka, te ponavljamo njegove riječi: „Uvjeren sam doista: ni smrt ni život, ni anđeli ni vlasti, ni sadašnjost ni budućnost, ni sile, ni dubina ni visina, ni ikoji drugi stvor neće nas moći rastaviti od ljubavi Božje u Kristu Isusu Gospodinu našem“ (Rim 8,38-39).

III.

Ljubav je drugo ime za Boga u kojega kršćani vjeruju. A pravila osobnog i društvenog morala, kojemu je osnovni temelj u zakonu ljubavi, snažan su poziv svim ljudima, siguran lijek protiv zastranjenja i čvrst temelj trajnog i pravednog mira. Stoga su s ovoga povijesnog mjesta, kojim je nekada kročila i pokojna kraljica Kata, taj zakon ljubavi i njegova pravila morala, snažan poziv i sadašnjim potomcima nekadašnjega njezina Kraljevstva, razgranatima u različite narode i religije, u vrijednosna usmjerenja i politike, da napuste teške riječi i svađe, da ugase svaku mržnju i sijanje straha, da ostave prijetnje i vrate se dijalogu, da grade i čuvaju mir, da se u miru uzajamno poštuju u svojim razlikama i natječu u poštivanju dostojanstva i prava drugih. Za to danas molimo!

U mjeri u kojoj slijede pravilo ljubavi, koja je njihov znak raspoznavanja, Isusovi učenici su sol zemlje i svjetlo svijeta (usp. Mt 5,13-14). Svjesni toga, znademo također da nas je Isus poslao u svi-

jet da, naspram razdoru i mržnji, svjedočimo i navješćujemo ljubav i slogu, da poštujemo sve ljude i narode i da jednako poštovanje tražimo za sebe i tako doprinesemo da ne bude razdora nego da se ljudi brinu jedni za druge. To je naše kršćansko poslanje! Trudit ćemo se oko toga, jer tako vjerujemo i iz te vjere svima poručujemo: Ljubav prema sebi ne mjeri se snagom ugrožavanja tuđega života i dostojanstva, nego količinom darivanja svoga života drugomu i sposobnošću da se štiti dostojanstvo i prava drugih.

VIII. CRKVA JE ZAJEDNICA POSLANA DA KOMUNICIRA

DIGITALNI SVIJET KAO NOVA ŠANSA U ODGOJU MLADIH ZA ISUSA

Propovijed na Misi u Katedrali
Sarajevo, 18. rujna 2024.
„Konferencija Swipe//Post//Like: Youth faith formation in the digital sphere“
Nadbiskupijski centar za mlade
Sarajevo, 16.-20. rujna 2024.

Srdačno pozdravljam sve sudionike konferencije na kojoj se ovih dana u Sarajevu raspravlja o važnosti duhovnosti mladih ljudi i njihova odgoja općenito u digitalnom svijetu, što donosi nove velike mogućnosti, prilike i koristi, šanse za napredak, ali također izazove, opasnosti, nepoznanice i rizike. I uza zahvalu što ste za svoju konferenciju izabrali sjedište Vrhbosanske nadbiskupije, ovim Euharistijskim slavljem vrlo rado se pridružujem u zajedničkoj molitvi za našu dragu mladež sa željom da dragi Bog blagoslovi vaš doprinos duhovnom i svakom drugom odgoju i rastu mladih ljudi.

I.

Kršćanstvo je po svojoj definiciji radosna vijest i stoga svoje sljedbenike poziva na optimizam u svakoj situaciji. Isus, koji je Riječ Božja, jest priopćavanje Boga samoga i Božje radosne vijesti, te je sve svoje učenike ovlastio i poslao da svemu svijetu naviještaju Evanđelje (usp. Mk 16,15), jednako kao što je to činio On. Stoga je Crkva svjesna da, u službi naviještanja i svjedočenja, treba koristiti

sva prikladna sredstva u službi evangelizacije, odgoja ljudi, moralnoga korektiva i savjesti društva. Stoga, dok se s pravom bavite mogućnostima koja pružaju digitalna sredstva na području evangelizacije, dopustite mi ponoviti nekoliko misli crkvenoga učenja i pastoralnih poruka.

Glede obveze *izravnoga* propovijedanja Isusova nauka treba često ponavljati da na razini crkvenog učiteljstva Crkva ima pravo i dužnost koristiti medije u službi propovijedanja kršćanskoga nauka. Ovu istinu moramo držati živom i o njoj govoriti, jer još uvijek postoje snage u svijetu koje to ne razumiju, a na nekim stranama ne dopuštaju da bude primijenjena ili je čak zabranjuju. Dapače, ne samo da Crkva ima pravo koristiti sva sredstava društvenih komunikacija, nego je ono „vlastito pravo Crkve" (kan. 822 § 1: *ius proprium Ecclesiae*), kojim se crkveni pastiri nastoje služiti u obavljanju svoje zadaće.

Crkva je poslana izravno poruku spasenja propovijedati ne samo do na kraj svijeta (usp. Dj 1,8), nego u našem vremenu prvi put, promatrajući sve te antene i odašiljače, ostvarila se doslovce Isusova riječ da će se propovijedati po krovovima (usp. Lk 12,3) i po svemu svijetu. Ovo pak pravo Crkve može izazvati dosta problema zbog statusa koji neka državna vlast priznaje ili ne priznaje Crkvi. Toga su također ovi krajevi bili svjedoci sve do prije nekoliko desetljeća, kad je Crkva također na tom planu bila vrlo diskriminirana. U nekim dijelovima svijeta i danas je slično ili je to pravo čak zabranjeno. To jest, uopće nije svejedno priznaje li država Crkvi postojanje i autonomiju kao njezino urođeno pravo (*ius nativum*), te korištenje svih prikladnih sredstava kao njezino vlastito pra-

vo (*ius proprium*), ili je smatra samo jednom od stvarnosti koje djeluju u društvu, ili je pak smatraju običnom udrugom ustanovljenom na osnovu zajedničkoga mišljenja članova.

Kad je pak riječ o *neizravnoj* ulozi učiteljstva u korištenju sredstava komunikacija, misli se na gotovo bezgranične mogućnosti, koje ta sredstva nude kao pomoć za širenje zdrave kulture, odgoja mladih i njihova duhovnoga rasta, većega poštivanja ljudske osobe, ljudskih prava, zaštite manjina, civilizacijskoga napretka, zdrave razonode, prestanka milenijske noći siromašnoga svijeta, smanjivanja nepismenosti, gladi i golotinje, robovanja i bolesti, širenja solidarnosti itd.

II.

Moral u sredstvima komunikacija predmet je posebne pastoralne brige cijele Crkve i svakoga kršćanskog vjernika ponaosob, a posebice onih koji izravno djeluju na tom području. Ovo pitanje tiče se i promoviranja i zaštite morala u službi odgoja mladih. To se odnosi ponajprije na sadržaj kojega sredstva komunikacija nude; zatim to su protagonisti od kojih kreće sadržaj ili informacija; i na kraju, radi se o subjektima kod kojih sadržaj ili informacija završavaju.

Posebna pastoralna skrb Crkve ostvaruje se po djelovanju njezinih ljudi – klerika, redovnika, redovnica ili laika, posvema je svejedno – koji djeluju u svijetu sredstava društvenih komunikacija. Od njih se u tom poslu očekuje ne samo stručnost, nego i kredibilitet osobnog života. Ova skrb, osim sadržaja Isusova nauka koji posreduje, bavi se također čovjekovim aktivnim i pasivnim pravom na informaciju, ali također odnosom između „prava

umjetnosti“ i uvjeta koji dopuštaju obradu moralnoga zla, zaštitom od manipulacija, profesionalnim moralom djelatnika u tisku, u virtualnom svijetu, na radiju i televiziji, kao i moralnim kvalitetama medijskoga proizvoda, posebice kad se radi o odgoju.

Glede etike općenito i načina ponašanja u sredstvima društvenih komunikacija, s ovoga skupa važno je ponoviti također ono što je prije više godina reklo Papinsko vijeće za sredstva društvenih komunikacija: „Isus je uzor i primjer našeg ophođenja. (...). ‘Zato odložite laž i govorite istinu jedan drugomu, jer udovi smo jedni drugima... Nikakva nevaljala riječ neka ne izlazi iz vaših usta, nego samo dobra, da prema potrebi saziđujete’ (Ef 4,25.29).“ (*Etica nelle communicazioni sociali*, br. 33).

III.

U službi propovijedanja i širenja Isusova nauka, ovisno o okolnostima stvarnim mogućnostima, potrebno je pastoralno prilagođavanje. Ono se odnosi na sveukupnost dušobrižničkoga djelovanja, koje se koristi da se čovječanstvo privede vjeri i milosti, ljudskom i duhovnom usavršavanju, te apostolatu naviještanja i svjedočenja.

Velik je izazov u pitanju kako crkvenu komunikaciju, koja je tradicionalno obilježena kulturom duljih govora, prilagoditi današnjoj vizualnoj generaciji naviknutoj na sliku ili na raspršeni i usitnjeni govor novih medija, koji se ponekad mjeri doslovce sekundama. Ništa manji problem sastoji se u pitanju kako naučavanje vječne istine koju propovijeda Crkva, odnosno crkveno učiteljstvo, izvršiti učinkovito u „kulturi mišljenja“, u kojoj se i

istina često vidi samo kao jedno od tolikih mišljenja, te kako prenijeti nauk Crkve u društvu gdje se, naspram vječne istine, trenutna vijest ili mišljenje nameću kao vrijednost. A posebno je pak pitanje koliko je uopće moguće da čovjek, a posebice mlada osoba, u globalnom mentalitetu kojega nameće manipulacija, izgradi, zauzme i ostvari osobne odgovorne izbore i prosudbe.

Živimo u vremenu pokušaja stvaranja ateističke civilizacije, koja bi bila prva te vrste u cijeloj dosadašnjoj povijesti ljudskoga roda. Pred tim pokušajima i pred iskrivljenim pluralizmom, koji se vodi idejom brisanja različitosti, tj. nasilnim hegemonizmom svoje ideje, Crkva sa svojim vrednotama, ostane li pasivna, ne samo riskira biti stjerana u dijasporu već i da se nađe u stanju teške izolacije kroz forsiranje stalne društvene kompromitacije Evanđelja.

Za navjestitelja radosne vijesti Evanđelja sve nabrojano jesu nove šanse, izazovi evangelizacije, prilike koje Providnost nudi u naše vrijeme za djelovanje i dokazivanje Isusovih propovjednika i svjedoka. Posebna prilika za novu evangelizaciju i pastoralno djelovanje općenito jesu ideologije, programi i čest način življenja kao da Boga nema, što ih sve više nameće naše vrijeme. Prostor novih šansi je također viđenje stvarnosti i života u eri nametanja imanentnoga, ovo-svjetskoga, kojemu se pridaju skoro neo-poganski atributi „božanstva". Istina je isto tako da su to suvremeni „areopazi" (usp. Dj 17,22-34), ali još više to su šanse za uvjerene, dosljedne i hrabre Isusove apostole i učenike našega vremena. Stoga i vašu konferenciju doživljavam kao doprinos takvu pastoralnom pristupu.

CRKVA JE ZAJEDNICA POSLANA DA KOMUNICIRA

58. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija
Prozor, 29. rujna 2024.

Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija nastao je na izravan prijedlog i zahtjev Drugoga vatikanskog sabora i redovito se održava već 58 godina zaredom. Naime, opći crkveni sabori su najviši izraz crkvenog učiteljstva. Održavaju se vrlo rijetko i njihove odluke obvezuju cijelu Crkvu. Posljednji u tom nizu – 21. po redu – bio je Drugi vatikanski sabor koji je, kroz četiri godine svoga zasjedanja (1962.-1965.), objavio 16 različitih dokumenata.

Jedan od tih važnih dokumenata za život Crkve posvećen je sredstvima društvenih komunikacija, koje naziva čudesnim sredstvima. U njemu se između ostaloga kaže (br. 18), da je potrebno djelotvornije jačati mnogostruki apostolat Crkve u sredstvima društvenih komunikacija, koja su vrlo korisna sredstva u službi evangelizacije. Zato je određeno da se u svim biskupijama svijeta svake godine slavi dan, kada će se članovi Crkve poučiti o svom dijelu zadatka u toj važnoj stvari, sa željom da molitvom prate i pomažu te, u skladu sa svojim mogućnostima, doprinose promicanju ustanova i pothvata koji se u Crkvi poduzimaju na ovom području prema potrebama čitavog kršćanskog svijeta.

I.

Crkva u komunikaciji je jedna od vrlo važnih tema zato što je komunikacija jedan od bitnih elemenata i načina postojanja i djelovanja Crkve. Ona je doslovce zajednica poslana da komunicira. Ta njezina obveza proizlazi iz Isusove zapovijedi, da njegovi učenici pođu po svemu svijetu i da propovijedaju evanđelje svakom stvorenju (Mk 16,15). To jest, da naviještaju i svjedoče svim narodima, na svim mjestima, na svim kontinentima, uvijek i u svim okolnostima. Prema tomu, naviještanje, svjedočenje i komunikacija evanđelja drugima su izvršavanje volje Božje i strukturalni dio djelovanja Crkve. Ona, kao zajednica Isusovih vjernika, ponajprije unutar sebe komunicira evanđelje, njegovu poruku i vrednote i, istovremeno, ona je zajednica koja sve to komunicira također prema svima ostalima. Odnosno, sama evangelizirana poslana je evangelizirati cijeli svijet i svako Božje stvorenje u njemu. To valja prepoznati kao bitnu oznaku Crkve i kao neizostavni dio njezina poslanja. U tom smislu i sredstva društvenih komunikacija mogu biti od velike koristi.

Život Crkve je moguće shvatiti samo ako se razumije način na koji kao zajednica komunicira s okolinom. Pri tomu se sredstva, koja se koriste, nikako ne ograničavaju samo na ona koja u novije vrijeme nazivamo tehničkim medijima. Naime, Crkva od početka i sa svima komunicira prvenstveno svjedočanstvom života, propovijedanjem, službom Riječi, katehezom, osobnim kontaktom, sakramentima, hodočašćima, pučkom pobožnošću.

Isus je komunicirao sa svima: s učenima i priprostima, bogatima i siromašnima, slobodnima i robovima, siromasima, udovicama, gubavcima,

grešnicima, sa ženama i muškarcima, s djecom, strancima i domaćima. Činio je to zato da ih evangelizira. I prema svima je mudro prilagođavao svoj način komunikacije. Često je koristio slike, govorio u prispodobama, propovijedao je na različitim mjestima: u sinagogama, na trgovima, u kućama, u hramu, na brdu, na vodi. Komunicirao je riječima, šutnjom, djelima i gestama. Zapravo, Isusov život bio je neprestano komuniciranje. Zato i život Crkve, koju je on osnovao kao svoje mistično tijelo i radi nastavka svoje komunikacije s ljudima, mora biti to isto.

U skladu s Isusovom voljom, Crkva je od početka zajednica komunikacije. Činila je to govorom i svjedočenjem, propovijedanjem i mučeništvom, usmenom predajom i spisima Novoga Zavjeta, misionarskim djelovanjem i širenjem Crkve. Dokazno je također da su se već prvi kršćani služili također drugim vrstama pisane komunikacije. O tomu, na primjer, svjedoči apostol Pavao koji, iako u poodmakloj dobi i očekujući kraj zemaljskoga života, očekuje da ga posjeti Timotej, pa tom svom učeniku piše da dođe što prije i da sa sobom ponese i knjige, a osobito pergamene (usp. 2 Tim, 4,9.13).

Kršćanski sakralni prostori ukrašavani su crtežima, freskama, slikama i mozaicima, na kojima su prikazivani događaji iz povijesti spasenja, prvenstveno zato da bi zidovi crkava svojim slikama „pričali“ o događajima iz povijesti spasenja ljudima koji nisu znali slova, ali su imali bistro oko i zdravu moć raspoznavanja, učenja i pamćenja.

II.

Osim što je Crkva zajednica komunikacije, osnovno pravilo njezina djelovanja i posebice du-

šobrižništva je upravo komunikacija. Ona od Crkve kao takve i svakog evangelizatora traži sposobnost prilagođavanja osobnim sposobnostima i kulturnim okolnostima primatelja navještaja, te zahtijeva izbor najprikladnijih sredstava i rječnika koji je primatelju razumljiv. Također toga je Crkva vrlo brzo postala svjesna pa je, na primjer, već papa Grgur Veliki krajem 6. stoljeća pisao (*Liber regulae pastoralis*, oko 591. godine), da je komunikacija bitan dio pastoralnoga djelovanja i da pristup slušateljima uvijek treba biti prilagođen, te je nabrojio čak 40 različitih kategorija slušatelja.

Dakle, vrlo je širok popis sredstava koja je Crkva koristila u službi evangelizacije kroza svoju povijest. U tom nizu, ona sve do danas nastavlja takav svoj pristup otvorenosti novim načinima i sredstvima. Pri tomu, Crkvi je poznato da ta sredstva mogu pružiti pomoć čovječanstvu, jer mnogo doprinose čovjekovu odmoru i naobrazbi, ali i širenju i učvršćivanju Božjega kraljevstva. No, Crkva također zna da ih ljudi mogu upotrijebiti protiv nauma božanskoga Stvoritelja i zlorabiti na svoju vlastitu štetu. (Usp. *Inter mirifica*, 2).

III.

U provedbi odredaba Drugoga vatikanskog sabora, svjetski dan društvenih komunikacija prvi put je obilježen 7. svibnja 1967., a radi poticanja ispravnoga služenja sredstvima društvenih komunikacija, papa Pavao VI. je nekoliko dana prije toga objavio posebnu poruku. To je potom postalo neprekinuta tradicija pa je tako do sada objavljeno 58 ovakvih okružnih pisama, a svako je posvećeno nekoj posebnoj temi, suvremenoj u tom trenutku, ali uvijek povezanoj s tematikom medija.

Područje sredstava društvenih komunikacija u naše vrijeme vrlo ubrzano poprima nove oblike i načine. To vrijedi posebice nakon izuma novih sustava digitalnih medija s čime su povezana brojna osjetljiva pitanja. Upravo zato, ove godine je papa Franjo svoju poruku za dan sredstava društvenih komunikacija posvetio važnoj temi umjetne inteligencije i njezinu odnosu prema mudrosti srca, te potrebi da sve bude usmjereno prema uistinu ljudskoj komunikaciji.

Odabir ove važne teme Papa je objasnio riječima: „Razvoj sustavâ takozvane *umjetne inteligencije*, (...), radikalno mijenja također informacije i komunikaciju, a time i neke od temelja građanskoga suživota. To je promjena koja zahvaća sve, a ne samo one koji se time profesionalno bave. Ubrzano širenje izvanrednih izuma, čije je funkcioniranje i čije su mogućnosti većini nas nedokučive, začuđenost koja se kreće od oduševljenosti pa do nesnalaženja, i neizbježno nas suočava s temeljnim pitanjima: što je, dakle, čovjek; koja je njegova specifičnost i kakva će biti budućnost ove naše vrste (...) u eri umjetne inteligencije? Kako ostati u potpunosti ljudi i kako prema dobrom usmjeravati aktualne promjene na području kulture?“

Zajedno s Papom, i s punim povjerenjem da Gospodin vodi ljudsku povijest, ponavljamo da, dok promatramo ove nove pojave, „valja, ponajprije, raščistiti s katastrofičnim tumačenjima i njihovim paralizirajućim učincima“. Odnosno: „Naše je mjesto u nastajanju. Moramo se u to uključiti, svaki na svome mjestu (...), prianjajući iskreno uz to, ali pritom nepokolebljivo zadržati osjetljivost za sve što je u njemu destruktivno i neljudsko.“ Naime, radi se o „pitanjima tehničke, znanstvene i poli-

tičke naravi, ali ne može ih riješiti nitko drugi doli sâm čovjek. Mora se oblikovati novi model ljudskosti koji će biti prožet dubokom duhovnošću, novom slobodom i nutrinom“ (Romano Guardini).

Kršćani su ne samo dio ovoga svijeta nego su poslani naviještati evanđelje svakom stvorenju, pa i novim stvorovima ljudskog uma. Zato, zbog vjernosti toj Isusovoj naredbi iz koje proizlazi odgovornost za ljude i svijet, papa Franjo naučava: „U ovoj epohi, koja se izlaže riziku da bude bogata tehnologijom i siromašna ljudskošću, naše promišljanje jednostavno mora započeti od ljudskog srca. Samo usvajajući duhovan način gledanja, samo ako ponovno steknemo mudrost srca, možemo proniknuti i tumačiti tu novost, koju sa sobom nosi naše doba i otkriti put do istinski ljudske komunikacije. Srce, biblijski shvaćeno kao sjedište slobode i najvažnijih životnih odluka u životu, simbol je cjelovitosti, jedinstva, ali priziva također osjećaje, želje, snove, a prije svega srce je unutarnje mjesto susreta s Bogom. Mudrost srca je stoga ona krepost koja nam omogućuje da povežemo cjelinu i dijelove, odluke i njihove posljedice, prednosti i slabosti, prošlost i budućnost.“

U skladu s osnovnom Papinom nakanom, po zagovoru svetoga Franje Saleškoga, preporučujemo u Božji blagoslov živote i plemenita nastojanja djelatnika u sredstvima društvenih komunikacija da, promičući istinu i opće dobro, dostojanstvo, te individualna i kolektivna prava čovjeka, ravnopravnost ljudi i narodâ, dadnu svoj doprinos za širenje Božje poruke i za učvršćenje stvarnoga zajedništva, mira i sloge među ljudima.

IX. KRŠĆANIN SE NE RAĐA NEGO SE POSTAJE

SIGURNOST BOŽJE BLIZINE I STRAH OD NAPUŠTENOSTI PODSJEĆAJU NA NAJVEĆU ISUSOVU PATNJU

VII. obiteljski dan u BiH
Kupres, 27. srpnja 2024.

Okupljeni smo radi svečanog obilježavanja obiteljskoga dana u Bosni i Hercegovini koji se, pod pokroviteljstvom Vijeća za obitelj naše Biskupske konferencije, već sedmu godinu zaredom događa na posljednju nedjelju mjeseca srpnja na Kupresu. Stoga ponajprije zahvaljujem svim članovima toga vijeća, na čelu s biskupom Markom, koji kroza sve ove godine, zajedno sa župnikom i njegovim vikarom i njihovim suradnicima, predano i marljivo čine što je u njihovoj moći, da ovaj važan pastoralni događaj bude pripravljen i protekne na način, koji je najkorisniji za duhovno dobro svih obitelji, a posebice onih koji izravno sudjeluju u ovim molitvama.

I.

Obiteljski dan je zamišljen i kroza sve ove godine se događa kao vrijeme molitve za sklad i sreću naših obitelji, te za uzajamno razumijevanje, ljubav i duhovni rast njihovih članova. Na tu molitvu su pozvani doslovce svi katolici u BiH, sa željom da se ovom duhovnom lancu priključe, oni kojima je to moguće, sudjelovanjem u Euharistijskom slavlju ovdje na Kupresu, a svi ostali u svojim župnim ili samostanskim zajednicama za vrijeme nedjeljnih euharistijskih slavlja.

Uzajamna ljubav, prijateljstvo, zajedništvo i suradnja muža i žene temelj su obiteljske sreće i trajnosti. Stoga ovim Euharistijskim slavljem molimo posebice za sve supružnike sa željom, da ih dragi Bog blagoslovi, kako bi njihova ženidbena obećanja, vjernost i zajedništvo trajali i nadograđivali se cijeloga života. S jednakim željama i nakanama molimo blagoslov također za zaručnike, koji se spremaju sklopiti ženidbenu zajednicu. U našim molitvama su i supružnici, koji nisu uspjeli naći rješenja za izazove i ustrajati u zajedničkom životu. Molimo i za sve bake i djedove, za svoje pokojne roditelje i sve potomke naših obitelji.

Davno je rečeno, da su najviše uspjele u zajedničkom životu one obitelji, koje su našle načina i uskladile svoj život kao zajednica triju generacija: baka i djedova, majki i očeva, te njihovih potomaka. Isto tako, osobito u naše vrijeme, istina je da način svakodnevnoga života i njegove obveze često ne omogućavaju takve obiteljske zajednice i ugrožavaju mogućnost da se takvo zajedništvo mirno provodi i gradi. I k tomu, različite ideologije razgrađuju vrednote obiteljskoga života, kako ih predlaže Evanđelje i tumači kršćanski nauk. Pa ipak, uza sve blagoslove, koje suvremena obitelj živi, od svih njih vjerojatno je najrjeđa česta blizina baka i djedova, te njihovih unuka i radost koja proizlazi iz takvih susreta. Odnosno, među izazovima, kojima su članovi suvremene obitelj izloženi, samoća baka i djedova postaje sve češća.

II.

Budući da smo prethodnih godina razmatrali o drugim aspektima teme obitelji, neka u ovom razmišljanju u prvom planu budu upravo naši dragi

djedovi i bake. Također zato što bez njih ne bi bilo ni naših očeva i majki, a ni nas njihovih potomaka.

Osim što je danas obiteljski dan za sve zajednice u našim biskupijama, sretna je okolnost što se upravo danas na razini cijele Crkve obilježava također četvrti dan djedova i baka. U povodu toga dana papa Franjo je uputio posebnu poruku, koju je naslovio znakovitim riječima: „Ne zabaci me u starosti“ (Ps 71,9). One su, iako preuzete iz starozavjetne „Molitve starca“, na svoj način također glas i zov koji dolazi iz stanja brojnih današnjih starijih osoba, izriču njihovu želju da ih se uključi i samim time nose vrlo suvremenu poruku.

Cijelo Sveto Pismo – poručuje Papa – pripovijeda o Božjoj vjernoj ljubavi prema svima. Iz te ljubavi proizlazi utješna sigurnost, da Bog nastavlja uvijek iskazivati svoje milosrđe svim ljudima, u svakoj životnoj dobi i u svakoj situaciji u kojoj se nalaze, pa i u čovjekovim izdajama. (...). Stoga možemo biti sigurni, da će nam biti blizu i u starosti, tim više što je u Bibliji starenje znak blagoslova.

Osim istine i vjere o Božjoj blizini, u psalmima nalazimo također gorljivi zaziv Gospodinu: „Ne zabaci me u starosti.“ Za taj zaziv kaže Papa: „Snažne su to pa čak i vrlo oštre riječi. Podsjećaju na najveću Isusovu patnju, koji je na križu zavapio: ‘Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio’?“ (Mt 27,46). I dodaje: „U Bibliji, dakle, nalazimo sigurnost Božje blizine u svakoj životnoj dobi i, istodobno, strah od napuštenosti, osobito u starosti i u trenucima patnje. Nije posrijedi proturječje. Pogledamo li oko sebe, lako možemo vidjeti da takve izjave odražavaju više nego očitu stvarnost. Samoća je prečesto gorak suputnik u životima nas starijih osoba i baka i djedova (...). Neki mjesecima nisu vidjeli svoje najmilije.“

Promatrajući uzroke samoće, kojoj su u naše vrijeme izložene brojne starije osobe, papa Franjo nastavlja: „Mnogo je razloga za tu usamljenost: u mnogim zemljama, posebno onim najsiromašnijima, stariji su sami jer su njihova djeca bila prisiljena iseliti se. Mislim i na mnoga krizna područja: koliko je starijih ljudi prepušteno samima sebi, jer muškarci – mlađi i stariji – moraju uzeti pušku u ruke, a žene, posebno majke s malom djecom, napuštaju zemlju kako bi pružile sigurnost djeci. U ratom razorenim gradovima i selima tavore u samoći mnoge starije osobe, jedini znak života u krajevima u kojima kao da vladaju napuštenost i smrt. U drugim dijelovima svijeta, nadalje, u nekim se lokalnim kulturama duboko ukorijenilo pogrešno shvaćanje, koje rađa neprijateljstvo prema starijim ljudima. (...).

Ako malo bolje razmislimo, ta optužba na račun starijih da 'kradu budućnost mladima' danas se može čuti posvuda. Susreće se, u drugačijim oblicima, i u najsuvremenijim i najnaprednijim društvima. Već sada je, primjerice, rašireno mišljenje – nastavlja papa Franjo – da starije osobe opterećuju mlade troškovima skrbi koja im je potrebna, čime se uskraćuje sredstva za razvoj zemlje te, dakle, i mladima. To je iskrivljeno razumijevanje stvarnosti. Kao da bi opstanak starijih osoba ugrožavao opstanak mladih. Kao da bi za promicanje mladih trebalo zanemariti ili čak ukloniti starije. Suprotstavljenost među generacijama je čista obmana i otrovni plod kulture sukoba. Okretati mlade protiv starih neprihvatljiva je manipulacija: „...u pitanju je jedinstvo životnih dobi: odnosno, to je prava uporišna točka za razumijevanje i vrednovanje ljudskoga života u cjelini" (*Kateheza*, 23. veljače 2022.).

Naspram suvremenim ugrozama jedinstva životnih dobi, kaže Papa: „Gore citirani psalam – gdje se moli da ne budemo napušteni u starosti – govori o zavjeri uperenoj protiv života starijih osoba. Te se riječi čine pretjeranima, ali su razumljive kad se uzme u obzir da usamljenost i napuštenost starijih ljudi nije ni slučajna ni neizbježna, nego rezultat odluka – političkih, ekonomskih, društvenih i osobnih – koje ne priznaju beskrajno dostojanstvo svakoga čovjeka 'bez obzira u kakvom se stanju ili situaciji osoba nalazi'." (*Deklaracija Dignitas infinita*, 1).

Nepriznavanje beskrajnoga dostojanstva svakoga čovjeka, događa se kad se podlegne napasti i izgubi vrijednost svakoga pojedinca i kad se slijedi ideologija, koja na ljude gleda samo kao na trošak, koji bi u nekim slučajevima bio previsok za plaćanje.

Uza sve to, u nastavku Papine poruke čitamo njegovo zapažanje kako „danas ima mnogo žena i muškaraca, koji traže svoje osobno ostvarenje u životu što je moguće autonomnijim i neovisnijim o drugima". Pri tomu su zajedničke pripadnosti u krizi i sve više slabe, a individualnost sve je češća i jača. „Prijelaz s 'mi' na 'ja' kao da je nekako jedan od najjasnijih znakova našega vremena." U toj pojavi, kaže Papa: „Obitelj, koja je prvo i najradikalnije pobijanje ideje da se sami možemo spasiti, jedna je od žrtava te individualističke kulture. Ali kako starimo i snage nas napuštaju, opsjena individualizma, iluzija, da nikoga ne trebamo i da možemo živjeti bez veza, pokazuju se onim što zapravo jesu; trebaš tuđu pomoć u svemu, ali sada si sam, bez pomoći, bez ikoga na koga se možeš osloniti. To je tužno otkriće do kojega mnogi dođu kad već bude prekasno."

Naspram pojavama usamljenosti i odbačenosti, te s njima povezanim osjećajem razočaranja, koje su danas uobičajene u svijetu i posljedica su različitih okolnosti, izbora i uzroka, zaključuje i poziva papa Franjo: „Sebičnom stavu koji vodi u odbacivanje i usamljenost suprotstavimo otvoreno srce i radosno lice onoga, koji ima hrabrosti reći: 'Neću te ostaviti!' i izabrati drugačiji put."

III.

U okviru ovoga Misnog slavlja blagoslovili smo kip svetog Ivana Krstitelja, koji je izradio i prostor oko njega osmislio akademski kipar Ilija Skočibušić. On je autor i kipa svetog Ante, zavjetnoga dara hrvatskih branitelja, koji je blagoslovljen prije tri godine. Također, ovih dana je u Betlehemu priveo kraju umjetničko uređenje kapele hrvatskih svetaca i blaženika s njihovim likovima koji, na simbolički način, u hodočašću prema uskrslom Isusu predvode cijeli narod. Čestitamo i hvala mu!

A po zagovoru svetog Ante, svetog Ivana Krstitelja i svih hrvatskih svetaca i blaženika, neka Sveta Obitelj Isusa, Marije i Josipa, zajedno sa svetim Joakimom i Anom, Isusovim djedom i bakom, bude primjer i nadahnuće svim našim obiteljima. Zato molimo: „Gospodine, Bože vjerni, koji si nas stvorio na svoju sliku, koji nas nikad ne ostavljaš same i koji nas pratiš tijekom svakoga doba života; ne napuštaj nas, čuvaj nas, i daj nam, još jednom, sposobnost otkriti sami sebe i prepoznati se kao tvoja djeca.

Obnovi naša srca svojom Riječju i ne dopusti da itko bude odbačen. Neka nas tvoj Duh ljubavi ispuni tvojom nježnošću i neka nas nauči reći onima, koje susrećemo na svom putu: 'Neću te napustiti!'

Molimo da uz pomoć tvoga ljubljenog Sina, ne izgubimo osjećaj za bratstvo i ne prilagodimo se tuzi usamljenosti. Pomozi nam gledati u budućnost s novom nadom i učini da Svjetski dan djedova, baka i starijih osoba bude dan bez samoće i da obiluje plodovima tvoga mira. Amen.“ (Papa Franjo, *Molitva za četvrti svjetski dan djedova, baka i starijih osoba*).

SAMO KRIST POUČAVA A KATEHETA DAJE KRISTU DA TO ČINI NA NJEGOVA USTA

28. Katehetski dan Vrhbosanske nadbiskupije
Sarajevo, 31. kolovoza 2024.

Neposredni povod za okupljanje kateheta, koji svoje poslanje vrše na području Vrhbosanske nadbiskupije, svaki put je početak nove školske godine. Tako smo danas zajedno na događaju koji je 28. po redu katehetski dan naše nadbiskupije. Stoga prije svega zahvaljujemo Gospodinu Bogu za milost ustrajnosti, za predavače i voditelje i djelatnike Katehetskog ureda koji su organizatori ovoga važnog doprinosa dušobrižničkom poslanju Crkve. Također, u ime Nadbiskupije hvala svim dosadašnjim sudionicima, kao i vama koji danas sudjelujete na ovom skupu i djelujete kao katehete, za pomoć i doprinos u širenju kraljevstva Božjega među ljudima.

I.

U ovom razmišljanju poslužio bih se mislima o katehezi i poslanju kateheta koje se nalaze u „Katekizmu Katoličke Crkve". A pri izlaganju toga nauka, što vam nije nepoznato, Katekizam se poziva uglavnom na apostolsku pobudnicu „Catechesi tradendae", što ju je 1979. godine objavio sveti Ivan Pavao II. Iako su vama te misli zasigurno poznate, potrebno ih je često ponavljati kao podsjetnik radi još boljega vršenja službe.

Ponajprije (br. 4): „*Katehezom* je vrlo rano nazvano sveukupno nastojanje Crkve da ljude učini

Kristovim učenicima, da im pomogne vjerovati da je Isus Sin Božji, kako bi po vjeri imali život u njegovo ime, da ih odgaja i poučava u tom životu i da tako izgrađuje Tijelo Kristovo."

Upravo zato (br. 5): „Općenito se može ustvrditi kako je kateheza *odgoj u vjeri* koji valja dati djeci, mladeži i odraslima iznad svega poučavanjem kršćanskog nauka na organski i sustavan način, s ciljem da se vjernici uvedu u puninu kršćanskog života."

Odgoj u vjeri je, dakle, osnovna svrha cijele kateheze i glavno poslanje svakoga vjeroučitelja. Prema tomu, u službi odgoja u vjeri su, i u njemu nalaze svoje osmišljenje i ispunjenje, svako poučavanje i svi didaktički napori i metode, koje kateheta poduzima, kao i sva sredstva i učionice, koje su mu na raspolaganju. Međutim, glede svoje uloge kateheza je svjesna da ona nije jedini način odgoja u vjeri već da je sastavni dio mnogo šireg dušobrižničkog poslanja Crkve. Odnosno (br. 6): „Kateheza je povezana – iako se s njima formalno ne poistovjećuje – s mnogim drugim elementima pastoralnoga poslanja Crkve koji imaju neki katehetski vidik, pripremaju katehezu ili iz nje proizlaze. To su: prvi navještaj Evanđelja ili misionarsko propovijedanje, sa svrhom da se pobudi vjera; istraživanje razloga za vjerovanje; iskustvo kršćanskoga života; slavlje sakramenata; ulazak u crkvenu zajednicu; apostolsko i misionarsko svjedočenje."

Isto tako, kateheza nije samo dio šireg pastoralnog poslanja crkvene zajednice, nego (br. 7) „je tijesno povezana i spojena s cijelim životom Crkve. Naime, ne ovise bitno o njoj samo geografska rasprostranjenost i brojčano povećanje Crkve,

nego još više unutarnji rast Crkve i njezino podudaranje s Božjim naumom."

Ponovimo, dakle, ukratko nauk i smjernice koji ravnaju sveukupnim djelovanjem crkvenoga vjeroučitelja!

Kateheza, njezina svrha i poslanje kateheta su: Činiti da ljudi postanu Kristovi učenici; Odgoj u vjeri djece, mladeži i odraslih; Kateheza je povezana s mnogim drugim elementima pastoralnoga djelovanja; Kateheza je spojena s cijelim životom Crkve.

II.

A što je sadržaj kateheze? Na to pitanje spomenuti Katekizam nudi odgovor, koji vam je također poznat, ali taj dio nauka Crkve, zbog njegove važnosti, treba još češće ponavljati negoli onaj prvi jer, za razliku od svih drugih učitelja, vjeroučitelj nije poslan svojim odgajanicima nuditi i prenositi prije svega sadržaj školskoga programa ili svoje znanje, nego Isusa Krista, drugu osobu Presvetoga Trojstva, Bogočovjeka i spasitelja svijeta.

U tom smislu (br. 426) „'valja ustvrditi kako u jezgri kateheze stoji bitno jedna osoba: Isus iz Nazareta, 'jedinorođenac Očev' [...], koji je trpio i umro za nas, a sada, uskrsnuvši, živi zauvijek s nama. [...]. Katehizirati [...] znači, otkrivati u Kristovoj osobi sveopći vječni naum Božji [...], tražiti da se shvati značenje Kristovih djela i riječi, znakova što ih je on učinio'. Svrha je kateheze: 'Uvoditi u zajedništvo [...] s Isusom Kristom: jer samo nas on može privesti ljubavi Očevoj u Duhu i učiniti da sudjelujemo u životu Presvetoga Trojstva'."

Vjeroučitelj se, kao onaj od kojega se očekuje da je sam odgojen u vjeri, poistovjećuje s naukom vjere u kojoj odgaja druge. Ali pri tomu, kateheta

je svjestan da je ponizan sluga i skroman suradnik Isusa Krista, jedinoga pravog učitelja, svog učitelja, vjeroučitelja svih kateheta i odgojitelja svih odgojitelja. Odnosno, učitelj vjere je poslan biti glasnik i svjedok Božjega nauka. To jest (br. 427): „U katehezi je Krist, utjelovljena Riječ i Sin Božji, onaj kojega naučavamo, a sve drugo je u odnosu prema njemu; samo Krist poučava, dok svaki drugi to čini po mjeri u kojoj je njegov glasonoša ili tumač, dajući Kristu da poučava na njegova usta. [...]. Svaki bi kateheta trebao na sebe primijeniti Isusovu otajstvenu riječ: 'Moj nauk nije moj, nego onoga koji me posla'." (Iv 7,16).

U skladu s rečenim (br. 428): „Onaj, koji je pozvan 'naučavati Krista', mora dakle tražiti nadasve onaj dobitak, koji je 'najizvrsnije spoznanje Isusa Krista'; treba prihvatiti da izgubi sve 'da stekne Krista i nađe se u njemu' i da 'upozna njega, snagu njegova uskrsnuća, zajedništvo u njegovim patnjama, ne bi li kako, suobličen smrti njegovoj, prispio k uskrsnuću od mrtvih'." (Fil 3,8-11). I samo iz takve spoznaje Isusa Krista, koja se stječe po ljubavi, rađa se neodoljiva želja naviještati, evangelizirati, druge privoditi vjeri u Isusa Krista (br. 429).

III.

Kršćanski nauk o odgoju u vjeri već na početku kršćanstva sažeo je apostol Pavao u svojoj Prvoj poslanici zajednici vjernika u grčkom gradu Korintu. I upravo iz početnoga dijela toga biblijskog teksta Providnost Božja nam je, po crkvenoj rasporedbi liturgijskih čitanja, danas ponudila odlomak za razmatranje. U njemu je, naspram svojim suvremenicima, koji su od navjestitelja Evanđelja

tražili izvanredne znakove ili ljudsku mudrost, ovaj apostol pisao: „Mi propovijedamo Krista raspetoga: [...]. Božju snagu i Božju mudrost“ (1 Kor 1,23-24).

I kao što je sveti Pavao poučavao ondašnje Isusove učenike i hrabrio ih da ustraju u propovijedanju Krista raspetoga i uskrsloga, koji je Božja snaga i Božja mudrost i koji je put čovjekova posvećenja, jednako danas svim odgojiteljima u vjeri poručuje: „Od njega je da vi jeste u Kristu Isusu, koji nama posta mudrost od Boga, i pravednost, i posvećenje, i otkupljenje“ (1 Kor 1,30).

I NAJMANJA SVJETILJKA TAKO JE SNAŽNA DA JE NI NAJVEĆA TAMA NE MOŽE UGASITI

Groblje sv. Josipa
Sarajevo, 1. studenoga 2024.

Svaki put kad izgovaramo riječi Vjerovanja, odnosno kad ispovijedamo istine svoje vjere, u jednom dijelu toga teksta kažemo da vjerujemo u Duha Svetog, svetu Crkvu Katoličku, općinstvo svetih, a onda da vjerujemo također u oproštenje grijeha i uskrsnuće tijela. Općinstvo svetih, jedna je od istina naše vjere koja nas u zajedništvo Crkve okuplja po zajedničkom ispovijedanju vjere u Presveto Trojstvo, u Kristovo božanstvo, u posvetiteljsku snagu Duha Životvorca. Zahvaljujući toj vjeri iz nje se događa da izrastaju živi cvjetovi svetosti u pojedinačnim imenima, a oni svi zajedno tvore zajednicu svetih, zajednicu svetosti, općinstvo svetih, koja je jedna od istina kršćanske vjere i koju ispovijedamo od samih početaka kršćanskog načina vjerovanja u Boga.

Postavljamo pitanje, tko su oni koji čine općinstvo svetih? Na to pitanje odgovorio je Ivan apostol u svom svetopisamskom spisu kojega nazivamo Otkrivenje i iz kojega smo upravo maloprije čuli odlomak. A svojim riječima o viđenju općinstva svetih pisac toga teksta kaže ovako: Nakon toga vidjeh, eno velikoga mnoštva što ga nitko ne može izbrojiti. Iz svakoga naroda i plemena, i puka i jezika, stoje pred prijestoljem i pred Jaganjcem, odjeveni u bijele haljine, palme im u rukama, i viču iz svega

glasa: spasenje Bogu našemu koji sjedi na prijestolju, i Jaganjcu. Dakle, i prije nastanka blagdana Svih Svetih i prije oblikovanja teksta kojega nazivamo Vjerovanje, u kojemu ispovijedamo istinu o općinstvu svetih, Biblijski je to nauk.

Objava je Božja da je veliko mnoštvo na nebesima, mnoštvo koje nitko ne može izbrojiti i koje dolazi iz svakoga naroda i svakoga plemena i svakoga jezika i svakoga puka, stoje pred prijestoljem Gospodnjim i slave Boga stvoritelja, Boga svetoga i izvor njihove svetosti. Sad postavljamo pitanje: Zašto mi kršćani slavimo zajednicu svetih, odnosno općinstvo svetih? Ponajprije da si posvijestimo svaki put iznova, kad se slavi ovaj blagdan i kad ispovijedamo vjeru na takav način, da svetost kao življena stvarnost nije predviđena da bude privilegij samo nekih, nego je ona doslovce poziv za sve koji se ponose Kristovim imenom. I ako ćemo s ovoga groblja, odnosno iz ovoga kratkog razmatranja išta ponijeti u život kao neku misao, volio bih da to bude upravo ova poruka.

Svetost nije privilegij samo za neke, nego je to Isusov poziv za sve koji nose njegovo ime, uključujući i nas danas ovdje okupljene. Odnosno, svetost se živi tamo gdje se živi vlastiti kršćanski život, vlastito zvanje i vlastito poslanje. Ako si biskup, onda budi biskup, onako kako Krist od tebe to očekuje. Ako si svećenik, budi onako kako Krist to od tebe očekuje. Ako si redovnik i redovnica, onda budi onako kako Krist to od tebe očekuje. Ako si otac ili majka, jednako tako; ako si sin ili kćer, jednako tako; ako si radnik, budi savjestan u obavljanju svoga poziva na način kako Krist od tebe to očekuje. Ako si đak, ako si student, ako si što god da jesi, obnašaj to na način kako Krist od tebe to očekuje.

To je put svetosti. To je jedini način da se s Kristom hodi na autentičan način. Odnosno, svetost kao mogućnost ulaska među one koje nazivamo Općinstvo svetih nikako nije jednoznačna. Razgranata je ta mogućnost ostvarenja svetosti u vlastitom život u mnoštvo načina i mnoštvo grana, mnoštvo mjesta i mnoštvo vremena. Svakome je dano prema milosti dara Kristova, odnosno, svatko je od nas u mogućnosti hoditi za Kristom prema talentima koje je primio, koji ga vode pravim putem, pravim putem da bude svjetiljka u ovome svijetu.

Jedan od velikih svetaca poniznoga života je kazao da je i najmanja svjetiljka tako snažna da je ni najveća tama ne može ugasiti. I najmanja svjetiljka u najvećoj tami mraka ima svoju ulogu da svijetli. Kršćanin, pa taman ostao i jedan, svijetli u najvećem mogućem mraku. Upravo to je naše poslanje: da svijetlimo, da pokazujemo kako je tamu mraka, ovaj put govorimo slikovito, moguće rasvijetliti, moguće je razbijati mrak, moguće je pobijediti.

Neka Općinstvo svetih, koje se sastoji od toliko konkretnijih imena i prezimena, samo Bogu znanih, nama bude svjetlost vodilja, koja će nam omogućiti ponajprije da u ovom životu ostvarimo barem nešto od onoga što se zove svetost, da bismo onda posvećeni ušli među svete.

Danas na svetkovinu Svih Svetih i sutra na Dušni dan, mi se na osobit način sjećamo svojih dragih pokojnika, svojih predaka, prije svega predaka u vjeri u Krista Gospodina, svojih predaka u našim župnim zajednicama, u zajednicama u kojima živimo, svojih predaka u obiteljskom i narodnom životu. Ali mi se danas na ovaj blagdan ne sjećamo samo na način kako to čine povjesničari, jer mi to

ne činimo samo zato da bismo pamtili. Mi njihova imena svojih predaka i prijatelja ne uklesavamo u tvrdi kamen samo zato da ih se ne bi zaboravilo, nego ponajprije činimo to jer smo svjesni i želimo to posvjedočiti da oni zapravo i nisu umrli, odnosno da njihov život ustvari nije ni prestao nego se samo promijenio.

Dok palimo svijeće na njihovim grobovima, želimo posvjedočiti i vjerovati da su oni svoj život darovali kao što ga svijeća, dok izgara, daruje u službi svjetla. I oni su živeći ovaj život izgarali, darivali se u službi svojim obiteljima, svojoj djeci, prijateljima i poznanicima, u službi Božje stvari na ovome svijetu. I kao što ona svjetlost kao plamičak na svijeći, dok svijetli razigrano pokazuje da je tu, i pogotovo u mraku razbija svaki oblik tame, vjerujemo da su naši dragi pokojnici sada već u općinstvu svetih razigrani u životu. Razigranost svijeće jest znak života u kojega vjerujemo. Ona je simboličko ispovijedanje onoga što izgovaramo kada kažemo da vjerujemo u općinstvo svetih, oproštenje grijeha i život vječni. Odnosno, vjera u život vječni je istina, kojom završava i tekst našega vjerovanja, to je svrha i osmišljenje svega vjerničkog života i našega vjerničkog postojanja. Vjernički kršćanski život ima svoj smisao jedino ako ga se nastoji živjeti u hodočašću na kojem se traži i ostvaruje vlastita svetost na putu prema svome spasenju. To je i svrha, to je smisao, i neka to bude vodilja također u nastavku naše molitve za drage pokojne i molitve za naše posvećenje i naše vjerničko spasenje.

POSLJEDNJI ČAS ILI POSLJEDNJE VRIJEME JE ERA ISUSA KRISTA

Misa zahvalnica
Sarajevska katedrala, 31. prosinca 2024.

Zajedno sa svima vama zahvaljujem Gospodinu Bogu za sve blagoslove tijekom protekle godine i sa svima vama molim blagoslov za svaki dan u sljedećoj 2025. godini za nas, večeras ovdje okupljene, i za sve ljude ovoga grada i ove zemlje i za sve ljude na svijetu. Neka ih dragi Bog blagoslovi kako bi u suradnji i prijateljstvu mogli živjeti sve dane svoga života.

I.

U odlomku iz Prve poslanice sv. Ivana apostola (2,18-21), što se danas čita vjernicima koji se okupljaju na Misna slavlja, ovaj Isusov ljubljeni učenik podsjeća da je posljednji čas, te da su se već mnogi antikristi pojavili kao i da oni kojima piše ovu poslanicu imaju pomazanje od Svetoga, te znaju da nikakva laž nije od istine.

U napasti smo, pod dojmom završetka kalendarske godine, pomisliti kako sveti pisac misli upravo na ovakav način svršetka vremena da bi već od sutra započeo novi način, novi početak i nova kalendarska godina. Međutim, ako se premjestimo u vrijeme pisanja toga teksta, što je bilo pod kraj prvoga stoljeća, i ako se prisjetimo da način računanja dana, mjeseci i godina u ondašnjoj ogromnoj rimskoj državi uopće nije bio na način kojega mi poznajemo, onda očito sveti pisac nije

ni mislio na svršetak kalendarske godine kad je kazao da je posljednji čas. Dapače, nije ni mogao misliti, kako možda većina nas razmišlja danas pod dojmom okolnosti i činjenice da zaista jest kraj kalendarske godine. Stoga se postavlja pitanje: Što je zapravo mislio sveti pisac kad je kazao: „Posljednji je čas?“

Ponajprije, pojmom ‘posljednji čas’, ili posljednje razdoblje, ili posljednje vrijeme, u Svetom Pismu se naziva era Isusa Krista, razdoblje, vrijeme, čas Krista, Gospodina i Spasitelja. U povijesti spasenja to je posljednja era, posljednje vrijeme, posljednji čas. Prije toga, tijekom povijesti spasenja postojale su različite druge ere, sve u službi ove posljednje kao priprava na ovo razdoblje. Sve su prethodne ere, međutim, završile i započela je nova Isusova era, posljednje vrijeme i posljednji čas.

Završilo je Adamovo vrijeme. Završila je i Noina era, i Abrahamova era, i Mojsijeva era i, ako hoćemo kroza Stari Zavjet tražiti još neke druge, sve su završile. Sve su, međutim, postojale u službi posljednjega časa, posljednje ere povijesti spasenja, koja se događa na Isusov način. To je osnovna poruka ovoga odlomka iz Svetoga Pisma. Stoga smo na osobit način zahvalni Ivanu apostolu, piscu prve poslanice koja nosi njegovo ime, za to što tijekom ovih dana osmine Božića još jednom poručuje i naglašava važnost Isusova rođenja, važnost početka povijesti spasenja na njegov način. Posljednje vrijeme je Isusovo vrijeme i nema više drugih načina povijesti spasenja.

II.

Na početku svetog evanđelja po Ivanu ističe se da “u početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga, Ri-

ječ bijaše Bog" i da sve "postade po njoj i bez nje ne postade ništa". Ključna poruka ovog evanđeoskog odlomka, koji je sveti pisac uputio vjernicima Isusa Krista, jest da je ovaj čas, ovo vrijeme, i za nas posljednje vrijeme. Ne samo da je ono posljednje na razini onoga što zovemo opća povijest spasenja, nego je i za mene i za tebe ovo posljednje vrijeme, posljednji čas, posljednja era. To zato što je ovo jedino vrijeme, jedini čas i jedino razdoblje dano nama, kao naše vrijeme pristajanja uz Isusa Krista, kao naše aktivno sudjelovanje u toj povijesti spasenja radi moga i tvoga spasenja, radi spasenja ljudi ovoga časa".

Moramo kroz cijeli život voditi računa da je vrijeme, koje nam je darovano, naše vrijeme spasenja, jedino naše vrijeme našega spasenja i u tom smislu posljednji čas, jer je jedini čas koji nam je dan na raspolaganje. U svemu tome, kao i u općoj povijesti spasenja, uporište, izvor i snaga nam je Krist, Gospodin, Spasitelj ljudi, Spasitelj svijeta sa željom da nastane novo nebo i nova zemlja na putu do nebeskoga Jeruzalema, gdje ćemo se, ako Bog da, naći i svi mi. I s druge strane, nema nikakve dvojbe da je providnost Božja po odlukama Crkve učinila da se odlomak iz Ivanove poslanice svake godine čita upravo za vrijeme Misa na današnji dan, koji jest također i u kalendarskom smislu posljednji čas, posljednje vrijeme. No, završetak jedne kalendarske godine, kakva mi poznajemo, ustaljen je tek nekoliko stoljeća nakon Isusova rođenja, odnosno ovaj način računanja vremena započeo je nekada kasnije.

III.

Danas jest posljednji čas protekle kalendarske 2024. godine. Stoga je ovo vrijeme posljednji čas

da svedemo račune pred vlastitom savješću i pred Gospodinom Bogom. Ovo je posljednja prigoda da se još jednom, u ovoj kalendarskoj godini, priupitamo koliko smo, koliko sam, uspio kroz proteklih 365 dana hoditi zajedno s Gospodinom Bogom, koliko sam u tome zaista učinio sve što je bilo moguće da ovo vrijeme i dani protekle godine budu dani moga spasenja, spasenja braće i sestara koje susrećem na ovome svijetu.

Zahvalni Gospodinu Bogu za sve blagoslovljene trenutke zajedničkoga hoda s Kristom Gospodinom, molimo ga da nas blagoslovi u tom svetom nastojanju i svetome trudu. I s druge strane, ponizno molimo za oprost za sve svoje stranputice, za sva svoja skretanja ili isklizavanja, recimo i taj slikovit izraz u ova zimska doba, s pravoga puta. Neka Božje milosrđe oprosti sve naše slabosti i neka nas svojim blagoslovom uvijek vrati na pravi put.

Sjećamo se i svih pojedinačnih blagoslova tijekom protekle godine. Ponajprije činjenice da smo živi, da smo zdravi, da smo trajali svih 365 godina što je dar, ogroman dar dragoga Boga. Zahvalni smo i za sve susrete, za sva prijateljstva, za sve radosti, za sve uspjehe, za sve ono što nam je bilo lijepo i blagoslovljeno tijekom protekle godine.

Sjećamo se također i žalosnih trenutaka, bilo u pojedinačnom ili obiteljskom životu, narodnom, društvenom životu. Sjećamo se i sve svoje braće i sestara, koja bilo gdje u svijetu trpe zbog ratnih stradanja i strahota. Sjećamo se i one braće i sestara koji su u životnom i materijalnom smislu stradali u našim krajevima na području općina: Jablanice, Konjica, Kreševa, Kiseljaka, Fojnice i možda još ponegdje na drugim stranama.

Molimo dragoga Boga prije svega da svima, koji su izgubili živote, udijeli radost vječnoga života. I molimo također da svojom providnošću pomogne djela razboritih ljudi i vlasti na ovome svijetu da se slične katastrofe izbjegnu. Molimo i za sve one koji su tijekom protekle godine umrli prirodnom smrću. Neka ih dragi Bog primi u nebesa i neka ih tamo dočekaju sveci i mučenici. Molimo i za sve buduće dane sljedeće 2025. godine i za nas u tim danima, za sve ljude u tim danima. Neka po zagovoru današnjega sveca, pape Silvestra, blagoslovi sve naše plemenite nakane i takve nakane svih ljudi kako bi slava Božja na ovome svijetu zaista svakim danom bila sve veća. I neka od nas učini sredstva Božje dobrote i glasnike Božje slave na ovome svijetu.

PRIJE BILO KOJE SAGRAĐENE CRKVE, VI STE HRAM BOŽJI

Posveta oltara i blagoslov crkve
Župa sv. Ante; Vukanovići, 15. rujna 2024.

U svetoj prigodi posvete oltara i blagoslova nanovo uređene župne crkve u ovoj župnoj zajednici, treba biti osobito zahvalan Božjoj providnosti za kratki odlomak iz Jakovljeve poslanice, koji je predviđen da se danas naviješta za vrijeme svetih Misa u cijeloj Katoličkoj Crkvi. Naime, u tom kratkom odlomku, odnosno u cijelom tekstu te poslanice, Jakov apostol, tumači prvoj zajednici Isusovih vjernika, važnost usklađenosti između onoga što se naziva vjerom, koja se ispovijeda riječima, i djela Isusovih učenika, kojima oni očituju i odražavaju ono što riječima ispovijedaju. Lako je uočiti i danas, a tako je bilo i u prošlosti, da se ono što nazivamo vjera, nesvjesno i praktično, često svodi na ispovijedanje riječima određenih vjerskih istina i na njihovo tumačenje, recimo u obliku vjeronaučne ili neke druge pouke. I s druge strane, da se pod izrazom vjera, vrlo često, opet nesvjesno, i ne vidi potreba da postoje i djela kojima će se i ono što se riječima ispovijeda poštovati i dokazivati. Apostol Jakov uočava tu napast već u prvoj kršćanskoj zajednici i ona nije uopće svojstvena samo nama kršćanima, nego općenito ljudima, svim vjernicima pa i nama vjernicima naših dana.

Sretna je okolnost što nam se Jakovljev odlomak danas nudi za razmatranje kad posvećujemo ovaj oltar i blagoslivljamo crkvu. Prije svega,

sretna je okolnost zato što su ovaj oltar i uređena crkva očitovanje i dokaz da ova zajednica ono, što riječima ispovijeda, djelima očituje i djelima pokazuje. Zahvaljujući vama dobrim ljudima i vašim darovima, vašim doprinosima u obliku molitava, duhovne solidarnosti i materijalnih priloga, zahvaljujući i predstavnicima društvenih vlasti, koji su pomogli da se ovo uredi, što je opet izraz djela o kojima govori apostol Jakov, treba biti zahvalan za nadahnuće Božjoj providnosti zbog ovoga odlomka Jakovljeve poslanice. On također u nama budi zahvalnost prije svega Gospodinu Bogu što je svojom providnošću htio da se ovo dogodi, što je svojom providnošću potaknuo dobrotu srdaca vjernika ove zajednice i ljudi i ustanova šire društvene zajednice, kako bi se ovo dobro moglo dogoditi i kako bi se i svako drugo dobro bilo gdje na drugim stranama, u ovoj zemlji ili u svijetu, moglo dogoditi. Stoga dok okupljeni na ovom euharistijskom slavlju, i na ovu svečanost posvete, razmišljamo kao pripadnici Isusove zajednice o istinama koje ispovijedamo, a koje ćemo u tekstu vjerovanja opet ponoviti, molimo Božji blagoslov, da nas učini stalno budnima i neumornima da ono što riječima ispovijedamo, zaista djelima kazujemo. Kao što piše Jakov apostol, vjera bez djela je mrtva. Ta rečenica je jedna od najvažnijih poruka koja je napisana rukom jednog od Isusovih apostola, a tiče se našega svakodnevnog života, morala, društvene obaveze, kako bismo kao pojedinci i kao zajednica živjeli i doprinosili tamo gdje jesmo, gdje postojimo, gdje vjeru u Gospodina Boga ispovijedamo, gdje izgrađujemo svoju ljudsku i vjerničku osobnost, gdje putujemo na svom

hodočašću prema nebesima, prema spasenju, i vršili dobra djela koja su jedini pravi ključ za otvaranje vrata raja.

Dok živimo na ovoj zemlji, imamo mnoštvo različitih prijatelja. Ponajprije među ljudskim osobama koje su nam toliko važne, i s pravom važne, ali onoga časa kada pođemo s ovoga svijeta naši najbolji prijatelji ispratit će nas s molitvom, sa suzom u oku pored našega groba, i spustiti nas na mjesto gdje ćemo čekati vlastito uskrsnuće. Postoje, kaže jedan duhovni pisac, i druga naša prijateljstva, a to su materijalna sredstva i ono što nam je Bog dao kroza život. Materijalno dobro ovoga svijeta, kojima toliko često i s pravom posvećujemo pozornost i brigu, jer su nam potrebna sredstva da bismo živjeli i da bismo mogli napredovati na putu spasenja. No, i ta materijalna bogatstva ostat će tamo gdje mi napustimo ovaj svijet. Jedino što će put nebesa i put vrata raja, kao ključ za ta vrata, jesu dobra djela. To je treća vrsta naših prijatelja. Dobra djela koja po Isusovim poukama jedina otvaraju mogućnost vječnoga života i radost nebesa. Sjetimo se samo njegove priče, njegove prispodobe, njegove propovjedničke figure ili slike o posljednjem sudu. Bio sam gol, rekao je Isus, i dali ste mi odjeću. Bio sam gladan i dali ste mi jelo, bio sam bolestan i pohodiste me, bio sam u tamnici i obišli ste me, i zato dođite blagoslovljeni Oca mojega u Kraljevstvo nebesko. I obratno, tumačio je Isus, jer niste učinili ovo što smo nabrojali, vrata nebesa ne otvaraju se jer nema ključa. Stoga danas zahvaljujemo Bogu za ovaj obnovljeni hram. Hvala svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se ovo dogodi. Molimo dragoga Boga da, ispovijedajući vlastitu vjeru potvrđujemo je

riječima i djelima, te da tako od svojih savjesti, od svojih duša, od svojih života, od svojih djela, gradimo Hram Božji, mjesto gdje će Bog naći ugodno prebivalište, ugodan stan, kojega ćemo mi svojim dijelima pripraviti i tako otvoriti svoja vrata ulasku Gospodina u naše živote.

Ova crkva kao i sve druge crkve, ukrašene su umjetničkim djelima. No, ni jedna crkva, pa ni ova, ne postoji zato da bi bila neka vrsta galerijskog prostora. Tamo gdje je to moguće, dobro je da tu postoje umjetnički ukrasi i radujemo se zbog toga. Pa ipak, svaka crkva, pa i ova, ima svoj uzvišeniji smisao i postoji isključivo zato da vi i ja s vama i vi svi skupa, kao umjetnička djela Boga stvoritelja, budemo ukras ovoga materijalnog hrama. Odnosno da mi, ostvarujući u svom životu ono što riječima ispovijedamo, od sebe napravimo slike i prilike Božje, da bismo na takav način, prije svega radili na vlastitom obraćenju i spasenju, ali i da bi svima koji nas okružuju svjedočili ljepotu Božje poruke i Božje želje da se svi ljudi spase. Neka tako bude, po Kristu Gospodinu našemu!

SVAKA CRKVA JE PREDVIĐENA BITI ZIDANI HRAM ZA ŽIVE HRAMOVE

Blagoslov kapele hrvatskih svetaca i blaženika
Pastirske poljane kod Betlehema, 1. ožujka 2025.

Među pobožnim kršćanima vrlo rano je nastao običaj hodočašća u krajeve i mjesta, u kojim se Isus rodio i za vrijeme svoga zemaljskog života propovijedao, djelovao, svjedočio, muku podnio i uskrsnuo. Tom nepreglednom nizu kršćanskih hodočasnika, njihovih zavjeta i molitava, vrlo brzo nakon što su Hrvati prihvatili kršćansku vjeru, počeli su se pridruživati i pripadnici našega naroda. Tako, prema nekim zapisima (E. Peričić), najstarije potvrđene vijesti o hodočašćima ljudi iz naših krajeva u Svetu Zemlju potječu iz 9. stoljeća. Odnosno, kronike bilježe da je svećenik Ivan 843. godine jednom venecijanskom lađom krenuo na hodočašće u Jeruzalem, „da bi zbog zavjeta pohodio sveti Kristov grob", te je, na povratku u Dubrovnik, taj svećenik donio relikvije koje se do danas čuvaju u riznici tamošnje katedrale i jednom godišnje, na svetkovinu svetoga Vlaha, izlažu na javno štovanje kao platno, „u koje je Krista nakon njegova rođenja umotala njegova majka djevica Marija".

I.

Poslije svećenika Ivana pa do danas sàmo dragi Bog zna kolike su tisuće pobožnih Hrvata pohodile sveta mjesta. No, sigurno je da ih je bilo mnogo i da su neki od njih, na različite načine, stekli velike zasluge i ostavili u povijesti dubok trag, čak

trajan i neizbrisiv, te smo zato dužni pamtiti ih sa zahvalnošću. Neka danas, u povodu ovoga važnog događaja blagoslova kapele, o kojemu će se kao važnom u budućnosti sigurno često pripovijedati, bude dopušteno sjetiti se sâmo dviju važnih zasluga hrvatskih hodočasnika i njihova doprinosa općoj Crkvi.

Ponajprije treba spomenuti da je upravo iz Svete Zemlje Crkva među Hrvatima dobila svoga prvog sveca i mučenika, svetoga Nikolu Tavelića, a nakon njega su uslijedili drugi iz našega naroda kojima smo na čast sagradili ovu kapelu što ćemo je danas blagosloviti. Nikolin primjer svetosti je dar koji je hrvatskom narodu – valja to prepoznati – stigao upravo iz Svete Zemlje. On je, zajedno s primjerima drugih svetaca i blaženika, također poziv na svetost i intimna poveznica s cijelom zajednicom Naroda Božjega.

Na drukčiji način velike su zasluge trojice braće Brankovića – Pavla, Antuna i Jakova – hrvatskih vitezova Svetoga reda jeruzalemskoga, podrijetlom s područja Vrhbosanske nadbiskupije. Oni su 1681. godine, boraveći u Jeruzalemu, svojim sredstvima kupili dio vrta, u kojemu je Isus Krist proveo posljednje sate svoga života, odnosno Vrt starih getsemanskih maslina, kako mu je bio naziv. Darovali su ga Katoličkoj Crkvi, odnosno franjevačkoj zajednici, i otada je taj vrt u crkvenim rukama i njim upravlja Kustodija Svete Zemlje.

II.

Svečani blagoslov kapele hrvatskih svetaca i blaženika je odlična prigoda u kojoj, po njihovu zagovoru, treba zahvaliti Providnosti Božjoj što je potaknula neke ljude, te se u njima rodila zami-

sao da se kapela podigne. I neka ona bude Bogu na slavu, svecima i blaženicima na čast i mjesto hodočasničke molitve za hrvatski narod i njegov napredak, kao i za mir i slogu među ljudima i narodima u Svetoj Zemlji.

U ime svih biskupa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije, koji su vrhbosanskoga nadbiskupa ovlastili danas biti njihov predstavnik, izričem duboku zahvalnost također svima koji su svojim molitvama, prilozima i drugim oblicima doprinosa pomogli da se ova pobožna zamisao sretno privede kraju. Hvala i domaćim vlastima čiji su predstavnici dali potrebna dopuštenja da se ova građevina podigne. No, ove ljepote ipak ne bi bilo bez pravoga znanja, velikoga talenta, vještine i dubokog osjećaja za građevinski sklad i umjetnički izraz, kojima je dragi Bog obdario španjolske arhitekte koji su kapelu projektirali i akademskoga kipara Iliju Skočibušića koji je osmislilo njezino unutrašnje uređenje. Stoga, uz zahvalnost za sve što su učinili zajedno sa svojim suradnicima, molimo dragoga Boga da, po zagovoru svih hrvatskih svetaca i blaženika, blagoslovi njih i njihove obitelji. Neka oni u sebi nađu snage biti Bogu uvijek zahvalni za talente koje im je On darovao. Neka im Gospodin dadne snage kako bi i ubuduće svoje sposobnosti koristili na najbolji mogući način. Neka djela njihovih ruku budu slike i prilike stvaralačke ljepote Boga, vječnog Umjetnika koji također po njima nastavlja stvarati ljepotu. I neka svoje talente, koje su dobili na dar kao nepovratan i ničim zasluženi kredit iz riznice neizmjernoga bogatstva Božjega znanja i umijeća, pretvaraju u djela koja će biti na slavu Božju, na njihovu osobnu, vjerničku i

umjetničku izgradnju, te za ugodu ljudskom oku i vjerničkom duhu.

Nositelji projekta Kapele hrvatskih svetaca i blaženika bili su Samostan franjevaca konventualaca sa Svetoga Duha u Zagrebu, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, te Franjevačka kustodija Svete Zemlje. Građevinski dio izgradnje financirala je Vlada Republike Hrvatske, a unutarnje je uređenje plod svesrdne potpore privatnih dobročinitelja iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i svijeta. Ugaoni kamen ove kapele blagoslovio je u Zagrebu nadbiskup kardinal Josip Bozanić 10. veljače 2020., na 60. obljetnicu smrti blaženog Alojzija Stepinca. Uzet je od kamena zagrebačke katedrale i postavljen na ulazu u kapelu s desne strane. Početak radova ovdje na Pastirskim poljanama blagoslovio je 22. svibnja 2022. splitski nadbiskup Marin Barišić, dok je opremanje kapele završeno 23. srpnja 2024. Istoga dana je u njoj slavljena prva sveta Misa kojom se, u očekivanju svečanoga blagoslova, željelo zahvaliti dragomu Bogu i dobrim ljudima za sretno obavljen posao.

III.

Misao vodilja u uređenju kapele je svetopisamski izvještaj (Lk 2,1-20) o susretu anđela Gospodnjeg i pastirâ, te poruka anđela da pastiri pođu u Betlehem, jer se u tom „gradu Davidovu rodio Spasitelj, Krist, Gospodin“. U tom navještaju velike radosti glasniku Božjemu se pridružila silna nebeska vojska, te je hvalila Boga i govorila: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim!“ A pastiri su pohitjeli do Betlehema i pronašli Mariju, Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama.

Pastiri iz ovog izvještaja, svojim odlaskom do Betlehema, postali su prvi hodočasnici u Svetoj Zemlji, a po svom ponašanju, zaključcima i životu ostali su uzor za nasljedovanje svima, koji poslije njih dolaze na sveta mjesta i žele naći Isusa. Naime, nakon obavljena hodočašća, pastiri su povjerovali i vratili se tamo odakle su pošli, vjerojatno upravo na ove Poljane gdje mi danas slavimo Misu, te se potom ponašali tako što su svojim životom proslavljali i hvalili Boga za sve što su čuli i vidjeli, kako im je bilo rečeno.

Na svetomu mjestu kod Betlehema, gdje su pronašli Novorođenče gdje leži u jaslama, pastiri su povjerovali u ono što im je bilo rečeno. To jest, njihovo hodočašće se pretvorilo u vjeru, da se u tom gradu Davidovu zaista rodio Spasitelj, Krist, Gospodin, a njihovi životi su nakon toga postali slava i hvala Bogu za sve što su čuli i vidjeli.

U ovoj svečanoj prigodi, koja je okupila nekoliko stotina nas hrvatskih hodočasnika s raznih strana, zahvaljujemo Bogu za milost i dar što možemo prisustvovati i biti svjedoci važne svečanosti. Po našem dolasku i molitvama nastavlja se već tisućljetna povorka i čuje hodočasnička molitva hrvatskih katolika. U tom nizu svatko od nas, kao duhovni potomak staroga svećenika Ivana, koji je negdje na čelu cijele naše duge povorke kroz povijest, došao je ovamo ponajprije zato, „da bi zbog zavjeta pohodio sveti Kristov grob". I naravno, stigao je svaki hodočasnik također zato, da bi pred lice Božjega milosrđa donio i preporučio svoj život, obitelj, prijatelje, nakane, planove, i za njih tražio blagoslov, te da bi Božjoj providnosti prikazao svoje nedaće, probleme, bolesti i dileme i tražio pomoć za njihovo rješenje.

Kršćani grade hramove zato da se vjernici u njima okupljaju na molitvu kojom slave i hvale Boga i kojom mole za vlastito posvećenje. Stoga, jer su u njemu vjernici okupljeni u Božje ime, hram je sveto mjesto u kojemu je Bog s njima (usp. Mt 18,20). I jer je hram tamo gdje je Bog, to je i svaki čovjek ako u njemu boravi Bog. Odnosno, svaka crkva je predviđena biti zidani hram za žive hramove. Naime, piše apostol Pavao (1 Kor 6,19-20): „Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga."

To da smo hram Božji, naša je čast i naše dostojanstvo. Iz njega, međutim, nastavlja apostol Pavao, proizlazi poslanje i zadaća da proslavimo Boga u tijelu svojem. U tom smislu, kršćanske molitve i sve pobožne vježbe, među kojima i hodočašća, jesu sredstva posvećenja i nalaze svoju svrhu u tomu da kršćanin bude hram Božji, da čuva svoju hramsku čistoću i dostojanstvo, da pazi na svetost svoga života, koju ne smije upropastiti. To jest: „Hram ste Božji i Duh Božji prebiva u vama. Ako tko upropašćuje hram Božji, upropastit će njega Bog. Jer hram je Božji svet, a to ste vi" (1 Kor 3,16-17).

Biti kršćanin znači čuvati svoj hram svetim i štititi ga od moguće propasti. U tom smislu, ponizno priznajemo da je biti kršćanin redovito više zadaća koju tek trebamo ostvariti, negoli stanje koje smo već postigli. Odnosno, kao što je pisao sveti Jeronim, možda i prvi hodočasnik iz Dalmacije, koji je u Betlehemu živio cijele 34 godine: „Kršćanin se ne rađa nego se postaje." Stoga, neka po zagovoru hrvatskih svetaca i blaženika, ovaj hram koji blagoslivljamo njima u čast, bude mjesto gdje će hodočasnici sebe izgrađivati kao

hramove Božje i ispovijedati da je Krist Gospodin i Spasitelj. Neka ovdje jačaju svoju vjeru i neka se s ovoga mjesta, poput svetih pastira, vrate tamo odakle su došli, te svojim životom, djelima i riječima nastave slaviti i hvaliti Boga za sve što su ovdje doživjeli.

RECENZIJA KNJIGE PROPOVIJEDI „NADA JE ČVRSTO SIDRO DUŠE“

Zbirka propovijedi mons. dr. Tome Vukšića, nadbiskupa vrhbosanskog i apostolskog upravitelja Vojnog ordinarijata u Bosni i Hercegovini, naslovljena „Nada je čvrsto sidro duše“ predstavlja kvalitetan teološki izričaj, fundiran u Svetom Pismu i artikuliran u specifičnom crkvenom, liturgijskom, a istovremeno i mjesnom kontekstu kao komunikacijski čin.

Tekstovi propovijedi koji su objedinjeni u knjizi tematski, motivski i formalno su povezani, te ih je moguće čitati kao zasebne cjeline ali istovremeno, sama zbirka propovijedi posjeduje svoj vlastiti identitet, značenje, kompozicijsku vrijednost te aktualnost. Propovijedi su jedan od temeljnih teoloških rodova ili žanrova koje nisu samo oblik govora ili retoričkog izražavanja već su temeljno teološki čin, bilo u usmenoj ili pak u pisanoj formi, koji donosi specifično značenje zajednici vjernika.

Autor je svoj bogati propovjednički opus podijelio na devet međusobno povezanih cjelina, koje nisu proizvoljno odabrane već odražavaju činjenicu da propovijedi ne postoje kao izolirane jedinke već odražavaju osobitosti liturgijske godine i povezanih liturgijskih čitanja. Istovremeno, propovijedi koje je autor objedinio u knjizi tematski su i sadržajno povezane: kroz prizmu Jubilejske godine 2025., poznate i kao Jubilej nade i Godina nade, autor uvodi tematske cjeline – Gospodnji blagdani koji izravno slave Isusa

Krista, zatim slavljenje Blažene Djevice Marije, te svetaca. Ovaj uvodni dio predstavlja tematsku konstrukciju same knjige, koja kombinira jubilejski karakter 2025. godine, te ga objašnjava unutar specifičnog konteksta Gospodnjih blagdana (lat. Festivitas Domini), zatim onih koji su vezani za slavljenje Blažene Djevice Marije (lat. Beata Maria Virgo) unutar Crkve shvaćene u ovom kontekstu kao zajednica svetih (lat. Communio sanctorum). Autor, poštujući ovaj teološki okvir, kroz vlastite propovijedi ne prenosi samo informacije, već aktualizira Riječ Božju, čineći je razumljivom i prezentnom za zajednicu vjernika ali istovremeno i za širu javnost.

Struktura autorovih propovijedi je vrlo artikulirana, te se sastoji od klasičnih konstitutivnih elemenata propovijedi – uvodni dio, egzegetsko-teološki dio koji kulminira teološkom porukom, te aktualizacija – od kojih svaki dio posjeduje i dodatne vrijednosti. Sam sadržaj propovijedi pokazuje visoki stupanj tekstualne nijansiranosti: teološko utemeljenje, važnost crkvenog i liturgijskog konteksta, zatim biblijska hermeneutika koja dodiruje i egzistencijalne dinamike konkretnog čovjeka, dimenzije su koje su prisutne u propovijedima nadbiskupa Vukšića. Njegove propovijedi predstavljaju i oblik duhovnog formiranja, a upravo ta, formativna funkcija od samih propovijedi čini živi govor, poveznicu između biblijskog teksta i suvremenosti, između propovjednika i slušatelja, koji zajednicu vodi prema dubljem i autentičnijem razumijevanju vjere. Upravo u ovom komunikacijskom momentu dolazi do izražaja akademska pozadina samog autora koja je spojena s duhovnim iskustvom i

pastoralnom osjetljivošću. Autorove propovijedi lišene su protagonizma, koji često predstavlja relativno veliki izazov u svim javnim nastupima, a također su imune na korištenje popularnih retoričkih figura i tehnike koje generalno izazivaju različite reakcije. Radi se o koncilijantnom i teološki utemeljenom izričaju koji posjeduje stabilnu strukturu i aktualan sadržaj.

Sljedeće tematske cjeline, one koje su adresirane svećenicima i pripadnicima oružanih snaga – obje cjeline ukazuju na specifične crkvene službe autora, kao nadbiskupa vrhbosanskog i apostolskog administratora Vojnog ordinarijata pokazuju, uza sve prethodno navedeno što inače karakterizira autorov propovjednički habitus, i specifičnu skrb, bilo za vlastite svećenike, bilo za duhovne potrebe pripadnika oružanih snaga. One su usmjerene specifičnom auditoriju, tako da autor dijelom akomodira stil kako bi bolje adresirao aktualne izazove i potrebe, strahove i nade. Navedeni tematski blok posjeduje svoju vlastitu dijalektiku: naime, kao biskup autor se obraća svojim svećenicima s autoritetom ali i očinskom blizinom. U propovijedima koje su usmjerene pripadnicima oružanih snaga naglasak se lagano usmjerava prema kontekstualnim okolnostima i praktičnim izazovima, te se tematski akcent usmjerava prema raznim moralnim dilemama, kao i suodnosu konfliktnih i pacifističkih dinamika. Mnoge osjetljive sfere ljudskog života su dotaknute u samim propovijedima ali se razne negativnosti koje su nezaobilazni dio ljudske egzistencije mogu i nadići. Autor, bazirajući se na svetopisamskim odlomcima, afirmira vrijednosti mira, plemenitosti, te inherentnog, svojstvenoga dostojanstvu konkretnog čovjeka.

Odbacujući svaki fenomen nasilja, autor kroz propovijedi razvija irenologiju (grč. eirene, mir), teološku poddisciplinu koja afirmira mir kao teološku, duhovnu, etičku i društvenu stvarnost, bazirajući se na društvenom nauku Crkve, te mnogim pozitivnim dostignućima ljudskog duha i civilizacije. Autor posjeduje i interes za historiografiju i povijesne ličnosti, što se posebice vidi u sedmom dijelu, koji je posvećen bosanskoj kraljici Katarini Vukšić-Kosača. Ne radi se ovdje isključivo o interesu historiografske prirode, već njezin lik i djelo posjeduju egzemplarnu funkciju: kroz turbulentne životne dinamike kraljica Katarina pokazala je kako amortizirati negativnosti i aktivno afirmirati vrijednosti dijaloga, poštivanje ljudskog dostojanstva i prava drugih. Osmi dio zbirke propovijedi ima kao poseban fokus komunikaciju, shvaćenu u širem smislu: autor donosi refleksije o suvremenim temama vezanima za brojna i nova sredstva društvene komunikacije, zagovarajući da se preko svih tih sredstava širi opće dobro, individualna i kolektivna prava čovjeka, ravnopravnost s ciljem učvršćivanja zajedništva među ljudima.

Zadnji dio knjige svojevrsni je mozaik, posvećen raznim temama (egzistencijalne, katehetske i ekleziološke), koje obiluju raznim aktualnostima. Ovaj dio knjige pokazuje kako se brojni teološki uvidi mogu povezati s raznim fazama i stadijima ljudskog života šireći horizonte razumijevanja stvarnosti u koje je konkretan čovjek uronjen.

Knjiga propovijedi nadbiskupa Vukšića pokazuje istovremeno kontinuitet s dobrom propovjedničkom praksom ali i vlastitu posebnost:

kontinuitet, budući da se autor sadržajno i strukturalno pridržava svih uobičajenih uzusa koje sama propovjednička teorija i praksa nalaže a istovremeno, u iste, unosi i svoj vlastiti specifični element, koji predstavlja novum i originalnost. Kontinuitet autoru omogućuje da izbjegne opasnost proizvoljnosti i raznih retoričkih izazova, te mu pruža ispravan temelj kroz koji promatra stvarnost. Autorov specifikum vezan je za sam autorov habitus, koji povezuje akademsko i pastoralno iskustvo, kroz koji vrlo umješno dozira razne elemente i fokuse, te ih uspješno artikulira u formi propovijedi. Radi se o propovijedima koje su fundirane u svetopisamskim tekstovima, tom pisanom obliku Božje Objave, artikuliranim s teološkim finesama, intonirane su egzistencijalno, te posjeduju hermeneutički potencijal i kao takve, komunikabilne su samim vjernicima a i široj javnosti. Knjiga propovijedi nadbiskupa Vukšića predstavlja i svjedoči o njegovom bogatom propovjedničkom opusu. Kroza svoj propovjednički izričaj autor povezuje fundativne dimenzije kršćanske vjere s aktualnim ljudskim dinamikama, antropološkim, kontekstualnim i ostalima. Upravu u ovom povezivanju autor pokazuje kako Božja riječ postaje „živa i djelotvorna“ (Heb 4,12), koja povezuje istine vjere s konkretnim životnim okolnostima suvremenog čovjeka. Knjiga propovijedi nadbiskupa Vukšića autentičan je izričaj želje za živom i djelotvornom vjerom, a istovremeno, s obzirom na samu strukturu, teološku i učiteljsku argumentaciju, te sam sadržaj, predstavlja relevantan doprinos razumijevanju Biblije i njezinoj aktualizaciji, koji zaslužuje

publikaciju. Istovremeno, knjiga je to zasićena ljudskim, akademskim i pastoralnim iskustvom, koje će, u kombinaciji s kvalitetnom i jasnom argumentacijom, lagano pronaći put do zajednice vjernika i šire javnosti.

Sarajevo, 4. lipnja 2025.

Prof. dr. Pavle Mijović
Katedra za filozofiju
Katolički bogoslovni fakultet Univerziteta u Sarajevu
Josipa Stadlera 5, 71.000 Sarajevo

SADRŽAJ

Uvod 5

I. NADA – SIDRO DUŠE 7

Nada, čvrsto sidro duše, jača pomirenje i povjerenje 9

II. NEK' USLIKNE NEBESKO MNOŠTVO ANĐELA 15

Nek' uslikne nebesko mnoštvo anđela, neka se raduje zemlja 17

Sin Božji postaje sin čovječji. Naša žalost je završila 23

Kršćanstvo je vjera prisutnosti Boga među ljudima i čovjekova osobnog odnosa s Bogom .29

Šest dana radi i obavljaj svoj posao, a sedmi dan je posvećen Gospodinu 33

Milost vam, milosrđe i mir od Boga Oca i Krista Isusa, nade naše 39

Svim na zemlji mir, veselje. To sad nebo navješćuje 44

Svi ljudi su subaštinici, sutijelo i sudionici obećanja u Kristu Isusu po Evanđelju 50

Uvijek spremni na obrazloženje nade koja je u nama 55

III. MARIJINA PREPORUKA: ČINITE ŠTO VAM ISUS KAŽE 61
Da se Bog rodi i nastani u ljudskim dušama i savjestima 63
Neka se Bog rodi i nastani u dušama i savjestima ljudi 68
Radosno svetkujemo rođenje blažene Marije djevice i župe u Bežlji 73
Gospodine, nauči nas moliti. 79
Uznesenje je potvrda da Gospodin ispunjava svoja obećanja 85
Gospa: Činite što vam Isus kaže. 89
Majko nade, moli za nas, da nasljedujemo nadu našu, Krista Gospodina, i da budemo svjedoci nade među ljudima 94
IV. SVECI SU POZIV U BOLJU BUDUĆNOST . . 101
Vjerujemo u apostolsku Crkvu 103
Vršenje svakodnevnih dužnosti najkraći je, najlakši i najpouzdaniji put u nebo . . . 109
Primjeri svetaca su zora duhovne slobode. . . 115
Ivan Krstitelj svjedok novoga početka i nade u bolju budućnost 119
Sveta Klara: Sin je Božji postao za nas put koji je riječju i primjerom pokazao 125
Papa Pavao VI.: Augustin Kažotić zaslužuje da bude više poznat 131

Augustin Kažotić: Svaki čovjek je velik onoliko koliko je ponizan 137

Majka Terezija: Nismo svi stvoreni da radimo velike stvari. Ali zato možemo raditi male stvari s puno ljubavi. 143

Terezija Avilska: Gospodin ne gleda toliko na veličinu djela, koliko na ljubav kojom se čini 149

Ako si teolog, zaista ćeš moliti, i ako moliš, zaista si teolog 155

Suvremena je poruka svetoga Josipa, svjedoka nade 162

V. SVEĆENIK SLUŽI KAO UZOR STADA . 169

Svjetlost na prosvjetljenje naroda 171

Kao uzori stada a ne kao gospodari baštine . . 177

Blagoslovljen čovjek koji se uzdaje u Gospodina. 181

Budi svjedok milosti koja ti je dana! 186

Putom Božjih zapovjedi da nam dobro bude . 191

Sjeti me se, Gospodine, po dobroti prema svome puku 195

Svećenički je učiniti se slugama naroda Božjega. 199

Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu . . 204

Ono što se tumači riječima, treba biti posvjedočeno životom 210

A vi, što kažete tko sam ja? Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga 214

Ponosni gorski vjernici i dragi Isusovi svjedoci . 218

Gospodine, udalji od mene svaku licemjernu riječ i ne daj mi ni siromaštva ni bogatstva 225

Muževi na dobru glasu, puni duha i mudrosti 230

Svjedok vjere, učitelj nade i mučenik za jedinstvo 234

Vi nemate samo slavnu povijest da biste se nje sjećali i da biste je pripovijedali, već imate i veliku povijest koju trebate stvoriti 240

Bogoštovlje mudrosti i primjena njezinih pravila dio je svećeničke liturgije i života. . 247

Ne uzdaj se u blago krivo stečeno jer ono ti ništa neće koristiti 251

„Dobar pastijer, jer što kaže inom, i sam svojijem potvrđuje činom.“ 255

Zlatno pravilo Isusa Krista: sve što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima 260

Valjaš, slugo dobri i vjerni! Uđi u radost Gospodara svoga!. 265

Duh Gospodnji me pomaza i posla blagovjesnikom biti siromasima 271

Preporođeni Duhom Svetim, naviještati Evanđelje i biti svjedoci nade 277

Svećenici kao hodočasnici nade u glavnoj od deset crkava, posutih pored putova u Vrhbosanskoj nadbiskupiji. 284

VI. MIR JE PLOD LJUBAVI I PRAVDE . . . 291

Što god učiniste jednomu od najmanje braće, meni učiniste 293

U plemenita čovjeka nakane i djela su plemeniti. 298

Svaki dan je prilika za novi početak koji omogućuje da prošlost ne određuje budućnost 304

Božić je svetkovina radosti zbog susreta Boga i čovjeka. 310

Neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela 313

VII. KATARINI KRALJICI. 319

„Svijetloj kruni roda svoga, Katarini kralici bosanskoi kol živi godini 54“ 321

Ako trpi jedan, trpe zajedno svi udovi. Ako li se slavi jedan, raduju se zajedno svi udovi. 327

VIII. CRKVA JE ZAJEDNICA POSLANA DA KOMUNICIRA 333

Digitalni svijet kao nova šansa u odgoju mladih za Isusa 335

Crkva je zajednica poslana da komunicira . . 340

IX. KRŠĆANIN SE NE RAĐA NEGO SE POSTAJE 347
Sigurnost Božje blizine i strah od napuštenosti podsjećaju na najveću Isusovu patnju. 349
Samo Krist poučava a kateheta daje Kristu da to čini na njegova usta 356
I najmanja svjetiljka tako je snažna da je ni najveća tama ne može ugasiti. 361
Posljednji čas ili posljednje vrijeme je era Isusa Krista 365
Prije bilo koje sagrađene crkve, vi ste hram Božji. 370
Svaka crkva je predviđena biti zidani hram za žive hramove 374
Recenzija knjige propovijedi „Nada je čvrsto sidro duše“. 381

Nada je, kako čitamo u Svetom Pismu, „kao pouzdano i čvrsto sidro duše“ (Heb 6,19). Slika sidra doziva u pamet stabilnost i sigurnost, koju imamo usred nemirnih voda života, jer smo usidreni u nadi milosti. Ona nam tako omogućuje živjeti u Kristu koji ravna našim životom.

Svetu godinu obilježava nada koja ne blijedi, nada u Boga. Stoga, neka ona također pomogne ljudima, u Crkvi i društvu, u svijetu i u Bosni i Hercegovini, ponovno otkriti potrebno povjerenje i osnažiti pomirenje u međuljudskim i međunarodnim odnosima, u promicanju dostojanstva svakoga čovjeka, prava svakoga naroda i vjerske zajednice, i u poštivanju svega stvorenoga svijeta. I neka svjedočanstvo naše vjere bude kvasac istinske nade u svijetu, navještaj novoga neba i nove zemlje (usp. 2 Pt 3,13), gdje možemo prebivati u pravdi i slozi među narodima.